

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΜΘ' | ΤΕΥΧ. Α' | ΑΘΗΝΑΙ, Ι. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14, Τ. 140-ΤΗΛ. 718-308 | 1/15 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1972 | ΑΡΙΘ. 17-18

ΓΡΑΜΜΑ ΕΙΡΗΝΙΚΟΝ ΠΡΟΣ ΤΗΝ Α.Θ.Π.

ΤΟΝ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΝ Κ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΝ Α'.

Παναγιώτατε και Θεϊότατε Ἀρχιεπίσκοπε Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης και Οἰκουμενικὸν Πατριάρχα, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ ἀγαπητὴ ἀδελφὴ και συλλειτουργγὴ τῆς ἡμῶν μετριότητος κύριε Δ η μ ῆ τ ρ ι ε, τὴν Ὑμετέραν Παναγιότητα ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

Ἐχάρημεν χαρᾶ ἀνεκλαλήτῳ, ἡγιασμένη και δεδοξασμένη δεξάμενοι τὰ τίμια Ὑμῶν εἰρηνικὰ πατριαρχικὰ Γράμματα. Εἶδομεν γὰρ ἐν αὐτοῖς τὸν τῆς Μιάς, Ἀγίας, Καθολικῆς και Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας τὴν προεδρίαν παρὰ Κυρίου ἐγκεχειρισμένον και προστασίαν, και τῶν ἱερέων τῆς οἰκουμένης συμπάσης Πρῶτον τῇ τιμῇ κατασταθέντα ἀδελφὸν ἡμῶν Δημήτριον θεοφρόνως και ἀξιομιμητῶς κηρύττοντα τῆς εὐσεβείας τὰ δόγματα και κρατύνειν ὁμολογοῦντα διὰ πάσης τῆς αὐτοῦ ἱερατείας τὰς ἀγίας και ἱεράς πατριαρχικὰς παραδόσεις, αἷς ἐπόμενοι οἱ θεόσοφοι πατέρες παρέδωκαν ἡμῖν τῆς εὐσεβείας τὸ μέγα μυστήριον.

Οὐ μόνον δὲ ἀλλὰ και ἐπὶ ταῖς ἐξῆς Αὐτῆς διακηρύξει μέγα ἡγάσθημεν τὴν τιμιωτάτην ἡμῖν Ὑμετέραν πρωθιεραρχικὴν Ἀκρότητα, ὡς κανονικῶς ψήφῳ και δοκιμασία τῆς Συνόδου τοῦ Πανσέπτου Οἰκουμενικοῦ Θρόνου ἐκλεγείσαν και κατασταθείσαν, τὰ τῶν πατέρων ὑπισχνουμένην διεκδικεῖν θέσμια και σπουδάσειν διακηρύττουσαν «τηρεῖν τοὺς πιστοὺς ἀπὸ πάσης τοῦ ἀντικειμένου

ἐπηρείας και ἀπὸ πάσης ὁθενδήποτε κακοδόξου και βλασφημοῦ διδασκαλίας».

Τῷ ὄντι βλάσφημοι διδασκαλῆαι τῶν Χριστὸν μὲν αὐχούντων ἐπικαλεῖσθαι και κλάδοις κομώντων πολλοῖς και φαινομένοις θαλεροῖς πάντῃ εἰσὶν ἀπόβλητοι· λυμαίνονται γὰρ τὴν παρακαταθήκην, ἣν διὰ τῶν ἀγίων ἀποστόλων τῇ Ἐκκλησίᾳ παρακατέθετο ὁ Σωτὴρ ἡμῶν Χριστός, ἡμεῖς δὲ ἡλεήθημεν και ἐσυνετίσθημεν αὐτὴν φυλάττειν, ἵνα αὐτὴν τηροῦντες σωθῶμεν ἐκ πίστεως.

Τῇ τῆς ὀρθῆς πίστεως ὁμολογία σεμνύονται οἱ ἱερεῖς Κυρίου. Ἐπὶ ταύτης, τῇ ἀσαλεύτῳ πέτρᾳ, ἐδραϊὸς τις ἐστὼς, οἷς οἱ πατέρες τῷ αὐτοῦ ἀπένειμαν Θρόνον προνομίῳ τιμᾶται και γεραίρεται, ἐὰν δὲ ταύτης ἀποκλίνῃ, εἰς οὐδὲν αὐτοῦ τὰ πρεσβεῖα λογίζεται, ὁ και ἐπὶ τοῦ Ρώμης συμβέβηκε, δι' ὃ και οὐ καλὸν ἐστὶ πρῶτον αὐτὸν τῆς χριστιανοσύνης ὀνομάζεσθαι.

Παναγιώτατε ἡμῶν Αὐθέντα και Οἰκουμενικὸν Πατριάρχα, ἀποδεχόμενοι τὴν Ὑμετέραν κορυφαίαν ἐν τῷ συστήματι τῶν ἀγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν Πρωθιεραρχίαν ὡς κανονικὸν Ἀρχιεπίσκοπον Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης και Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην, ὑπισχνούμεθα μὲν πάντα ἀποδώσειν τὰ Ὑμῖν ὀφειλόμενα, σέβεσθαι τε ὡς πατέρα, και ὑπερεὔχεσθαι Ὑμῶν ἰδίᾳ τε και δημοσίᾳ, εὐχόμεθα δὲ ἐκ καρδίας, ὅπως ὁ Νυμφίος τῆς Ἐκκλησίας ὁ ἑαυτὸν παραδοὺς ὑπὲρ αὐτῆς, ἵνα αὐτὴν ἀγίασῃ, ἐμπλήσῃ Ὑμᾶς

ΔΙΟΡΘΟΔΟΞΑ, ΔΙΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

Η΄.

ΤΟ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

Εἰς τὸ προηγούμενον ἄρθρον ἐξήραμεν τὴν αὐτονομίαν ἐκάστης Ἀὐτοκέφαλου Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, διεπομένης ὑπὸ ἰδίου ἐσωτερικοῦ Κανονισμοῦ, τοῦ «Καταστατικοῦ Χάρτου» αὐτῆς. Τὰ θέματα ὅμως ἐκεῖνα, ἅτινα ἀφεώρων εἰς τὸ ὅλον σῶμα τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἦτοι τὰ πανορθόδοξο ἢ ἀκόμη καὶ διεκκλησιαστικοῦ χαρακτήρος θέματα, καὶ μάλιστα τὰ δυνάμενα νὰ προκαλέσουν καινοφανεῖς ἀνατροπὰς διὰ τὸ ὅλον σύστημα διοικήσεως καὶ ὀργανώσεως συμπάσης τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἐλύοντο καὶ λύονται ἄχρι τοῦδε τῆς πρωτοβουλίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ διὰ κοινῆς συνεννοήσεως, ἐφ' ὅσον δὲν εἶναι ἐφικτὴ ἢ σύγκλησις Πανορθόδοξου Συνόδου.

2. Τοιοῦτον λίαν σοβαρὸν, ἀλλὰ καὶ λεπτεπίλεπτον θέμα, «δυνάμενον νὰ διαταράξῃ τὴν ἔναντι τῆς κανονικῆς ἀκριβείας θέσιν» Ὁρθοδόξου τινὸς Ἐκκλησίας, εἶναι τὸ τῆς ἀνακηρύξεως εἰς Ἀὐτοκέφαλον ἐκκλησιαστικῆς τινος μειονότητος, ἰδιαιτέρας φυλετικῆς καὶ ἐθνικῆς προελεύσεως.

Τὸ θέμα εἶναι: Δύναται μία μειονοτικὴ Ἐκκλησία ν' αὐτοκηρυχθῆ εἰς Ἀυτοκέφαλον ἢ μία Ἐθνικὴ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἔχει τὸ κανονικὸν δικαίωμα ν' ἀνακηρύξῃ ὁμόφυλον μειονοτικὴν Ἐκκλησίαν τῆς διασπορᾶς Ἀυτοκέφαλον, ἄνευ ὁμοφώνου γνώμης πασῶν τῶν λοιπῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καὶ ἄνευ τῆς συγκατανεύσεως τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἐφ' ὅσον δὲν εἶναι ἐφικτὴ ἢ σύγκλησις Πανορθόδοξου Συνόδου;

3. Ἀντὶ ἄλλης ἀπαντήσεως παραπέμπομεν εἰς τὴν διαμειφθεῖσαν ἀλληλογραφίαν μεταξὺ τοῦ Πατριαρχείου τῆς Μόσχας καὶ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἅμα δὲ καὶ εἰς τὴν σταλεῖσαν ἀπάντησιν, εἰς τὸ Πατριαρχεῖον Μόσχας ἀπὸ μέρους τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ἐν πρώτοις, τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ὀρθῶς ἀποφαίνεται ἐν τῷ ἀπὸ τῆς 24ης Ἰουνίου 1970 ἀπαντητικῷ Γράμματι Αὐτοῦ πρὸς τὸν Σεβ. Τοποτηρητὴν τότε καὶ νῦν Μακαριώτατον Πατριάρχην πασῶν τῶν Ρωσιῶν κ. Ποιμένα, ταῦτα σὺν τοῖς ἄλλοις διαλαμβάνον: «Τοὺς

μακρότητα ἡμερῶν καὶ δείξῃ δι' Ὑμῶν τὸ σωτήριο αὐτοῦ πᾶσι τοῖς αὐτὸν ἐπικαλουμένους ἐν ἀληθείᾳ κατευθύνων διὰ τῆς ἀεισεβάστου Ὑμετέρας Παναγιότητος τὸν τε Θρόνον Κωνσταντινουπόλεως καὶ τὴν ἁγίαν Ὁρθόδοξον τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν ἀπὸ δόξης εἰς δόξαν.

Πλουτίζοι ὁ πάντων ὑπεράφθονος χορηγὸς τῶν ἀγαθῶν τὴν Ὑμετέραν Παναγιότητα ὑγίεια σώματος ἀμφιλαφεῖ, καὶ περικοσμοῖ

συνέσει πολλῇ καὶ ἀναδείξαι εὐσεβείας στῦλον, ὀρθοδοξίας ἔρεισμα, Ἐκκλησίας κλέος, ἵνα καὶ δι' Ὑμῶν δοξασθῇ τὸ πανάγιον Ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος.

Ἐπὶ δὲ τούτοις, τιμῇ βαθεῖα καὶ ἀγάπη τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν κατασπαζόμενοι τὴν Ὑμετέραν σεπτὴν Κορυφὴν διατελοῦμεν,

† Ὁ Ἀθηνῶν ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ, Πρόεδρος.

θείους καὶ ἱεροὺς τούτους κανόνες, ἐφ' ὧν τὸ ἀνέκαθεν ὑφεστῶς τῆς Ἐκκλησίας πολίτευμα ἐπερείδεται, δι' ὧν τὸ ἀνέκαθεν διοικητικὸν αὐτῆς σύστημα κρατύνεται, καὶ τὰ τῶν Ἐκκλησιῶν δίκαια ἀσφαλίζονται, καὶ τὰ σκάνδαλα αἴρονται, ἡ Ἀγιωτάτη Ρωσικὴ Ἐκκλησία εἰς οὐδὲν λογισαμένῃ, προέβη, δυστυχῶς, εἰς σειρὰν, καθ' ὑπέρβασιν δικαιοδοσίας, ἐνεργειῶν καὶ πράξεων, ὧν χαρακτηριστικὴν ἔκφρασιν ἀποτελοῦσι τὰ ὑπ' αὐτῆς κατὰ τοὺς τελευταίους τούτους χρόνους ἐν Πολωνίᾳ καὶ Τσεχοσλοβακίᾳ ἀποτολμηθέντα, καὶ νῦν ἐν Ἀμερικῇ ἐνεργούμενα) («Ἐκκλησία» ἀρ. φ. 24-25, τῆς 1/15 Ὀκτ. 1970, σ. 450).

4. Λίαν δὲ σπουδαῖα εἶναι καὶ τὰ ἐν σ. 448 διαλαμβανόμενα: «Τὸ δὲ δῆθεν δικαίωμα αὐτῆς-δηλ. τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας-ὡς καὶ πάσης Αὐτοκεφάλου Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, εἰς ἀπονομὴν Αὐτοκεφάλου, οὔτε πρὸς τὴν κανονικὴν ἀπαίτησιν οὔτε πρὸς τὸ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ κρατῆσαν ἔθος ἀνταποκρίνεται. Ἀναντίρρητον βεβαίως τυγχάνει, ὅτι κατὰ τὴν κανονικὴν ἀντίληψιν τῆς Ἐκκλησίας, τὸ Αὐτοκέφαλον χορηγεῖται ὑπὸ τῆς κανονικῆς ἐξουσίας. Τίς ὅμως ἐστὶν ἡ χορηγοῦσα τὸ Αὐτοκέφαλον νόμιμος αὐτῆ ἀρχή; Τίνας δὲ καὶ οἱ ἀπαιτούμενοι πρὸς τοῦτο ὅροι καὶ προϋποθέσεις;»).

5. Ἴδου ἡ Πατριαρχικὴ ἀπάντησις εἰς τὰ τελευταῖα ταῦτα ἐρωτήματα: «Εἰδικοί μὲν κανόνες, καθορίζοντες ἐπακριβῶς τὰ τοῦ Αὐτοκεφάλου, ἐλλείπουσιν ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ νομοθεσίᾳ. Ἐκ τῶν βασικῶν ὅμως ἀρχῶν τῆς νομοθεσίας ταύτης συνάγονται σχετικαὶ γενικαὶ διατάξεις, αἵτινες καὶ εὔρηται ἐναργῶς ἀποτετυπωμένοι ἐν τῇ κανονικῇ συνειδήσει τῆς Ἐκκλησίας, τῇ ἐν τῇ Ἱστορίᾳ κατ' ἐπανάληψιν ἔκφρασθῆναι καὶ σαφῶς διατυπωθῆναι ἐν τοῖς Τόμοις τοῖς ἐκδοθεῖσιν ἐξ ἀφορμῆς τῆς συστάσεως τῶν νεωτέρων κατὰ τόπους Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν». Καὶ ἐν συμπεράσματι ἀποφάνεται τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον: «Ἐκ τῶν βασικῶν τούτων καὶ ἐγκύρων πηγῶν, ἀλλὰ καὶ ἐξ αὐτῆς ταύτης τῆς ἐννοίας τοῦ Αὐτοκεφάλου,

ὡς ἐκκλησιαστικῆς πράξεως, συνεπαγομένης ἀλλαγὴν καθωρισμένων ἐκκλησιαστικῶν ὁρίων καὶ ἐμφάνισιν νέας δικαιοδοσιακῆς καὶ διοικητικῆς ἀρχῆς καὶ προκαλούσης νέαν κατάστασιν ἐν τῇ καθόλου Ὁρθοδόξῃ Ἐκκλησίᾳ, συνάγεται, ὅτι ἡ χορηγήσις αὐτοῦ ἀνάγεται εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τῆς καθόλου Ἐκκλησίας, ἥκιστα δυναμένη ἵνα θεωρηθῆ δικαίωμα «πάσης Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας», ὡς ἀνεφέρετο ἐν τῷ Γράμματι τοῦ ἀοιδίμου Πατριάρχου Ἀλεξίου» (σ. 448).

6. Σαφῆς, κατηγορηματικὴ καὶ μὴ ἐπιδεχομένη παρερμηνεῖαν τινὰ ἢ ἀντίρρησιν, εἶναι καὶ ἡ ἀπάντησις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἡ περιεχομένη εἰς τὸ ἰράμμα πρὸς τὸν τότε Τοποτηρητὴν τοῦ χηρεύοντος Πατριαρχείου Μόσχας καὶ νῦν Πατριάρχην Μακαριώτατον κ. Πιμίνα, ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος τοῦ Αὐτοκεφάλου. Ἴδου λοιπὸν τί γράφει καὶ ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ τοῦ ὑπ' ὄψιν θέματος: «Δῆλον ἐκ τούτων γίνεται, ὅτι εἴτε δι' ἀποφάσεων Συνόδων Οἰκουμενικῶν ἢ Τοπικῶν, εἴτε ἄλλως πως, ἡ Ἐκκλησία τινὸς εἰς τὴν Αὐτοκεφάλου καὶ ἀνεξαρτήτου τάξιν ἀναβίβασις, ὑπόθεσις ἦν πάντοτε συμπάσης τῆς Ἐκκλησίας. Κατ' αὐτὴν τοίνυν τὴν ἀδαμαντίνην τῆς Ἐκκλησίας Παράδοσιν, Συνόδου Οἰκουμενικῆς ἐπὶ πολὺ μὴ συγκληθείσης, ἵνα μὴ τὰ τῶν ἁγίων Ἐκκλησιῶν ἐπιμελείας μένωσιν ἐκτός, οἱ τῶν ἁγίων Ἐκκλησιῶν ἐκπρόσωποι τῇ τοῦ «Πρώτου, ὡς προφθάσαντες εἶπομεν, τῶν ἱερέων καὶ ἀναγκαίου Προέδρου» προσκλήσει, εἴτε τὴν βασιλίδαν καταλαμβάνοντες, εἴτε ἀντεπιστέλλοντες, τὰ συμφέροντα διετάσσοντο. Ἡ πράξις αὕτη σταθερῶς ἐπὶ αἰῶνας μακροῦς μαρτυρουμένη, ἀνύψωσε τὴν ἐν Κων/πόλει Σύνοδον, ὥστε λέγεσθαι περὶ αὐτῆς, ὅτι «μείζων ἐστὶ πασῶν τῶν Συνόδων», καὶ διατείνεσθαι τινὰς, ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ ἐν τῷ ΣΤ' κανόνι τῶν ΠΝ' ἁγίων Πατέρων ὑπονοουμένη «Οἰκουμενικὴ Σύνοδος». Ἐπὶ τῶν προρρηθέντων ἐπερειδόμενος προνομίων τῆς ὑπ' Αὐτὸν ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης, εἴτε μετὰ τῆς Ἐκκλησίας συμπάσης, ὡς προκειμένου περὶ τῆς εἰς Πατριαρχεῖον ἀνυψώσεως

τῆς ἁγίας τῆς Μόσχας καθέδρας, — ἐν γὰρ τῷ προσώπῳ τῶν μακαριωτάτων Πατριαρχῶν ἢ σύμπασα συμπαρῆν Ἐκκλησία—, εἴτε ἐξ ὀνόματος πάντων, Αὐτοκεφάλους ἀνεκλήρυξεν Ἐκκλησίας. Καίτοι ὅμως πάντοτε αἰ τοιαῦται Αὐτοκέφαλοι Ἐκκλησιαί προϋπῆρχον ὑπὸ τὴν ἀποκλειστικὴν τοῦ Θρόνου ἐκείνου δικαιοδοσίαν, τὸ κῦρος τῶν ἑαυτοῦ πράξεων ὁ τῆς κανονικῆς τάξεως φρουρὸς ἐξήρτα πάντοτε ἐκ τῆς συμφωνοῦ τῶν ἁγιωτάτων Ἐκκλησιῶν συναινέσεως, ἣν διὰ Πατριαρχικῶν Γραμμάτων πάντοτε ἐζήτει». Καὶ ἐν κατακλειδί ἐπάγεται ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος: «Ἡμεῖς τοιάνδε ἔχομεν γνώμην: Πάντα τὰ χωρὶς τοῦ Πρώτου γενόμενα Θρόνου, ὡς τὰ περὶ τὴν ὑπὸ τοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου Μόσχας ἀνακήρυξιν Αὐτοκεφάλου δῆθεν τῶν Ἐκκλησιῶν Πολωνίας, Τσεχοσλοβακίας, καὶ νῦν Ἀμερικῆς, παράτολμά εἰσι καὶ ἀντικανονικά, καὶ διὰ τοῦτο οὐ μόνον ἄκυρα, ἀλλὰ καὶ κατὰ κριτα» («Ἐκκλησία» τῆς 1/15 Αὐγ. 1971, ἀρ. φ. 19-20).

7. Τὸ γενικὸν συμπέρασμα ἐκ τῆς διαμειφθείσης ἀλληλογραφίας μεταξὺ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ Πατριαρχείου Μόσχας, αὐτοβούλως καὶ αὐθαιρέτως ἢ ἀκόμη καὶ διὰ παρερμηνείας τῆς τε ἐκκλησιαστικῆς παραδόσεως καὶ κανονικῆς τάξεως καὶ ἀκολουθίας ἀνακηρύξαντος Ἐκκλησίας ἐντὸς τῆς ἰδίας σφαίρας ἐπιρροῆς τοῦ Αὐτοκεφάλου, εἶναι ὅτι ὁ ἰ-

σχυρισμὸς τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας εἰς οὐδεμίαν βάσανον εἶναι ἀνθεκτικὸς, οὔτε ἱστορικὴν καὶ παραδοσιακὴν, ἀλλ' οὔτε καὶ κανονικὴν καὶ διορθόδοξον. Ἀλλ' οὔτε ἐπίσης καὶ εἰς αὐτὴν τὴν αὐστηρὰν λογικὴν ἀκολουθίαν δύναται νὰ σταθῆ. Διότι, ἐὰν ἐκάστη Αὐτοκέφαλος Ἐκκλησία εἶχε τὸ δικαίωμα ν' ἀνακηρύττει Αὐτοκεφάλους ἐπὶ μέρους περιοχᾶς τῆς δικαιοδοσίας τῆς, τότε θ' ἀνετρέπετο πᾶσα ἐκκλησιαστικὴ τάξις, ἀναρίθμητοι δὲ Αὐτοκέφαλοι Ἐκκλησιαί θὰ ἦτο δυνατόν νὰ προέλθουν, με ἀποτέλεσμα τὴν πλήρη ἀναταραχὴν καὶ σύγχυσιν εἰς τὸ ὅλον Σῶμα τῆς Ὁρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας!

8. Ταῦτα δὲ γράφονται, ἵνα ἅπαξ ἔτι ἐπισημανθοῦν τὰ δυσχερῆ προβλήματα, ἀτινα κέκληται ἡ καθόλου Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, κατ' ἀκολουθίαν δὲ καὶ ἡ ἡμετέρα, νὰ λάβῃ ἀπὸ τοῦδε πρὸ ὀφθαλμῶν, ἵνα μὴ εὐρεθῆ ἀπροετοίμαστος εἰς τὴν ἀντιμετώπισιν τῶν τοιούτων καὶ μειζόνων ἔτι εἰς δυσχερείας προβλημάτων ἐντὸς τῆς πανορθόδοξου περιοχῆς καὶ ἵνα προετοιμαζομένη δυναθῆ ν' ἀντικρούσῃ διασπαστικὰς τυχόν τάσεις, πρωτοκαθεδρίας ἀπαιτήσεις, ἐγωιστικὰς ἀναρριχήσεις καὶ καινοδόξους, ματαίας καὶ κοσμικὰς ἢ καὶ πολιτικὰς ἐπιδιώξεις. Καὶ λοιπόν; «Καιρὸς τοῦ ἀγρυπνεῖν· καιρὸς τοῦ γρηγορεῖν», διότι «ἐν μέσῳ παγίδων διαβαίνομεν καὶ ἐπὶ ἐπάλλεων περιπατοῦμεν» (Σοφ. Σειράχ 9,13).

ΚΩΝ. Γ. ΜΠΟΝΗΣ

Ὁμότιμος Καθηγητὴς τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν

Η ΕΚΛΟΓΗ ΚΑΙ ΕΝΘΡΟΝΙΣΙΣ ΤΗΣ Α.Θ. ΠΑΝΑΓΙΟΤΗΤΟΣ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΤΟΥ Α' (16.7.1972)

Τὴν Κυριακὴν, 16ην Ἰουλίου, συνῆλθεν ἐκτάκτως ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Α' τῆ τάξει Σεβ. Μητροπολίτου Γέροντος Χαλκηδόνος κ. Μελίτωνος ἡ Ἁγία καὶ Ἱερά Ἐνδημοῦσα Σύνοδος τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἀπεφάσισε τὴν πλήρωσιν τοῦ ἐκ τοῦ θανάτου τοῦ αἰδιμίμου Πατριάρχου Ἀθηναγόρου τοῦ Α' χηρεύσαντος Πατριαρχικοῦ Θρόνου.

Κατὰ τὴν διεξαχθεῖσαν συζήτησιν, κατηρτίσθη τὸ τριπρόσωπον ψηφοδέλτιον ἐκ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Ἀνέων κ. Νικολάου, Ἰμβρου καὶ Τενέδου κ. Δημητρίου καὶ Κολωνίας κ. Γαβριὴλ καὶ κατόπιν τοῦτου οἱ Σεβ. ἅγιοι ἀρχιερεῖς, φέροντες ἐπανωκαλύμμαχον κατῆλθον εἰς τὸν Πάνσεπτον Πατριαρχικὸν Ναὸν τοῦ Ἁγίου Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τοῦ Τροπαιοφόρου, ὅπου μετὰ τὴν σχετικὴν ἱεροτελεσίαν, προεξάρχοντος τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Γέροντος Χαλκηδόνος κ. Μελίτωνος, ἔγραψαν ἐπὶ τῆς Ἁγίας Τραπέζης τὰ ψηφοδέλτια τῶν καὶ ἐξερχόμενοι τοῦ Ἱεροῦ Βήματος ἔρριψαν αὐτὰ εἰς τὴν εἰς τὸ μέσον τοῦ ἱ. Ναοῦ εὐρισκομένην κάλπην. Ψηφολέκται εἰχον ὀρισθῆ οἱ Σεβ. Μητροπολίται Ροδοπόλεως κ. Ἱερώνυμος καὶ Εἰρηνοπόλεως κ. Συμεὼν. Ἐπηρεολούθησεν ἡ διαλογὴ τῶν ψήφων, ἐκ τῆς ὁποίας προέκυψεν, ὅτι Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἐξελέγη διὰ ψήφων 12 ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἰμβρου καὶ Τενέδου κ. Δημήτριος. Τρεῖς ψήφους ἔλαβεν ὁ Σεβ. Ἀνέων κ. Νικόλαος. Μετὰ ταῦτα ὁ νέος Πατριάρχης προσκληθεὶς ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Γέροντος Χαλκηδόνος ἀνῆλθεν εἰς τὸν Πατριαρχικὸν Θρόνον. Ἐπηρεολούθησεν ἀνταλλαγὴ ἀδελφικοῦ ἀσπασμοῦ καὶ τὸ χειροφίλημα, κατ' ἀρχὰς ὑπὸ τῆς Ἱεραρχίας καὶ ἐν συνεχείᾳ ὑπὸ τῆς Πατριαρχικῆς Αὐλῆς καὶ τοῦ πληρώματος. Ὁ νέος Πατριάρχης ἠλόγησε τὸ Ἐκκλησίασμα, τὸ ὁποῖον ἐβροντοφώνησεν «ἄ ξ ι ο ς».

Ἐνθρόνισις.

Τὴν Τρίτην, 18ην Ἰουλίου, πρὸ μεσημβρίας, ἐγένετο μὲ πᾶσαν μεγαλοπρέπειαν ἡ τελετὴ τῆς ἐνθρονίσεως τῆς Α.Θ. Παναγιότητος τοῦ νέου Πατριάρχου κ. Δημητρίου τοῦ Α'. Τὴν 11.10' προπαρευομένων Ἀρχιμανδριτῶν, Ἱερέων καὶ τῶν Ἀρχιερέων, κατῆλθεν εἰς τὸν ἀσφυκτικῶς πεπληρωμένον Πατριαρχικὸν Ναὸν ὁ Πατριάρχης. Μετὰ τὴν ἱεροτελεσίαν ὁ Ἐντιμολ. κ. Ἐμμανουὴλ Φωτιάδης, Καθηγητῆς τῆς κατὰ Χάλκην Ἱεραῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, Ἀρχων Μ. Πρωτονοτάριος καὶ Διευθυντῆς τοῦ Α' Πατριαρχικοῦ Γραφείου, ἀνέγνωσε τὸ Μ. Μήνυμα, ὃ δὲ Σεβ. Μητροπολίτης Γέρον Χαλκηδόνος κ. Μελίτων, ὡς Α' τῆ τάξει,

ἐπέδωκε προσφωνήσας καταλλήλως τὴν Πατριαρχικὴν ῥάβδον εἰς τὸν Παναγιώτατον, ὅστις ἐν συνεχείᾳ ἀνῆλθεν εἰς τὸν Θρόνον. Τὸν νοθετήριον ἐξεφώνησεν ἀπ' ἄμβωνος ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Ἀπολλωνιάδος κ. Κωνσταντῖνος, Καθηγητῆς τῆς κατὰ Χάλκην Ἱεραῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, εἰπὼν τὰ ἑξῆς:

Παναγιώτατε Δέσποτα,

Ἡ ἀνεξιχνίαστος βουλή τοῦ Θεοῦ, ἣτις ἐκάλεσε τὸν αἰδιμίμον προκατόχον σου εἰς τὴν θριαμβεύουσαν Αὐτοῦ Ἐκκλησίαν, σέ καλεῖ σήμερον νὰ ἀναλάβῃς τὸν οἶακα τῆς στρατευομένης Ἐκκλησίας Αὐτοῦ, ἣτις ἀπεκδυσαμένη ἤδη τὴν πένθιμον περιβολὴν καὶ χιτῶνα εὐφροσύνης περιβεβλημένη, δόξαν καὶ τιμὴν καὶ εὐχαριστίαν ἀναπέμπει τῷ ἐν Τριάδι Θεῷ, τῷ οὕτω σοφῶς τὰ καθ' ἡμᾶς οἰκονομήσαντι. Καὶ ἡ λύπη ἡμῶν εἰς χαρὰν ἐγένετο (Ἰωάν. 16,20).

Ἐπακούων εἰς τὴν φωνὴν τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας ἀνάγεσαι εἰς ὕψος δυσανάβατον, εἰς τὴν πρώτην τῆς Ἐκκλησίας σκοπιάν, ἐπὶ τὸν Ἀγιώτατον τοῦτον Οἰκουμενικὸν Θρόνον, διακοσιοστός ἐβδομηκοστός δευτέρος εἰς τὴν σειρὰν τῶν προκατόχων σου, διὰ νὰ ἐνωτισθῆς καὶ αἰσθανθῆς μυστικῶς φωνάς, διὰ νὰ δώσῃς τὴν καλὴν μαρτυρίαν τῆς Ὁρθοδοξίας. Καλεῖσαι νὰ καταστήσῃς γνωστὰς εἰς ὅλον τὸν κόσμον τὰς πραγματικὰς θέσεις τῆς Ἐκκλησίας, ἐν ἀπολύτῳ ἐπαφῇ πρὸς τὰς πραγματικότητας, μέσα εἰς ἓνα κωκεῶνα ποικίλων καταστάσεων καὶ περιστάσεων, ἐνίοτε τόσων πολυπλόκων, ἐν πνεύματι ἀγάπης, ἀληθείας, δικαιοσύνης καὶ συνήσεως.

Τοῦντεῦθεν, ὁ περιβάλλων σε λαὸς τοῦ Θεοῦ γνωρίζει, ὅτι ὁ Πατριάρχης του, ὁ πνευματικὸς του ἡγέτης, δὲν ἀνήκει πλέον εἰς τὸν ἑαυτὸν του, ἀλλὰ εἶναι ἀρρηκτικῶς συνδεδεμένος πρὸς αὐτόν. Αἱ ὄραι καὶ αἱ στιγμαὶ του ἀκριβῶς μεμετοημένοι, ἢ χοῦσις των αὐστηρῶς καθωρισμένη. Τοῦ λοιποῦ τὰ γεγονότα, τὰ ὁποῖα ἐπακολουθοῦν, εὐτυχῆ ἢ δυστυχῆ, ἔχουν βαθεῖαν τὴν ἀπήχησίν των ἐντὸς τῆς ψυχῆς του.

Ἐπὸ τὸ φῶς τῶν γεγονότων, τὰ ὁποῖα θά σοι ὑπαγορεύουν τὸ καθῆκον τὸ ἐπιτακτικὸν τῆς στιγμῆς, ἢ μέρεινά σου θὰ ἐπεκτείνεται εἰς τὴν γνωριμίαν τοῦ ποιμνίου σου, τοῦ ἐγγυὸς καὶ τοῦ μακρῶν, τοῦ χαρακτήρος του, τῶν πνευματικῶν καὶ ἠθικῶν του ἐμπνεύσεων, αἱ ὁποῖαι χοῦζουν καὶ καλλιέργειας καὶ ἀναπτύξεως, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐλλείψεων του καὶ τῶν ἀναγκῶν του, τὰς ὁποίας καλεῖσαι νὰ θεραπεύσῃς.

Φύλαξ μιᾶς ἱεραῆς παρακαταθήκης, τῆς Ἀποστολικῆς καὶ Πατριαρχικῆς ταύτης Καθέδρας, τῆς Ἀρχιε-

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Χαλκηδόνος κ. Μελιτών παραδίδων εἰς τὴν Α.Θ.Π. τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην κ. Δημήτριον τὴν πατριαρχικὴν βάβδον.

πισκοπῆς σου, ἠνωμένος ἀχωρίστως μετὰ τοῦ Μεγάλου Ἀρχιερέως καὶ Κυρίου ἡμῶν, εἶσαι ὁ φύλαξ καὶ φρονεὸς ὁλοκλήρου τῆς Ἐκκλησίας. Ἐντεῦθεν, πηγάζει καὶ ἡ ὑποχρέωσίς σου καὶ ἡ ἀποστολή σου νὰ τὴν οἰκοδομήσῃς καὶ νὰ τὴν προστατεύῃς, ὑπομιμνήσκων εἰς τοὺς πάντας καὶ ὅσα προνόμια θεῖα, ἱερά, ἀπαράβαρα καὶ ἀπαρασάλευτα κέκτηται ὁ Ἁγιώτατος Ἀποστολικός, Πατριαρχικὸς καὶ Οἰκουμενικὸς οὗτος Θρόνος.

Εἶσαι ὁ Ἀρχηγός: Ὁ Ἀρχηγός εἶναι πρωτίστως ὁ θεματοφύλαξ τῆς Παραδόσεως. Ἡ Παράδοσις εἶναι κάθε ἄλλο παρὰ ἡ μηχανικὴ μεταβίβασις ἐνὸς πράγματος ἀδρανοῦς καὶ ἀκινήτου. Εἶναι ἡ ζωντανὴ κοινωνία καὶ ἡ προοδευτικὴ ἐκδήλωσις, ὑπὸ τὸν ἀλάθητον ἔλεγχον τῆς Ὁρθοδόξου διδασκαλίας, μιᾶς ὀλοκληρωμένης ἀληθείας, τῆς ὁποίας κάθε ἐποχὴ ἀποκαλύπτει καὶ μίαν νέαν ὄψιν.

Ὡς Ἀρχηγός συγκροτεῖς τὴν Ἐκκλησίαν. Ὑπερβαίνεις τὰς ἀρχιεπισκοπικὰς ἐνασχολήσεις σου, βλέπεις μακρῶν, σκέπτεσαι καὶ ἐνεργεῖς εἰς παγκόσμιον κλίμακα. Διαθέτων ὄλον τὸ κῆρὸς σου εἰς τὴν ὑπη-

ρεσίαν τοῦ πιστοῦ λαοῦ σου, τὸν διατηρεῖς ἀνεξάρτητον πάσης ξένης ἐπιρροῆς καὶ ἐπιβουλῆς.

Εἶσαι ὁ Διδάσκαλος: ὁ ἀναζητῶν καὶ κηρύσσων ἀδιαλλάκτως τὴν ἀλήθειαν. Ὁ ῥόλος σου δὲν εἶναι ῥόλος ἀπλοῦ Καθηγητοῦ, ἀγωνιζομένου νὰ δώσῃ χροιάν ἐπιστημονικὴν εἰς τὴν γνώσιν τοῦ Θείου, ἀλλὰ Ἀποστόλου, δρώντος συγκεκριμένως ὑπὸ τὸ φῶς τοῦ Ἐὐαγγελίου.

Εἶσαι ὁ Ἐπίσκοπος: Ἐνδεδυμένος τὸ πλήρωμα τῆς Ἱερωσύνης, εἶσαι πρωτίστως Ἱερεὺς καὶ τὸ ὑπόυργημά σου τοῦτο, εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Ἐκκλησίας, ταυτίζεται βαθύτατα πρὸς Αὐτήν.

Εἶσαι ὁ ἄνθρωπος τῆς προσευχῆς κατὰ τὸ παράδειγμα τῶν Ἀποστόλων, τῶν προκατόχων σου, οἵτινες διεκήρυσσον, ὅτε ἐξέλεγον τοὺς βοηθοὺς των, τὸ «ἡμεῖς ἐν τῇ προσευχῇ καὶ τῇ διακονίᾳ τοῦ λόγου προσκαρτερήσομεν» (Πράξ. 6,4).

Εἶσαι ὁ Ποιμὴν καὶ ὁ Πατήρ: Ἐξ ὁλοκλήρου ἀφιερωμένος εἰς τὰ τέκνα σου. Ἡ πραγματικότης τῆς ἀγάπης αὐτῆς μαρτυρεῖ διὰ τὴν σημασίαν

τῆς πνευματικῆς πατρότητος. Διδεσαι δλόκληρος, ἀναδεικνύων τὸν σύνδεσμόν σου πρὸς τὸν Κύριον. Ὁ Ποιμὴν αἰσθάνεται καλύτερον τὴν ἀνησυχίαν τοῦ ποιμνίου του, οὐχὶ κατὰ τρόπον θεωρητικὸν καὶ γενικόν, ἀλλὰ λεπτομερῶς καὶ συγκεκριμένως, γνωρίζων καὶ τὰς καθ' ἡμέραν δυσκολίας. Ἡ ἀνησυχία τῶν τέκνων του γίνεται ἰδική του, προσωπική του ὀδύνη.

Εἶσαι ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης: Ἡ δικαιοδοσία σου ἐκτείνεται πολὺ πέραν τῶν ὁρίων τῆς Πόλεως ταύτης καὶ ἡ μέριμνά σου, μέριμνα πασῶν τῶν Ἐκκλησιῶν. Ὡς Πατριάρχης Οἰκουμενικὸς ἀσκέεις ὑπόδηγμα ὑψηλὸν ἐνότητος καὶ εἰρήνης. Γίνεσαι τοῖς πᾶσι τὰ πάντα διὰ τὴν ὁδηγήσῃς τοὺς πάντας εἰς τὸ σχέδιον τῆς σωτηρίας. Ὡς ἀρχηγὸς καὶ συντονιστὴς τῆς Ὁρθόδοξου οἰκογενείας δὲν μνησικακεῖς καὶ δὲν μεροληπτεῖς εἰς τὰς διχονοίας καὶ τοὺς ἀνταγωνισμοὺς τῶν τέκνων σου. Ἡ Χριστιανικὴ οἰκογένεια πρέπει νὰ εἶναι ἠνωμένη καὶ ζῶσα. Συνδιαλλαγὴ καὶ εἰρήνη καὶ ἀγάπη καὶ διάλογος πρὸς πάσας τὰς κατευθύνσεις.

Θὰ διακηρύξεις ἀπαξ ἔτι στεντορεία τῇ φωνῇ, ὅτι ἡ Οἰκουμενικὴ αὐτῇ Καθέδρα δὲν εἶναι οὔτε κέντρον πολιτικόν, οὔτε ἐστία ὀραδιοφωνικῶν, οὔτε κοσμικὰς ἐπιδιώξεις ἔχει. Ἐν καὶ μόνον διακαῶς ἐπιθυμεῖ, μίαν καὶ μόνην εὐγενῆ φιλοδοξίαν ἔχει: Τὴν ἐπικράτησιν τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς γῆς. Συνεπῶς καὶ ἡ πορεία της καὶ ἡ Ποιμαντικὴ της εἶναι Ποιμαντικὴ ἐνὸς ἀθηντικῶν διαλόγων, ὁ ὁποῖος βασικὴν προϋπόθεσιν ἔχει τὴν εἰρήνην καὶ τὴν ἀγάπην μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων, ἀδιακρίτως φυλῆς καὶ θρησκείας.

Ὡς ποδηγέτης τοῦ ποιμνίου εὐρίσκεισαι καὶ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Πατρίδος ταύτης. Τὰ συμφέροντα τῶν ψυχῶν τοῦ ποιμνίου σου, ἀχώριστα ἀπὸ τὰς συνθήκας ζωῆς τῆς Χώρας, ἐν ἧ τούτο διαβιοῖ. Οὔτε καὶ τὰ ἠθικὰ συμφέροντα τῶν τέκνων σου δύναται νὰ εἶναι ἀπομονωμένα τῶν συμφερόντων τῆς πολιτείας καὶ τῆς Χώρας ταύτης. Ἀνεπιφυλάκτως νομιμόφρον τὸ ποιμνίον σου ἐναντι τῆς πατρίδος του, ἀνενδοιάστως ἐκδηλοῦν τὴν νομιμοφροσύνην του εἰς πᾶσαν εὐκαιρίαν συμμετέχει πάντοτε εἰς τὴν χαρὰν καὶ τὴν λύπην της.

Ἐν τῇ ἐνασχῆσει καὶ ἐπιτελεῖσαι ἀπασῶν τούτων τῶν εὐθύνων καὶ τῶν λειτουργιῶν δὲν εἶσαι μόνος. Δὲν ὑπάρχει ἱεραρχικὴ μονοκρατορία ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς Χριστιανικῇ Ἀνατολῇ. Περιβάλλεσαι ὑπὸ τῶν συνεπισκόπων σου, ὑπὸ τῆς ἱεράς Ἀδελφότητος, τῆς συνεπυθύνου καὶ τῆς συναγωνιζομένης. Τὸ φρόνημά σου εἴτε εἰς τὴν πίστιν ἀφορᾷ, εἴτε εἰς τὴν διοίκησιν τῆς Ἐκκλησίας, εἴτε εἰς τὴν ἀποφιν ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς ἐνταῦθα Ἐκκλησίας καὶ τῶν ὑποχρεώσεων αὐτῆς ἐναντι τῆς πολιτείας, εἶναι συνυφασμένον πρὸς τὸ φρόνημα καὶ τὴν ἀποφιν τῆς περὶ σε Ἱεραρχίας. Σὺ ὡς πρῶτος κατὰ τὰς καθ' ἡμᾶς παραδόσεις εἶσαι ἡ ἐκφρασις ἐν τῇ Συνοδικότητι, εἶσαι ἡ ἐκφρασις τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἐν τῇ Συνοδικότητι, ἐν τῇ συλλογικῇ συνεπυθυνότητι.

Καὶ νῦν οὕτως ἴστασαι ἐπὶ τοῦ Πατριαρχικοῦ τούτου Θρόνου, τοῦ Θρόνου τῆς βασιλίδος τῶν Πόλεων, ὁ ὁποῖος διὰ τὸν καθεζόμενον ἐπ' αὐτοῦ εἶναι ὑπερτάτη εὐθύνη, εἶναι καθήκον, εἶναι δικαιοσύνη,

εἶναι ἀγάπη, εἶναι μαρτυρία. Ἡ μίτρα σου ἡ Πατριαρχικὴ ἀκάνθινος στέφανος, καὶ τοὺς χρυσοὺς ὄφεις τῆς Πατριαρχικῆς ὀράβδου, οἱ ὅποιοι συμβολίζουσιν τὴν ἐξουσίαν, πολλὰς φορὰς θὰ τοὺς αἰσθανθῆς νὰ ζωντανεύουσιν καὶ νὰ δάκνουν τὴν καρδίαν σου. Ὅμως «ἀνδρίζου καὶ ἴσχυε, μὴ φοβοῦ μηδὲ δειλιά μηδὲ πτοηθῆς... ὅτι Κύριος ὁ Θεός σου ὁ προπορευόμενος μεθ' ὑμῶν ἐν ὕμῳ οὐ μὴ σε ἀγῆ οὐδὲ μὴ σε ἐγκαταλίπη» (Δευτ. 31,6).

Ἐκ γένους Λευιτικοῦ, ἔχεις ἐπὶ πλέον ὡς κεφάλαιον πολῦτιμον τὴν ἄσπιλον μέχρι τοῦδε καὶ Χριστομίμητον διακονίαν σου ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, τὴν ἀγάπην τοῦ Κλήρου καὶ τοῦ ποιμνίου, ὅπερ ἐποίμανας θεοφιλῶς καὶ θεαρέστως, ὅπου ἂν ἐτάχθης, τὴν ἐμπιστοσύνην καὶ συμπαράστασιν συμπάσης τῆς Ἱεραρχίας, ἐκδηλωθεῖσαι διὰ τῆς κανονικῆς ψήφου αὐτῆς.

Σύμπας ὁ Ὁρθόδοξος Χριστιανικὸς κόσμος μίαν καὶ μόνην ἐκφράζει εὐχὴν εἰς σὲ τὸν Πατριάρχην του, τὴν ζῶσαν καὶ ἔμψυχον εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ: «Τηρήσαι σε τὴν ἐντολήν ἄσπιλον, ἀνεπίληπτον μέχρι τῆς ἐπιφανείας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ» (Τιμ. 6,14).

Αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

Μετὰ ταῦτα ὁ Παναγιώτατος ἀνέγνωσε τὸν ἐνθρονιστήριον Αὐτοῦ λόγον, ὅστις ἔχει ὡς ἑξῆς:

Σεβάσμιμοι ἐν Χριστῷ ἀδελφοί,

Ἐντιμότατοι κληρικοὶ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας,

Λαὸς τοῦ Κυρίου περιούσιε καὶ ἠγαπημένε,

Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἐν φόβῳ Θεοῦ, ἀνερχόμενοι τὰς βαθμίδας τοῦ Ἁγιωτάτου τούτου Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, τὴν ὑπομονὴν Ἰῶβ περιβαλλόμεθα καὶ τὴν ἐκεῖνου ὁμολογίαν ἀνομολογοῦμεν ἐπὶ τῇ εὐρούση ἡμᾶς, τὸν ἐλάχιστον ἐν ἀδελφοῖς, μεγάλη δοκιμασία, ἵνα ἄρωμεν ἐπὶ τῶν ἀσθενῶν ἡμῶν ὡμων τὸν Σταυρὸν τοῦ Κυρίου καὶ τῆς Ἐκκλησίας.

Θάμβει διακατεχόμεθα, ἀναλογιζόμενοι τὸ μυστήριον τῆς οἰκονομίας τοῦ Θεοῦ, ὅτι ἐνῶ οὐδὲ πόρρωθεν κατὰ διάνοιαν ἐτολμήσαμεν ποτε νὰ διαλογισθῶμεν θαῦμα φοβερὸν τοιαύτης διαστάσεως, ἐξαίφνης, ὡς ἐν συσσεισμῷ, τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐπὶ Μαθθίαν ἐξέτεινε τὴν πυρίνην Αὐτοῦ γλῶσσαν. Ἐνῶ ἡ ὅλη σκέψις καὶ φροντίς ἡμῶν περιεσπάτο περὶ τὴν διακονίαν τοῦ προσφιλεστάτου ἡμῶν ἐν Ἰμβρῷ καὶ Τενέδῳ ποιμνίου, ἀπροσδόκητος ἦλθε πρὸς ἡμᾶς ἡ κλήσις, ἵνα ἄρωμεν τὸν Σταυρὸν τοῦ Κυρίου.

Ὁ Κύριος ἐξήτει Κυρηναῖον. Ἡ Ἐκκλησία ἐξήτει Κυρηναῖον. Ἡμεῖς προσωπικῶς οὔτε τὸ σθένος οὔτε τὸ ἀνάστημα εἶχομεν τοῦ Κυρηναίου τῆς Σταυρώσεως. Οὔτε ἐκεῖνον τὸ πνεῦμα τῆς αὐτοθυσίας. Δὲν προσεφέρθημεν αὐτοβούλως, ἵνα γίνωμεν Κυρηναῖος. Φωνὴ ἐκ τῶν ἔνδον τοῦ θυσιαστηρίου, φωνὴ ἐκ τῶν ἔνδον τῆς ἱστορίας, φωνὴ τραγικὴ ἐκ τῶν περὶ ἡμᾶς, φωνὴ Κυρίου ἐγένετο πρὸς ἡμᾶς. Ἡμεῖς ἐφύγομεν.

Ἡ Α.Θ.Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. Δημήτριος Α' ἐκφωνῶν τὸν Ἐνθρονιστήριον αὐτοῦ λόγον.

Παρακαλέσαμεν. Ἰκετεύσαμεν, συναίσθησιν πλήρη ἐ-
χοντες ἀφ' ἑνὸς μὲν τοῦ πελωρίου τοῦ Σταυροῦ, ἀφ'
ἑτέρου δὲ τῆς ἡμῶν ἀναξιοτήτος καὶ ἀσθενείας.

Προκειμένου νὰ διασωθῇ τὸ γνήσιον τῆς Ἐκκλη-
σίας φρόνημα, εἰς οὐδὲν λογιζόμενοι ἡμᾶς αὐτόν,
ἀλλὰ τὰ πάντα διὰ τὴν Ἁγίαν ἡμῶν Ἐκκλησίαν, πα-
ρεδόθημεν ὀλοτελής τῷ Κυρίῳ καὶ τῷ Πνεύματι
τῷ Ἁγίῳ.

Καὶ ἰδοὺ ἡμεῖς ἐνώπιον ὑμῶν, καθαρῶ τῷ λογι-
σμῷ, καθαρῶ τῇ καρδίᾳ, καθαρῶ τῇ προθέσει, προσκν-
οῦμεν πρῶτον τὸν ἐν Τριάδι Θεὸν τῶν Πατέρων
ἡμῶν.

Δεύτερον, ὁμολογοῦμεν τὴν ἁγίαν καὶ ἀμώμητον
πίστιν τῶν Ὁρθοδόξων, ὡς αὕτη παρεδόθη ἡμῖν ὑπὸ
τοῦ Κυρίου διὰ τῶν Ἀποστόλων, διὰ τῶν ἁγίων πνευ-
ματοφόρων Πατέρων, διὰ τῶν Ἁγίων καὶ τῶν Μαρτύ-
ρων τῆς Μιᾶς, Ἁγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς
Ἐκκλησίας.

Τρίτον, ἀναλαμβάνομεν τὰ Πατριαρχικὰ ἡμῶν
καθήκοντα ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν νόμων τῆς Τουρ-

κικῆς Δημοκρατίας, τῆς ὁποίας πιστὸς πολίτης ὑπάρ-
χομεν. Τὰ ὑψίστα συμφέροντα τῆς Χώρας ταύτης ἔσον-
ται ἰδιαίτερα ἡμῶν μέριμνα. Ὁ Πατριάρχης εἶναι
θηρησκευτικὸς ἀρχηγὸς καὶ οὐδὲν πλέον. Τὸ Πατριαρ-
χεῖον εἶναι καθέδρα τῆς Ὁρθοδοξίας ἀνὰ τὸν κόσμον,
αιωνόβιον καὶ σεβασμιον κέντρον πνευματικῶν καὶ θρη-
σκευτικῶν καὶ οὐδὲν πλέον. Οὐδεμίαν σχέσιν ἔχομεν
ὡς θεσμὸς καὶ ὡς πρόσωπον πρὸς τὴν πολιτικὴν. Ἡ
πολιτικὴ ἀνήκει εἰς τὸ Κράτος, ὑπὲρ τοῦ ὁποίου ἡμεῖς
κατὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ Κυρίου καὶ τοῦ Ἀποστόλου
Παύλου, διαχωρίζοντες τὰ πράγματα, δεόμεθα. Ὁ
λόγος ἡμῶν οὗτος εἶναι σαφής, ἐντιμὸς καὶ εὐθύς.

Ἡ στιγμή αὕτη ἡ μεγάλη καὶ φοβερὰ τῆς εἰσό-
δου ἡμῶν εἰς τὰ ἔθνη τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας καὶ
τῆς Ὁρθοδοξίας, δὲν ἐπιτρέπει λόγους πολλούς. Οὐδὲν
πρόγραμμα ἐξαγγέλλομεν, εἰ μὴ τὴν πιστὴν συνέχισιν
τοῦ προγράμματος τῶν ἁγίων καὶ μεγάλων παραδό-
σεων τῆς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας.
Ὡς ἐκ τούτου, περιοριζόμεθα, ἵνα εἴπωμεν πρὸς τὸ
ἐνταῦθα ἄμεσον ποιῆμιον ἡμῶν ὅτι θὰ εἴμεθα ὁ πιστός,

ὁ ἄγρυπνος, ὁ φύλαξ ἐπίσκοπος αὐτοῦ. Πρὸς τὸ καθόλου ἀνὰ τὸν κόσμον πλήρωμα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, ὅτι ἐν τῷ προσώπῳ ἡμῶν θὰ ἔχη τὸν πρόμαχον τῆς κατὰ Χριστὸν ἀδξήσεως αὐτοῦ. Πρὸς τὴν ἐνταῦθα καὶ τὴν ἀπανταχοῦ Ἱεραρχίαν τοῦ Θρόνου, ὅτι θὰ εἴμεθα ὁ πρῶτος εἰς διακονίαν καὶ ὁ ἔσχατος εἰς δικαιοσύνην τιμῆς.

Ἀπευθυνόμενοι τὴν στιγμὴν ταύτην πρὸς ἀδελφούς σεβασμίους, γεραρούς, δεδοκιμασμένους καὶ δεδοξασμένους ἐν τῇ διακονίᾳ τῆς Ἐκκλησίας, ὧν ἡμεῖς ἐσμεν ὁ Βενιαμὴν, ὁ ὡς μόνον χάρισμα ἔχοντες τὴν χάριν τοῦ Κυρίου καὶ τὴν δύναμιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, διαβεβαιούμεθα ἐν βάρει τῆς ἀρχιερατικῆς ἡμῶν συνειδήσεως, ὅτι ἐσόμεθα πρὸς αὐτοὺς ἀδελφός καὶ οὐδὲν πλέον.

Χρέος δὲ ἡμῶν ἱερὸν ἠγοούμεθα, ὅπως ἐν εὐγνωμοσύνῃ εὐχαριστήσωμεν τὴν Ἁγίαν καὶ Ἱερὰν Ἐνδημοῦσαν Σύνοδον καὶ τὴν σύμφηρον αὐτῇ Ἱεραρχίαν τοῦ Θρόνου ἐπὶ τῇ συγκινητικῇ ὄντως ἐμπιστοσύνῃ, τῇ ἐπιδειχθείσῃ πρὸς τὸ ταπεινὸν ἡμῶν πρόσωπον καὶ ἐκδηλωθείσῃ διὰ τῆς κανονικῆς ψήφου.

Ἀδελφοὶ τιμιώτατοι! Λέγομεν ὑμῖν, ὅτι οὐδὲν ἐσμεν ἔναντι τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ βίος ἡμῶν εἶναι σκιά ἔναντι τοῦ βίου τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ Ἐκκλησία ἐπιζῆ τῶν προσώπων. Ἀσπάζομεθα ἐν τῷ πνεύματι τούτῳ ἕνα ἕκαστον ὑμῶν, τῶν ἐνταῦθα καὶ ἀπανταχοῦ Ἱεραρχῶν τοῦ Θρόνου καὶ καλοῦμεν πρῶτον ἡμᾶς αὐτόν, εἶτα δὲ ὑμᾶς ἅπαντας, ἀδελφοί, εἰς ἐνότητα πιστῆς, τιμῆς καὶ ἀξίας τῶν παραδόσεων τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους διακονίας τῇ Ἐκκλησίᾳ, εἰς δόξαν τοῦ ὁρανοῦ αὐτῆς Δομήτορος.

Ἀπαξ ἀναλαβόντες τὸν Στᾶνον τοῦτον, δηλοῦμεν ὅτι ἡ ἀσθένεια ἡμῶν ἀναλαμβάνει ἐν πάσῃ ἱερᾷ ἀπευθυνότητι τὴν προστασίαν καὶ πρόνοιαν τοῦ Ἁγιωτάτου Ἀποστολικοῦ καὶ Πατριαρχικοῦ Οἰκουμενικοῦ τούτου Θρόνου τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῶν μακροαιώνων ἀπὸ γε κανονικῆς τάξεως καὶ παραδόσεως προνομῶν αὐτοῦ.

Ἀπὸ τοιούτου Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, Θρόνου διακονίας, χαιρετίζομεν τοὺς Ἁγιωτάτους καὶ Μακαριωτάτους Προκαθημένους τῶν κατὰ τόπους Ἁγίων Ἀὐτοκεφάλων καὶ Ἀὐτονόμων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, Πατριάρχας, Ἀρχιεπισκόπους καὶ Μητροπολίτας, καὶ τείνομεν αὐτοῖς χεῖρας ἀγάπης, εἰρήνης καὶ κοινωνίας ἐν τῇ ἁγίᾳ Ὁρθοδοξίᾳ, διαβεβαιούμεθα δ' αὐτοὺς ὅτι ἡ μετ' αὐτῶν συνεργασία ἡμῶν ἔσται εὐλοκωμένη, ἐντιμος καὶ ἀξία τῆς Ὁρθοδοξίας.

Ἀπὸ τῆς θέσεως ταύτης τοῦ πρώτου ἐν ἴσοις τῆς Ἁγίας Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας χαιρετίζομεν τὸν Ἁγιώτατον καὶ Μακαριώτατον Πάπαν Ρώμης Παῦλον τὸν ΣΤ' καὶ πρῶτον ἐν ἴσοις ἐν τῇ καθόλου Ἐκκλησίᾳ τοῦ Χριστοῦ, ἀδελφὸν σεβασμίον καὶ πρεσβύτερον, τὸν τῆς Πρεσβυτέρας Ἐπίσκοπον καὶ Πατριάρχην τῆς Δύσεως. Τοὺς Μακαριώτατους Προκαθημένους τῶν Ἀρχαίων Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν, τὴν Αὐτοῦ Χάριν τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Καντουαρίας, τὸν σεβάσμιον ἀρχηγὸν τῆς Παλαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας καὶ ἀπαξᾶπαντας τοὺς ἀρχηγούς τῶν ἀνὰ τὸν κόσμον Χριστιανικῶν

Ἐκκλησιῶν καὶ Ὁμολογιῶν, μετ' αὐτῶν δὲ τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον Ἐκκλησιῶν, τοὺς ἐπὶ κεφαλῆς αὐτοῦ καὶ τὰς Ἐκκλησίας-μέλη αὐτοῦ. Καὶ διαδηλοῦμεν τὴν πρόθεσιν ἡμῶν, ὅπως, ἐν πιστότητι πρὸς τὴν ἀκρι τοῦδε γραμμῆν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἀκολουθήσωμεν τὴν ἁγίαν καὶ μεγάλην γραμμὴν τοῦ μεγάλου Προκατόχου ἡμῶν, τοῦ αἰοδίμου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἀθηναγόρου τοῦ Α', διὰ τὴν ἐν Πανορθόδοξῳ συμπτῶν διαχριστιανικῇ ἐνότητι. Οὐδόπως θὰ παραλείψωμεν τὸ ἐπιβαλλόμενον χρέος, ὅπως συνάψωμεν διαλόγους πρωτίστως μετὰ τοῦ Ἰσλάμ, ἔπειτα δὲ καὶ μετὰ τῶν ἄλλων μειζόνων μονοθεϊστικῶν θρησκειῶν.

Τελευτώντες ἀπευθυνόμεθα πρὸς τὸν κόσμον ἅπαντα καὶ ἀπευθύνομεν ἀπὸ τῆς ἀρχαίας ταύτης Ἐκκλησίας τῆς Ἀνατολῆς ἐν μόνον σύνθημα, μίαν μόνον εὐχὴν: Εἰρήνην.

Εἰρήνη ὑμῖν. Εἰρήνη πᾶσι.

Εἰς τὴν τελετὴν παρέστησαν ἀπὸ μέρους τῆς Κυβερνήσεως ὁ βοηθὸς Νομάρχης, ὁ ὑποδιοικητῆς τοῦ Φατιχ καὶ ὁ βοηθὸς τοῦ Διευθυντοῦ τῆς Ἀστυνομίας. Ἐπίσης παρέστησαν ἀντιπροσωπίαι τοῦ Βατικανοῦ, μετ' ἐπικεφαλῆς τὸν ἐν Ἀγκύρᾳ Προνοῦνσιον τῆς Ἁγίας Ἐδρας, τῶν Συροχαλδαίων, τοῦ Ἀρμενικοῦ Πατριαρχείου, ὁ Σοφιολ. Ἀρχιεραβίνος κ. Ἀστέο, ὁ Γεν. Πρόξενος τῆς Ἑλλάδος κ. Νικόλαος Καραγιώργος καὶ ἄλλοι Πρόξενοι, Ὁφφικιάλοι τῆς Μ. τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, οἱ Πρόεδροι τῶν Ἐφορειῶν τῶν Μειζόνων Ἰδρυμάτων καὶ Ἐκκλησιαστικαὶ Ἐπιτροπαί, τὰ Δ. Συμβούλια τῶν Κοινοτικῶν μας Σωματείων καὶ πλῆθος πολὺ κατακλύσαν τὸν Ναὸν καὶ τὸν αὐλόγυρον.

Τὸ πλῆθος ἐξέσπασεν εἰς βροντώδη «ἄ ξ ι ο ς» καὶ ὁ νέος Πατριάρχης ἠὺλόγησεν ἐπανειλημμένως τὸ Ἐκκλησίασμα. Ἐπηκολούθησε χειροφίλημα καὶ ἡ ὅλη τελετὴ ἔληξε περὶ τὴν 13ην ὥραν.

Βιογραφικὸν σημεῖωμα

Ἡ Α.Θ. Παναγιότης ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. Δημήτριος ὁ Α' ἐγεννήθη ἐν Σταμπούλ ἐκ γονέων Παναγιώτου καὶ Εἰρήνης Παπαδοπούλου ἐν ἔτει 1914. Τὸ ἔτος 1931 εἰσῆλθεν εἰς τὴν Ἱερὰν Θεολογικὴν Σχολὴν Χάλκης, ἐξ ἧς ἀπεφοίτησε τὸ ἔτος 1937. Τὸ ἴδιον ἔτος ἐχειροτονήθη εἰς Διάκονον ὑπὸ τοῦ Ἐπισκόπου Ναζιανζοῦ κ. Φιλοθέου. Ἡ εἰς Πρεσβύτερον χειροτονία αὐτοῦ ἐτελέσθη τὸ ἔτος 1942 ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ Ἀρχιερέως ὡς Μητροπολίτου Προικονήσου. Ἀπὸ τοῦ Ὀκτωβρίου 1937 μέχρι τοῦ Αὐγούστου 1938 διετέλεσε Γραμματεὺς καὶ Ἱεροκλήρυξ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἐδέσσης. Ἀπὸ τοῦ Μαΐου 1939 μέχρι Ἰουνίου 1945 ὑπηρέτησεν ὡς Διάκονος καὶ εἶτα ὡς Ἱερεὺς ἐν Φερικοί. Ἀπὸ τοῦ 1945 μέχρι τοῦ 1950 διετέλεσε Προϊστάμενος τῆς Ὁρθοδόξου Κοινότητος, τὴν ὁποίαν καὶ διωργάνωσε. Ἐπὶ ἐν ἔτος ἐδίδαξεν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Τεχεράνης τὴν Ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν Γλῶσσαν. Ἀπὸ τοῦ 1950 μέχρι τοῦ 1964

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑΙ ΔΗΛΩΣΕΙΣ ΤΗΣ Α.Θ. ΠΑΝΑΓΙΟΤΗΤΟΣ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ κ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Α' ΕΝΩΠΙΟΝ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΚΑΙ ΙΕΡΑΣ ΕΝΔΗΜΟΥΣΗΣ ΣΥΝΟΔΟΥ

Σεβάσμιοι ἐν Χριστῷ ἀδελφοί,

Ἐλέω καὶ συγκатаβάσει τοῦ Θεοῦ καὶ τῇ ἐπιεικεῖ κανονικῇ ψήφῳ τῆς ὑμῶν Ἱερότητας, κατασταθέντες εἰς τὸν Πάνσεπτον Οἰκουμενικὸν Θρόνον καὶ τοὺς οἰακας τῆς Ἐκκλησίας ἀναλαβόντες, ἐμφανιζόμεθα ἤδη τὸ πρῶτον ἐνώπιον ὑμῶν καὶ ἐγκαινιάζομεν τὰ προεδρικὰ ἡμῶν καθήκοντα ἐν τῇ Ἁγίᾳ καὶ Ἱερᾷ Συνόδῳ.

Ἐπὶ τῇ πρώτῃ ταύτῃ μεθ' ὑμῶν ἐν συνόδῳ συναντήσει, αἰσθανόμεθα τὴν ἀνάγκην, ἵνα ἀπαξ ἔτι ἀναφέρωμεν δόξαν τῇ κεφαλῇ τῆς Ἐκκλησίας, τῷ Κυρίῳ, ἐφ' οἷς περὶ ἡμᾶς συνετελέσθησαν, καὶ δηλώσωμεν ὑποταγὴν καὶ ὑπακοὴν τῇ ἀνεξιχνίαστῳ Αὐτοῦ βουλῇ, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἀπαξ ἔτι ἐπαναλάβωμεν εὐχαριστίαν ἐνὶ ἐκάστῳ ὑμῶν, ἀδελφοί, διὰ τὴν πρὸς τὸ ταπεινὸν ἡμῶν πρόσωπον ἐπιδειχθεῖσαν εὐμενῆ ἐμπιστοσύνην.

Εἴθισται ἐκ παλαιῶ, ὅπως ὁ εἰς τὴν ἔδραν ταύ-

ὑπῆρξε Προϊστάμενος τῆς Κοινότητος Φερικιοῖ. Τὸ ἔτος 1964 ἐξελέγη Ἐπίσκοπος Ἐλαίας, διορισθεὶς Ἀρχιερατικῶς Προϊστάμενος τῆς Ἐπισκοπικῆς Περιφέρειας Κουρτουλούς. Εἰς τὴν θέσιν ταύτην εἰργάσθη μέχρι τοῦ Φεβρουαρίου τοῦ τρέχοντος ἔτους 1972, ὅτε καὶ ἐξελέγη Μητροπολίτης τῆς Ἐπαρχίας Ἰμβρου καὶ Τενέδου, τὴν ὁποίαν ἐποίμανεν ἐπὶ πεντάμηνον. Τὴν 16ην Ἰουλίου 1972 ἐξελέγη ὑπὸ τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Ἐνδημούσης Συνόδου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης, ὑπὸ τὸ ὄνομα Δ η μ ἴ τ ρ ι ο ς ὁ Α'.

Ὁ Διευθυντὴς τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Περιοδικῶν «Ἐκκλησία», «Θεολογία» καὶ «Ἐφημέριος» ὁμότιμος καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Κωνσταντῖνος Γ. Μπόνης ἀπέστειλε τὸ κατωτέρω εὐχετήριο τηλεγράφημα πρὸς τὴν Α.Θ.Π. τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην κ. Δ η μ ἴ τ ρ ι ο ν.

Παναγιώτατον Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην
κ.κ. Δ η μ ἴ τ ρ ι ο ν

Ἰποβάλλω εὐλαβῶς εὐχάς, ὅπως Κύριος ἀναδείξῃ Ἰμετέραν Παναγιότητα ἄξιον διάδοχον Μεγάλου Μακαριστοῦ Πατριάρχου Ἀθηναγόρα.

Εὐλαβῶς

Καθηγητὴς Κ. Γ. ΜΠΟΝΗΣ

Διευθυντὴς Ἐκκλησιαστικῶν Περιοδικῶν

τὴν καλούμενος, κατὰ τὴν πρώτην μετὰ τὴν ἐκλογὴν αὐτοῦ συνοδικὴν συνεδρίαν, προβαίη εἰς προγραμματικὰς τινὰς δηλώσεις, δεικνύσας τὰς κυρίας γραμμὰς τοῦ Πατριαρχικοῦ τοῦ ἔργου. Καίτοι ἔχομεν τὴν γνώμην, ὅτι οὐτε ἐγγὺς πρὸς τὴν πραγματικότητα οὐτε εὐχεοῦς εἶναι ἡ χάραξις προγράμματος ἄνευ προηγουμένης μελέτης καλῆς τῆς παρ' ἡμῖν ἐκκλησιαστικῆς καταστάσεως, τῶν προβλημάτων τῶν ἐνταῦθα καὶ τῶν γενικωτέρων, καὶ μάλιστα ἄνευ προσωπικῆς ἐμπειρίας τῆς πορείας καὶ τῆς διαχειρίσεως τῶν θεμάτων τούτων, τοῦθ' ὅπερ συμβαίνει εἰς τὴν ἡμετέραν περίπτωσιν, ἐν τούτοις, τῇ ἀνέκαθεν ἐκκλησιαστικῇ τάξει καὶ τῷ ἔθει στοιχοῦντες, προβαίνομεν εἰς τὴν ἔκθεσιν γενικῶν τινῶν σκέψεων, εἰς χαρακτηρισμὸν τῆς ἡν ἔχομεν ἀντιλήψεως περὶ τοῦ ἔργου ἡμῶν καὶ τοῦ τρόπου, κατὰ τὸν ὁποῖον προτιθέμεθα, ἵνα ἐπιληφθῶμεν τῆς διοικήσεως καὶ διαχειρίσεως τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας.

Πρώτιστα πάντων ἐπιθυμοῦμεν, ἵνα τονίσωμεν, ὅτι ἐν σεβασμῷ πρὸς τὸν συνοδικὸν θεσμόν, τὸν ἀποστολοπαράδοτον καὶ πατροπαράδοτον, ἐπὶ τοῦ ὁποῖου ἐδράζεται ὁ ὁμαλὸς ἐκκλησιαστικὸς βίος ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς Ἀνατολῇ, μέλλομεν, ἵνα συνεργασθῶμεν μεθ' ὑμῶν καὶ μετὰ τῶν ἐκάστοτε μελῶν τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου, ἐν πνεύματι ἀδελφότητος καὶ ὁμοιοῦς, πρὸς καλὴν καὶ ἐπιμελῆ καὶ ἐν τῷ συμφέροντι τῆς Ἐκκλησίας θεώρησιν καὶ ἐξέτασιν, ἐπίλυσιν καὶ προαγωγὴν τῶν ἐμπιπτότων ζητημάτων. Εἶναι καθήκον ἡμῶν, ἀλλὰ θὰ εἶναι καὶ εὐτυχία ἡμῶν νὰ προσφέρωμεν ἀγαθὴν πάντοτε καὶ τιμίαν προαίρεσιν, σεβασμὸν πρὸς τὴν γνώμην ἐνὸς ἐκάστου, καὶ νὰ προκρίνωμεν καὶ νὰ ἀκολουθῶμεν τὸ κρεῖττον ἐν τῇ διαβουλεύσει, αὐτὸ τὸ ὁποῖον ἐξυπηρετεῖ τὴν Ἁγίαν Ἐκκλησίαν. Παρακαλοῦμεν θερμῶς, ὅπως ἔχομεν τὴν πρόθυμον, τὴν ἀδελφικὴν, τὴν εἰς τὸ συμφέρον τῆς Ἐκκλησίας ἀποβλέπουσαν συμβολὴν καὶ συνεργασίαν ὑμῶν, ἀδελφοί, ἄνευ τῆς ὁποίας οὐδὲν δυνάμεθα νὰ πράξωμεν. Ἰδιαιτέρως παρακαλοῦμεν, ὅπως κατὰ τὰς συζητήσεις καὶ τὰς ἀνταλλαγὰς ἀπόψεων καὶ σκέψεων ἐν τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ τηρῶμεν πάντες ἡμεῖς τὴν ἐμπροέπουσαν εἰς τὸν ἱερόν τοῦτον χώρον συμπεριφορὰν πρὸς ἀλλήλους, προσέχοντες ἀλλήλους καὶ τῇ τιμῇ ἀλλήλους προηγουμένοι (Ρωμ. 12,10).

Οὕτω ἐν ἀγαστῇ συμπνοίᾳ συνεργοῦντες καὶ συναγωνιζόμενοι ἐνταῦθα, καὶ τὴν καλυτέρα διακονίαν θὰ προσφέρωμεν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ ἐκ τοῦ ἱεροῦ τούτου χώρου θὰ διαχέηται πρὸς ὅλας τὰς κατευθύνσεις ἐν πνεύμα συνοδικῶν, ὑψηλῶν καὶ ἀγαθῶν.

Δὲν ἐπαγγελλόμεθα μεγαλεπήβολα σχέδια καὶ

θαύματα. Πρὸ παντὸς ἐπιθυμοῦμεν νὰ διακονήσωμεν τῇ ἐπιβίωσει καὶ τῇ διαιωνίσει τοῦ θαύματος τῆς ἐνταῦθα παρουσίας τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, τῆς παρουσίας αὐτῆς ἐν τῇ προνομιακῇ θέσει τὴν ὅποιαν ἱεροὶ κανόνες καὶ μακροίων προᾶξις καὶ τάξις ἐκκλησιαστικῆ ὥρισαν εἰς αὐτὴν ἐν μέσῳ τῆς ὑπ' οὐρανὸν Ὁρθοδοξίας.

Ἄλλ' ἔλθωμεν καὶ εἰς τινὰ ἐπὶ μέρους. Ἀρξόμεθα δὲ ἀπὸ τοῦ οἴκου ἡμῶν.

Ἐπιθυμοῦμεν καὶ θὰ ἐπιδιώξωμεν οἰκοκυροσύνην, καλήν, τακτικὴν καὶ ὑπεύθυνον λειτουργίαν τῶν Ὑπηρεσιῶν τῶν Πατριαρχείων, ἐν τάξει καὶ πειθαρχίᾳ καὶ ἐν εὐπρεπείᾳ ἀμοξούσῃ τῷ ἱερῷ τούτῳ Κέντρῳ. Θὰ μελετήσωμεν, θὰ εἰσηγηθῶμεν καὶ θὰ προσδιορίσωμεν τὸν ἀρμοδιότερον τρόπον λειτουργίας τῶν ὑφ' ἡμᾶς Ὑπηρεσιῶν. Ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ ἐπιθυμοῦμεν νὰ δηλώσωμεν ὅτι, ἔχοντες ὑπ' ὄψει τὸν ὑπάρχοντα φόρτον ἐργασίας καὶ ἀποβλέποντες εἰς τὴν ἀριωτέραν διεξαγωγὴν καὶ διεκπεραίωσιν αὐτῆς, κατὰ τὰ σήμερον ἐν τῇ συγχρόνῳ διοικήσει κρατοῦντα, συνιστῶμεν παρ' ἡμῶν Ἰδιαιτέρον Πατριαρχικὸν Γραφεῖον, εἰς τὴν διεύθυνσιν τοῦ ὁποίου ἀπεσπάσαμεν τὸν Ὁσιολογίατον Ἀρχιμανδριτὴν κ. Βαρθολομαῖον Ἀρχοντόν. Τὰς ἀρμοδιότητας τοῦ Γραφείου τούτου θὰ προσδιορίσωμεν δι' ἰδιαίτερας ἐντολῆς ἡμῶν.

Θὰ ἐπιμεληθῶμεν τῆς συντηρήσεως καὶ τῆς εὐπρεποῦς παραστάσεως τῶν ὑπαρχόντων Πατριαρχικῶν κτιρίων, ὡς καὶ τοῦ ἐφοδιασμοῦ αὐτῶν δι' ὅλων τῶν ἀπαραίτητων σήμερον ἐφοδίων, εἰς κάλυψιν ὑπαρχουσῶν, ὡς διεπιστώσαμεν, πολλῶν οὐσιωδῶν ἐλλείψεων. Πράττοντες τοῦτο, οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν θὰ ἀποστῶμεν τῆς ἐπιδιώξεως, ὅπως πραγματοποιηθῇ ὁ στοιχειώδης ἱερὸς πόθος τῆς Ἐκκλησίας, ἵνα ἰδῇ ἀνεγειρόμενον τὸ ἐν ἔτει 1941 ἐκ πυρκαϊᾶς καταστραφέν κύριον καὶ μέγιστον τμήμα τοῦ Πατριαρχικοῦ Οἴκου. Δὲν τρέχοντες ὀπισθεν χιμαρῶν. Δὲν ἐπιζητοῦμεν πλείονα ἐκείνων, τὰ ὅποια δυνάμεθα νὰ ἔχωμεν. Ἐκεῖνο τὸ ὅποιον ὑπῆρχεν ἄλλοτε εἰς τὸν περίβολον τούτου, ἐπιθυμοῦμεν νὰ ἴδωμεν ἀναστρουόμενον. Ὁ Πατριαρχικὸς Οἶκος τοῦ Φαναρίου ὑπέβλεπε πάντοτε σεμνὸς καὶ μετριόφρων, ἀλλ' εὐπρεπῆς καὶ ἱεροπρεπῆς, δηλωτικὸς τῆς ἐγγενείας ἡμῶν καὶ τοῦ μοναστηριακοῦ χαρακτῆρος τοῦ Οἴκου. Ἐλπίζομεν, ὅτι ἐν τούτῳ θὰ εὐρωμεν πλήρη κατανόησιν καὶ συναντίληψιν παρὰ τῇ ἐντίμῳ Κυβερνήσει ἡμῶν.

Τὰ τῆς καθ' ἡμᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς, ἤτοι τὰ τοῦ λειτουργικοῦ βίου αὐτῆς, τὰ τῆς ποιμαντορικῆς ἐπὲρ αὐτῆς προνοίας, τὰ τῆς εὐταξίας τοῦ ἱεροῦ κλήρου καὶ καθόλου εἰπεῖν, τὰ τῆς ἀξίσεως εἰς Χριστὸν τοῦ πεπιστευμένου ἡμῶν ποιμνίου, θὰ ἐπιμεληθῶμεν καὶ θὰ διευθετήσωμεν κατὰ τὸ χορὸς καὶ τὴν συνειδήσιν τοῦ ἐπισκόπου τῆς πόλεως ταύτης. Τὰ γενικώτερα θέματα, τὰ ἀναγόμενα εἰς τὴν ὁμαλὴν λειτουργίαν τοῦ κοινοτικοῦ ἡμῶν μηχανισμοῦ, κατὰ τὰ ἀνέκαθεν ἦθη καὶ ἔθιμα ἡμῶν καὶ τὰς παραδόσεις, θὰ θεωρῶμεν καὶ θὰ κατευθύνωμεν ἐν συνεργασίᾳ μεθ' ἡμῶν, ἀδελφοί, καὶ μετὰ τοῦ καθ' ἡμᾶς ἐντίμου Νομικοῦ Συμβουλίου, ἐν στενῇ δὲ πάντοτε ἐπαφῇ μετὰ τῶν ἐντιμοτάτων καὶ

ἀφωσιωμένων τῇ Ἐκκλησίᾳ κοινοτικῶν παραγόντων.

Ἡ ἐπαγούνησις ἡμῶν μεθ' ἡμῶν ἐπὶ τῶν ἔξω τῆς ἐπικρατείας ταύτης καὶ εἰς τὸ κλίμα τοῦ Οἰκουμενικοῦ τούτου Θρόνου ὑπαγομένων Ἱερῶν Ἀρχιεπισκοπῶν καὶ Μητροπόλεων, τὸσον ἐκείνων αἱ ὅποια ἔχουσιν ἄμεσον ἐκκλησιαστικὴν ἐξάρτησιν ἐντεῦθεν, ὅσον καὶ ἐκείνων αἱ ὅποια ἄχρι καιροῦ εἶναι πεπιστευμένα τῇ Ἀγιωτάτῃ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ἑλλάδος, ἔσται ἀμείωτος καὶ ἐντὸς τοῦ πλαισίου τῶν κανονικῶν δικαιοδοσιακῶν προνομιῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ τούτου Θρόνου, καὶ δὴ τῆς προνομίας αὐτοῦ εἰς διακονίαν. Οὐδὲν θὰ λείψωμεν, ἵνα πράξωμεν διὰ τὴν εἰς Χριστὸν ἀξίσην, διὰ τὴν ἐν τῇ Ὁρθοδοξίᾳ οἰκοδομίᾳ, ἐν ἐπαφῇ πάντοτε πρὸς τὰς συγχρόνους πραγματικότητας καὶ πρὸς τὰς ἑασταχοῦ τοπικὰς ἀνάγκας τοῦ πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας, τοῦ ἀνὰ τὴν οἰκουμένην.

Τῆς ἀμέσου ἡμῶν προσοχῆς καὶ προνοίας θὰ τόχωσι τὰ προβλήματα καὶ αἱ ἀνάγκαι τῶν ὑπὸ τὴν ἡμετέραν δικαιοδοσίαν μοναστικῶν κέντρων, τὸσον ἰδιαζόντως τοῦ Ἁγίου Ὄρους, ὅσον καὶ τῶν ἄλλων, τῶν ἑασταχοῦ. Τὰ τῆς διοικήσεως, πειθαρχίας καὶ προσαρμογῆς πρὸς τὸ Ὁρθόδοξον μοναστικὸν ἰδεώδες τῶν ὑφ' ἡμᾶς μοναχικῶν πολιτειῶν ἔσονται ἐκ τῶν πρώτων ἡμῶν μελημάτων, μελημάτων τὰ ὅποια ἐν συνοδικαῖς ἀποφάσεσι θὰ ἐπιδιώξωμεν, ἵνα καταστήσωμεν ἀποφάσεις καὶ πράξεις τῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ ἐνότης τῆς Ὁρθοδοξίας, ὁ συντονισμὸς τῶν δυνάμεων αὐτῆς διὰ τῆς κανονικῆς καὶ ἐκκλησιαστικῆς τεταγμένης ὑπηρεσίας τοῦ ἱεροῦ τούτου Κέντρου, ἔσται μέλημα ἡμῶν ἱερώτατον καὶ σπουδαιότατον. Ἐν τούτῳ θὰ πράξωμεν πᾶν τὸ ἐφ' ἡμῶν, ἵνα προωθήσωμεν τὴν λειτουργίαν τοῦ μηχανισμοῦ διὰ τὴν ὅσον ἐνεσσι τάχουν συγκλήσιν τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Ἐν Πανορθόδοξῳ ἐνότητι καὶ ἐν ἀξιοποιήσει τοῦ πρωτοβούλου ὁλόλου τοῦ Οἰκουμενικοῦ τούτου Θρόνου, θὰ καλλιεργήσωμεν συστηματικῶς τὴν καθόλου Χριστιανικὴν ἐνότητα. Τὸ ἐπὶ τοῦ πεδίου τούτου τῆς Πανορθοδόξου καὶ Παγκοσμίου ἐνότητος μεγαλεπήβολον καὶ παγκοίνως ἀναγνωριζόμενον ἔργον τοῦ ἀοιδίμου καὶ μακαριστοῦ μεγάλου προκατόχου ἡμῶν Πατριάρχου Ἀθηναγόρου δὲν πρόκειται νὰ ἀναχαιτισθῇ. Θὰ συνεχισθῇ καὶ ὑφ' ἡμῶν μετὰ πάσης προσοχῆς, ἐπιμελείας, θάρρους καὶ συνέσεως.

Ἡ μαρτυρία τῆς Ὁρθοδοξίας ἐν τῷ Παγκοσμίῳ Συμβολίῳ Ἐκκλησιῶν καὶ ἡ σύμπραξις αὐτῆς καὶ ἰδιαίτερος τοῦ Οἰκουμενικοῦ τούτου Θρόνου, θὰ παραμείνη καὶ ἐφεξῆς σταθερὰ καὶ ὑπεύθυνος.

Ὡς ἤδη ἐδηλώσαμεν καὶ ἐν τῷ ἐνθρονιστηρίῳ ἡμῶν λόγῳ, ἐπιθυμοῦμεν, ἵνα ἐνθαρρύνωμεν διαλόγους μετὰ τῶν μειζόνων ἐν τῷ κόσμῳ Θρησκευτῶν, καὶ δὴ τοῦ Ἰσλάμ.

Ταῦτα πάντα θὰ ἐπιδιωχθῶσι διὰ τῆς μεθ' ἡμῶν ἀγαστῆς καὶ εἰλικρινοῦς συνεργασίας καὶ διὰ τῆς συστηματικῆς λειτουργίας τῶν παρ' ἡμῶν ἀρμοδιῶν Συνοδικῶν Ἐπιτροπῶν.

Ἐπειδὴ τὸ ἐνώπιον τῆς Ἐκκλησίας προκείμενον

ἔργον, τόσον τὸ ἀφορῶν εἰς τὴν ἀορίωσιν τῶν ἐσωτερικῶν λειτουργιῶν αὐτῆς, ὅσον καὶ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἔχει οἰκουμενικὴν διάστασιν καὶ χαρακτῆρα, εἶναι μέγα, πολὺπλευρον καὶ ἀπαιτεῖ τὴν ἐπιστροφῆσιν πολλῶν πνευματικῶν δυνάμεων, θὰ λάβωμεν πρόνοιαν, ὥστε νὰ ἐπιλέξωμεν στελέχη ἐνταῦθα καὶ ἀλλαγῶν, τὰ ὁποῖα, ἔχοντα ἐκκλησιαστικὴν συνείδησιν, αἴσθημα εὐθύνης καὶ ἐντιμότητα καὶ καθαρότητα σκέψεως καὶ προαιρέσεως, θὰ ἐργασθῶσιν ὡς πνευματικὸν ἐπιτελεῖον διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν ἁγίων σκοπῶν τῆς Ἐκκλησίας. Ἐν τούτῳ θὰ φροντίσωμεν νὰ ἀξιοποιηθῶσιν εἰς τὸ ἔπακρον τὰ δύο σημαντικὰ Κέντρα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἥτοι τὸ ἐν Σαμπεζῦ τῆς Γενεύης καὶ τὸ ἐν τῇ Ἱερᾷ Μονῇ Βλατάδων Ἰδρυμα Πατερικῶν Μελετῶν.

Καὶ ταῦτα μὲν τὰ ὀλίγα καὶ πενιχρὰ εἶναι ὅσα ἠδυνήθημεν, ἵνα συλλάβωμεν ὡς ἀμέσους ὑποχρεώσεις καὶ ἐπιδιώξεις ἡμῶν ἐν τῇ καταστρώσει μεθ' ἡμῶν προγράμματος ἐργασίας τῆς Ἐκκλησίας. Πέραν τούτων, ἔχομεν ἀνοικτὴν τὴν καρδίαν καὶ τὴν σκέψιν ἡμῶν εἰς πᾶσαν καλὴν καὶ νέαν ἰδέαν, εἰς πᾶσαν καλῆς προαιρέσεως καὶ εἰς τὸ συμφέρον τῆς Ἐκκλησίας ἀποβλέπουσαν εἰσήγησιν.

Ἀγαπῶμεν μεθ' ἡμῶν τὸ ἀγαθὸν καὶ αὐτὸ ἐπιθυμοῦμεν μεθ' ἡμῶν νὰ ἐργασθῶμεν ἐπ' ἀγαθῷ τῆς Ἐκκλησίας.

Μετὰ ταῦτα τὸν λόγον ἔλαβεν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Γέρον Χαλκηδόνος κ. Μελλίων, ὅστις εἶπε τὰ ἑξῆς:

Παναγιώτατε Δέσποτα,

Ἡ περὶ τὴν Ὑμετέραν Θειοτάτην Παναγιότητα Ἁγία καὶ Ἱερὰ Ἐκκλησιολογία Σύνοδος μετ' εὐλαβείας καὶ προσοχῆς ἐνωτίσατο τῶν ὑπὸ τύπον, κατὰ τὸ ἔκπαλαι ἔθος, προγραμματικῶν δηλώσεων, ἀγαθῶν ῥημάτων τῆς Ὑμετέρας σεπτῆς Κορυφῆς.

Προσκυνοῦμεν τὴν ἡν φέρεις ἁγίαν Πατριαρχικὴν ἀξίαν καὶ τιμῶμεν τὸ τίμιόν σου πρόσωπον.

Ἐν τῷ ἐνθρονιστηρίῳ σου λόγῳ εἶπας, ὅτι, ὑπέκων τῇ βουλήν τοῦ Κυρίου καὶ τῇ κανονικῇ συνειδήσει τῆς Ἐκκλησίας, προσεφέρθη, ἵνα γίνῃς Κυρηναῖος τοῦ Κυρίου καὶ τῆς Ἐκκλησίας. Καὶ ἡμεῖς, οἱ συγκροτοῦντες τὴν περὶ σε Ἁγίαν καὶ Ἱερὰν Σύνοδον καὶ Ἀδελφότητα, φορεῖς τῆς συνειδήσεως καὶ τῆς ἱστορίας τῆς Μεγάλῃς Ἐκκλησίας, ἐνσυνείδητοι καὶ εὐσυνείδητοι κληρονόμοι τῆς μεγάλης πατερικῆς καὶ πατρικῆς κληρονομίας, δηλοῦμέν σοι ἐν τῇ αὐτῇ ἀγαθῇ προαιρέσει, ἐν τῇ αὐτῇ τιμῇ εἰλικρινείᾳ, ὅτι ἐσόμεθά σοι ἐλάσσονες Κυρηναῖοι, σοὶ τῷ κατ' ἐξοχὴν Κυρηναίῳ. Ἡ μεγάλη ἐπιδοθεὶς τῆς ὥρας ταύτης, ὡς καὶ πασῶν τῶν μεγάλων ὥρῶν τῆς Μεγάλῃς Ἐκκλησίας, ἐπῆρξε καὶ εἶναι ἡ ἄρσις τοῦ Σταυροῦ τοῦ Κυρίου. Ὁμοῦ μετὰ σοῦ θὰ τὸν ἄρωμεν. Δὲν θὰ τὸν ἐγκαταλείψωμεν. Τὸν Κρανίου Τόπον δὲν θὰ τὸν ἀπαρνηθῶμεν. Δὲν θὰ φύγωμεν τὴν συστάσειν σου.

Ἐν τῷ πνεύματι τούτῳ τῆς συναυτοθυσίας, ἐκτιμῶμεν καὶ ἀξιολογοῦμεν τὰς προγραμματικὰς σκέψεις

τῆς σῆς θεοτιμῆτου Κορυφῆς. Εἶναι αὐταὶ ἀκόλουθοι τῶν μεγάλων παραδόσεων τῆς μάρτυρος ταύτης τῆς Ὁρθοδοξίας Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Εἶναι ἀξίαι τῶν εὐθύνων τοῦ Προκαθημένου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου. Εἶναι ἀξίαι τῆς συγχρόνου πραγματικότητος, τῶν ἔσω καὶ τῶν ἔξω ἀναγκῶν καὶ εὐθύνων ἀπάντων ἡμῶν.

Οὐδεὶς στοιχειώδη Ἐκκλησιαστικὴν συνείδησιν ἔχων καὶ στοιχειώδη ἐπαφὴν πρὸς τὴν περὶ ἡμᾶς ἐν γένει πραγματικότητα εἶναι δυνατὸν νὰ μὴ συμφωνήσῃ, νὰ μὴ ἀσπασθῇ καὶ νὰ μὴ υἱοθετήσῃ τὰς ἱερὰς καὶ σοφὰς σκέψεις σου.

Αἱ γραμμαί, τὰς ὁποίας ἐχάραξας ὡς ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ κόσμου ἠγούμενος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου καὶ ἠγέτης τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ εἰς τῶν ἠγέτων τοῦ Χριστιανισμοῦ, εἰς τῶν πνευματικῶν ἠγέτων τῆς ἀνθρωπότητος, εὐρίσκουσιν ἡμᾶς συμφώνους.

Ἐξ ὀνόματος τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Ἐκκλησιολογίας Συνόδου, συγχαίρω σοι, Παναγιώτατε, ἐπὶ τῇ εὐστόχῳ, ἐμπροσμάτῳ καὶ ἀξίᾳ τῆς παραδόσεως καὶ τῆς εὐθύνης τοῦ Θρόνου τούτου θεωρήσει καὶ ἐκτιμήσει τῶν ἔσω καὶ τῶν ἔξω, ὧν Ἐπίσκοπος κατεστάθης.

Ἐπιδοθεὶς σοὶ εὐλάβειαν, πίστιν καὶ τιμίαν συνεργασίαν, καθ' ὃ ἄλλωστε ἔχομεν χρέος.

Εἶσαι ὁ Πρῶτος ἐν μέσῳ ἡμῶν. Εἶσαι ὁ Πατριάρχης ἡμῶν. Εἶσαι ὁ Πρόεδρος τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου. Εἶσαι ὁ διάδοχος Ἀνδρέου τοῦ Πρωτοκλήτου καὶ ἀδιασπάστου σειρᾶς μεγάλων καὶ ἁγίων Πατριαρχῶν.

Δι' ἡμᾶς εἶσαι ἡ ἐπέκτασις τῆς εἰκόνης τοῦ Κυρίου. Ὁ ἀρχιμυσταγωγὸς τοῦ μυστηρίου τοῦ Χριστοῦ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ. Ἀπὸ τῆς Ἁγίας Τραπέζης μέχρι τοῦ τελευταίου χειρωνακτικοῦ ἔργου, μέχρι τῆς τελευταίας θεοδέκτου περιπετείας, ἐσόμεθά σοι συλλειτουργοί.

Οἰκοκυροσύνη, ἀδελφότης, τάξις, πειθαρχία, συντήρησις καὶ διαιώνισις τῶν μεγάλων παραδόσεων τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Γένους, πιστότης καὶ ἐντιμότης ὡς πολιτῶν τῆς Χώρας ταύτης πρὸς τὴν Τουρκικὴν Δημοκρατίαν ἡμῶν καὶ τὰ ἕνιστα συμφέροντα αὐτῆς, Πανορθόδοξος καὶ Παγγρηγοριανὴ Ἐνότης, ἐνότης τῶν μεγάλων θρησκευτικῶν καὶ τῶν μεγάλων πνευματικῶν καὶ ἠθικῶν ἀξιών τῆς ἀνθρωπότητος, εἶναι τὰ ἀξία τοῦ Θρόνου τούτου ὑψηλὰ φῶτα τοῦ Πατριαρχικοῦ σου κηρύγματος. Ποῖος καλῆς πίστεως ἄνθρωπος, ποῖος ἐντιμὸς χαρακτῆρ, πολλῶν δὲ περισσότερον, ποῖος Ἱεράρχης, τραφεὶς διὰ τοῦ μάννα τῆς Ἐκκλησίας καὶ στεγασθεὶς ὑπὸ τὴν θαλωρὴν τῆς ἁγίας στέγης αὐτῆς, δὲν θὰ τὰ ἐπικροτήσῃ;

Ἐυχαριστοῦμέν σοι ἐπὶ ταῖς ἀγναῖς ταύταις σκέψεις. Φέρον τὴν σφραγίδα τῆς εὐφροσύνης τῆς ἀγαθότητος. Εἶπας ὅτι θέλεις τὸ ἀγαθόν. Αὐτὸ θέλομεν καὶ ἡμεῖς.

Ἀπὸ μέσης καρδίας ἐυχόμεθά σοι, Παναγιώτατε, ῥώμην ψυχῆς καὶ σώματος, ἵνα ἀγάγῃς εἰς αἰσίαν ἐφαρμογὴν τὸ πρόγραμμα τῆς ἀγαθότητος ἐπ' ἀγαθῷ τῆς Ἐκκλησίας. Ἐπαναλαμβάνω, ἐσόμεθά σοι, τῷ Κυρηναίῳ, συγκυρηναῖοι.

Η ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΣ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΤΟΥ Α΄

Ὁ νέος Οἰκουμενικός Πατριάρχης κ. Δημήτριος ὁ Α΄ εἶναι ὁ 272ος εἰς τὴν σειράν τῶν Ἐπισκόπων Νέας Ρώμης. Ἐγεννήθη εἰς Κ/πολιν τὸ 1914 ἐκ γονέων εὐλαβῶν, Παναγιώτου καὶ Εἰρήνης, ἀνατραφεὶς ὀρθοδόξως ἀπὸ νηπιακῆς ἡλικίας συμφώνως πρὸς τὰς Ὀρθοδόξους Χριστιανικὰς παραδόσεις καὶ ἔθνικὰς τοιαύτας εἰς τὴν κοιτίδα καὶ τὴν κιβωτὸν τῆς Ὀρθοδοξίας, εἰς τὴν Πόλιν.

Τόσον τὸ Δημοτικόν, ὅσον καὶ τὸ Γυμνάσιον ἀπεπεράτωσεν εἰς τὰ ἀκμάζοντα σχολεῖα τῆς Ὁμογενείας Κων/πόλεως, τὸ δὲ 1930 εἰσῆλθεν εἰς τὴν Γερὰρὰν Ἱερὰν Θεολογικὴν Σχολὴν Χάλκης, ἐγγραφεὶς εἰς τὴν α΄ γυμνασιακὴν τάξιν (ἦτοι εἰς τὴν γ΄ ἐξαταξίου) καὶ ἀπεφοίτησε τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς κατὰ τὸ σχολικὸν ἔτος 1936-1937, ἐπὶ Πατριαρχίας Φωτίου τοῦ Β΄, ἀναγορευθεὶς Διδάσκαλος τῆς Ὀρθοδόξου Θεολογίας μὲ ἀρίστην ἐπίδοσιν εἰς τὰ ἐγκύκλια καὶ θεολογικὰ γράμματα.

Εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν ἐπέδειξε διαγωγὴν ἀρίστην καὶ ὑπῆρξεν ὑπόδειγμα καλοῦ, πειθαρχικοῦ, εὐσεβοῦς καὶ ἐναρέτου φοιτητοῦ. Ἠγαπᾶτο ὑπὸ πάντων διὰ τὴν λεπτότητα καὶ εὐγένειαν τοῦ ἤθους του, διὰ τὸ μειλίχιον καὶ γαλήνιον τοῦ χαρακτήρος του. Εἰς τὰς κατ' ἴδιαν συναναστροφάς του, εἰς τὰς πρὸς τοὺς μεγαλύτερους καὶ τοὺς συμφοιτητάς του ὁ Δημήτριος ἦτο ὁ σεμνός, προσηνής, πλήρης γλυκύτητος καὶ σεβασμοῦ πρὸς τοὺς Διδασκάλους του. Οὐδεὶς ποτε ἐπὶ μίαν ἐπταετίαν ὡς ἐσωτερικὸς μαθητῆς καὶ φοιτητῆς εἶχε τὴν παραμικρὰν ἀφορμὴν νὰ εἴπη τι κατὰ τοῦ Δημητρίου Παπαδοπούλου.

Τὰ ἔμφυτα καὶ ἐπίκτητα προσόντα καὶ προτερήματά του καὶ μετὰ τὴν ἀποφοίτησιν καὶ εἴσοδόν του εἰς τὸ ἱερατικὸν στάδιον συνώδευσαν τὸν Δημήτριον καὶ ἐνεφανίζετο διαρκῶς μὲ αὐξοῦσαν ἀρετὴν καὶ φρόνησιν, ἅμα δὲ καὶ καλλιεργημένην ἱερατικὴν συνειδησιν, πάντοτε ἀφωσιωμένος εἰς τὰ κελεύσματα τῆς Ἐκκλησίας, ἀκόμη καὶ δοκιμαζόμενος καὶ παραγκωνιζόμενος. Ἄλλωστε, εἶναι τόσον ταπεινός καὶ μετριόφρων, ὥστε νὰ μὴ ἀναμένη παρ' ἀνθρώπων ἀναγνώρισιν καὶ τιμητικὰς διακρίσεις.

Πρέπει νὰ εἴμεθα ἀπολύτως βέβαιοι περὶ τῆς εἰλικρινείας τῶν λόγων του—καίτοι ἀσύνηθες εἰς τὰς ἡμέρας μας—ὅταν ἀκούωμεν τὸν Παναγιώτατον εἰς τὸν ἐνθρονιστήριόν του νὰ λέγῃ: «Δὲν προσεφέρθημεν αὐτοβούλως, ἵνα γίνωμεν Κυρηνάιοι. Φωνὴ ἐκ τῶν ἔνδον τοῦ θυσιαστηρίου, φωνὴ ἐκ τῶν ἔνδον τῆς ἱστορίας, φωνὴ τραγικὴ ἐκ τῶν περὶ ἡμᾶς, φωνὴ Κυρίου ἐγένετο πρὸς ἡμᾶς...». Ἡ μικρὰ αὐτὴ περίοδος τοῦ λόγου τῆς Α.Θ. Παναγιότητος μᾶς ὑπενθυμίζει Γρηγόριον τὸν Θεολόγον, ὅστις δὲν ἤθελε ν' ἀναδειχθῆ Πατριάρχης Κ/πόλεως: «Ἡμεῖς ἐφεύγομεν. Παρακαλέσαμεν, ἱκετεύσαμεν, συναίσθησιν πλήρη ἔχοντες ἀφ' ἐνὸς μὲν τοῦ πελωρίου τοῦ Σταυροῦ, ἀφ' ἐτέρου δὲ τῆς ἡμῶν ἀναξιότητος καὶ ἀσθενείας».

Τὸν Πατριάρχην μας Δημήτριον κοσμοῦν ἀρεταὶ ἀφανεῖς καὶ ἀνεπιτήδευτα χαρίσματα κεκαλυμμένα ὑπὸ τὸν μοναχικὸν τρίβωνα. Εὐαγγελικαί εἶναι αἱ ἐπινεύσεις τῆς πιστευούσης καρδίας του. Ἄνθρωπος μὲ πλούσιον πνευματικὸν κόσμον. Ἄνικανος εἰς τὴν διάπραξιν κακοῦ. Ἡ καλωσύνη, τὸ ἤπιον, τὸ γλυκὺ καὶ τὸ μειδίαμα εἶναι μερικὰ ἀπὸ τὰ γνωρίσματά του. Ἄπλοῦς εἰς τοὺς τρόπους, ἄτυφος καὶ σεμνός, λιτὸς περὶ τὴν δίαιταν, τελείως ἀφιλοχρήματος.

Ἐχει κοινωνικὴν κατάρτισιν χωρὶς ἐκκοσμικεύσεις. Τὸν διακρίνει βαθεῖα ἐπίγνωσις τῆς ὑψηλῆς του ἀποστολῆς ὡς ὀρθοδόξου Κληρικοῦ. Παραδοσιακός, χωρὶς ὁμῶς στενότητα καὶ μειωπίαν. Εἶναι συντηρητικῶν τάσεων ἀνευ παρωπίδων. Αἱ ἐπιταγαὶ τῶν καιρῶν μας ἐπὶ οἰκουμενικοῦ ἐπιπέδου δὲν διαφεύγουν τῆς προσοχῆς του. Γνωρίζει, ὡς ἐπὶ μίαν τεσσαρακονταετίαν διακονῶν τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ, τὰ σύγχρονα προβλήματα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου καὶ τὰς δυσχερείας ποῦ ἀντιμετωπίζει ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν. Μόνον αἱ πολλῶν αἰῶνων ἄγραφοι παραδόσεις καὶ τοῦ Θρόνου οἱ ἀλάλητοι στεναγμοί, σὺν τῇ πάντοθεν συνθλίψει ὑπὸ τῶν κυκλῶθεν ἀντικειμένων τῷ Θρόνῳ, δύνανται ν' ἀποτελέσουν τὴν πυξίδα διὰ τὴν οἰακοστροφίαν τῆς Ὀλκάδος, ὥστε κλυδωνιζομένη νὰ μὴ καταποντίζεται εἰς τὰ κύματα τῆς συγχρόνου φρενιτιδος κατὰ τῆς Ὀρθοδοξίας.

Μόλις ὀλίγαι ἡμέραι διέρρευσαν ἀπὸ τῆς ἐκλογῆς τοῦ Δημητρίου καὶ ἔχομεν τοὺς πρῶτους εὐχύμους καρπούς. Εἰς τὰς προγραμματικὰς δηλώσεις του εἰς τὴν Ἱερὰν καὶ Ἀγίαν Σύνοδον τῆς 24ης Ἰουλίου ἔ. ἔ., ἐδήλου: «Δὲν ἐπαγγελλόμεθα μεγαλεπήβολα σχέδια καὶ θαύματα. Προπαντὸς ἐπιθυμοῦμεν νὰ διακονήσωμεν τῇ ἐπιβίωσει καὶ τῇ διαιωνίσει τοῦ θαύματος τῆς ἐνταύθα παρουσίας τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, τῆς παρουσίας Αὐτῆς ἐν τῇ προνομακῇ θέσει, τὴν ὁποίαν ἱεροὶ κανόνες καὶ μακραίων πρᾶξις καὶ τάξις ἐκκλησιαστικῆ ὥρισαν εἰς αὐτὴν ἐν μέσῳ τῆς ὑπ' οὐρανὸν Ὁρθοδοξίας». Συνέχεται ὁ Πρῶτος μετὰ τῆς Ἱεραρχίας Κ/πόλεως ὑπὸ τῆς ἀγωνίας διὰ τὴν ἐπιβίωσιν καὶ διαιώνισιν τοῦ «θαύματος» τῆς παραμονῆς τοῦ Οἴκ. Πατριαρχείου εἰς τὴν θέσιν του. Πόσοι ἐξ ἡμῶν ἄρά γε συλλαμβάνουν τὸ πλήρες νόημα αὐτῆς τῆς Πατριαρχικῆς ὁμολογίας καὶ ἀγωνίας;

Ὑπόσχεται ὁ Παναγιώτατος, ὅτι «πρῶτιστα πάντων ἐπιθυμοῦμεν, ἵνα τονίσωμεν, ὅτι ἐν σεβασμῷ πρὸς τὸν συνοδικὸν θεσμόν, τὸν ἀποστολοπαράδοτον καὶ πατροπαράδοτον, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐδράζεται ὁ ὁμαλὸς ἐκκλησιαστικὸς βίος ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς Ἀνατολῇ, μέλλομεν, ἵνα συνεργασθῶμεν μεθ' ὑμῶν καὶ μετὰ τῶν ἐκάστοτε μελῶν τῆς Ἀγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου, ἐν πνεύματι ἀδελφότητος καὶ ὁμονοίας».

Ὁ Παναγιώτατος ὡς δῶρον τῆς Πατριαρχίας του ἀνήγγειλεν: «Ὁ Πατριαρχικὸς Οἶκος τοῦ Φαναρίου ὑπῆρξε πάντοτε σεμνὸς καὶ μετριόφρων, ἀλλ' εὐπρεπὴς καὶ ἱεροπρεπὴς, δηλωτικὸς τῆς εὐγενείας ἡμῶν καὶ τοῦ μοναστηριακοῦ χαρακτῆρος. Οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν θὰ ἀποστῶμεν τῆς ἐπιδιώξεως, ὅπως πραγματοποιηθῇ ὁ στοιχειώδης ἱερός πόθος τῆς Ἐκκλησίας, ἵνα ἴδῃ ἀνεγειρόμενον τὸ ἐν ἔτει 1941 ἐκ πυρκαϊᾶς καταστραφέν κύριον καὶ μέγιστον τμῆμα τοῦ Πατριαρχικοῦ Οἴκου». Γνωρίζομεν δὲ ἀπὸ δημοσιογραφικὰς πληροφορίας, ὅτι εἰς τὴν γενομένην ἀντεπίσκεψιν τοῦ Νομάρχου Σταμπούλ πρὸς τὸν Παναγιώτατον, ὁ πρῶτος ἔθιξε τὸ θέμα τῆς εὐπρεποῦς ἐμφανίσεως τοῦ Πατριαρχείου. Μεγά βῆμα καὶ μεγάλη εὐνοια τῶν τουρκικῶν Ἀρχῶν πρὸς τὸν νέον Πατριάρχην, κάτι πού δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐπιτύχῃ ὁ Ἀθηναγόρας λόγῳ τῆς ἀντιθέσεως τῶν κρατούντων κατὰ τοῦ ἐκλιπόντος.

Ἄλλο κεφάλαιον φωτεινῆς γραμμῆς τοῦ Πανα-

γιωτάτου θὰ εἶναι: «Ἐν Πανορθοδόξῳ ἐνότητι καὶ ἐν ἀξιοποιήσει τοῦ πρωτοβούλου βόλου τοῦ Οἰκουμενικοῦ τούτου Θρόνου, θὰ καλλιεργήσωμεν συστηματικῶς τὴν καθόλου χριστιανικὴν ἐνότητα. Τὸ ἐπὶ τοῦ πεδίου τούτου τῆς Πανορθοδόξου καὶ Παγγρηστιανικῆς ἐνότητος μεγαλοπήβολον καὶ παγκοίνως ἀναγνωριζόμενον ἔργον τοῦ αἰοιδίμου καὶ μακαριστοῦ μεγάλου προκατόχου ἡμῶν Πατριάρχου Ἀθηναγόρου δὲν πρόκειται ν' ἀναχαιτισθῇ. Θὰ συνεχισθῇ καὶ ὑφ' ἡμῶν μετὰ πάσης προσοχῆς, ἐπιμελείας, θάρρους καὶ συνέσεως. Ἡ μαρτυρία τῆς Ὁρθοδοξίας ἐν τῷ Παγκοσμίῳ Συμβουλίῳ Ἐκκλησιῶν καὶ ἡ σύμπραξις αὐτῆς καὶ ἰδιαίτερος τοῦ Οἰκουμενικοῦ τούτου Θρόνου, θὰ παραμείνῃ καὶ ἐφεξῆς σταθερὰ καὶ ὑπεύθυνος».

Εἰς τὰς ὥραιās καὶ ὑπευθύνους θέσεις τοῦ Παναγιωτάτου κατὰ τὴν ὥραν τῶν προγραμματικῶν ἐπὶ Συνόδῳ δηλώσεων, ὁ πρῶτος τῇ τάξει Γέρον Χαλκηδόνας κ.Μελίτων, ἐξ ὀνόματος τῆς Ἱεραρχίας, διαβεβαιῶν τὸν Παναγιώτατον, ὑποσχόμενος ἅμα, εἶπεν: «Ἡ μεγάλη ὑπόθεσις τῆς ὥρας ταύτης, ὡς καὶ πασῶν τῶν μεγάλων ὥρῶν τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, ὑπῆρξε καὶ εἶναι ἡ ἄρσις τοῦ Σταυροῦ τοῦ Κυρίου. Ὁμοῦ μετὰ σοῦ θὰ τὸν ἄρωμεν. Δὲν θὰ τὸν ἐγκαταλείψωμεν. Τὸν Κρανίου Τόπον δὲν θὰ τὸν ἀπαρνηθῶμεν. Δὲν θὰ φύγωμεν τὴν συσταύρωσιν... Οὐδεὶς στοιχειώδη ἐκκλησιαστικὴν συνείδησιν ἔχων, εἶπεν ὁ Σεβ. Χαλκηδόνας, καὶ στοιχειώδη ἐπαφὴν πρὸς τὴν περὶ ἡμᾶς ἐν γένει πραγματικότητα εἶναι δυνατόν νὰ μὴ συμφωνήσῃ, νὰ μὴ ἀσπασθῇ καὶ νὰ μὴ υἱοθετήσῃ τὰς ἱεράς καὶ σοφὰς σκέψεις Σου... Δι' ἡμᾶς εἶσαι ἡ ἐπέκτασις τῆς εἰκόνας τοῦ Κυρίου. Ὁ ἀρχιμυσταγωγὸς τοῦ μυστηρίου τοῦ Χριστοῦ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ. Ἀπὸ τῆς Ἀγίας Τραπέζης μέχρι τοῦ τελευταίου χειρωνακτικοῦ ἔργου, μέχρι τῆς τελευταίας θεοδέκτου περιπετείας, ἐσόμεθά σοι συλλειτουργοί».

Ἰστάμεθα εὐλαβῶς πρὸ τοῦ μεγαλείου καὶ τῆς αὐτοθυσίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου. Ἐπαξ ἔτι ἡ Ἱερὰ Παράδοσις καὶ ἡ ἄγραφος Ἱστορία τοῦ Φαναρίου ἐπέτυχεν νὰ προσορμήσῃ τὴν Κιβωτὸν τοῦ Γένους καὶ τῆς Ὁρθοδοξίας, νὰ τὴν προσαράξῃ εἰς εὐδίων λιμένα. Ἀξία Ἱεραρχία ἀνέδειξε τὸν κατάλληλον καὶ ἄξιον Πατριάρχην.

† Ὁ Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

Η ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ ΤΟΥ ΜΑΚ. ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ κ. ΙΕΡΩΝΥΜΟΥ ΕΙΣ ΤΟ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ ΤΗΣ ΣΕΡΒΙΑΣ*

27-5 — 3-6-1972

Τὴν ἐπομένην, 30ὴν Μαΐου, ὁ Μακαριώτατος καὶ ἡ ἀκολουθία του ὁμοῦ μετὰ τοῦ ἀγιωτάτου Πατριάρχου κ. Γερμανοῦ καὶ ἄλλων Σέρβων Ἀρχιερέων ἀνεχώρησαν συνοδευόμενοι καὶ ὑπὸ τοῦ ἐξοχ. κ. Βίτομιρ Πέτκοβιτς, τοῦ ἐξοχωτάτου κ. Σπυρίδωνος Τεπενέ, Πρέσβεως τῆς Ἑλλάδος, καὶ τοῦ κ. Δημ. Ἀργυριάδου, Προξένου τῶν Σκοπίων, διὰ μίαν διήμερον ἐπίσκεψιν εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς Σερβίας με βασικοὺς στόχους τὸ Ὅπλενατς, τὸ Κραγκούγιεβατς, τὰς Ἱεράς Μονὰς Ζίτσης καὶ Στουδενίτσης, τὴν Νίσαν καὶ τὸ Πίροτ.

Πρῶτος σταθμὸς ὑπῆρξε τὸ Ὅπλενατς. Ἐκεῖ εἰς μίαν μαγευτικὴν τοποθεσίαν παρὰ τὴν κοιμώπολιν Τόπουλα, ὅπου ἐγεννήθη καὶ ἔζησεν ὁ ἔθνικὸς ἥρωας τῶν Σέρβων, ὁ Καραγιώργης, ὁ ἀρχηγὸς τῆς Σερβικῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1804-1813, ἡ ὁποία μετέβαλε τοὺς Σέρβους ἀπὸ φραγκιάδες εἰς ἐλευθέρων ἡγεμονίαν, εἶναι κτισμένος εἰς ἀρκετὰ εὐρύχωρος καὶ μεγαλοπρεπέστατος ναὸς τοῦ ἀγίου Γεωργίου. Ἡ Ἐκκλησία αὐτὴ ἐκτίσθη ὡς ἔμπρακτος εὐχαριστία πρὸς τὸν Θεὸν διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῶν Σέρβων. Εἶναι κάτι τὸ ἀνάλογον πρὸς τὸ ἰδικὸν μας «Γάμα». Πράγματι, ἡ μελέτη τοῦ τρόπου ἐκπληρώσεως τοῦ τάματος ἤρχισεν ἀπὸ τὰ μέσα τοῦ 19ου αἰῶνος. Ὁ εὐσεβὴς βασιλεὺς Πέτρος Α' προώθησε τὴν ἐκτέλεσιν καὶ ἔτσι τὸ 1910 ἤρχισεν ἡ ἀνοικοδόμησις με σχέδια καὶ τὴν ἐπιστάσιαν τοῦ μεγάλου Σέρβου ἀρχιτέκτονος Κωνσταντίνου Γιάβανοβιτς. Ἐντὸς μιᾶς διετίας ἡ ἀνοικοδόμησις εἶχε συντελεσθῆ καὶ ἀπέμενεν ἀνεκτέλεστον τὸ ἔργον τῆς διακοσμῆσεως. Κατ' ἀρχὰς εἶχε ληφθῆ ἀπόφασις νὰ καλυφθοῦν οἱ τοῖχοι τοῦ μεγαλοπρεποῦς μνημειακοῦ αὐτοῦ ναοῦ με τὰ ὀνόματα τῶν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῶν Σέρβων πεσόντων εἰς τὸν κατὰ τῶν Τούρκων ἀγῶνα, εἰς μνημόσυνον αὐτῶν αἰώνιον ἐνώπιον Κυρίου καὶ παντοτεινῆν μνήμην καὶ εὐγνωμοσύνην τῶν ἐπερχομένων γενεῶν.

Ὁ πόλεμος τοῦ 1912-1918 ἀπέτρεψε τὸ σχέδιον, διὰ τὸν λόγον ὅτι τὰ νέα θύματα ἠῤῥξησαν τόσον τὸν ἀριθμὸν, ὥστε δὲν θὰ ἐπῆρκον πλέον αἱ ἐπιφάνειαι τῶν τοίχων.

Πράγματι, ἀπεφασίσθη νὰ γίνῃ ἀγιογράφησις διὰ μωσαϊκῶν. Ἡ ἐπιλογὴ ἐγένετο κατὰ τὸν καλῦτερον τρόπον. Ὅχι νέαι συνθέσεις. Ὅλαι αἱ παραστάσεις εἶναι ἀντίγραφα ἐκ τῶν παλαιῶν βυζαντινῶν Μονῶν

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 350 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 13-14 τεύχους.

καὶ Ἐκκλησιῶν τῆς Σερβίας, καὶ δὴ ἀντιπροσωπεύουν τὴν λεγομένην Σχολὴν τοῦ Μοράβα (ΙΔ' καὶ ΙΕ' αἰῶνος). Καὶ ἡ ἐκτέλεσις ἐγένετο κατὰ τρόπον ἀριστον, ὡς δύναται τις νὰ συμπεράνῃ μόνον ἀπὸ τὸ γεγονός ὅτι εἰσερχόμενος εἰς τὸν ἐκπάλγου ὠραιότητος αὐτὸν ναὸν — τώρα μουσεῖον! — εὐρίσκεται πρὸ τοῦ πανοράματος συναρπαστικῆς ὠραιότητος βυζαντινῶν εἰκόνων, αἱ ὁποῖαι καλύπτουν ἐπιφάνειαν 3.500 τετραγωνικῶν μέτρων καὶ χρυσαυγίζου τοῦ ἀνω στερεώματος τὴν εὐπρέπειαν με τὰς 2.500 ἀποχρώσεις των. Θὰ ἦτο μάταιον νὰ ἐπιχειρήσῃ κανεὶς νὰ περιγράψῃ κάτι ἀπὸ αὐτὸ τὸ καλλιτέχνημα. Θὰ ἦτο, ὡς νὰ ἐπεχειρεῖ νὰ ζωγραφίσῃ με κάρβουνο τὸν ἥλιον.

Εἰς τὸ ὑπόγειον τῆς Ἐκκλησίας αὐτῆς, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον διακεκοσμημένοι εὐρίσκονται οἱ τάφοι τῶν μελῶν τῆς Δυναστείας τοῦ Καραγιώργεβιτς. Ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος περιβληθεὶς ἐπιτραχήλιον καὶ ὠμοφόριον ἐνώπιον τοῦ ἱεροῦ θυσιαστηρίου τοῦ ὑπογείου παρεκκλησίου ἔψαλε Τρισάγιον ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῶν Σέρβων βασιλέων τῶν ἐκεῖ κειμένων. Σέρβοι καὶ Ἕλληνες ἔψαλαν ἐν συγκινήσει τὸ «αἰωνία ἡ μνήμη».

Ἀναχωρήσαντες πλήρεις θαυμασμοῦ ἀπὸ τὸ Ὅπλενατς μετέβημεν εἰς τὸ Κραγκούγιεβατς. Τὸ Κραγκούγιεβατς ἦτο προπολεμικῶς μία πόλις μικρὰ μὲν, περίπου 35 χιλιάδων κατοίκων, ἀλλὰ ἐν ἀπὸ τὰ ζωντανώτερα ἔθνικα καὶ πολιτιστικὰ κέντρα τῆς Σερβίας. Ἐκεῖ τὴν 21ην Ὀκτωβρίου 1941 εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ἔξω ἀπὸ τὴν πόλιν οἱ Γερμανοὶ ἐξετέλεσαν ὅλους τοὺς ἄρρενας κατοίκους τοῦ Κραγκούγιεβατς ἀπὸ 15 ἐτῶν μέχρι 60, ἐν συνόλῳ πλέον ἀπὸ 7.500 ἄτομα. Εἰς αὐτὰ συγκατελέγοντο καὶ 300 μαθηταὶ τῶν ἀνωτέρων τάξεων τοῦ Γυμνασίου μετὰ τῶν Καθηγητῶν των καὶ τοῦ Γυμνασιάρχου, ὡς καὶ οἱ ἱερεῖς τῆς πόλεως. Κατεβλήθη προσπάθεια νὰ ἐξαιρεθῆ μόνον ὁ Γυμνασιάρχης, ἀλλὰ δὲν ἐδέχθη εἰπών: «Εἰς ὅλην μου τὴν ζωὴν ἐδίδασκον διὰ τοῦ λόγου. Καὶ τώρα διδάσκω διὰ τοῦ παραδείγματός μου». Παράξενα μνημεῖα ἀφηρημένης τέχνης στολίζουν τὸ τοπεῖον, ἐπιδιώκοντα νὰ τονίσουν τὴν ὑποβλητικότητά καὶ τὸ δέος ποὺ προκαλεῖ ὁ τόπος αὐτός, τὸν ὁποῖον εἶναι σπάνιον φαινόμενον νὰ ἐπισκεφθῆ Σέρβος χωρὶς νὰ κλαύσῃ. Εἰς τὸν τόπον αὐτὸν ἀνέμενε τοὺς δύο σεπτοὺς προκαθημένους καὶ ὁ Δήμαρχος τοῦ Κραγκούγιεβατς κ. Γεώργιος Πέτροβιτς.

Ἐφοῦ ἐτελέσθη Τρισάγιον καὶ ἐψάλη τὸ «αἰωνία ἡ μνήμη» ἑλληνιστί καὶ σλαβωνιστί, ὁ ἀξιότιμος κ. Γεώργιος Πέτροβιτς παρέθεσε γεῦμα πρὸς τιμὴν τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου εἰς Τουριστικὸν ξενοδοχεῖον. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ γεύματος ὁ ἀξιότιμος κ. Γεώργιος Πέτροβιτς προσφωνῶν τὸν Μακαριώτατον εἶπε:

«Σεβαστὲ Ἀρχιεπίσκοπε τῆς Ἑλλάδος,
Σεβαστὲ κόριε Προέβυ,

Ἐχω τὸ εὐχάριστον καθήκον νὰ χαιρετίσω Ὑμᾶς καὶ τὴν ἀκολουθίαν Ὑμῶν ἐξ ὀνόματος τοῦ Δήμου τοῦ Κραγκούγιεβατς καὶ νὰ εὐχηθῶ εἰς Ὑμᾶς εὐχάριστον διαμονήν.

Ἐπίσης χαιρετίζω τὸν σεβαστὸν Πατριάρχην κ. Γερμανὸν καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ Σέρβους ἐπισκόπους.

Ἡ συνάντησις αὕτη μὲ πληροῖ χαρᾶς, διότι μοῦ δίδεται ἡ εὐκαιρία νὰ συμβάλω εἰς τὴν ἐνίσχυσιν τῶν δεσμῶν φιλίας μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Γιουγκοσλαβίας.

Οἱ λαοὶ μας ἐπέφεραν ἀπὸ τοὺς ἰδίους ἐχθροὺς καὶ ἠγωνίζοντο ὁμοῦ κατ' αὐτῶν.

Οἱ τάφοι τῶν Σέρβων εἰς Κέρκυραν καὶ τῶν Ἑλλήνων εἰς Πίροτ τὸ βεβαιώνουν».

Ἐν συνεχείᾳ, ὁ κ. Δήμαρχος ἀνεφέρθη εἰς τὰ πολιτιστικὰ ἐπιτεύγματα τῆς πόλεως τοῦ Κραγκούγιεβατς καὶ προσέθεσε:

«Αἱ σχέσεις τοῦ Κράτους καὶ τῆς Σερβικῆς Ἐκκλησίας ἐπῆρξαν πάντοτε ἐντὸς τῶν ὁρίων τοῦ σεβασμοῦ τῶν ἀρχῶν τοῦ Συντάγματος περὶ ἐλευθερίας τῆς θρησκείας. Εἰς τὴν Χώραν μας ὅλοι οἱ λαοὶ εἶναι ἰσότιμοι ἀνεξαρτήτως θρησκευτικῆς Ὁμολογίας. Οἱ ἄνθρωποι ἐκτιμῶνται ἀπὸ τὴν ἐργασίαν των καὶ ὄχι ἀπὸ τὸ ἂν πιστεύουν ἢ ὄχι, οὔτε ἀπὸ τὸ τί πιστεύουν.

Τέλος, Σᾶς εὐχομαι νὰ φύγετε ἀπὸ τὴν πόλιν μας εὐχαριστημένοι καὶ μὲ τὴν εὐλογητὴν ἐπιθυμίαν νὰ ἐπανέλθητε».

Ὁ Μακαριώτατος ἀπαντῶν εἶπε:

Ἀγαπητὲ κόριε Δήμαρχε,

Πρῶτον σᾶς εὐχαριστῶ διὰ τὸ γεῦμα ἀγάπης ποὺ μᾶς προσεφέρατε, καὶ σᾶς συγχαίρω διὰ τὸ περιβάλλον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου εὐρισκόμεθα.

Σᾶς συγχαίρω ἀκόμη καὶ διὰ τὰ ἐπιτεύγματα τῆς πόλεως Σας.

Ἐνα ἀφαντάστως λυπηρὸν γεγονός, ὡς αἱ ἐκτελέσεις τῶν ἀνθρώπων, ἔγιναν ἀφορμὴ νὰ ἐλθωμεν καὶ ἡμεῖς ἐδῶ.

Ὁμοίως καταστροφᾶς ἐπέστημεν καὶ ἡμεῖς. Εὐτυχῶς, ὅτι αὐτὰ τῶρα ἀνήκουν εἰς τὸ παρελθόν.

Εὐχομαι νὰ συμβῆ μὲ τὴν πόλιν σας, τὸ λόγιον τοῦ Κυρίου, ὅτι τὸ ἀμπέλι μετὰ ἀπὸ τὸ κλάδευμα φέρει καρπὸν πολύν.

Κυρίως ὁμως εὐχομαι νὰ μὴ ξαναγίνουν παρόμοιαι περιπτώσεις εἰς τὸν κόσμον.

Ἐῖθε ἡ ἀνάπτυξις, μὲ βάσιν τὴν δύναμιν τῆς ἀγάπης καὶ τῆς συναδελφότητος, νὰ ἀδηγήσῃ εἰς τὸν ἀπὸ ἑκατοντάδων ἐτῶν ἐπιδιωκόμενον ὑπὸ τῶν λαῶν μας σκοπὸν, δηλ. νὰ αἰσθάνονται, ὅτι εἶναι λαοὶ ἀδελφοί.

Καὶ εἶθε νὰ συναντῶμεθα πάντοτε μὲ τὰ αἰσθητάματα αὐτὰ ἀγάπης καὶ συναδελφώσεως.

Ὁ Δήμαρχος τοῦ Κραγκούγιεβατς προσέφερε πρὸς τοὺς ὁμοτραπέζους τοῦ ξένου ἀναμνηστικὰ δῶρα, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ἓν βιβλίον τιτλοφορούμενον «Ζίβιμα», ἤτοι «πρὸς τοὺς ἐπιζῶντας», τὸ ὁποῖον περιλαμβάνει μικρὰ σημειώματα τῶν ἐκτελεσθέντων μὲ τὰς τελευταίας αὐτῶν ἐπιθυμίας.

Ἐνας ἐξ αὐτῶν, ὁ Σβέτισλαβ Μίλκοβιτς, ἔγραφε:

Ἀγαπητὰ καὶ γλυκῦτατα παιδιὰ μου Μίλε, Ἀνδρέα, Μιλίτσα καὶ Δημητράκη, καὶ ἀγαπητὸ μου σπῖτι, ὁ πατέρας σας σᾶς στέλνει τὸν τελευταῖόν του χαιρετισμόν. Βαδίζω πρὸς τὸν θάνατον. Ὁ Θεὸς νὰ σᾶς βοηθῇ. Ὁ πατέρας σας Τίλε.

Ἀπὸ τὸ Κραγκούγιεβατς μετέβημεν εἰς τὴν Ἱερὰν Μονὴν τῆς Στουδενίτσας. Τὸ ὄνομά της ἡ Μονὴ τὸ ὀφείλει εἰς τὸν παραρρέοντα ποταμόν, ὅστις λόγῳ ἀκριβοῦς τοῦ παγεροῦ ὕδατός του ὀνομάζεται στουδενίτσα, ἀπὸ ρίζαν σλαβικὴν στουντίτ που σημαίνει παγῶνα, παγωνιά.

Ἡ Ἱερὰ Μονὴ ἰδρύθη ὑπὸ τοῦ ἐν ἀγίοις Πατρὸς ἡμῶν Σάββα τοῦ πρώτου Ἀρχιεπισκόπου τῆς Σερβίας. Τὸ ἔτος ἰδρύσεως ἀνάγεται εἰς τὸν 12ον αἰῶνα. Ὁ ναὸς της ἀφιερῶμενος εἰς τὴν κοίμησιν τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου εἶναι ὁ ὠραιότερος ἀρχαῖος ναὸς τῆς Σερβίας. Ὅχι μόνον εἶναι κατεσκευασμένος μὲ τὴν ἀρχιτεκτονικὴν τῶν ἀρχαίων βυζαντινῶν ναῶν, ἀλλὰ καὶ κεκοσμημένος διὰ πλείστων ὄσων ἀρχαιοχριστιανικῶν συμβόλων καὶ παραστάσεων. Τὸ 1207 ὁ ἅγιος Σάββας μετέφερεν εἰς τὴν Στουδενίτσαν τὸ καὶ σήμερον κείμενον ἐνώπιον τῆς Ἱερᾶς Εἰκόνης τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ πρὸ τοῦ Εἰκονοστασίου ἐντὸς σαρκοφάγου τίμιον καὶ ἱερὸν λείψανον τοῦ ὀσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Συμεῶν τοῦ Μυροβλήτου καὶ Ἰσαποστόλου, δηλ. τοῦ ἀρχηγέτου τῆς Δυναστείας τῶν Νεμανιδῶν καὶ ἱδρυτοῦ τοῦ Σερβικοῦ Κράτους μεγάλου Ζουπάνου Στεφάνου Νεμάνια, ὅστις ἀκολουθήσας τὸ παράδειγμα τοῦ υἱοῦ του Ράσκυ (τοῦ ἁγίου Σάββα) ἐμόνασεν εἰς τὴν ἐν ἁγίῳ Ὄρει Ἱερὰν Μονὴν Χιλανδαρίου, διέλαμψεν ἐν ὀσιότητι καὶ ἀγιότητι τόσῃ, ὥστε ἡ θεία χάρις ἡ εἰς αὐτὸν ἐνσκηνώσασα καθηγίασε καὶ τὰ τίμια τοῦ σώματος αὐτοῦ λείψανα τόσον, ὥστε σκορποῦν τριγύρω των ἄρρητον εὐωδίαν. Οὕτως ὁ ἅγιος Συμεὼν (ὁ Στέφανος Νεμάνια) ἀπέβη, μετὰ τὸν ἅγιον Σάββαν, τὸ σπουδαιότερον πρόσωπον τῆς Σερβικῆς Ἱστορίας καὶ κατέκτησε τοὺς ἐξῆς τίτλους: Μέγας Ζουπάνος, ἀρχηγὸς Δυναστείας, θεμελιωτὴς τοῦ μεγαλείου τῆς Σερβίας, ὀσιος καὶ θεοφόρος, μυροβλήτης καὶ Ἰσαπόστολος.

Ὁ ἴδιος ὁ ἅγιος Σάββας ἐνδιεφέρθη διὰ τὴν ἀγιογράφησιν τοῦ Ναοῦ τῆς Κοιμήσεως. Ἀπὸ τὴν ἐποχὴν του σώζεται ἀρίστης βυζαντινῆς τέχνης εἰκὼν τῆς

Σταυρώσεως, ἔργον βυζαντινοῦ ἀγιογράφου μοναχοῦ, ἐργασθέντος κατὰ τὰς ὑπαρχούσας μαρτυρίας ὑπὸ τὴν προσωπικὴν ἐπίβλεψιν τοῦ θεόφρονος Σάββα. Ἡ Στουδενίτσα ὑπῆρξεν ἀνάκαθεν ἐν ἀπὸ τὰ μεγαλύτερα θρησκευτικὰ κέντρα τῆς Σερβίας, πρὸς τὸ ὁποῖον καταφεύγουν πρὸς προσκύνῃσιν τοῦ ἁγίου Συμεὼν πανταχόθεν οἱ Σέρβοι Ὁρθόδοξοι. Σήμερα ἡ Μονή, ἀκολουθοῦσα εἰς ὅλα τὸ τυπικὸν τοῦ ἁγίου Ὁρους ἀπὸ τὴν ἐποχὴν τοῦ ἁγίου Σάββα μέχρι σήμερα, καὶ θεωρουμένη ὡς μία ἀποικία τοῦ ἁγίου Ὁρους εἰς Σερβίαν ἔχει δέκα (10) ὁσίους μοναχοὺς, τῶν ὁποίων προΐσταται ὁ πανοσιολογιώτατος ἀρχιμανδρίτης κ. Ἰουλιανός, ὁ ἡγούμενος τῆς Μονῆς. Εἰς τὴν Μονὴν ὑπεδέχθησαν τοὺς σεπτοὺς πρωθιεράρχας κατὰ τὴν Μοναστηριακὴν τάξιν. Εἰς τὴν Ἱερὰν Μονὴν Στουδενίτσης εἶχεν ἔλθει, ἕνα τιμῆσιν τοὺς ὑψηλοὺς ἐπισκέπτας, καὶ ὁ ἐπιχώριος ἐπίσκοπος, ὁ Σεβασμιώτατος Ἐπίσκοπος Ζίτσης κ. Βασίλειος Κῶστιτς. Κατὰ τὴν Δοξολογίαν, ἣτις ἐπηκολούθησεν, ὁ πανοσιολ. ἡγούμενος προσφωνήσας τὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπον εἶπε:

Μακαριώτατε,

Ἡ Ἱερὰ ἀδελφότης τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τῆς Στουδενίτσης πληροῦται σήμερον εὐλοκωτοῦς χαρᾶς, διότι ἠξιώθη νὰ τύχη τῆς ἐπισημοῦς τῆς σεπτῆς ἀντιπροσωπίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τῆς ὁποίας ἡγεῖται ἡ Ὑμετέρα Μακαριότης, καὶ διότι μεθ' Ὑμῶν ἦλθεν ἐδῶ καὶ ἡ Αὐτοῦ Ἀγιότης ὁ Πατριάρχης ἡμῶν κ. Γερμανός.

Ἡ ἐδῶ ἔλευσίς σας, εἰς τὸ ἱερὸν προσκύνημα τῆς Στουδενίτσης, εἶναι ἔκφρασις τῆς εὐλοκωτοῦς ἀγάπης καὶ φιλίας μεταξὺ τῶν δύο λαῶν ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ ἁγίου Στεφάνου, τοῦ ἱδρυτοῦ τοῦ Σερβικοῦ Κράτους, καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ ἁγίου Στεφάνου τοῦ πρωτοστέππου, καθὼς καὶ τοῦ ἁγίου Σάββα τοῦ πρώτου ἀρχιεπισκόπου τῆς Σερβίας.

Πιστεύω, ὅτι ἡ ἐπίσκεψίς σας θὰ συμβάλῃ εἰς τὸ νὰ ἀδξάνῃ ἡ ἐνότης τῶν δύο Ἐκκλησιῶν εἰς δόξαν Θεοῦ καὶ στερέωσιν τῶν ἁγίων Ἐκκλησιῶν, διὸ καὶ Σᾶς εὐχομαι ἐκ καρδίας (κα α λ ὼ ς ἤ λ θ α τ ε).

Ὁ Μακαριώτατος ἀπαντῶν ἠὺχαρίστησε μὲν τὸν ἡγούμενον διὰ τὰ φιλόφρονα λόγια του, ἐδοξολόγησε τὸ ὄνομα τοῦ Οἰκτίρμονος Θεοῦ, τοῦ ἀξιώσαντος αὐτὸν ατῆς ἰδιαιτέρας εὐλογίας νὰ πατήσουν οἱ πόδες εἰς ἐν ἀπὸ τὰ ἱερώτερα προσκυνήματα τῆς Σερβίας καὶ ἠὺχῆθη, ὅπως ἡ Μονὴ καὶ εἰς τὸ μέλλον, ὅπως καὶ κατὰ τὸ παρελθόν, ἐξακολουθήσῃ νὰ θερμαίνῃ τὴν πίστιν καὶ δροσίζῃ τὰς ψυχὰς τῶν Σέρβων Ὁρθόδοξων.

Μετὰ ἀπὸ ὀλιγόωρον διατριβὴν εἰς τὴν Ἱερὰν Μονὴν τῆς Στουδενίτσης πρὸς ἀναψυχὴν ἐκ τοῦ κόπου καὶ ἐπίσκεψιν αὐτῆς, ἡ Ἱερὰ συνοδεία ἀνεχώρησε διὰ τὴν Ἱερὰν Μονὴν Ζίτσης. Ἀλλὰ ἄς ἐπιτραπῇ εἰς ἡμᾶς νὰ ἀφιερῶσωμεν ὀλίγα λόγια εἰς τὸ ἱερώτατον τοῦτο θρησκευτικὸν καὶ ἔθνικον κειμήλιον τῶν Σέρβων.

Ἡ Ἱερὰ Μονὴ τῆς Ζίτσης ἰδρύθη τὸ 1207 ὑπὸ τοῦ ἁγίου Σάββα, πρώτου Ἀρχιεπισκόπου Σερβίας,

καὶ τοῦ ἀδελφοῦ του βασιλέως ἁγίου Στεφάνου τοῦ Πρωτοστέππου.

Ὄνομάζεται ἐπτάπυλος, διότι εἶχεν ἐπτὰ μεγαλοπρεπεῖς πύλας. Αἱ ἐπτὰ αὗται πύλαι ὠφείλοντο εἰς τὸ γεγονὸς ὅτι εἰς τὴν Ζίτσαν ἔγινεν ἡ τελετὴ τῆς στέφειας ἐπτὰ βασιλέων τῆς Σερβίας καὶ κατὰ τὸ ὑπάρχον τότε ἔθιμον ἔπρεπε ὁ νεόστεπτος βασιλεὺς νὰ εἰσέλθῃ διὰ νέας πύλης. Εἰς τὴν Ζίτσαν εἶναι ἐμφανεστάτη ἡ ἰσχυρὰ ἐπίδρασις τοῦ Βυζαντινοῦ πολιτισμοῦ.

Ἡ Ζίτσα, ἀφ' ἧς ἰδρύθη, ἔμεινεν ἡ ψυχὴ τοῦ Σερβικοῦ λαοῦ, ἡ καρδιά του. Συνμερίσθη πάντοτε τὴν τύχην του. Ὑπέμεινε τὰς περισσότερας ἐπιθέσεις καὶ καταστροφάς. Ὅσάκις ἐχειμιάσθη ὁ Σερβικὸς λαός, ἐχειμιάσθη καὶ ἡ Ζίτσα. Οἱ τοῖχοί της θυμοῦνται καὶ μαρτυροῦν ὅλας τὰς δοκιμασίας τῶν Σέρβων. Διὰ πρώτην φορὰν κατεστράφη ὑπὸ τῶν Βουλγάρων (II' αἰ.). Ἀργότερα κατεστράφη ἐπανειλημμένως ὑπὸ τῶν Τούρκων. Τὸ 1820 ἕνας Σέρβος Δημοσιογράφος γράφει, ὅτι ὁ ναὸς ἦτο ξέσκεπος καὶ ἔμοιαζε μὲ δάσος.

Κατὰ τὸν Α' Παγκόσμιον Πόλεμον οἱ Αὐστριακοὶ μετέβαλον τὸν ναὸν εἰς σταῦλον. Δὲν περιωρίσθησαν εἰς αὐτό. Ἐβγαλαν καὶ τὰ μάτια τῶν ἁγίων.

Τὸ 1942 ἐβomboαρδίσθη καὶ ἐπυροπολήθη. Κατεκάη ἐξ ὀλοκλήρου. Ἡ ἀρχαιολογικὴ τῆς ἀξία κατεστράφη σχεδὸν ἐντελῶς.

Διὰ τὸ ἀρχαῖον μεγαλεῖον διηγοῦνται μόνον μερικαὶ ἀγιογραφίαι, μία ἀπὸ τὰς ὁποίας, παριστώσα τὴν Σταύρωσιν, ἐφιλοτεχνήθη ὑπὸ βυζαντινοῦ καλλιτέχνου ἐπὶ ἁγίου Σάββα (α' ἡμισυ τοῦ II' αἰῶνος). Τὸς Ἑλληνας ἀγιογράφους διεδέχθησαν Σέρβοι μοναχοὶ ἀγιογράφοι μαθηταὶ των.

Ἡ Μονὴ τῆς Ζίτσης ἀνωκοδομήθη τὸ 1948 δαπάναις τοῦ Γιουγκοσλαβικοῦ Κράτους, ἐπὶ Ἐπισκόπου Ζίτσης τοῦ νῦν ἀγιωτάτου Πατριάρχου τῶν Σέρβων κ. Γερμανοῦ.

Σήμερον ἡ Μονὴ τῆς Ζίτσης εἶναι καθέδρα τοῦ Σεβ. Ἐπισκόπου Ζίτσης κ. Βασιλείου Κῶστιτς, λογίου, ἐλληνομαθεστάτου, βαθυτάτης θεολογικῆς μορφώσεως, ἀλλὰ καὶ γενναίου φρονήματος Ἱεράρχου.

Διαιρεῖται εἰς δύο, εἰς τὴν Μητροπόλιν καὶ τὴν Μονὴν, ἣτις ἀριθμεῖ ἐξήκοντα ὁσίους μοναχάς.

Ἡ Ζίτσα, ὅπως καὶ ὀλοκλήρος ὁ λαὸς τῶν Σέρβων, δὲν ζῆ μὲ τὸ παρὸν, ἀλλὰ μὲ ἐκεῖνο ποῦ ὑπῆρξεν ἄλλοτε.

Μόλις ἐφθάσαμεν εἰς τὴν Ζίτσαν, εἰς τὸν Ναὸν τῆς ὁποίας ὡς καὶ τὴν εὐρύχωρον αὐλὴν συνωστίζοντο πλήθη κόσμου, ἐλθόντα παρὰ τὴν νυκτερινὴν ὥραν (8 μ.μ.) ἀπὸ τὴν παρακειμένην πόλιν Κράγιεβο, ἐτελέσθη Δοξολογία, μετὰ τὸ πέρας τῆς ὁποίας ὁ Σεβασμιώτατος Ἐπίσκοπος Ζίτσης κ. Βασίλειος προσφωνήσας τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον εἶπε τὰ ἑξῆς:

Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Ἀθηνῶν,

Ἀγιώτατε Πατριάρχα,

Σεβ. Ἀρχιερεῖς,

Σήμερον ἐτιμήθην δι' ἰδιαιτέρας τιμῆς καὶ χα-

οἶος, διότι μοῦ ἐδόθη ἡ εὐκαιρία νὰ χαιρετίσω τόσον ὑψηλοὺς ξένους, ὅσον Ὑμεῖς καὶ ὁ πρόην οἰκοδεσπότης καὶ νῦν Πατριάρχης Γερμανός.

Μεταξὺ Σέρβων καὶ Ἑλλήνων ὑπάρχει κατὰ παράδοσιν φιλικὸς δεσμός. Ὁ ἰσχυρότερος ὁμως παράγων τῶν μεταξὺ Σέρβων καὶ Ἑλλήνων δεσμῶν εἶναι ἡ ἀγία Ὁρθόδοξος πίστις.

Τὸ μέγα τοῦτο δῶρον οἱ Σέρβοι τὸ ἔλαβον ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ τοὺς Ἕλληνας. Ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς ὑπῆρξεν ὁ ἀνάδοχος τοῦ Σερβικοῦ λαοῦ. Καὶ εἶναι γνωστὸν, ὅτι καὶ ὑπὸ τοῦ ἑλληνικοῦ καὶ ὑπὸ τοῦ Σερβικοῦ λαοῦ ὁ ἀνάδοχος θεωρεῖται ἀνώτερος εἰς τιμὴν ἀπὸ τὸν κατὰ σάρκα πατέρα. Διὰ τοῦτο ἡ ἀγάπη τῶν Σέρβων πρὸς τοὺς Ἕλληνας ὑπῆρξε μεγίστη, ἢ αὐτὴ κατὰ τὸ παρελθὸν καὶ τὸ παρὸν.

Ἐκτὸς ὁμως ἀπὸ αὐτό, μᾶς συνδέει ἀκόμη ἡ Ἱστορία.

Ὅταν σεῖς ἦσθε ἐλεύθεροι, καὶ ἡμεῖς ἡμεθα ἐλεύθεροι.

Ὅταν σεῖς ἦσθε δούλοι, καὶ ἡμεῖς ἡμεθα δούλοι.

Ὅταν ἐχαίρετε σεῖς, καὶ ἡμεῖς ἐχαίρομεν.

Ὅταν ἐκλαίετε σεῖς, καὶ ἡμεῖς ἐκλαίομεν.

Ἔτσι εὗρισκαν εἰς ἡμᾶς ἐφαρμογὴν οἱ λόγοι τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Παύλου. Κλαίειν μετὰ κλαιόντων καὶ χαίρειν μετὰ χαίρόντων.

Σήμερα ἐπεράσατε ἀπὸ τὸ Κραγκούεβατς. Εἶδατε ἐκεῖ ἐν νεκροταφείῳ ὀκτὼ χιλιάδων νεκρῶν. Ἡ πόλις Κράγιεβο (ἀπέχει ἐλάχιστα ἀπὸ τὴν Ζίτσα), ἀπέχει πολὺ ἀπὸ τὸ Κραγκούεβατς. Ὑπάρχει ὁμως καὶ ἐδῶ νεκροταφεῖον, εἰς τὸ ὁποῖον κείνται πέντε χιλιάδες νεκροὶ τοῦ Β' Παγκοσμίου Πολέμου, ἐκτελεσθέντες ὑπὸ τῶν Γερμανῶν.

Ἡ Ἱ. Μονὴ τῆς Ζίτσης διήλθε διὰ πολλῶν δοκιμασιῶν πολέμου.

Ὅταν τὸ Κραγκούεβατς ἐκαίετο καὶ ἡ Ζίτσα ἐκαίετο.

Ὁ σεπτὸς αὐτὸς ναὸς εἶχε καταστραφῆ ἐντελῶς, ὡς καὶ ὅλα τὰ κτίρια τῆς Μονῆς. Ἡ Ζίτσα τότε ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ἐκαίετο ὡς λαμπάς, διότι οἱ Γερμανοὶ εἰς τὰ εἰρήπια τῶν βομβαρδισμῶν ἔρριψαν βενζίνη καὶ τὴν ἀπέφλεξαν.

Τὸ φῶς ἐκεῖνο φωτίζει τοὺς Σέρβους.

Μεταπολεμικῶς ἡ Μονὴ ἀνεκαινίσθη βαθμυδόν. Τὸν Ἱερὸν τοῦτον ναὸν τὸν ἀνεκαίνισεν τὸ Κράτος. Ὡσαύτως τὸ Κράτος συνέβαλεν εἰς τὴν ἀνέγερσιν τοῦ κτιριακοῦ συγκροτήματος τῆς Μονῆς.

Ὅταν ἡ Αὐτοῦ Ἀγιότης ἦτο Ἐπίσκοπος Ζίτσης καὶ εὐθὺς μετὰ τὴν ἐκλογὴν του ὡς Πατριάρχου Τοποτηρητῆς ἐνταῦθα, ἀνεκαινίσθησαν τὰ κτίρια τῆς Τραπεζῆς καὶ τὰ κελλῖα τῶν μοναχῶν.

Ἔτσι σήμερα δυνάμεθα νὰ ἔχωμεν τὴν χαρὰν νὰ ὑποδεχόμεθα ἐνταῦθα ξένους ὡς ὑμεῖς καὶ νὰ τοὺς φιλοξενούμεν.

Ἡ Ζίτσα συνδέεται ἀκόμη μὲ τὴν Ἑλλάδα δι' ἐνὸς ὅλως ἰδιαιτέρου δεσμοῦ. Εἰς τὴν Ἑλλάδα εἰς τὴν Ἐπαρχίαν τοῦ ἐδῶ σήμερον παρόντος Σεβ. Μητροπολίτου Στυλιανοῦ ὑπάρχει μία ἄλλη Ζίτσα.

Ὁ λαὸς μας χαίρει ἀκούων, ὅτι ὑπάρχει καὶ εἰς

τὴν Ἑλλάδα ἄλλη Ζίτσα, διότι βλέπει ὅτι εἶναι κοντὰ τὰ πεπρωμένα μας.

Ἡ Ζίτσα εἶναι ἡ ἱστορία τοῦ Σερβικοῦ λαοῦ.

Ἡ ἱστορία τοῦ Σερβικοῦ λαοῦ εἶναι ἡ ἱστορία τῆς Ζίτσης.

Ἐδῶ λέγουν: Ἡ Ζίτσα εἶναι ὁ θρόλος τῆς Σερβίας.

Παρακαλῶ νὰ εὐλογήσητε τὰς ὁσιωτάτας μοναχάς, τοὺς μοναχοὺς, τοὺς ἱερεῖς καὶ πάντα τὸν περιεστῶτα ἐλλαβέστατον Σερβικὸν λαὸν τῆς περιοχῆς τῆς Ζίτσης. Καλῶς ἤλθατε.

Ἀπαντῶν ὁ Μακαριώτατος εἶπε:

Ἀγιώτατε Πατριάρχα τῶν Σέρβων κύριε Γερμανέ, Σεβασμιώτατε Μητροπολίτα Ζίτσης κύριε Βασίλειε, Σεβασμιώτατοι ἐν Χριστῷ ἀδελφοί,

εὐλαβέστατοι ἱερεῖς τοῦ Κυρίου,

ὁσιώτατοι Μοναχοί,

εὐλογημένε τοῦ Κυρίου λαέ,

Πρῶτον, ἐπιτραπήτω μοι νὰ εὐχαριστήσω ἐξ ὅλης καρδίας τὸν ἀγιώτατον Πατριάρχην καὶ προσφιλέστατόν μοι ἀδελφόν κύριον Γερμανόν, διότι εἶχε τὴν καλωσύνην νὰ συμπεριλάβῃ εἰς τὸ πρόγραμμα τῆς ἐν τῇ ἐνδόξῳ Χώρα Ὑμῶν παραμονῆς μας καὶ τὴν ἀρχαίαν καὶ ἱερὰν αὐτὴν πόλιν. Τὴν ὠνόμασα δὲ ἱερὰν, διότι ἡ εὐσέβεια τῶν κατοίκων τῆς τὴν ἀνύψωσε τόσον, ὥστε νὰ λέγεται, ὅτι ὁ τηλαυγέστατος φωστὴρ τῆς Σερβίας ἀναζητῶν τόπον ἄξιον νὰ ἀναδειχθῇ ἡ Ἱερουσαλὴμ τοῦ Σερβικοῦ Ἔθνους, εἰς τὴν ὁποίαν ὡς κιβωτὸς Διαθήκης θὰ ὑποῦτο ὁ Πατριαρχικὸς Ναὸς καὶ θὰ ἤδρευεν ὁ Πατριάρχης, ἐπέλεξε τὸν ἡγιασμένον τοῦτον χώρον. Εἰς τὴν ἐπιλογὴν δὲ ταύτην ἐνεπνεύσθη κυρίως ἀπὸ τὴν εἰλικρινῆ εὐσέβειαν τῶν κατοίκων τῆς, τὸν ἄδολον ζῆλόν των ὑπὲρ τῆς ἀληθείας καὶ τῆς Ὁρθόδοξου πίστεως, τὴν ταπεινώσιν καὶ τὴν μετὰ σπουδῆς καλλιέργειαν ὅλων τῶν χριστιανικῶν ἀρετῶν.

Ἐδχαριστῶ ἐξ ὅλης τῆς καρδίας τὴν Ὑμετέραν Ἀγιότητα, σεβάσμιε καὶ φίλτατε Πατριάρχα τῶν Σέρβων κύριε Γερμανέ, διότι μοῦ ἐδώκατε τὴν εὐκαιρίαν νὰ προσκυνήσω τὸν ἱερὸν αὐτὸν τόπον, τοῦ ὁποῖου τὸ χῶμα ἡγίασαν οἱ ἄχραντοι πόδες τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Σάββα, οἱ θεόφρονες λόγοι ἔθρυσαν τὴν Ἐκκλησίαν, αἱ πρὸς τὸν Φιλάνθρωπον Θεὸν καὶ πατέρα ἡμῶν ἰκεταὶ καὶ μετ' ἀγγέλων ἱερουργίαι ἡγίασαν τὸν λαόν.

Αἰσθάνομαι ἰδιαιτέρην εὐχαρίστησιν, διότι ἐλθὼν ἐνταῦθα, εἰς τὴν πρώτην Ὑμῶν καθέδραν, ἀπὸ ὅπου ὁ Κύριος σᾶς ἐκάλεσεν εἰς τὸν Πατριαρχικὸν Θρόνον, εὗρισκω ἄξιον διάδοχον Ὑμῶν καὶ τοῦ ἁγίου Σάββα, ὄχι γνωστὸν τινα μέχρι τοῦδε ἀδελφόν, ἀλλὰ τὸν Σεβ. Ἐπίσκοπον κύριον Βασίλειον, σέμνωμα, ὡς καὶ τόσοι ἄλλοι Σέρβοι, τοῦ ἐν Ἀθήναις Ἑλληνικοῦ Πανεπιστημίου, σεβάσμιον ἐκπρόσωπον τῆς Σερβικῆς Ἐκκλησίας εἰς τὰ Διορθόδοξα συνέδρια, ἡμέτερον ἀδελφόν καὶ φίλον τιμιώτατον καὶ προσφιλέστατον.

Σεβασμιώτατε ἅγιε Ζίτσης καὶ λοιποὶ ἀγαπητοὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφοί,

Προερχόμενος ἀπὸ λαὸν γνωρίζοντα νὰ εὐλαβῆται πάντας τοὺς ἀθλητὰς τοῦ Χριστοῦ, ἰδιαίτερος δὲ τοὺς διαπρέψαντας καὶ πρωτοστατήσαντας εἰς ἔργα πολιτισμοῦ, ἀγάπης, εἰρήνης καὶ εὐλαβείας, δὲν δύναμαι νὰ μὴ μνημονεύσω τοῦ γεγονότος, ὅτι ὁ ἅγιος Σάββας ὑπῆρξεν ὁ καλύτερος ἐκπρόσωπος καὶ ἐνσαρκωτὴς τῆς ἀπώνιον Σερβοελληνικῆς φιλίας καὶ συνεργασίας, καὶ ἐν πνεύματι Θεοῦ ἐνόητος, ἥτις, ἀρξαμένη ἀπὸ τῆς εἰς τὴν γωνίαν αὐτὴν τῆς βαλκανικῆς ἐγκαταστάσεώς των, συνεχίζεται μέχρι σήμερον καὶ πιστεύομεν, ὅτι θὰ παραδοθῆ ὡς πολῦτιμος θησαυρὸς εἰς τὰς ἐπερχομένας γενεάς.

Ὁ ἅγιος Σάββας, ζῶν ἔτι, ὑπῆρξε τὸ ἰνδαλμα τοῦ ἑλληνικοῦ Λαοῦ ἐξ ἴσου, ὅπως καὶ τοῦ Σερβικοῦ. Περιῆλθε σχεδὸν ὅλας τὰς ἑλληνικὰς τότε χώρας, ἐπιδιόκων ἀσκήσιν καὶ ἀγασμόν, πράγματι ὅμως μεταδίδων τὸν ἀγασμόν καὶ τὸ φῶς διὰ τῆς ἐν Χριστῷ τελείας ἀγίας αὐτοῦ ἀναστροφῆς. Οὕτω, βλέπομεν, ὅτι ἐφώτισε καὶ ἠγίασε τὸ ἅγιον Ὄρος μὲ τὴν ταπεινώσιν καὶ ἀσκήσιν του, τὴν Θεσσαλονίκην μὲ τὴν Θεόσοφον διδασκαλίαν του, τὴν Ἱερουσαλήμ καὶ τοὺς ἁγίους Τόπους μὲ τὴν ἀμειπτον βιωτὴν καὶ πολιτείαν του, τὴν Βουλγαρίαν, μὲ τὴν χάριν καὶ τὰ ὑπερφῶν θαύματά του. Περισσότερον ὅμως ὄλων, ὡς ἦτο φυσικόν, ἠγίασε τὴν ἠγαπημένην του γῆν τῆς Σερβίας καὶ ἰδίως τὴν ἱερὰν του καθέδραν, τὴν θεοφρούρητον ἱερὰν αὐτὴν πόλιν.

Ὡς ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ, ὁ ἅγιος Σάββας εἶναι κοινὸς θησαυρὸς ὄλων τῶν βαλκανικῶν λαῶν: Σέρβων, Ἑλλήνων, Βουλγάρων. Ἡ μᾶλλον εἶναι «πλοῦτος κόσμος».

Ἠλθαμεν νὰ ζήσωμεν ὀλίγον ὑπὸ τὴν σκέπην του. Νὰ ἐπικαλεσθῶμεν ὑπὲρ ἑαυτῶν, καὶ ὑπὲρ τῆς ἀγίας κατὰ Ἑλλάδα Ἐκκλησίας, καὶ ὁλοκλήρου τοῦ θεοσεβεστάτου Ὀρθόδοξου Ἑλληνικοῦ λαοῦ τὴν κραταιὰν καὶ παντοδύναμον καὶ σωστικὴν πρεσβείαν του.

Σὰς μακαρίζω, διότι ὁ ἅγιος Σάββας ἠντρυχίατε νὰ προέροχεται ἐξ ὑμῶν. (Μακάριος ὃς ἔχει σπέρμα ἐν Σιών καὶ οἰκίους ἐν Ἱερουσαλήμ).

Μακάριον ὅμως καὶ τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος καὶ ἡ Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία, διότι τὸν ἀπεδέχθησαν καὶ τὸν ἐτίμησαν ζῶντα ἔτι καὶ ἀγωνιζόμενον τὸν ἀγῶνα τὸν πνευματικόν.

Ὅθεν, κάμπτοντες τὸ γόνυ τῆς ψυχῆς, δεόμεθα αὐτοῦ ταπεινῶς, ὅπως μὴ διαλείπῃ πρεσβεύων ὑπὲρ τῆς περαιτέρω ἐπεκτάσεως τῆς φιλίας καὶ συνεργασίας μεταξὺ τῶν δύο λαῶν, ὅπως σκέπη καὶ στεροεὶ τὰς ἀδελφὰς ἀγίας Ἐκκλησίας Σερβίας καὶ Ἑλλάδος εἰς τὴν καλὴν ὁμολογίαν τῆς Ὀρθοδόξου πίστεως, ὅπως ἐνισχύῃ τοὺς δύο ἀδελφούς λαοὺς νὰ βαστάζων τὸν σταυρὸν τοῦ Χριστοῦ καὶ μηδὲν προτιμῶσι τῆς ἀγάπης αὐτοῦ, ὅπως ἀεὶ συμπαρῶν τοῖς ἐν Σερβίᾳ πανιερωτάτοις Ἱεράρχαις καὶ τῷ ἀγιωτάτῳ Πατριάρχῃ κρατῆ ἑαυτοῦ τῆς χειρός, καὶ δι' αὐτῶν αὐτὸς ποιμαίνῃ τὸν ἐκλεκτὸν καὶ εὐσεβεστάτον λαὸν τῶν Σέρβων καὶ ὁδηγῆ αὐτὸν εἰς τὴν ὁδὸν καὶ ἐπὶ λειμῶνας σωτηρίας.

Τὴν ἐπομένην ἀνεχωρήσαμεν ἀπὸ τὴν Ἱερὰν Μονὴν Ζίτσης διὰ τὸ Στρατιωτικὸν Νεκροταφεῖον τοῦ Πίροτ, ὅπου ἀναπαύονται 358 Ἑλληνες καὶ πολλοὶ Σέρβοι, συμμαχῆται εἰς τὸν ἀγῶνα διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Βαλκανικῆς.

Καθ' ὁδὸν πρὸς τὸ Πίροτ ἐπεσκέφθημεν τὴν ἀρχαίαν Ἐκκλησίαν Λαζαρίτσα εἰς Κρούσεβατς, ὡς καὶ τὸ μοναδικὸν ἴσως εἰς τὸν κόσμον μνημεῖον Τσέλε-Κούλα εἰς Νίσαν, ἔξοχον δεῖγμα τῆς «εὐσπλαγγίας» καὶ τοῦ «ἀνθρωπισμοῦ» τοῦ Τούρκου Πασᾶ τῆς Νίσσης καὶ ἐν γένει τῆς Σουλτανικῆς Διοικήσεως, τῆς ὁποίας τὰ ἀγαθὰ δὲν ἠθέλησαν νὰ ἐκτιμῆσουν οἱ Ἑλληνες καὶ οἱ λαοὶ τῆς Βαλκανικῆς, παρ' ὅτι εἶχον τὴν εὐτυχίαν νὰ ἀπολαύουν τῶν εὐεργετημάτων τῆς ἐπὶ 400 ἔτη.

Ἄλλ' ἄς ἴδωμεν τί εἶναι τὸ Τσέλε-Κούλα.

Εἶναι, ὅπως λέγει καὶ τὸ ὄνομά του, ἓνας «πύργος ἀπὸ κρानीα». Δηλ. ἓνα παράδοξον οἰκοδόμημα χτισμένο μὲ τὴν μορφήν παλαιῶν ὀχυρωματικῶν ἔργων, «πύργος», εἰς τὴν ἀνοικοδόμησιν τοῦ ὁποίου ἀντὶ διὰ πέτρας ἐχρησιμοποιήθησαν τὰ κεφάλια τῶν πεσόντων Σέρβων ἀγωνιστῶν.

Ἴδου τὸ ἱστορικόν του.

Τὴν 31ην Μαΐου 1809 ἔγινε πλησίον τῆς Νίσσης ἡ περιφημὸς μάχη τοῦ Τσέκας. Ἐλαβον μέρος ἑκατέρωθεν 5.000 Σέρβοι καὶ πολλοὶ χιλιάδες Τούρκοι.

Ὅταν ἀπὸ τοὺς Τούρκους εἶχον φονευθῆ περίπου 10.000, ὁ πασᾶς τῆς Νίσσης ὀργισμένος διέταξε γενικὴν ἐφοδον. Ὁ ἀρχηγὸς τῶν Σέρβων, ὁ γενναῖος Στέφανος Σύντελιτς διὰ νὰ μὴ συλληφθοῦν οἱ στρατιῶται ζῶντες, προλαμβάνων τὸ παράδειγμα τοῦ ἡμετέρου Σαμουήλ, ἀνετίναξε τὴν πυριτιδαποθήκην, καὶ οὕτως οἱ 5.000 Σέρβοι ἀνετινάχθησαν εἰς τὸν ἀέρα μαζί τῆς καὶ εὐρέθησαν νεκροί.

Ὀργισμένος ἀπὸ τὸν ἀπολογισμόν τῆς μάχης ὁ πασᾶς τῆς Νίσσης, διὰ νὰ εὐχαριστήσῃ τὸν Σουλτᾶνον, ἀλλὰ καὶ διὰ νὰ τρομάξῃ τοὺς «γκριαούρηδες», διέταξε νὰ κοποῦν τὰ κεφάλια τῶν Σέρβων νεκρῶν. Ἀπὸ αὐτὰ ἓνα ἀριθμὸν ἔστειλεν εἰς τὸν Σουλτᾶνον, νὰ ἴδῃ καὶ νὰ εὐφρανθῆ! Μὲ τὰ ὑπόλοιπα ἔκτισε τὸ πλέον ἀποτρόπαιον ἴσως οἰκοδόμημα ὄλων τῶν αἰώνων. Τὸ Τσέλε Κούλα. Τὸ μνημεῖον διὰ τὸ ὁποῖον ὁ μέγας Γάλλος ποιητής, ὁ Λαμαρτίνος, ὅταν τὸ 1835 τὸ ἐπεσκέφθη, ἔγραψε: «Θὰ δείχνῃ πάντοτε εἰς τὰς ἐπερχομένας γενεάς, τί ἐστοίχισε καὶ μὲ τί θυσίας ἀπεκτήθη ἡ ἐλευθερία».

Τὸ 1888 οἱ Σέρβοι ἔκτισαν γύρω ἀπὸ τὸ Τσέλε Κούλα ἓνα μικρὸ ναΐδιον, κάτω ἀπὸ τοὺς θόλους τοῦ ὁποίου ἐκαλύφθη ὁ φρικώδης πύργος, τὸν ὁποῖον ἐπισκέπτονται τοῦλάχιστον 100 χιλιάδες ἄνθρωποι κατ' ἔτος.

Εἰς ἀπόστασιν 20 περίπου χιλιομέτρων ἀπὸ τὴν Νίσαν ἡ εὐφροσύνη τῆς πορείας διεκόπη λόγῳ ἀπροσδοκίτου ἀτυχήματος. Ἐν μεγάλῳ αὐτοκίνητον — φυγεῖον ἐκφυγόν τῆς πορείας του λόγῳ ἀδεξιότητος

τοῦ ὁδηγοῦ του ἐκτύπησε πλαγίως τὸ β' αὐτοκίνητον τῆς Συνοδείας, τοῦ ὁποίου ἐπέβαινον οἱ ἐξοχώτατος κ. Σπυρίδων Τεττενές, Πρόεδρος τῆς Ἑλλάδος, ἀξιότ. κ. Δημ. Ἀργυριάδης, Γεν. Πρόξενος Σκοπίων, ὁ Παν. ἀρχιμ. Μελέτιος Καλαμαράς καὶ ὁ ἱερολ. Διάκονος Πολύκαρπος Καρβελάς, με ἀποτελεσμα τὸν βαρὺν τραυματισμὸν τοῦ δευτέρου, κάταγμα τῆς χειρὸς τοῦ ἐξοχωτάτου κ. Πρέσβεως καὶ ἐλαφρὸν τραυματισμὸν τῶν δύο κληρικῶν. Ἀπαντες διεκομίσθησαν εἰς τὴν Πανεπιστημιακὴν Κλινικὴν τῆς Νίσης, ὅπου χάρις εἰς τὰς ἐξαιρετικὰς φροντίδας τοῦ ἐκλεκτοῦ ἐπιστήμονος καὶ προσηγεστάτου Καθηγητοῦ Ἑλλογιμωτάτου κ. Ράδομιρ Σλάφκοβιτς, γρήγορα ἀνέλαβον, ὥστε νὰ καταστῇ δυνατὸν—εἰς διάφορον δι' ἕκαστον χρόνον—νὰ μεταφερθῶσιν εἴτε εἰς Βελιγράδιον εἴτε εἰς Ἀθήνας.

Κατόπιν τοῦ ἀτυχήματος τὸ πρόγραμμα δὲν ἐξετελέσθη ὡς εἶχεν. Ἀντὶ ὀλοκλήρου τῆς Συνοδείας εἰς τὸ Πίροτ μετέβησαν μόνον οἱ δύο σεπτοὶ Προκαθήμενοι, οἵτινες καὶ ἔψαλαν «Τρισάγιον» τόσον εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Νεκροταφεῖον τοῦ Πίροτ, ὅσον καὶ εἰς τὸ Σερβικόν.

Εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Νεκροταφεῖον ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος μετὰ τὸ «Τρισάγιον» ἐξεφώνησε τὸν κάτωθι λόγον:

Ἦτο δι' ἡμᾶς ἱερὰ ὑποχρέωσις νὰ ἐλθωμεν ἐνταῦθα καὶ νὰ ἐκδηλώσωμεν ἔργῳ τὴν εὐλάβειαν ἡμῶν πρὸς τοὺς ἐνθάδε κειμένους ἡρωϊκούς νεκρούς. Ἰσως ἔπρεπε νὰ περιορισθῶμεν εἰς αὐτό. «Καὶ ἐμοὶ μὲν ἀρκοῦν ἂν ἐδόκει εἶναι ἀνδρῶν ἀγαθῶν ἔργῳ γενομένων, ἔργῳ δηλοῦσθαι καὶ τὰς τιμὰς» (Θουκυδίδου, Ἐπιτάφιος Β, 35,1).

Τῶν ἐν Πίροτ πεσόντων Σέρβων καὶ Ἑλλήνων (καλὸς ὁ πότιμος). Συμπολεμοῦντες γενναίως ὑπὲρ τῶν κοινῶν, Ἑλλήνων καὶ Σέρβων, ἰδανικῶν ἔπασαν ἡρωϊκῶς, ἀναδειχθέντες ἀξιοὶ τῆς πατρίδος των καὶ τῆς ἀποστολῆς των. Οὕτω οἱ 358 Ἕλληνες ὀπλίται καὶ ἀξιωματικοί, οἱ ἐνταῦθα εἰς τὴν γῆν τῆς φίλης Χώρας τῆς Γιουγκοσλαβίας ἐνταφιασθέντες, ἔγιναν σύμβολον, ἀλλὰ καὶ ἀκόμητος φρουρὸς τῆς Ἑλληνοσερβικῆς φιλίας.

«Κοινῇ τὰ σώματα δόντες, ἰδίᾳ ἕκαστος ἀγῆρω ἔλαβον ἔπαινον καὶ τὸν τάφον ἐπισημότατον. Οὐκ ἐν ᾧ κείνται μᾶλλον, ἀλλ' ἐν ᾧ ἡ δόξα αὐτῶν παρὰ τῷ ἐντυχόντι αἰεὶ καὶ λόγον καὶ ἔργον καιρῶ ἀειμνηστον καταλείπεται. Ἀνδρῶν γὰρ ἐπιφανῶν πᾶσα γῆ τάφος καὶ οὐ στηλῶν μόνων σημαίνει ἐπιγραφή» (Θουκυδίδου ἔ. ἀ. Β, 43, 2-3).

Παντοῦ ὑμνεῖται καὶ δοξάζεται ἡ ἀρετὴ.

Ἡμεῖς πάντως δὲν ἤλθομεν ἐνταῦθα, ἵνα προβῶμεν εἰς ἐκδήλωσιν τινα τιμῆς μόνον, ἀλλὰ κυρίως ἀγάπης καὶ στοργῆς, ἐκδηλουμένων διὰ τῶν ὑπὲρ αὐτῶν εὐχῶν. Οὕτω παρ' ἀνθρώποις ἐντιμοὶ ὑπάρχοντες τόσον, ὥστε νὰ μὴ ὑστεροῦνται ποτὲ ἐπιμελείας καὶ στοργῆς ἐκ μέρους τοῦ ἀδελφοῦ λαοῦ τῆς Γιουγκοσλαβίας, ὡς ἡ ὅλη μαρτυρεῖ εὐπρέπεια τοῦ χώρου,

παρὰ Κυρίῳ, τῷ Θεῷ τῶν πνευμάτων καὶ πάσης σαρκός, ἀξιοῦνται ἐλέους καὶ εὐσπλαχνίας.

Ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς καὶ ὁ λαὸς τῆς Γιουγκοσλαβίας καὶ ἰδίως οἱ Σέρβοι ὄχι μόνον ἐξεκίνησαν ὁμοῦ διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῶν ἀδελφῶν των, ἀλλὰ καὶ ἠγωνίσθησαν ἐν παραδειγματικῇ ὁμοιοῖα καὶ ἀμοιβαίῳτητι.

Ὁ κοινὸς ἀγὼν τοὺς ἤρωσε. Τὰ κοινὰ δεινοπαθήματα ἐγαλύβδωσαν τὴν θέλησιν νὰ μείνουν ἀγαπημένοι. Ἐφαγαν μαζὶ «ψωμὶ καὶ ἀλάτι». Καὶ οἱ τάφοι τῶν ἐκατέρωθεν ἠρώων, οἱ ὅποιοι ἀναπαύονται εἰς Πίροτ καὶ εἰς Κέρκυραν, ἔγιναν τὸ σύμβολον τῆς Ἑλληνοσερβικῆς καὶ μετ' ὀλίγον εὐρύτερον τῆς Ἑλληνογιουγκοσλαβικῆς φιλίας, ἡ ὁποία ἐδραστεῖσα ἐπὶ τοῦ στεροῦ θεμελίον τῆς κοινῆς ὁδοδόξου πίστεως, μένει ἀδιαμφισβήτητος καὶ ἀσάλευτος.

Ἐντεῦθεν ἐδχόμενος, ὅπως οἱ τάφοι τῶν ἐκατέρωθεν ἠρωϊκῶν νεκρῶν ὡς πολικὸς ἀστὴρ φωτίζουν καὶ κατευθύνουν τοὺς δύο γείτονας φίλους λαοὺς εἰς συνεχῶς στενωτέραν φιλίαν καὶ εὐλικροεστέραν εἰρήνην, ἐκφράζω πρὸς τοὺς παρόντας ἀδελφούς Γιουγκοσλάβους καὶ δι' αὐτῶν πρὸς τὴν σεβαστὴν Κυβέρνησιν τῆς Γιουγκοσλαβίας τὰς θερμὰς ἡμῶν εὐχαριστίας διὰ τὴν στοργὴν, μεθ' ἧς περιβάλλουν τοὺς τάφους τῶν γενναίων νεκρῶν.

Ζήτω ἡ Ἑλληνογιουγκοσλαβικὴ φιλία.

Τὸ ἀπόγευμα τῆς αὐτῆς ἡμέρας καὶ περὶ ὥραν 4.30' μ.μ. εἰς Νίσαν ἐγένετο, λόγω τῆς ἐκεῖ παραμονῆς τῆς Ἀντιπροσωπίας συνεπεία τοῦ ἀτυχήματος, Δοξολογία πρὸς τιμὴν τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου. Ἐντύπων προὔξενησεν ἡ ἀθρόα προσέλευσις τοῦ λαοῦ, παρὰ τὸ ἀκατάλληλον τῆς ὥρας καὶ τὸ ἐντελῶς ἀπροσιδοποίητον τοῦ γεγονότος.

Μετὰ τοῦτο ἡ Ἀντιπροσωπία, συνοδευμένη ὑπὸ τοῦ Ἀγιωτάτου Πατριάρχου καὶ τῶν ἄλλων Σέρβων Ἐπισκόπων καὶ κληρικῶν ἀνεχώρησε διὰ Βελιγράδιον. Καθ' ὁδὸν εἰς τὸ Σβετοζάρεβο, 120 χιλιομέτρα νοτίως τοῦ Βελιγραδίου, ὁ ἐξοχώτατος κύριος Βίτομιρ Πέτκοβιτς, Πρόεδρος τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Ὁμοσπονδιακοῦ Κράτους διὰ τὰ ζητήματα τῶν θρησκευτικῶν Κοινοτήτων, παρέθεσε γεῦμα πρὸς τιμὴν τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου, κατὰ τὸ ὅποιον καὶ προσεφώνησε καταλλήλως τὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπον, ἀπαντήσαντα προσφόρως τῇ περιστάσει. Εἰς τὸ γεῦμα παρέστη ὁ Δήμαρχος τῆς πόλεως καὶ αἱ λοιπαὶ Ἀρχαὶ αὐτῆς, ὡς καὶ ἅπαντα τὰ συνοδεύοντα τοὺς δύο σεπτοὺς Πρωθιεράρχας πρόσωπα. Κατὰ τὸ γεῦμα αὐτὸ ὁ ἐξοχώτατος κύριος Βίτομιρ Πέτκοβιτς ἐδῶρθη εἰς τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον μεγάλης ἀξίας ζωγραφικῶν πίνακα λαϊκῆς τέχνης.

Τὴν Πέμπτην, 1ην Ἰουνίου, καὶ περὶ ὥραν 9ην πρωινῆν ἐπραγματοποιήθη ἐπίσκεψις εἰς τὸ Φρούριον Κάλε-Μεγδάν, ὅπου ἐθανατώθη ὑπὸ τῶν αὐστριακῶν ὁ Ρήγας Φεραῖος. Ἐκεῖ εἰς τὸ παρεκκλήσιον τῆς ἀγίας Παρασκευῆς, τὸ ἐπιλεγόμενον Ρούζιτσα, ἐτελέσθη Τρισάγιον ὑπὲρ ἀναπαύσεως αὐτοῦ, παρόντων καὶ ψαλλόντων τῶν Καθηγητῶν καὶ φοιτητῶν τῆς Θεολογικῆς

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος κ. Ἱερώνυμος ἐτέλεσεν εἰς τὸν ἱερὸν ναὸν «Ρούζιτσα» τοῦ Βελιγραδίου Μνημόσυνον τοῦ Ρήγγα τοῦ Φερραίου.

Σχολῆς Βελιγραδίου. Εἰς τὸ Τρισάγιον, τοῦ Πρέσβευος ὄντος κληνῆρους, παρέστη ἐκ μέρους τῆς Ἑλληνικῆς Πρεσβείας ὁ Γραμματεὺς αὐτῆς κ. Ἰω. Δρακουλαρᾶκος. Σημειωτέον, ὅτι τοῦ παρεκκλησίου τούτου, ἀνεγερθέντος μετὰ τὸν Α΄ Παγκόσμιον Πόλεμον, οἱ πολυέλει εἶναι κατεσκευασμένοι ἐξ ὀλοκλήρου διὰ καλύκων, σφαιρῶν, ξιφῶν καὶ ἄλλων ὅπλων!

Σημειωτέον, ὅτι πλησίον τοῦ ναΐδιου τούτου ὑπάρχει ἀγίασμα, πρὸς τὸ ὁποῖον καθ' ἑκάστην Παρασκευὴν προστρέχουν κατὰ χιλιάδας οἱ κάτοικοι τοῦ Βελιγραδίου.

Ἐν συνεχείᾳ, ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος μετὰ τῆς συνοδείας του, ἀκολουθούμενος καὶ ἀπὸ τὸν ἀγιώτατον Πατριάρχην τῶν Σέρβων κ. Γερμανὸν καὶ ἄλλους Σέρβους ἐπίσημους μετέβη εἰς τὸ ἐν Ἄβαλα μεγαλοπρεπὲς μνημεῖον τοῦ ἀγνώστου Σέρβου Στρατιώτου. Τὸ ὄραϊον τοῦτο μνημεῖον εἶναι ἔργον τοῦ διεθνοῦς φήμης Σέρβου καλλιτέχνου Μέστροβιτς. Ὁ Μακαριώτατος κατέθεσε στέφανον καὶ ἐν συνεχείᾳ ἔψαλε Τρισάγιον ὑπὲρ ἀναπαύσεως, μεθ' ὃ Σέρβοι καὶ Ἕλληνες ἔψαλαν ἀλληλοδιαδόχως ἑλληνιστὶ καὶ σλαβωνιστὶ τὸ αἰῶνιᾶ ἢ μνήμη».

Κατὰ τὴν ἐξ Ἄβαλα ἐπιστροφὴν ἐγένετο σύντομος

ἐπίσκεψις εἰς τὴν ἱστορικὴν Ἱερὰν Μονὴν Ρακοβίτσης, ἐνθα καὶ ὁ τάφος τοῦ αἰοδίμου πρώτου Πατριάρχου τῶν Σέρβων, (μετὰ τὴν ἀνασύστασιν τοῦ Πατριαρχείου 1922) Δημητρίου. Ὁ αἰοδίμος Πατριάρχης Δημήτριος ὑπῆρξε μία τῶν εὐγενεστέρων μορφῶν τῆς νεωτέρας Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ἐκοσμεῖτο μετὰ πολλὰς ἀρετάς, καὶ κυρίως ταπεινῶσιν, χάρις εἰς τὴν ὁποίαν, ἐπὶ δύο ἔτη, (ἀπὸ τὸ 1920) ὦν ἐψήφισμένος Πατριάρχης, οὔτε ἐδέχετο τὸν τίτλον οὔτε ἐκάθισεν ἐπὶ τοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου, διότι γνωρίζων νὰ τιμᾷ ἀρχὰς καὶ ἐξουσίας ὑπερεχούσας ἀνέμεινε μεθ' ὑπομονῆς, ἀλλὰ καὶ ἐμπιστοσύνης τὸν ἀνακηρυκτικὸν Πατριαρχικὸν καὶ Συνοδικὸν Τόμον τοῦ πανσέπτου Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, ἐν περιστάσεσι τότε εὐρισκομένου χαλεπαῖς καὶ βραδύνοντος. Ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ ταπεινοῦ τούτου δούλου τοῦ Θεοῦ ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος ἔψαλεν ἐν κατανύξει Τρισάγιον ὑπὲρ ἀναπαύσεως. Ἐν συνεχείᾳ, μετέβησαν πρὸς προσκύνησιν εἰς τὸν ἐν Βελιγραδίᾳ ἱερὸν Ναὸν τοῦ ἀγίου Σάββα, ἐνθα εὐρίσκεται ἡ λάρναξ τοῦ αἰοδίμου Πατριάρχου τῶν Σέρβων Βαρνάβα. Ὁ Πατριάρχης Βαρνάβας ὑπῆρξε μία τῶν σπουδαιότερων προσωπικοτήτων τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ἐχων φρόνημα καθαρῶς Ἐκκλησιαστικὸν ἐμερίμνησε διὰ τὴν ἀνοικο-

δόμησιν πλέον τῶν 100 ἐκκλησιῶν, ἀνήγγειρε τὸ μεγαλοπρεπέστατον Πατριαρχικὸν Μέγαρον, ἐμερίμνησε διὰ τὴν λατρείαν καὶ ἠγωνίσθη σθεναρῶς κατὰ πάσης μεταξὺ Σερβίας καὶ Βατικανοῦ ἐπικοινωνίας διὰ τῆς συνάψεως κογκορδάτου, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον καὶ χάρις εἰς τὴν ἀντίδρασιν του τελικῶς ἐματαιώθη. Ἀκόμη ὁ Πατριάρχης Βαρνάβας παρέσχεν ἄσυλον εἰς τοὺς φυγάδας τότε Ρώσους Μητροπολίτας, τοὺς συναποτελέσαντας τὴν «ὑπερῶριον Ρωσικὴν Ἐκκλησίαν», ἥτις καὶ ἀπὸ τοῦ ἐν Σερβία τόπου τῆς παροικίας τῆς χαρακτηρίζεται σήμερον ὑπὸ τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας ὡς «τὸ Σχίσμα τοῦ Κάρλοβιτς». Ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ Πατριάρχου Βαρνάβα ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος ἔψαλε Τρισάγιον ὑπὲρ ἀναπαύσεως.

Εἰς τὸν παρακείμενον χῶρον, πρῶτοβουλίᾳ τοῦ αἰοιδίμου Πατριάρχου Βαρνάβα, εἶχεν ἀρχίσει οἰκοδομούμενος μεγαλοπρεπέστατος ναὸς τοῦ ἁγίου Σάββα, προοριζόμενος νὰ καταστή ὁ καθεδρικός Ναὸς τοῦ Πατριάρχου τῶν Σέρβων. Ἀτυχῶς ἡ ἀνοικοδόμησις του διεκόπη λόγῳ τοῦ πολέμου. Μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν ἡ Κυβέρνησις τῆς Γιουγκοσλαβίας ἠρνήθη νὰ χορηγήσῃ ἄδειαν συνεχίσεως τῶν ἐργασιῶν. Ἔτσι ὁ ναὸς μένει ζῶσα διαμαρτυρία σιωπηλή. Ὁ Πατριάρχης Γερμανὸς ἐκφράζων τὴν εὐχὴν καὶ ἰκεσίαν ὀλοκλήρου τοῦ Σερβικοῦ λαοῦ παραστατικώτερον διέταξε νὰ καλυφθῇ μία τῶν πλευρῶν τῆς αἰθούσης τῶν Συνεδριάσεων τῆς Ἱερᾶς Συνόδου διὰ συγκινητικῆς παραστάσεως: Ὁ Πατριάρχης Γερμανὸς μετ' ὄλων τῶν ἀρχιερέων τῆς Σερβικῆς Ἐκκλησίας, πλήθους ἱερέων καὶ λαοῦ εὐρίσκονται εἰς ἰκεσίαν ὑπὲρ ἀποπερατώσεως τοῦ ναοῦ, ἢ μᾶλλον ὑπὲρ χορηγήσεως τῆς ἀδείας, ἕξω ἀκριβῶς ἀπὸ τοῦς πείπου 10 μέτρα ὑψωμένους τοίχους του, ἐνῶ ἀνωθέν των ὁ ἅγιος Σάββας εὐλογῶν καὶ ἀποδεχόμενος τὴν ἰκεσίαν των ἤδη δέχεται ὀλόλαμπρον καὶ ἀμύφωτον τὴν Ἐκκλησίαν ἀπρητισμένην κατὰ τὸ σχέδιον. Γένοιτο, Κύριε, τὸ ἔλεός σου ἐφ' ἡμᾶς, καθ' ἅπερ ἠλπίζαμεν ἐπὶ σέ.

Τὸ ἑσπέρας τῆς αὐτῆς ἡμέρας καὶ περὶ ὥραν 7 μ.μ. ἐγένετο ἐπίσημος δεξίωσις εἰς τὸ Πατριαρχεῖον πρὸς τιμὴν τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν. Εἰς αὐτὴν, ἐκτός ἀπὸ τὰ μέλη τῆς Ἑλληνικῆς Ἀντιπροσωπίας, παρέστησαν οἱ Σέρβοι Σεβασμιώτατοι ἐπίσκοποι Σρέμ κ. Μακάριος, Μπάτσικας κ. Νικάνωρ, Ζίτσης κ. Βασίλειος, Βανάτου κ. Βησσαρίων, Ρασκο-Πριζρένης κ. Παῦλος, Σβορνικίου καὶ Τοῦσλας κ. Λογγίνος, καὶ ὁ Βοηθὸς Ἐπίσκοπος κ. Δανιήλ, ὁ Κοσμητὸρ τῆς Θεολ. Σχολῆς αἰδεσιμολ. πρωτοπρεσβύτερος κ. Μπλάγοντα Γκαρντάσεβιτς, ὁ Σχολάρχης τῆς Ἐκκλησ. Σχολῆς «ἅγιος Σάββας» αἰδεσιμ. πρωτοπρεσβύτερος κ. Δούσαν Κάσιτς, ὁ Ἱερολογιώτατος Διάκονος κ. Τσ. Δράσκοβιτς, Καθηγητὴς τῆς Θεολ. Σχολῆς καὶ Διευθυντὴς τοῦ περιοδικοῦ Πραβοσλάβιε (Ὁρθοδοξία), ὁ ἐξοχώτατος κ. Βίτομιρ Πέτκοβιτς, Πρόεδρος Ἐπιτροπῆς τῆς Ὁμοσπονδιακῆς Κυβερνήσεως ἐπὶ τῶν ζητημάτων τῶν Ὁρθοδοξικῶν Κοινοτήτων, οἱ ἀξιότ. κ. Μιλᾶνος Μπατσκάλιτς καὶ Νεμάνια Ματζάρεβιτς, πρόεδροι τοπικῶν ἐπιτροπῶν διὰ τὰ ζητήματα τῆς θρησκείας, ὁ ἀντιδήμαρχος Βελιγραδίου ἀξιότ. κ. Μιλᾶ-

νος Βοῦκος, ὁ Διευθυντὴς τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης ἀξιότ. κ. Σβέτα Τζουριτς, ὁ Σύμβουλος τῆς Ἑλληνικῆς Πρεσβείας κ. Μητσόπουλος μετ' ἄλλων μελῶν τῆς Ἑλληνικῆς Πρεσβείας, ὁ ἐλλογιμ. Καθηγητὴς Πανεπιστημίου, ἀρχαιολόγος καὶ ἀκαδημαϊκὸς κ. Ἀλέξανδρος Δερόκο καὶ πολλοὶ ἄλλοι ἐπίσημοι ἐκ τῆς πόλεως τοῦ Βελιγραδίου.

Ἄμα τῇ ἐνάρξει τῆς δεξιώσεως, ὁ ἀγιώτατος Πατριάρχης τῶν Σέρβων κ. Γερμανὸς παρουσιάζων τὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμον καὶ τὰ μέλη τῆς Συνοδείας του εἰς τοὺς παρισταμένους ἐπίσημους Σέρβους ἐξέφρασε τὰς εὐχαριστίας του διὰ τὴν τιμητικὴν, ὡς εἶπεν, ἐπίσκεψιν καὶ ἠύχθη νὰ γίνῃ ἀπαρχὴ τακτικωτέρων ἐπαφῶν μεταξὺ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν.

Ἀπαντῶν ὁ Μακαριώτατος εἶπε τὰ ἑξῆς:

*Μακαριώτατε Πατριάρχα,
Ἐντιμότατοι ἐκπρόσωποι τοῦ Γιουγκοσλαβικοῦ Ἔθνους,
Σεβασμιώτατοι Ἱεράρχαι,
Αἰδεσιμώτατοι ἱερεῖς, κύριοι καθηγηταὶ καὶ λοιπὴ ἐκλεκτὴ ὁμήγυρι,
ἀδελφοὶ ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ,*

Μετέχοντες εἰς τὴν ἀδελφικὴν αὐτὴν ἐπικοινωνίαν, κοινωνοῦμεν τοῦ κρατήρος τῆς ἀγάπης. Καὶ ἡμεῖς προσωπικῶς καὶ οἱ σὺν ἡμῖν ἐκπρόσωποι τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, φιλοξενούμενοι τὴν ὥραν αὐτὴν ἐν τῷ Πατριαρχικῷ οἴκῳ, αἰσθανόμεθα ὡς νὰ εὐρισκόμεθα ἐν τῇ ἡμετέρῳ ἐστία, περιστοιχούμενοι ὑπὸ φιλάτων ἀδελφῶν καὶ ἐν ἀγάπῃ Χριστοῦ μετ' αὐτῶν διαλεγόμενοι.

Ἀπολαμβάνομεν σήμερον τὸ ἀνεκτίμητον δῶρον τοῦ Θεοῦ, «τὸ ἀλλήλοις συνάπτεσθαι διὰ τῆς συντυχίας», ὡς λέγει ὁ Μέγας τῆς Οἰκουμένης Φωστῆρ, ὁ οὐρανοβάμων Βασίλειος (Ἐπιστ. 197).

Ποῖν ἢ πατήσωμεν τὸ χῶμα τῆς εὐλογημένης Πατρίδος σας, εἶχομεν ἐκ τῶν πρὸς ἡμᾶς ἐπισκεψέων σας τόσοσ ἐναργὴ τὴν ὑμετέραν παρουσίαν καὶ τὴν ὑμετέραν ἀγάπην, ὥστε ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν ἠδυνάμεθα νὰ ἐπαναλαμβάνωμεν μετὰ τοῦ δευτέρου ἐκ τῆς μελιόρητον τριάδος, τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου: «Καὶ μένον συνεκδημῶ διὰ τῆς ἀγάπης ὑμῖν πάντα γὰρ ὁ πόθος κοινοποιεῖ τὰ ὑμέτερα. Καὶ πολλὰς ἐλπίδας ἔχω, τῇ τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπία θαρρῶν καὶ ταῖς ὑμετέραις εὐχαῖς, ὅτι πάντα κατὰ νοῦν ὑμῖν ἐκβήσεται... Μάλιστα μὲν οὖν ἴδοιμεν ὑμᾶς ἐν τάχει καὶ ἀπολάβοιμεν ὡς εὐχόμεθα» (Ἐπιστ. 74). Ἀξιωθέντες δὲ νὰ μεταποιήσωμεν εἰς προᾶξιν τὸν πόθον, δανεῖζόμεθα παρὰ τοῦ αὐτοῦ πατρὸς λέξεις, ἵνα ἐκφράσωμεν τὰ ἐναντι ὑμῶν αἰσθήματα τῆς ἀδελφικῆς ἀγάπης: «Ὡς ἡδεῖς ὑμεῖς καὶ φιλάνθρωποι καὶ περιττοὶ τὴν ἀγάπην» (Ἐπιστ. 43).

Ἀπὸ τῆς ἀρχαιοτάτης ἐποχῆς μέχρι σήμερον, τῶν ἀποστόλων τὸ κήρυγμα καὶ τῶν Πατέρων τὰ δόγματα διδάσκουν σαφέστατα, ὅτι αἱ τοιαῦται συν-

αντήσεις, οἷσαι ὄχι μόνον θεωρίας ἐπίβασις, ἀλλὰ καὶ θεωρίας συνειδητοποιήσις καὶ δικαίωσις, «μεγά συμβάλλονται πρὸς ἀρραγῆ συνάφειαν» (Μ. Βασιλείου, Ἐπ. 204).

Αἱ πρὸς τοὺς Ἕλληνας μακροαὶ πορεῖαι καὶ μακρότεροι μετ' αὐτῶν συντηχίαι τοῦ κλείσματος τοῦ Σερβικοῦ Ἔθνους καὶ μεγάλου Ἱεράρχου, τοῦ ἐν Ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Σάββα ἐν Θεσσαλονίκῃ, Κωνσταντινουπόλει, Ἱερουσαλήμ, καὶ ἡ εἰς Σερβίαν διατριβὴ τοῦ αἰοιδίμου μεγάλου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Μανουὴλ τοῦ Χαριτοπούλου κατὰ τὴν παλαιότεραν ἐποχὴν, καὶ ἡ πρὸς Ὑμᾶς μὲν ἱερὰ πορεῖα τοῦ Μακαριστοῦ ἡμῶν Προκατόχου αἰοιδίμου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Δωροθέου καὶ ἡ πρὸ τινων ἐτῶν τοῦ σεπτοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κυρίου Ἀθηναγόρου ἀφ' ἐνός, καὶ τοῦ μακαρίου καὶ αἰοιδίμου Πατριάρχου Βικεντίου καὶ τῆς Ὑμετέρας προσφιλεστάτης ἡμῖν Ἀγιότητος τὸ τέταρτον, ἵνα παραλείπωμεν μικροτέρας κλίμακος ἐπικοινωνίας, ἐπλούτισαν τὴν μεταξὺ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν ἀγάπην. Ἀλλὰ καὶ μεταξὺ τῶν δύο λαῶν τσαύτη ἦτο ἡ ἀγάπη, ὥστε δύο μὲν Σέρβοι ἀνεδείχθησαν Οἰκουμενικοὶ Πατριάρχαι, ὁ δὲ ἐνδόξος Ἀυτοκράτωρ ἄγιος Ἰωάννης ὁ Γ' ὁ Ἐλεήμων, ὁ Βατάτζης, ἀνεζήτησε τὸν Πνευματικὸν αὐτοῦ Πατέρα εἰς τὸ πανσέβαστον Πρόσωπον τοῦ ἐν ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Σάββα. Ἴνα δὲ μνησθῶμεν καὶ ἐνός σχετικῶς προσφάτου γεγονότος, σὰς βεβαιούμεν, ὅτι ἡμεῖς μακαρίζομεν τοὺς τριακοσίους πενήκοντα ὀκτώ Ἕλληνας ἀξιωματικούς καὶ ὀπλίτας τῆς Γ' Μεραρχίας, οἵτινες ἠτύχησαν, ἐνδόξως καὶ ἐκλεῶς μετὰ τῶν φίλων καὶ συμμάχων Σέρβων συμπολεμήσαντες τὸ 1918, νὰ ἀναπαύωνται εἰς τὰ ἱερὰ χώματα τῆς Σερβικῆς γῆς ἐν Πιρότ. Ἐντεῦθεν, ὡς κεφάλαιον ἐπὶ τοῖς ῥηθεῖσιν ἐπιφέρω: «Ὀδὸν ἡμᾶς χωρίζει, οὔτε ποτὲ χωρίσαι δυνήσεται» (Μ. Βασιλείου, Ἐπ. 203), ἀλλ' ἔχοντες τὸν Χριστὸν ἐν μέσῳ ἡμῶν, καὶ ὡς Ἐκκλησίαι καὶ ὡς λαοὶ συμπορευσόμεθα τὴν ὁδόν, τὴν ὁποίαν ἐχάραξαν δι' ἡμᾶς οἱ ἐν Πνεύματι Πατέρες ἡμῶν. Ὅθεν, ἐν ἐδφροσύνῃ ὑψῶν τὸ ποτήριον τοῦτο, προπινω:

— ὑπὲρ τῆς ὑγιείας καὶ μακροημερεύσεως τοῦ Ἁγιοτάτου Πατριάρχου, τοῦ στόλου καὶ ἐδραιώματος τῆς ἐν Σερβίᾳ Ἐκκλησίας,

— ὑπὲρ τῶν Σεβ. Ἱεραρχῶν, τῶν θεηγόρων τούτων ὀπλιτῶν τῆς παρατάξεως Κυρίου,

— ὑπὲρ τῶν εὐλαβεστάτων ἱερέων καὶ πάντων τῶν μετὰ μεμαρτημένης σπουδῆς καὶ ζήλου κοπιόντων εἰς τὸ ἔργον τῆς Ἐκκλησίας ἀρχόντων, ἐπιστημόνων, καλλιτεχνῶν καὶ ἐργατῶν, ἐκλεκτοὶ ἀντιπρόσωποι τῶν ὁποίων κοσμοῦν τὴν ἱερὰν συντηχίαν ταύτην,

— ὑπὲρ ὀλοκλήρου τοῦ εὐσεβοῦς καὶ φιλοχρίστου Σερβικοῦ Ἀσοῦ καὶ ἰδίως ὑπὲρ τῶν ἐντιμοτάτων αὐτοῦ ἀρχόντων, τῶν ἐνταῦθα εἰς τιμὴν ἡμῶν καὶ τῆς ἀγῆρω ἑλληνοσερβικῆς φιλίας ἐπισυναχθέντων καὶ τῶν ἀπόντων, καὶ εὐχομαι, ἵνα ὁ Κύριος, ὁ μὴ ἐκ μέτρου διδοὺς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, ἀξήση Ὑμῖν τὴν παρακαταθήκην καὶ πληθύνῃ τὰ γεννήματα τῆς δικαιοσύνης Ὑμῶν (Β' Κορ. Β', 10) εἰς ἔπαινον δό-

ξης τῆς χάριτος αὐτοῦ, εἰς δόξαν καὶ ἀξίωσιν τῆς Ἁγίας ἐν Σερβίᾳ Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ συμπάσης τῆς ἁγίας ἡμῶν Ὁρθοδοξίας, εἰς στερέωσιν καὶ εἰς αἰῶνας διατήρησιν τῆς Σερβοελληνικῆς φιλίας, καὶ εἰς ἐγκόμιον καὶ παρὰ Χριστοῦ ἀναγνώρισιν τῶν ἔργων πάντων Ὑμῶν, διότι «ἐν Θεῷ καὶ ἐν πίστει εἰσὶν εἰργασμένα».

Ἐν συνεχείᾳ, ὁ Μακαριώτατος ἀπένειμε καὶ ἐπέδωκε τὸν μὲν χρυσοῦν Σταυρὸν τοῦ ἀποστόλου Παύλου εἰς τοὺς Σεβ. Συνοδικούς Ἐπισκόπους, τὸν ἑλλογιμ. Καθηγητὴν κ. Στόγιαν Γκόσεβιτς καὶ τὸν ἀρχιτέκτονα τοῦ Πατριαρχείου κ. Τάντις, τὸν δ' ἀργυροῦν Σταυρὸν

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμος ἐπιδίδει εἰς τὸν Μακαριώτατον Πατριάρχην Σερβίας κ. Γερμανὸν τρίπτυχον.

τοῦ αὐτοῦ παρασήμου εἰς τοὺς αἰδεσιμολογιωτάτους Πρωτοπρεσβυτέρους κ.κ. Μπλάγοντα Γκαρντάσεβιτς, Κοσμήτορα τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, καὶ Δούσαν Κάσιτς, Σχολάρχην τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς «ἄγιος Σάββας» καὶ τοὺς εὐλαβεστάτους Διακόνους κ.κ. Γεώργιον Ζούνιτς, Γραμματέα τοῦ Πατριάρχου, Βόνζινταρ Τρίπκοβιτς, Οἰκονόμον τοῦ Πατριαρχείου, καὶ Θωμᾶν καὶ Βασίλειον διὰ τὴν μεγάλην συμβολὴν τῶν εἰς τὴν διάσωσιν τῶν τραυματισθέντων κατὰ τὸ ἀτύχημα.

Τέλος, ὁ Μακαριώτατος προσέφερεν ὡς δῶρα εἰς τοὺς παραστάντας Σεβ. ἀρχιερεῖς πολύτιμα ἐγκόμπια. (Συνεχίζεται) Ἀρχ. ΜΕΛΕΤΙΟΣ ΚΑΛΑΜΑΡΑΣ

Ἐπὶ τῇ 120ετηρίδι ἀπὸ τῆς συστάσεως αὐτῆς

Ο ΘΕΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΓΟΝ ΤΗΣ ΔΙΑΡΚΟΥΣ Ι. ΣΥΝΟΔΟΥ ΕΝ Τῇ ΕΚΚΛΗΣΙΑ, ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

(Βραχεῖα ἱστορική ἀνασκόπησις, ἰδίᾳ ὡς πρὸς τὴν διαμόρφωσιν
τῶν σχέσεων Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας).*

II. Η ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΚΑΙ ΚΑΝΟΝΙΚΗΝ ΑΝΑΚΗΡΥΞΙΝ ΤΟΥ ΑΥΤΟΚΕΦΑΛΟΥ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

α) Ὁ Νόμος ΣΑ' (1852)

Ἐν ἔτει 1850 (Ἰουνίου, 29) ἐπὶ Πατριάρχου Κων/λεως Ἀνθίμου παρεχωρήθη ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ἑλλάδος³³ τὸ Αὐ-

τοκέφαλον, δι' ἐκδόσεως τοῦ Πατριαρχικοῦ καὶ Συνοδικοῦ Τόμου, ὅστις δὲν ἀνεγνώριζε τὸ ἤδη αὐθαίρετως, πραξικοπηματικῶς καὶ ἀντικανονικῶς ἀπὸ τοῦ 1833 ἀποκτηθὲν αὐτοκέφαλον, ἀλλ' ἀνεκήρυσσε τοῦτο, νῦν τὸ πρῶτον, ἐπισήμως καὶ πανηγυρικῶς, εἰς τρόπον ὅστε μόνον ἀπὸ τοῦδε καὶ εἰς τὸ ἐξῆς νὰ ᾗ τοῦτο κανονικῶς κεκρωμένον καὶ ὑπάρχον. Ὁ Τόμος³⁴ ἀνεκήρυσσε τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλ-

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 380 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 13-14 τεύχους.

33. Ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος μετὰ τὰς ἀποτυχούσας ἐμμέσους αὐτῆς ἐνεργείας πρὸς ἀποκατάστασιν ὁμαλῶν σχέσεων μετὰ τοῦ Οἰκ. Θρόνου, (Πρβλ. Γ. Μαυροκορδάτου περὶ τῆς Ἐκκλησ. τῆς Ἑλλάδος, Ἀθήναι 1854 σ. 197), εἶχεν ἀποφασίσει διὰ τῆς ἀπὸ 30 Μαΐου 1850 Πράξεως αὐτῆς, ὅπως αἰτήσεται παρὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου τὸ αὐτοκέφαλον διὰ διακοινώσεως πρὸς τοῦτο, «θεωροῦσα τὴν τοιαύτην διακοινώσιν ὡς κανονικὴν καὶ ἀναγκαίαν πρὸς τὴν διατήρησιν τῆς πνευματικῆς καὶ δογματικῆς ἐνότητος τῆς ἐν Ἑλλάδι Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας μετὰ τῆς καθολικῆς τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησίας» (Κίτρου Βαβνάβα, Ἡ Καταστατικὴ... σ. 28). Ἐξ ἀφορμῆς τῆς Πράξεως ταύτης, ἀπευθυνθείσης πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν, τὸ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον ἀπηύθυνε πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἔγγραφον, δι' οὗ ἠμολογεῖτο, ὅτι «ἔθεωρήθη μὲν παρὰ τοῦ Ἔθνους αὐτοκέφαλος καὶ ἀνεξάρτητος ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τοῦ 1821 ἔτους, ὑπαγορευθέντος τοῦτου ἐκ τῆς ἀνάγκης τῶν τότε πολιτικῶν τῆς Ἑλλάδος περιστάσεων καὶ μεταβολῶν, ἀλλ' ἐν τοιοῦτοις καιροῖς ἦν ἀδύνατος ἡ σύστασις ἐκκλ. ἀρχῆς κυβερνήσεως τὰ τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὴν ἀκρίβειαν τῶν ἱερῶν Κανόνων καὶ ἐπαγρυπνούσης εἰς τὴν τήρησιν τῶν τῆς πίστεως δογμάτων» (Μητροπολιτικὸν Κίτρον ἐνθ' ἄνωτ., σ. 30), ἐν συνεχείᾳ δὲ ἀνηγγέλλετο ἡ σύστασις τοῦ θεσμοῦ τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ ὑπεβάλλετο πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην ἢ παράκλησις τῆς ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, ὅπως ἐπιδοκιμάσας «τὴν ἐκκλησιαστικὴν ταύτην θεσμοθεσίαν» καὶ ἀναγνωρίσας «τὴν δι' αὐτῆς συστάσαν Ἱεράν Σύνοδον τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος» εὐλογήσῃ τὸ ἔργον τοῦ εὐσεβοῦς Ἑλληνικοῦ Ἔθνους. Ἀνακηρυχθέντος κατὰ ταῦτα τοῦ Αὐτοκέφαλου, ἐξεδόθη ὁ Πατριαρχικὸς καὶ Συνοδικὸς Τόμος, εἰς ἐπιβράβευσιν τῶν ἀγόνων τοῦ Οἰκονόμου, ὅστις συνωδεύθη ὑπὸ τῆς ἀπὸ 1ης Ἰουλίου 1850 Πατριαρχικῆς Ἐγκυκλίου πρὸς τὴν Ἱεραρχίαν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ πάντας τοὺς ὀρθοδόξους ἐν Ἑλλάδι χριστιανούς, καὶ τοῦ ἀπὸ 29 Ἰουνίου 1850 Πατριαρχικοῦ Γράμματος πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν, εὐχαριστήσασαν, κατὰ τὴν τάξιν, τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην διὰ τοῦ ἀπὸ 6 Σεπτεμβρίου 1850 ἐγγράφου αὐτῆς. Ἐξ ἄλλου, ἅμα τῇ λήψει τοῦ Συνοδικοῦ Τόμου καὶ τῆς συνημμένης αὐτῷ Πατριαρχικῆς Ἐγκυκλίου, ἡ Ἱερά Σύνοδος ἀπηύθυνε πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην τὸ ἀπὸ 6 Σεπτεμβρίου 1850 θερμὸν εὐχαριστήριον αὐτῆς Γράμμα, ἀπαντήσαντα διὰ τοῦ ἀπὸ 24 Δεκεμβρίου 1850 Πατριαρχικοῦ Γράμματος.

34. Βλ. τὸν τε Πατριαρχικὸν καὶ Συνοδικὸν Τόμον καὶ τὴν συναφῆ πρὸς τοῦτον ἀλληλογραφίαν ἐν Μητροπολίτου Κίτρον Βαρνάβα, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 17 ἐπ. Εἰρήσθω δ' ὅτι ἡ ἰδέα περὶ ἀνεξαρτησίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος εἶχε ῥιφθῆ πρὸ πολλοῦ καὶ δὴ καὶ διαρκούντος εἰσέτι τοῦ ἀπελευθερωτικοῦ πολέμου, διὰ τῆς διαδόσεως τῶν ἰδεῶν τῶσον τοῦ Ἑλληνος λογίου Ἀδαμαντίου Κοραῆ, ὅσον καὶ τοῦ Ε. Βαττέλ, οἵτινες ὑπεστήριζον ὁ μὲν τὴν διοικητικὴν αὐτοτέλειαν τῆς ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησίας, ὁ δὲ τὴν ὑπεροχὴν τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας ἐναντι τῆς ἐκκλησιαστικῆς τοιαύτης (Πρβλ. Ἀρχιμ. Στεφάνου Σαχπελίδου, Τὸ Αὐτοκέφαλον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ ὁ Κωνσταντίνος Οἰκονόμος, Θεσσαλονίκη 1972, σ. 23 ἐπ.). Τὴν ἀντίδρασιν κατὰ τῶν ἰδεῶν τούτων, ἃς ἐξεπροσώπει κατὰ τὴν περίοδον ταύτην ἐν Ἑλλάδι ὁ Θεόκλητος Φαρμακίδης, ἐνεσάρκωνεν ὁ Κων/νος Οἰκονόμος ὁ ἐξ Οἰκονόμων, ὅστις ἀνέλαβεν ἀγῶνα πρὸς ἐπιβολὴν τῆς ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Κανόνων καὶ τῆς μακρᾶς ἐκκλ. παραδόσεως ἐπιβαλλομένης τάξεως, μετὰ δριμύτητος καταφερθεὶς κατὰ τοῦ αὐθαίρετως ἀναγορευθέντος αὐτοκέφαλου καὶ τῶν πρωτατῶν αὐτοῦ, μὴ ἀποκρούων μὲν διαρρηδὴν τὴν χειραφέτησιν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἀλλ' ἐξαρτῶν αὐτὴν ἐκ τῆς παραχωρήσεως ταύτης ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Χαρακτηριστικὸν εἶναι, ὅτι ὁ Οἰκονόμος κακίζων τὴν ὅλην πολιτείαν τῶν ἅμα τῇ ἀπελευθερώσει διαχειρισθέντων ἐξ ὀνόματος τοῦ Βασιλέως τὰ τῆς Πατρίδος ἡμῶν πράγματα, ἔγραφεν ὅτι «ἡ περὶ τὸν Μάουερ ἐτερόδοξος Ἀντιβασιλεία μεταχειρίσθη τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος ὡς βιβλίον παλίμψηστον ἐξαλείφουσα μὲν (ἐφ' ὅσον ἠδύνατο) πᾶν ὅ,τι εὗρεν ἐν αὐτῷ πρὸ τοσοῦτων αἰῶνων ἄγιον καὶ ἱερὸν ὑπὸ τῶν θείων Πατέρων ἡμῶν ἀνεξίτηλον ἐγκεχωρημένον, ἐπιγράφουσα δὲ αὐτῇ βιαίως τὰς ἰδίᾳ αὐτῆς βεβήλους κενοφωνίας» (Πρβλ. Κωνσταντίνου Οἰκονόμου Τὰ Ἐκκλησιαστικὰ Σωζόμενα τ. Γ' σ. 215, Χρυσόστομου Παπαδοπούλου, Τινὰ περὶ τῆς μεταξὺ Οἰκονόμου καὶ Φαρμακίδου διαστάσεως, ἐν Ἐκκλῆσιᾳ 1957, σ. 515). Ὁ ἴδιος τὴν ἡμέραν τῆς αὐθαίρετου ἀνακηρύξεως τοῦ Αὐτοκέφαλου ἐκάλει «ἀρχεκακὸν ἀποφράδα», ἦτις «ἀπόλοιτο ἐκ τῆς σειρᾶς τοῦ αἵδωνος» (ἐνθ. ἄνωτ.). Ἀντιθέτως ὁ Φαρμακίδης τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἔθεώρει «λαμπρὰν καὶ ἐνδοξὴν», ἀπέκρουε δὲ τὸν Οἰκονόμον «μετ' ἀνοικτιρμόνος ἀλλὰ καὶ ἀναξιοπρεπεστάτου σαρκασμοῦ» (ἐνθ' ἄνωτ. σ. 515). Ἐντεῦθεν σφοδρὰ ἠγέρθη μεταξὺ τῶν δύο ἀνδρῶν διαμάχη τοῦ μὲν Οἰκονόμου μαχομένου ὡς τραχὺς πρό-

λάδος Αυτόκεφαλον, υπό δρους τινάς, ὧν εἷς ἦτο ὅτι αὐτὴ ἔδει νὰ «ὑπάρχη τοῦ λοιποῦ κανονικῶς αὐτοκέφαλος, ὑπερτάτην ἐκκλ. ἀρχὴν γνωρίζουσα Σύνοδον διαρκῆ, συνισταμένην ἐξ Ἀρχιερέων προσκαλουμένων ἀλληλοδιαδόχως κατὰ τὰ πρεσβεῖα τῆς χειροτονίας»³⁵, Πρόεδρον ἔχουσιν τὸν κατὰ καιρὸν Ἱερώτατον Μητροπολίτην Ἀθηνῶν³⁶ καὶ διοικούσαν τὰ τῆς Ἐκκλησίας κατὰ τοὺς θεῖους καὶ ἱεροὺς Κανόνας ἐλευθέρως καὶ ἀκωλύτως ἀπὸ πάσης κοσμικῆς ἐπεμβάσεως»³⁷.

μαχος καὶ ἀκόμητος δορυφόρος καὶ λεοντῶδες σπαρτακὸν θηρίον (Πρβλ. Χρυσόστομου Θέμελη, νῦν Μητροπολίτου Μεσσηνίας, Λόγος Ἐπιμνημόσυτος εἰς τὸν αἰδιδίμον Κωνσταντῖνον Οἰκονόμον τὸν ἐξ Οἰκονόμων, ἐν Ἐκκλῆσιᾳ 1957 σ. 488), τοῦ δὲ Φαρμακίδου ὄλαις δυνάμεσι ἀγωνιζομένου ὑπὲρ τῶν ἰδίων αὐτοῦ ἀτόπων.

35. Ἡ ἀρχὴ αὕτη δὲν ἐτηρήθη πάντοτε ἐπακριβῶς. Εἰς πλείστας περιπτώσεις καὶ δὴ καὶ ἀπὸ τοῦ 1917 καὶ ἐνεῦθεν συνεκροτήθησαν Σύνοδοι «Ἀριστίνδην», ἦτοι κατ' ἐπιλογὴν τῶν μελῶν αὐτῶν μεταξύ τῶν ἀρίστων ἐκ τῶν Ἱεραρχῶν. Ὁφείλομεν ὅμως νὰ εἰπώμεν, ὅτι αἱ τοιαῦται Σύνοδοι συνεκροτήθησαν εἰς ἄκρας τεταραγμένας καὶ αὐτόχρημα κρισίμους διὰ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸ ἔθνος περιστάσεις, κληθεῖσαι ἵνα ἀντιμετωπίσωσι μετ' ἠδξημένης ἰσχύος, ὄρισμένα φλέγοντα ἐκκλησιαστικά ζητήματα.

36. Διὰ τοῦ ἀνακηρύσσοντος τὸ Αυτόκεφαλον Πατριαρχικοῦ καὶ Συνοδικοῦ Τόμου ἀνετέθη τὸ πρῶτον ἢ προεδρία τῆς Διαρκεῖς Συνόδου εἰς τὸν ἐκάστοτε Μητροπολίτην Ἀθηνῶν, ἐνῶ κατὰ τὰ μέχρι τότε ἰσχύσαντα ἢ προεδρία αὕτη ἀνετίθετο συνήθως εἰς τὸν ἀρχαιότερον κατὰ τὰ πρεσβεῖα τῆς Ἀρχιερωσύνης Ἱεράρχην ἐκ τῶν μελῶν τῆς Συνόδου.

37. Μητροπολίτου Κίτρους Βαρνάβα, ἐνθ' ἂν. σ. 21. Ἡ ἐκδοσις τοῦ Τόμου προεκάλεσε τὴν ἀντίδρασιν πολλῶν, καὶ δὴ καὶ τοῦ ἀρχιμ. Θεοκλήτου Φαρμακίδου, ὅστις καὶ εἰδικὸν ἀφιέρωσε σύγγραμμα πρὸς καταπολέμησιν τῆς κανονικότητος αὐτοῦ, ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὁ Συνοδικὸς Τόμος ἢ περὶ ἀληθείας» (Ἀθῆναι 1852), ἐν ᾧ ὑπεστήριζεν, ὅτι «τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος ἀνέδειξεν ἀπ' ἑαυτοῦ διὰ νόμου καὶ ἐν ἔτει 1833 καὶ ἐν ἔτει 1844 τὴν αὐτοῦ Ἐκκλησίαν αὐτοκέφαλον καὶ διὰ νόμου κατέστησε καὶ διοικητικὴν αὐτῆς ἀρχὴν τὴν Σύνοδον» πρᾶγμα «σύμφωνον πρὸς τὰ δόγματα, πρὸς τὰ ἀρχαῖα ἔθη καὶ τοὺς Κανόνας τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας». Παρακατιῶν δὲ ἠμφεσβῆται τὸ κανονικὸν δικαίωμα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, ὅπως ἀναγορευθῆ αὐτοκεφάλους Ἐκκλησίας. Κατὰ τὸν Φαρμακίδην ἢ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἦτο «αὐτοκέφαλος καὶ ἀνεξάρτητος, ἀπ' ἧς ἡμέρας διεκνήρυχθη ἐπισήμως ἢ πολιτικῶς τοῦ ἔθνους ἀνεξαρτησία» (Πρβλ. Ἰωνᾶ Κίνγκ, Διάφορα συγγράμματα συγγραφήντα κατὰ διαφόρους καιροὺς καὶ τόπους, Ἀθῆναι 1859 σ. 210). Τὸ βιβλίον τοῦ Φαρμακίδου, δι' οὗ οὗτος προσεπάθει ν' ἀποτρέψῃ σοφιστικῶς τὸν Συνοδικὸν Τόμον, ἢ Ἱ. Σύνοδος «ὡς λίβελλον κατὰ τῆς Ἐκκλησίας κατεδίκασε» (Πρβλ. Πολυκάρπου Συνοδίνου, Ἡ δρᾶσις τοῦ Κωνσταντίνου Οἰκονόμου τοῦ ἐξ Οἰκονόμων μετὰ τὴν εἰς Ἑλλάδα ἐγκατάστασίν του, ἐν Ἐκκλῆσιᾳ 1957 σ. 513). Μάλιστα κατὰ τὸν Πολ. Συνοδινὸν «τὸ βιβλίον τοῦτο τοῦ Φαρμακίδου πληρὴς ὕβρεων κατὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, ἀποτελοῦν διαστροφήν τῆς ἀληθείας καὶ τῆς ἱστορίας εἶχον περὶ πολλοῦ οἱ ἀποστάται Βούλγαροι καὶ παρ' αὐτοῦ ἔλαβον πάντα τὰ ἐπιχειρήματα, δι' ὧν ἐπολέμησαν τὴν πνευματικὴν αὐτῶν Μητέρα καὶ Τροφὸν» (Ἐνθ' ἀνωτ. σ. 513). Ἀναμφιβόλως ὁ Φαρμακίδης ἐσφάλλετο. Διότι ναὶ μὲν «εἰδικοί Κανόνες καθορίζοντες ἐπακριβῶς τὰ τοῦ αὐτοκεφάλου ἐλλείπουσιν ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ νομοθεσίᾳ», ὅμως ἡ κανονικὴ συνείδησις τῆς Ἐκκλησίας ἐκφραζομένη ἐν τῇ ἱστορίᾳ αὐτῆς δέχεται, ὅτι ἡ χορηγῆσις τοῦ Αυτόκεφάλου «κάνεται εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τῆς καθόλου Ἐκκλησίας», δηλ. τῆς Οἰκουμενικῆς Συνόδου, καὶ μέχρι συγκλήσεως τοιαύτης, εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τοῦ Οἰ-

Ἐν συνεχείᾳ τοῦ Τόμου ἐδημοσιεύθησαν δύο βασικῆς σπουδαιότητος ἐκκλ. Νόμοι, ὁ Σ'/1852 «περὶ Ἐπισκοπῶν καὶ Ἐπισκόπων καὶ περὶ τοῦ ὑπὸ τοὺς Ἐπισκόπους τελοῦντος κλήρου» καὶ ὁ ΣΑ' «Νόμος Καταστατικὸς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος»³⁸. Ὁ τελευταῖος οὗτος νόμος ἐγκαθίδρυνεν ἀνωτάτην ἐν τῷ Βασιλείῳ ἀρχὴν Σύνοδον Διαρκῆ, καθεδρεύουσαν ἐν τῇ καθέδρᾳ τοῦ Βασιλείου, οὖσαν ἡμελῆ καὶ ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Μητροπολίτου Ἀθηνῶν τελοῦσαν, ἀνανεωμένην δὲ ἀνὰ πᾶν ἔτος, τῆς Συνοδικῆς ἐνιαυσιας περιόδου ἀρχομένης τῇ 1ῃ Σεπτεμβρίου ἐκάστου ἔτους. Οἱ Συνοδικοὶ ἐκαλοῦντο ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως, ἐχούσης τὸ δικαίωμα νὰ διατηρῆ δύο ἐξ αὐτῶν εἰς πλείονας τῆς μιᾶς Συνοδικῆς περιόδου, κατὰ προφανῆ τοῦ Πατριαρχικοῦ Τόμου, τοῦ δωροφορήσαντος τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ἑλλάδος τὸ αὐτοκέφαλον, παραβίασιν. Παρὰ τῇ οὕτῳ καθιδρυμένῃ ΔΙΣ διορίζετο «ὑπὸ τοῦ Βασιλέως Βασιλικὸς Ἐπίτροπος» ἔχων δικαίωμα «νὰ παρευρίσκηται, ἄνευ ψήφου, εἰς ὅλας ἐν γένει τὰς συνεδριάσεις τῆς Ἱ. Συνόδου καὶ νὰ προσυπογράφηται εἰς ὅλα τὰ πρωτότυπα τῶν παρὰ τῆς Ἱ. Συνόδου ἐκδιδόμενων ἀποφάσεων καὶ πράξεων, ἀναγομένων εἴτε εἰς τὰ ἐσωτερικά, εἴτε εἰς τὰ ἐξωτερικά αὐτῆς καθήκοντα. Πᾶσα δὲ ἀπόφασις ἢ πράξις τῆς Ἱερᾶς Συνόδου γινομένη ἐν ἀπουσίᾳ τοῦ Βασ. Ἐπιτρόπου ἢ μὴ φέρουσα τὴν προσυπογραφὴν αὐτοῦ»³⁹ ἢ το «ἄκυρος» (ἄρθρον ΣΤ').

Ἡ διὰ τοῦ ὡς ἄνω νόμου ΣΑ' συγκροτηθεῖσα ΔΙΣ,

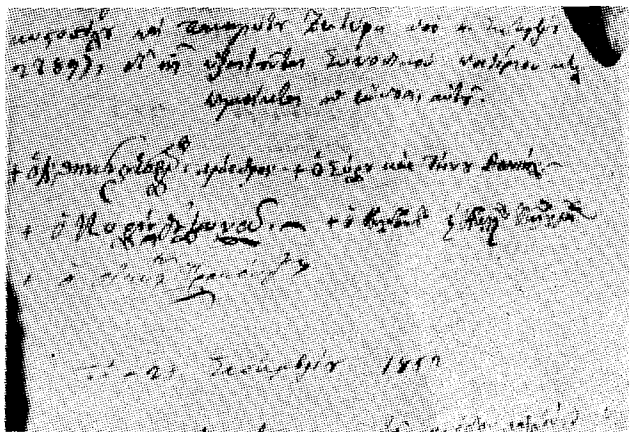
κουμενικοῦ Θρόνου, ἐνεργοῦντος ἐν προκειμένῳ «ὡς μητρός καὶ πρῆτος τῶν ἐπὶ μέρους κατὰ τόπους Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ἅμα δὲ καὶ κέντρον τῆς ἐσωτερικῆς τούτων ἐνότητος καὶ συναντιλήπτορος ταῖς ἐπὶ μέρους Ἐκκλησίαις ἐν ταῖς ἀνάγκαις αὐτῶν, καθήκοντος ἀπορρέοντος καὶ τούτου ἐκ τῆς πρωτευούσης καὶ προεξάρχουσας θέσεως αὐτοῦ ἐν τῇ χορείᾳ τῶν ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν» Πρβλ. τὸ ὑπ' ἀριθμ. 583/24-6-70 ἔγγραφο τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχικοῦ Ἀθηνῶν πρὸς τὸν Σεβ. Τοποτηρητὴν Μόσχας Παιμένα ἐπὶ τοῦ θέματος τῆς ἀθθαρέτου ἀνακηρύξεως ὑπὸ τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας τοῦ αὐτοκεφάλου τῆς ἐν Ἀμερικῇ ὀρθοδόξου ῥωσικῆς Ἐκκλησίας. Βλ. ὡσαύτως καὶ Κ. Κονιδάρη, Σταθμοὶ ἐκκλ. πολιτικῆς ἐν Ἑλλάδι ἀπὸ τοῦ Καποδιστριαίου μέχρι σήμερον, Ἀθῆναι 1971, σ. 34 ἐπ. καὶ ἀρχιμ. Μεθοδίου Φούγια (νῦν Μητροπολίτου Ἀζώμης), Ἡ ὁδὸς πρὸς τὸ αὐτοκέφαλον ἐν τῇ Ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ, Ἀθῆναι 1958, ἐνθα καὶ σχετικὴ βιβλιογραφία.

38. Μητροπολίτου Κίτρους Βαρνάβα, ἐνθ' ἀνωτ., σ. 106 ἐπ.

39. Ἡ πρώτη συνεδρίασις τῆς Α' περιόδου ἔλαβε χώραν «τῇ 2ῃ Σεπτεμβρίου 1852 παρόντων ὄλων τῶν μελῶν τῆς Συνόδου καὶ τοῦ Β. Ἐπιτρόπου», ἦτοι τοῦ Ἀθηνῶν Νεοφύτου ὡς Προέδρου, τῶν Σύρου Δανιήλ, Κορίνθου Ἰωνᾶ, Καλαβρῶτων Βαρθολομαίου καὶ Οἰτύλου Προκοπίου ὡς μελῶν, καὶ τοῦ Ἀθανασίου Λοιδωρῆ ὡς Βασ. Ἐπιτρόπου. Πρβλ. καὶ Ἀρχιμ. (νῦν Μητροπολίτου Μεσσηνίας) Χρυσόστομου Θέμελη, ἐνθ' ἀνωτ., σ. 17 ἐπ. Ἐν τινι δωματίῳ τῶν παλαιῶν Συνοδικῶν Γραφείων εὔρητο μέχρι πρὸ τίνος ἢ τράπεζα τῶν συνεδριάσεων τῆς ἡμετέρας ταύτης Συνόδου, μέλαινα κατὰ τὸν χρωματισμὸν καὶ μικρὰ εἰς σχῆμα, ἀνάλογος πρὸς τὰ παρακαθήμενα τότε Συνοδικὰ μέλη, ἧτις παρεδόθη ἤδη πρὸς φύλαξιν καὶ ἐκθεσιν εἰς τὸ ὑπὸ διοργάνωσιν Ἱστορικῶν Μουσείων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὅπερ πρόκειται νὰ στεγασθῆ εἰς τὸ ἐν Ἀθῆναις Ἀρχιεπισκοπικὸν Μέγαρον.

ής ή θητεία ήτο ένιαυσία λήγουσα τῇ 31ῃ Αὐγούστου 1853, ὑπῆρξεν ἡ Α' μετὰ τὸ αὐτοκέφαλον κανονικῆ ΔΙΣ, ἡ δὲ Συνοδικὴ αὐτῆς περίοδος ἠριθμήθη ὡς Α'.

Ἡ ΔΙΣ αὕτη διώκησε τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ 71 ὄλα ἔτη⁴⁰, μέχρι δηλονότι τοῦ Δεκεμβρίου τοῦ 1923, ὅτε καὶ κατηγγήθη δι' ἀποφάσεως τῆς ἐπαναστάσεως Ν. Πλαστήρα ὁ ἰδρυτικὸς αὐτῆς νόμος ΣΑ', δημοσιευθέντος μετ' ὀλίγον τοῦ Καταστατικοῦ νόμου τοῦ 1923. Καθ' ὄλον τὸ μακρὸν τοῦτο διάστημα ἡ ΔΙΣ ἐπελήφθη τῆς ἐπιλύσεως πλεί-

Ἡ σελὶς τῶν Πρακτικῶν τῆς Ἱ. Συνόδου τῆς Α' μετὰ τὴν ἀνακήρυξιν τοῦ Αὐτοκεφάλου Συνοδικῆς Συνεδρίας τῆς 2 Σεπτ. 1852. Εἰς τὸ τέλος αἱ ἰδιοχειροὶ ὑπογραφαὶ τῶν πέντε Συνοδικῶν.

στων ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων, πρόεβη εἰς τὴν πλήρωσιν τῶν κατὰ καιροὺς χηρευσάντων Ὁρώνων διὰ τοῦ συστήματος τοῦ τριπροσώπου δελτίου, ἐξ οὗ ὁ Βασιλεὺς ἐπέλεγε τὸν ἕνα, ἐμερίμνησε διὰ τὸν κατὰ Χριστὸν εὐαγγελισμὸν τοῦ λαοῦ, ἐνδιεφέρθη διὰ τὴν κατὰ τὸ δυνατόν ὀργάνωσιν τῆς Ἐκκλησίας, ὀργάνωσε τὰ ἀφορῶντα εἰς τὸν ἱερὸν κλῆρον κατὰ τὸ μέτρον πάντοτε τοῦ δυνατοῦ, καὶ ἐπεκαλέσθη τὴν συνδρομὴν τῆς Πολιτείας διὰ τὴν ρύθμισιν θεμάτων ἀπτομένων καὶ τῆς ἀρμοδιότητος αὐτῆς. Παρὰ τὴν ἄλλω, ἡ ΔΙΣ αὕτη ἀντεμετώπισε πάσας τὰς παρεμπε-

40. Ὁ νόμος ΣΑ' ὑπέστη, κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ἐτῶν τούτων, τροποποίησιν διὰ τοῦ Ν.Δ. 792/1917, κυρώσαντος τὸ ἀπὸ 11-7-1917 ἀναγκαστικὸν Διάταγμα, δι' οὗ ἀνεστάλη ἐπὶ ἐν ἔτος ἡ ἰσχὺς τοῦ περὶ 5μελοῦς Συνόδου Γ' ἄρθρου αὐτοῦ καὶ ὠρίσθη ὅτι «Σύνεδροι τῆς Ἱερᾶς Συνόδου δύνανται ν' ἀπαλλαγῶσι τῶν καθηκόντων αὐτῶν, διαρκούσης ἐτι τῆς θητείας αὐτῶν, διὰ Β.Δ. ἐκδιδομένου προτάσει τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου. Εἰς τὰς οὕτως κενουμένας θέσεις Συνέδρων καλοῦνται ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ἀδιαφόρως ἐκ τῶν ἐν ἐνεργείᾳ Ἐπισκόπων τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τοῦ Κράτους, μὴ τηρουμένης ἐν τῇ κλήσει ταύτῃ τῆς τάξεως τῶν πρεσβειῶν τῆς Ἀρχιερωσύνης». Ἐπίσης, ἡδὴ ἀπὸ τοῦ 1914 εἶχε συσταθῆ διὰ τοῦ ν. 188/21-3-14 μικτὴ κληρικολαϊκὴ Ἐπιτροπὴ πρὸς σύνταξιν Καταστατικοῦ Χάρτου, οὗτινος ἡ ἀναγκαιότης ἐφαίνετο προβάλλουσα. Πρβλ. Μητροπολίτου Κίτρους Βαρθολομαίου, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 369, καὶ 117-119, ἔνθα παρατίθενται κατὰ σειράν οἱ τροποποιητικοὶ τοῦ νόμου ΣΑ' νόμοι καὶ διατάγματα.

σοῦσας ἐθνικὰς περιπετείας, ἀπὸ τοῦ ἀτυχοῦς ἐλληνοτουρκικοῦ πολέμου μέχρι τῆς Μικρασιατικῆς καταστροφῆς, προελθοῦσα ὅμως ἐνίοτε καὶ εἰς ἐνεργείας ἀκαιροῦς, καὶ διὰ τοῦτο βλαπτικὰς διὰ τὸ κύρος τῆς Ἐκκλησίας, ἰδίᾳ ὅτε ἐτοποθετεῖ ἑαυτὴν παρὰ τὸ πλευρὸν μιᾶς πολιτικῆς παρατάξεως⁴¹ καὶ ἀνεμιγνύετο εἰς τὰς πολιτικὰς διαμάχας, αἵτινες κατὰ τὰς πρώτας τοῦ αἰῶνος τούτου δεκαετηρίδας, ὡς σάραξ κατέτρωγον τὸ ἐθνικὸν σῶμα καὶ ὠδήγουν ἀπὸ περιπετείας εἰς περιπέτειαν τὸ Ἔθνος. Ἐπὶ τούτοις ἡ μικρὰ αὕτη Σύνοδος⁴² ἐν τῇ διαμορφώσει τῶν σχέσεων τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὴν Πολιτείαν ἐπέδειξεν ὅτε μὲν γενναιότητα καὶ τόλμην, ὅτε δὲ δειλίαν καὶ ὀλιγωρίαν, ἀναλόγως πρὸς τὸ φρόνημα τῶν μελῶν αὐτῆς καὶ δὴ καὶ τοῦ Προέδρου, ἐναντι τῶν ἀξιώσεων τῆς Πολιτείας, ἐξικνουμένων ἀπὸ τῶν ἐπιμόνων ὑποδείξεων πρὸς ἐκλογὴν τῶν ὑπ' αὐτῆς ἐκάστοτε προβαλλομένων ὑποψηφίων Ἀρχιερέων. καὶ μάλιστα τῶν ὑποψηφίων Προκαθημένων τῆς Ἐκκλησίας, μέχρι τῆς ἀναμείξεως αὐτῆς καὶ εἰς ἀπλὰ εἰσέτι διοικητικὰ ζητήματα, οἷον ὁ διορισμὸς ἐφημερίων καὶ ἱεροψαλτῶν⁴³. Κατὰ τὸ μακρὸν ὀπωσδήποτε χρονικὸν διά-

41. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν Χρυσόστομος Παπαδόπουλος ἐν τῇ ἐνώπιον τῆς Ἱεραρχίας τοῦ 1923 ἀγορεύσει αὐτοῦ, ἐκάκισε τὴν Σύνοδον ταύτην, ἦτις, οὔσα «ἐντελῶς ἄγνωστος εἰς τὸ κανονικὸν δίκαιον τῆς Ἐκκλησίας, παρήγαγε συγκεντρωτικὸν καὶ ὀλιγαρχικὸν σύστημα, διὰ τοῦ ὁποῦ τὰ κανονικὰ δικαιώματα τῆς Ἱεραρχίας παρεδόθησαν εἰς πέντε μόνον Ἀρχιερεῖς, καὶ κυρίως εἰπεῖν εἰς τρεῖς, οἵτινες ἴσκουν τὴν ὑπερτάτην, οὐχὶ μόνον διοικητικὴν ἀλλὰ καὶ τὴν δικαστικὴν τῆς Ἐκκλησίας ἐξουσίαν... ἀπεφάνοντο δὲ καὶ περὶ τῶν δογματικῶν ἐτι τῆς Ἐκκλησίας ζητημάτων» (Ἐκκλησιαστικά, τ. Α' σ. 246).

42. Πρβλ. καὶ τὸ ὑπὸ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Χρυσόστομου Παπαδόπουλου ὑποστηριζόμενον, ὅτι ἡ ΔΙΣ, δεσμία οὔσα τῆς Πολιτείας, ἐπὶ τῇ βάσει νόμων ἐπιτροπώνων τὰς ἐπεμβάσεις αὐτῆς, «κατὰ τοιοῦτον σκανδαλώδη πολλὰκις τρόπον, ὥστε νὰ καθιστᾷ τὴν Ἐκκλησίαν ὄργανον τῆς ἐκάστοτε ἰσχυροῦσης πολιτικῆς μερίδος» (Χρυσόστομος ἐπὶ τῇ ἐπιτροπῇ τῆς Ἐκκλησίας ἐν «Ἐκκλησία» τ. Α' σ. 229) ἠναγκάζετο ἢ νὰ ὑποκύπτῃ εἰς τὰς πᾶσεις καὶ νὰ ἐκτρέπῃται τοῦ αὐστηρῶς κανονικοῦ πλαισίου τῶν ἐαυτῆς δραστηριοτήτων ἢ ἄλλως νὰ ἀνατρέπῃται καὶ νὰ μεταβάλληται.

43. Ἡ Πολιτεία ἀνέκαθεν ἐπέδωξε νὰ ἔχη δεσμίαν τὴν Ἐκκλησίαν πρὸς ἴδιον ὄφελος, με ἀποτέλεσμα νὰ βλάπῃ ἐκάστοτε, διὰ τῶν παρεμβάσεών της, τὴν Ἐκκλησίαν. «Καὶ πόσον ἐβλάψε τὴν Ἐκκλησίαν τὸ σύστημα (τοῦτο) — παρετήρει εἰς σημεῖωμα αὐτοῦ πρὸς τὸν Ὑπουργὸν ἐπὶ τῶν Ὁρησκευμάτων ὁ ἀείμνηστος Χρυσόστομος Παπαδόπουλος — ἀποδεικνύει καὶ ἡ ἥκιστα εὐχάριστος κατάστασις της καὶ ὁ ἐκ τῶν αὐθαϊρέτων πολιτικῶν ἐπεμβάσεων ταραχῶδης ἐσωτερικὸς της βίος. Ἐπὶ 90 ἔτη ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας, ἡ Ἑλληνικὴ Πολιτεία οὔτε ἐπραξέ τι ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας, οὔτε ἀφῆκε τὴν Ἐκκλησίαν νὰ πράξῃ ἢ ἰδίᾳ γενναίον τι πρὸς ἀνόρθωσιν αὐτῆς. Ἀρκεῖ μόνον νὰ σημειωθῇ, ὅτι οὐδεμιᾶς ἀπολύτως Ἐκκλησίας ὁ Κλῆρος διατελεῖ εἰς οἶον ὁ Ἑλληνικὸς Κλῆρος διατελεῖ κατὰστασιν. Εὐρέθη ζηλωτὴς Μητροπολίτης Ἀθηνῶν, ὅστις ἴδρυσεν μεγάλην Ἱερατικὴν Σχολὴν, ἀλλὰ τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος κατεδέχθη ν' ἀρπάσῃ αὐτὴν καὶ νὰ μεταβάλῃ εἰς Σχολεῖον Χωροφυλακῆς. Ἐδήμεισε τὸ Κράτος ἐπανειλημμένως τὴν περιουσίαν τῆς Ἐκκλησίας καὶ καθ' ἐκάστην ἐξακολουθεῖ νὰ καταλαμβάνῃ τὰ ὑπολειφθέντα κτήματά της... Οἱ πολιτικοὶ ἄνδρες τῆς Ἑλλάδος ἀπέβαλον τὴν ἀντίληψιν, ὅτι ἡ Ἐκκλησία ἀποτελεῖ ἀνεξάρτητον αὐτοτελεῖ πνευματικὸν ὄργανισμὸν, ὅστις, διεπόμενος ὑπὸ

στημα τῆς ζωῆς αὐτῆς ἡ ΔΙΣ τοῦ ΣΑ' νόμου ἀντεμετώπισε καὶ τινα γεγονότα μεγίστης ἐθνικῆς καὶ ἐκκλησιαστικῆς σημασίας ὡς π.χ. τὴν ἔνωσιν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑπτανήσου, τὴν προσάρτησιν τῶν Ἐπαρχιῶν Ἡπείρου καὶ Θεσσαλίας, τὴν ἐκχώρησιν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου τῶν ἐν τῇ διασπορᾷ ὀρθοδόξων ἐλληνικῶν Ἐκκλησιῶν, τὰ λεγόμενα «Εὐαγγελικά», τοὺς Βαλκανικοὺς πολέμους, τὸν ἐθνικὸν διχασμὸν, τὴν σύγκλησιν ἐν Κ/πόλει τοῦ Πανορθοδόξου Συνεδρίου κ.ἄ. Ἡ ὀλιγομελὴς αὕτη Σύνοδος, αἰσθανομένη τὸ βάρος τῆς εὐθύνης αὐτῆς ἐν τῇ ἀντιμετώπισει τῶν τόσον σοβαρῶν τούτων ζητημάτων, ἐφρόντισε νὰ θέσῃ ὡς γνώμονα τῶν ἐνεργειῶν τῆς τὸ καλῶς ἐννοούμενον συμφέρον τῆς Ἐκκλησίας, ἀδιάφορον ἐὰν δὲν ἐπέτυχε πάντοτε τοῦ σκοποῦ τῆς. Πάντως τὴν ὅλην ταύτην περίοδον χαρακτηρίζει τὸ ἐπὶ Ὅθωνος καθορισθὲν ὑπὸ τοῦ προτεστάντου Μάουρερ σύστημα ἐν ταῖς σχέσεσιν Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας, «ὅστις διοργάνωσε τὴν Ἐκκλησίαν ὅλως διόλου ἀνελευθέρως, καταργήσας τὴν αὐτοτέλειαν αὐτῆς καὶ παραδώσας αὐτὴν εἰς τὴν διάθεσιν τῆς Πολιτείας»⁴⁴. Τὴν αὐτὴν ἀλήθειαν ὁμολογῶν καὶ ὁ Μητροπολίτης Ἀθηνῶν Μελέτιος ὁ Μεταξάκης ἐν τῷ ἑαυτοῦ ἐνθρονιστηρίῳ Λόγῳ τοιαῦτα ἐφθέγγετο: «Κατὰ τὴν χειραφέτησιν αὐτῆς (τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος) διεπράχθησαν σφάλματα θεμελιώδους σημασίας. Ὁ διοικητικὸς ὀργανισμὸς δὲν ἠντλήθη ἐκ τοῦ εὐκλεοῦς παρελθόντος τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας, οὐδὲ ἐθεμελιώθη ἐξ ὀλοκλήρου ἐπὶ τῶν Κανόνων τῆς Ἐκκλησίας. Κατηρτίσθη κατὰ μίμησιν ὑποδειγμάτων ξένων, αἱ δὲ σχέσεις αὐτῆς πρὸς τὴν Πολιτείαν ἐνομοθετήθησαν ἢ διεμορφώθησαν ἐν τῇ πράξει κατὰ τρόπον, ὅστις ἀντιβαίνει μὲν πρὸς τὸ δίκαιον, ἀντιβαίνει δὲ καὶ πρὸς τὸ συμφέρον τῆς τε Πολιτείας καὶ Ἐκκλησίας. Ἡ ἐξουσία, δι' ἧς τὸ ἀγιογραφικὸν καὶ τὸ κανονικὸν δίκαιον περιβάλλουσι τὴν ποιμαίνουσαν Ἐκκλησίαν, ὅπως καταστήσωσιν αὐτὴν ἱκανὴν διὰ τὴν ἐν τῷ κόσμῳ ἀποστολήν τῆς, ὑπεβλήθη εἰς περιορισμούς, οἵτινες ἀναγκαίως αἴρουν ἀπ' αὐτῆς μέγιστον μέρος τῆς διὰ τὴν καθυστέρησιν εὐθύνης. Καὶ ἡ εὐθύνη δ' αὕτη μειοῦται ἔτι μᾶλλον διὰ τοῦ γεγονότος ὅτι οὔτε ἀρ-

ιδίαν Κανόνων, ὧν τὸ κύρος ἀναγνωρίζει τὸ Σύνταγμα, ἐσωτερικῶς μὲν εἶναι ἀπολύτως ἐλεύθερος, ἐξωτερικῶς δὲ ἐνεργεῖ μὲν καὶ κινεῖται ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τοῦ Κράτους, ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ ἀπορροφηθῇ ὑπ' αὐτοῦ... Ἡ Ἐκκλησία δὲν ἀποτελεῖ ἀπλὴν λεπτομέρειαν τῆς Κυβερνητικῆς μηχανῆς, οὐδὲ κατ' αὐτὸν τὸν ἀνελευθέρων Καταστατικὸν περὶ αὐτῆς Νόμον τὸν στηριζόμενον ἐπὶ τοῦ Ν.Δ. τοῦ 1833. Ἀλλὰ δυστυχῶς κατήντησε τελείως ν' ἀπορροφηθῇ παρὰ τῆς Ἑλληνικῆς Πολιτείας» (ἐν θ' ἀνωτ., τ. Α' σ. 229-230).

44. Χρυσοστόμου Παπαδοπούλου, Ἀνάγκη ῥιζικῆς μεταβολῆς... «Ἐκκλησία» τ. Α' 229.

χικῶς οὔτε ἐφεξῆς ἠνέχθη ἡ Ἐκκλησία ἀδιαμαρτυρήτως τὸν διοικητικὸν ὀργανισμὸν, ὃν ἐπέβαλεν εἰς αὐτὴν ἄκουσαν ἢ ἄλλοεθνῆς καὶ ἀλλόδοξος τῶν Βαυαρῶν ἀντιβασιλεία, τῆς ὁποίας ὅλα μὲν τὰ ἄλλα ἵχνη ἐξέλιπον ἤδη παντελῶς ἀπὸ τοῦ πολιτειακοῦ μας βίου, ἐξακολουθοῦν δὲ μόνον τὴν βλαβεράν των ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς ἐθνικῆς μας ζωῆς, ὅσα ἀναμφιβόλως διὰ νὰ ταπεινώσωσι τὴν Ἐκκλησίαν μας οἱ ξένοι ἐκεῖνοι περὶ αὐτῆς καὶ τῶν σχέσεων αὐτῆς πρὸς τὸ Κράτος ἐνομοθέτησαν». Καὶ συνεχίζων ὑπεγράμμιζεν, ὅτι «θεμελιώδης βᾶσις τῆς διοικήσεως τῆς Ἐκκλησίας εἶναι τὸ συνοδικὸν σύστημα, οὐχὶ ἐκεῖνο κατὰ τὸ ὁποῖον ὄρισμένος ἀριθμὸς ἐπισκόπων καλούμενος ἐκ περιτροπῆς ἢ ἄλλως πως διεξάγει τὴν τρέχουσαν διοικητικὴν ὑπηρεσίαν, ἀλλ' ἐκεῖνο κατὰ τὸ ὁποῖον πάντες τῆς Ἐκκλησίας οἱ Ἐπίσκοποι, συνερχόμενοι τακτικῶς τε καὶ ἐκτάκτως ἐπὶ τὸ αὐτὸ, ρυθμίζουσι τὸν βίον τῆς Ἐκκλησίας. Οὕτω διφκεῖτο ἡ Ἀρχαία Ἐκκλησία καὶ εἶχε ζώην... Τὸ σύστημα τοῦτο τὸ γνησίως ἑλληνοχριστιανικόν, τὸ προηγηθὲν κατὰ αἰῶνας τοῦ ἀντιπροσωπευτικοῦ πολιτεύματος, διὰ τὸ ὁποῖον σεμνύνεται ὁ σύγχρονος πεπολιτισμένος κόσμος, τὸ σύστημα τοῦτο τὸ ὁποῖον ἐπιβάλλουν ἐπιτακτικῶς κανόνες Οἰκουμενικῶν Συνόδων, ἐλησμονήθη τέλεον κατὰ τὴν διοικητικὴν ὀργάνωσιν τῆς Ἐκκλησίας ταύτης, ἀνεγράφη δέ, καὶ τοῦτο πλημμελῶς, τὸ διοικητικὸν σύστημα, τὸ ὁποῖον εἶχε προεπιβληθῆ εἰς τὴν Ρωσικὴν Ἐκκλησίαν διὰ σκοποῦς καθαρῶς ἀπολυταρχικούς. Καὶ εἰς μὲν τὴν Ρωσίαν ἡ Ἐκκλησία ἔγινε μὲν ἐξάρτημα τῆς Πολιτείας καὶ ἀπώλεσε καὶ ἐκεῖ τὴν αὐτενέργειαν αὐτῆς, ἔτυχε δ' ὅμως τοῦλάχιστον μερίμνης ἐκ μέρους τῆς Πολιτείας ἐν τῷ ζητήματι τῆς μορφώσεως τοῦ κλήρου, τῆς ἀξιοπρεποῦς συντηρήσεως αὐτοῦ, τῆς ἀναπτύξεως τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ θεολογικῶν σπουδῶν. Παρ' ἡμῖν ὅμως ἢ ἀπὸ τῆς Πολιτείας ἐξάρτησις τῆς Ἐκκλησίας οὐδὲ τοῦτο ἔσχε τὸ ἀντάλλαγμα. Ἐνῶ δὲ ἡ κατὰ πολὺ νεωτέρα ἀδελφὴ αὐτῆς Ἐκκλησία τῆς Σερβίας, ἐν μέρει δὲ καὶ ἡ τῆς Ρουμανίας, ἔχουσι τὰ κατὰ τὸν κλῆρον αὐτῶν τακτοποιημένα ἀπὸ πολλοῦ, ἡμεῖς ἀρχίζομεν τώρα μόλις νὰ σκεπτόμεθα ἀποφασιστικῶς διὰ τὴν ρύθμισιν τούτων τε καὶ τῆς ὅλης ἐκκλησιαστικῆς καταστάσεως»⁴⁵.

(Συνεχίζεται) Ἄρχ. ΧΡ. Κ. ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΪΔΗΣ

45. Πρβλ. ἐν «Ἐκκλησιαστικὸς Κῆρυξ» ἔτος Η' (1918, σ. 71-72).

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΤΩΝ ΘΡΗΣΚΕΙΩΝ

I.

Είς ειδικήν μελέτην μου υπό τὸν τίτλον τοῦτον (Ἀθήναι 1965, σελίδες 110 μετὰ 12 ὑπ' ἑμοῦ καταρτισθέντων συγκριτικῶν πινάκων καὶ Εὔρετηρίου) εἶχον ἐπεξεργασθῆ κριτικῶς τὰς ἀπὸ τοῦ 1903 μέχρι καὶ τοῦ 1964 στατιστικὰς ἀπὸ τῆς διεθνοῦς Βιβλιογραφίας πληροφορίας περὶ τῶν ἀνὰ τὰς πέντε ἡπείρους καὶ τὴν ὅλην οἰκουμένην κατὰ θρησκέματα πιστῶν, εἶχον δὲ καὶ προσδιορίσει τὴν ἐπὶ τοῦ πληθυσμοῦ τῶν ἐπὶ μέρους περιοχῶν τῆς γῆς καὶ ἐπὶ τῆς ὅλης οἰκουμένης ποσοστιαίαν ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν ἀναλογίαν αὐτῶν ἐκάστοτε. Ἀπὸ τῆς ἐπεξεργασίας ταύτης κατέστη δυνατὴ καὶ ἡ συναγωγή συμπερασμάτων σχετικῶν πρὸς τὸν Χριστιανισμὸν καί, εἰδικώτερον, πρὸς τὴν χριστιανικὴν ἐξωτερικὴν Ἱεραποστολήν. Ἡ τελικῶς προκύψασα συνολικὴ θρησκευτικὴ εἰκὼν τῆς ἀνθρωπότητος εἶχεν ὡς ἐξῆς διὰ τὸ ἔτος:

1964

α) Πληθυσμὸς τῆς γῆς.

Εὐρώπη	509	ἐκατομμύρια	ἦτοι	18,91%	ἐπὶ	τοῦ	συνόλου
Ἀσία	1.581	»	»	58,70%	»	»	»
Ἀφρική	223	»	»	8,28%	»	»	»
Ἀμερική	366	»	»	13,59%	»	»	»
Αὐστραλία	14	ἐκ., 600 χιλ.	»	0,52%	»	»	»
Σύνολον	2.693.600.000			= 100%			

β) Θρησκευτικὴ κατανομὴ τοῦ πληθυσμοῦ τῆς γῆς:

Πρωτόγονοι	144.787.010	ἦτοι	5,39%	ἐπὶ	τοῦ	πληθυσμοῦ	τῆς	γῆς
Κομφουκιανισταὶ	301.446.000	»	11,19%	»	»	»	»	»
Ταοῖσταὶ	36.000.000	»	1,34%	»	»	»	»	»
Σιντοῖσταὶ	34.000.000	»	1,27%	»	»	»	»	»
Βουδδισταὶ	163.415.000	»	6,07%	»	»	»	»	»
Χινδουῖσταὶ	320.800.000	»	11,83%	»	»	»	»	»
Σικχισταὶ	6.000.000	»	0,28%	»	»	»	»	»
Παρσισταὶ	200.000	»	0,00...%	»	»	»	»	»
Ἰουδαῖοι	11.935.500	»	0,45%	»	»	»	»	»
Μωαμεθανοὶ	356.200.000	»	13,22%	»	»	»	»	»
Ἀνεξακριβῶτοι	465.155.890	»	17,27%	»	»	»	»	»
Ἐξωχριστιανικοὶ λαοὶ	1.839.939.400	ἦτοι	68,31%	ἐπὶ	τοῦ	πληθυσμοῦ	τῆς	γῆς
ΧΡΙΣΤΙΑΝΟὶ	853.660.600	»	31,69%	»	»	»	»	»
Σύνολον	2.693.600.000	=	100%			ὁ πληθυσμὸς τῆς γῆς.		

γ) Ἐκ τῶν Χριστιανῶν:

27,51%	Ἄρθόδοξοι	ἦτοι	235.469.000	=	8,74%	ἐπὶ	τοῦ	πληθυσμοῦ	τῆς	γῆς.
46,10%	Ῥωμαιοπαπικοὶ	»	394.178.600	=	14,63%	»	»	»	»	»
26,39%	Προτεστάνται	»	224.013.000	=	8,32%	»	»	»	»	»
100%	Σύνολον Χριστιανῶν		853.660.600	=	31,69%	ἐπὶ	τοῦ	πληθυσμοῦ	τῆς	γῆς.

II

Κατὰ τὴν ἀπὸ τῆς θρησκευτικῆς Στατιστικῆς τοῦ 1964 διαγενομένην ὀκταετίαν ὁ πληθυσμὸς τῆς γῆς ἐσημείωσε σημαντικὴν αὐξήσιν, προσδιοριζομένην σήμερον εἰς 29,86% ἐπὶ τοῦ πρὸ ὀκταετίας πληθυσμοῦ, ἦτοι εἰς 3.500.000.000 ψυχὰς· ἡ ποσοστιαία ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν ἀναλογία τῶν κατ' ἡπείρους πλη-

θυσμῶν ἐπὶ τοῦ συνολικοῦ πληθυσμοῦ τῆς γῆς παρέμεινεν ἡ αὐτή· ὁ ἀριθμὸς τῶν θρησκευτικῶς «ἀνεξακριβῶτων» ἐμειώθη κατὰ λόγον ἀντιστοίχου ἐξ αὐτῶν προσθήκης ψυχῶν εἰς τοὺς θρησκευτικῶς «πρωτογόνους», διότι ἐν τῷ μεταξὺ ἐξηκριβώθη ἡ τέως ἀδιάγνωστος, συνεπῶς δὲ καὶ στατιστικῶς μὴ προσδιορίσιμος θρησκευτικὴ πίστις πλήθους ψυχῶν· τὸ δὲ ἐπὶ τοῖς % ποσοστὸν τῶν χριστιανῶν ἐπὶ τοῦ συνολικοῦ πληθυσμοῦ τῆς γῆς ἀνῆλθεν ἀπὸ 31,69% κατὰ 0,32% εἰς 32,01%, μῆπω καλύπτον τὸ 1/3 τοῦ πληθυσμοῦ τῆς γῆς, παρὰ τὴν διάρρυσιν εἴκοσιν αἰῶνων ἀπὸ τῆς ὑπὸ τοῦ Θεανθρώπου ἰδρύσεως τοῦ Χριστιανισμοῦ, τῆς μόνης ἐξ ἀληθοῦς ἀποκαλύψεως θεοιδρύτου ἐπὶ τοῦ πλανήτου μας θρησκείας, διὰ λόγους, τοὺς ὁποίους ἀνέταμον ἐν τῇ προμνημονευθείσῃ μελέτῃ μου· τούτων ἰσχυρότατος ὑπῆρξεν ἡ ἀντιχριστιανικὴ μετασυσματικὴ διάσπασις τῆς ἀρχικῆς ἐνότητος τοῦ πληρώματος τῆς μιᾶς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ εἰς ὁμολογιακὰς ομάδας, παρακαλώσασα σημαντικώτατα τὸ θεοταγὲς ἔργον τῆς χριστιανικῆς ἐξωτερικῆς Ἱεραποστολῆς ἐπὶ καθυστερῆσει τῆς πορείας τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐπὶ τὴν «μίαν ποιμνὴν ὑπὸ Ἐνα Ποιμένα», κατὰ τὸν ὑπὸ τοῦ Κυρίου προκαθορισθέντα τελικὸν σκοπὸν πορείας πρὸς τὴν παγχριστιανικὴν οἰκουμένην.

Οὕτως, ἡ συνολικὴ θρησκευτικὴ εἰκὼν τῆς ἀνθρωπότητος ἔχει ὡς ἐξῆς κατὰ τὸ ἔτος:

1972

α) Πληθυσμὸς τῆς γῆς.

Εὐρώπη	661.850.000	ἦτοι	18,91%	ἐπὶ	τοῦ	πληθυσμοῦ	τῆς	γῆς.
Ἀσία	2.054.500.000	»	58,70%	»	»	»	»	»
Ἀφρική	289.800.000	»	8,28%	»	»	»	»	»
Ἀμερικὴ	475.650.000	»	13,59%	»	»	»	»	»
Αὐστραλία	18.200.000	»	0,52%	»	»	»	»	»

Σύνολον πληθυσμοῦ 3.500.000.000 = 100%

β) Θρησκευτικὴ κατανομὴ τοῦ πληθυσμοῦ τῆς γῆς:

Πρωτόγονοι	591.300.000	ἦτοι	16,90%	ἐπὶ	τοῦ	πληθυσμοῦ	τῆς	γῆς.
Κομφουκιανισταὶ	376.650.000	»	10,76%	»	»	»	»	»
Ταοῖσται	56.900.000	»	1,63%	»	»	»	»	»
Σιντοῖσται	76.450.000	»	2,17%	»	»	»	»	»
Βουδδισταὶ	176.450.000	»	5,33%	»	»	»	»	»
Χινδουῖσται	430.050.000	»	12,02%	»	»	»	»	»
Σικχισταὶ	9.800.000	»	0,28%	»	»	»	»	»
Παρσισταὶ	350.000	»	0,01%	»	»	»	»	»
Ἰουδαῖοι	15.750.000	»	0,45%	»	»	»	»	»
Μωαμεθανοὶ	490.200.000	»	14,00%	»	»	»	»	»
Ἀνεξακριβῶτοι	155.658.000	»	4,44%	»	»	»	»	»

Ἐξωχριστιανικοὶ λαοὶ	2.379.558.000	ἦτοι	67,99%	»	»	»	»	»
ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΙ	1.120.442.000	»	32,01%	»	»	»	»	»

Σύνολον 3.500.000.000 = 100% ὁ πληθυσμὸς τῆς γῆς.

γ) Ἐκ τῶν χριστιανῶν:

27,77%	Ἄρθόδοξοι	ἦτοι	311.784.500	=	8,91%	ἐπὶ	τοῦ	πληθυσμοῦ	τῆς	γῆς.
46,48%	Ρωμαιοπαπικοὶ	»	520.642.500	=	14,88%	»	»	»	»	»
25,75%	Προτεστάνται	»	288.015.000	=	8,22%	»	»	»	»	»

100% Σύνολον Χριστιανῶν 1.120.442.000 = 32,01% ἐπὶ τοῦ πληθυσμοῦ τῆς γῆς.

ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΙΩ. ΦΙΛΙΠΠΙΔΗΣ

Α΄ ΔΙΑΣΚΕΨΙΣ ΤΗΣ ΠΡΟΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗΣ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΗΣ ΣΥΝΟΔΟΥ ΤΗΣ ΚΑΤ' ΑΝΑΤΟΛΑΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΔΙΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ*

3. Ἡ οἰκονομία ἐν τοῖς μυστηρίοις τοῖς ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Ἐκκλησίας τελουμένης.

Κατὰ ταῦτα ἡ ἀκριβεία καὶ ἡ οἰκονομία ἀποτελοῦσι τοὺς δύο πόλους, οἱ ὁποῖοι προσδιορίζουσι τὰ ὅρια, ἐντὸς τῶν ὁποίων ἐκτυλίσσεται τὸ ἔργον τῆς Ἐκκλησίας τόσον ἐναντι τῶν μελῶν αὐτῆς, ὅσον καὶ ἐναντι τῶν ἔξω αὐτῆς χριστιανῶν. Αὗται συνιστῶσι καὶ τοὺς δύο κυρίους τρόπους, καθ' οὓς εἶναι δυνατόν νὰ προχωρήσῃ ἡ Ἐκκλησία εἰς τὴν χρῆσιν τῶν μέσων τῆς σωτηρίας.

Τὰ προβλήματα τῆς ἀκριβείας καὶ τῆς οἰκονομίας κέκτηνται μεγίστην σημασίαν ἐν τῇ συγχρόνῳ ἐκκλησιαστικῇ ζωῇ, διότι οὐδέποτε ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς Ἐκκλησίας ἐτέθη τόσον ἐπιμόνως καὶ ὑπὸ τόσον πολλὰς ὀψεις τὸ πρόβλημα τῶν διεκκλησιαστικῶν καὶ διομολογιακῶν σχέσεων, τὸ πρόβλημα τῆς προσεγγίσεως καὶ τῆς ἐνώσεως τῶν χριστιανῶν ἢ τὸ πρόβλημα τῆς οἰκουμενικῆς ἐνότητος.

Ἡ ὑπὸ τῆς Ἀγίας ἡμῶν Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἀσκουμένη οἰκονομία ἀνάγει τὴν ἀρχὴν αὐτῆς εἰς τὴν Ἀγίαν Γραφήν καὶ τὴν Ἱερὰν Παράδοσιν, καθωρίσθη δὲ δι' ἀποφάσεων Οἰκουμενικῶν καὶ Τοπικῶν Συνόδων καὶ ἀνεπτύχθη εὐρύτερον ὑπὸ τῶν Ἀγίων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν μεταγενεστέρων καὶ τῶν συγχρόνων Ὁρθοδόξων θεολόγων, ἐφαρμοζομένη ἐν τῇ πράξει ὑπὸ τῶν Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν.

Ἡ πράξις αὕτη ἔχει διπλὴν ὄψιν, ἥτοι τὴν δογματικὴν καὶ τὴν κανονικὴν. Ὡς δ' ἐλέχθη, ἀπαρχὴ καὶ βάσις τῆς ἐκκλησιαστικῆς οἰκονομίας εἶναι ἡ ἐνσάρκωσις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τὸ ὅλον ἀπολυτρωτικὸν ἔργον Αὐτοῦ, τὸ ὁποῖον ἤρχισεν ἀπὸ τῆς ἐνσάρκώσεως ὡς ἔργον συγκαταβάσεως καὶ φιλανθρωπίας τοῦ Θεοῦ (Μεγ. Βασιλείου, Περὶ τοῦ Ἀγίου Πνεύματος ιζ' 39, P.G. 32, 140. Κυρίλλου Ἀλεξ. Κατὰ Νεστορίου, βιβλ. Α, α', 4 κ.λπ. P.G. 76, 16, 17, 40 κ.λπ.). Πηγάζει δι' αὐτὴν ἐκ τοῦ πνεύματος τῆς ἀγάπης καὶ τοῦ ἐλέους τοῦ Θεοῦ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους καὶ διέπεται ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ πνεύματος, κατὰ τοὺς λόγους τοῦ Σωτῆρος: «οὕτω γὰρ ἠγάπησεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον, ὥστε τὸν Υἱὸν Αὐτοῦ τὸ μονογενῆ ἔδωκεν,

ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς Αὐτὸν μὴ ἀπόληται, ἀλλ' ἔχη ζωὴν αἰώνιον» (Ἰωάν. γ' 16) καὶ «ἔλεον θέλω καὶ οὐ θυσίαν» (Ματθ. θ' 13).

Οὐχ ἤπτον οἱ ἱεροὶ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας ὁμιλοῦσι περὶ τῆς οἰκονομίας, ἐν τῇ ἐννοίᾳ τῆς κυρίως συγκαταβάσεως τοῦ Θεοῦ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους διὰ τῆς ἐνανθρωπήσεως (Κυρίλλου Ἀλεξ. Περὶ τῆς Ἀγίας Τριάδος, ιδ' PG 77, 1149. Θεοδοῦτου Ἀγκύρας, Περὶ τοῦ Συμβόλου τῆς Νικαίας 2,5,7, PG 77, 1317, 1320, 1324. Μαξίμου Ὁμολ. διακόσια κεφ., β' Ἐκατοντάδα 18, PG 90, 1133. Ἀναστασίου Σιναΐτου, περὶ οἰκονομιῶν α', PG 89,85. Ἰωάν. Δαμασκηνοῦ Ἐκδ. ὀρθ. πίστ. Γ' 1 PG 94,984).

Οὕτω λέγουν ὁ Μ. Ἀθανάσιος (Δ' Ἐπιστ. πρὸς Σεραπίωνα ιδ', PG 26, 656, ιστ' 39. ἐρμ. εἰς τοὺς ἔξ' καὶ σα' ψαλμοὺς PG 27,300,325), ὁ Μ. Βασίλειος (περὶ τοῦ Ἀγίου Πνεύματος η', 18, PG. 32,100,140) ὁ ἅγιος Κύριλλος Ἀλεξανδρείας (Κατὰ Νεστορίου, βιβλ. Α' 3,5, PG, 76, 16,17,40,148,209,212, τοῦ αὐτοῦ, Ἐξήγησις τῶν ΙΒ' Ἀναθ. καὶ Ἀπολογία τῶν ιβ' Ἀναθ. PG 36,300,301,304,320 κ.λπ.), ὁ Θεόδοτος Ἀγκύρας (Περὶ τοῦ Συμβόλου τῆς Νικαίας 2,5,7,8,18,20,21, 22 κ.λπ. PG 77,1317, 1324,1345 κ.λπ.), ὁ Μαξίμος ὁ Ὁμολογητῆς (Διακόσια κεφ. Β' ἑκατ. 23,24, PG 90,1136), ὁ ἅγ. Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός (Ἐκδ. ὀρθ.πίστ. Β', ε', ιβ', ιζ' κη' PG 94,988, 1000, 1032, κ.λπ.) καὶ ὁ ἅγιος Φώτιος (Τὰ Ἀμφιλόχεια, ἐρώτ. α' 14, μγ' 13, μγ' 14, μγ' 16, PG 101, 63,320,321,325,932).

Πρὸς τοῦτοις πολλοὶ ἄλλοι Πατέρες ὀνομάζουσι τὴν Ἐνσάρκωσιν τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ «τὸ μυστήριον τῆς οἰκονομίας», ἢ τὸ «μέγα μυστήριον τῆς οἰκονομίας», ὅπως ἀκριβῶς προσδιορίζει δογματικῶς τὴν ἐνσάρκωσιν τοῦ Κυρίου ἢ Πενθέκτη Οἰκουμ. Σύνοδος (βλ. α' καν.).

Οἱ θεοὶ Ἀπόστολοι, ἔχοντες ὑπ' ὄψιν ὅτι διὰ τῆς ἐνσάρκώσεως καὶ τῆς θυσίας τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ ὁ Θεὸς θέλει «πάντας ἀνθρώπους σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν» (Α' Τιμ. β' 4), ἐνήργουν κατὰ τὴν μετάδοσιν τῆς ἀγιαζούσης θείας χάριτος καὶ κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν λυτρωτικῶν μέσων διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν πεπλανημένων καὶ ἀμαρτανόντων, εἴτε κατὰ τὸν κανόνα τῆς ἀκριβείας, εἴτε κατὰ τὸν κανόνα τῆς οἰκονομίας.

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 174 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 10 τεύχους.

Τῷ παραδείγματι τῶν θείων Ἀποστόλων ἐπόμενοι («ὡς καλοὶ οἰκονόμοι ποικίλης χάριτος Θεοῦ» (Α' Πέτρ. δ', 10) οἱ ἡγούμενοι τῶν ἁγίων Ἐκκλησιῶν τῶν πρώτων αἰώνων ἐπελαμβάνοντο κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον τῆς λύσεως τῶν προβλημάτων, τῶν εἰς τὸ σωτηριῶδες ἔργον τῆς Ἐκκλησίας ἀναφερομένων.

Ἐκ τοῦ περιεχομένου τῶν κανονικῶν καὶ πατερικῶν κειμένων προκύπτει σαφῶς, ὅτι ὁ κύριος σκοπός, ὁ ἐπιδιωκόμενος διὰ τῆς ἐφαρμογῆς τῆς οἰκονομίας, ἦτο ὅπως εἰς οὐδένα κλεισθῆ ἢ θύρα τῆς σωτηρίας (Α' Τιμ. β' 4, Πράξ. ιδ', 27), ἀλλὰ τὸναντίον, ὅπως ἀνοιχθῶσιν εὐρέως αἱ πύλαι τοῦ οὐρανοῦ εἰς πάντα πιστόν, διευκολυνομένης οὕτω τῆς ἐπιστροφῆς εἰς τοὺς κόλπους τῆς Ἐκκλησίας εἰς πάντας τοὺς ἀπομακρυνθέντας (βλ. ββ' καν. τῆς Πενθέκτης Οἰκουμ. Συνόδου).

Πολυάριθμοι εἶναι οἱ κανόνες τῶν ἐκκλησιαστικῶν Συνόδων καὶ τῶν ἱερῶν Πατέρων, οἵτινες χρησιμοποιοῦσι τὸν ὄρον «οἰκονομία» ἢ ἄλλους παρεμφερεῖς ὄρους, διὰ τῶν ὁποίων ἐκφράζεται ἡ ἔννοια τῆς ἐκκλησιαστικῆς συγκαταβάσεως. Τοῦτο συμβαίνει τόσο εἰς πρόσωπα ζῶντα, ὅσον καὶ εἰς ἀπεθνήκοντα ἐκ τοῦ κόσμου τούτου, πρὸς ἀποκατάστασιν αὐτῶν μεταθανάτιως.

Τὸ γεγονός ὅτι ἡ Ἐκκλησία ἐπεδίωκε πρωτίστως τὸν σωτηριῶδη τοῦτον σκοπὸν, διὰ τῶν περὶ τῆς οἰκονομίας διατάξεων τῆς καὶ διὰ τῆς πρακτικῆς αὐτῶν ἐφαρμογῆς, προκύπτει οὐ μόνον ἐκ τῆς κανονικῆς αὐτῆς νομοθεσίας καὶ ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ τρόπου καθ' ὃν ἠγόησαν, ἡρμήνευσαν καὶ ἐφήρμωσαν σειραὶ μεγάλων Πατέρων καὶ Συγγραφέων τῆς Ἐκκλησίας τὴν ἀρχὴν τῆς οἰκονομίας.

Ἐκτὸς τῶν ἤδη μνημονευθεισῶν ἀποφάνσεων, δεόν ὅπως ἐπίσης ἀναφέρωμεν τὰς κανονικὰς διατάξεις τοῦ Ἀγίου Γρηγορίου Νύσσης (α'-ε' καὶ στ'-η' καν.), ὡς καὶ ὀδηγίας καὶ ἐρμηνείας τινὰς τοῦ ἁγ. Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου (PG 49,405,408, καὶ 61,640), τοῦ ἁγίου Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας (PG 77,248,249,300, 320, 321, 344, 345, 349, 353,376), τοῦ Θεοδότου Ἀγκύρας (PG 77,1317,1320, 1324, κ.λπ. τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Νηστευτοῦ (Ράλλη καὶ Ποτλῆ ἐνθ' ἄν. Δ', 423-446), τοῦ Εὐλογίου Ἀλεξανδρείας (PG 86,11,2940 καὶ PG 103,953,-956), τοῦ Μαξίμου τοῦ Ὁμολογητοῦ (PG, 90,1133, 1136) τοῦ Ἀναστασίου τοῦ Σιναΐτου (PG 89,85), τοῦ Νικηφόρου τοῦ Ὁμολογητοῦ (Ράλλη καὶ Ποτλῆ, μν. ἔργ. Δ', 427 κ.λπ. καὶ PG 100, 377-393), τοῦ Θεοδώρου τοῦ Σπουδίτου (PG 99,1072-1684), τοῦ ἁγ. Φωτίου (PG. 101,64 καὶ PG 102, 773, 776. PG 103,953-956, 1025, 1028) τοῦ Νικολάου τοῦ Μυστικοῦ (PG 111,212, 213) καὶ τέλος τῶν μεγάλων ἐρμηνευτῶν τῶν Ἱερῶν Κανόνων καὶ δὴ τοῦ Ζωναρά (Ράλλη καὶ Ποτλῆ, Β' 210,257, 367,369,551-552, Γ' 23,32, Δ' 93,100, 211,311-312) τοῦ Βαλσαμώνος αὐτόθι Β', 213-214 368,370,553, 5123. Δ' 101,312-314. Ἀριστηνοῦ αὐτόθι Β,142-143, Γ' 33. Δ.94,199-211).

Ἰδιαιτέρως εὐγλωττος εἶναι ὁ τρόπος, καθ' ὃν ἐκφράζει τὴν ἔννοιαν καὶ τὸν σκοπὸν τῆς οἰκονομίας Νικόλαος ὁ Μυστικός, Πατριάρχης Κωνσταντινουπό-

λεως (901-906, 912-925), ὁ ὁποῖος γράφει: «Οἰκονομία μὲν γὰρ σωτηριῶδες ἐστὶ συγκατάβασις, σώζουσα τὸν ἡμαρτηκότα, χεῖρα βοηθείας ὀρέγουσα καὶ ἀνιστῶσα τοῦ πτώματος...οἰκονομία ἐστὶ μίμησις τῆς θείας φιλανθρωπίας» (PG 111,212-213).

Ἐν ταῖς ἐρμηνείαις αὐτῶν εἰς πολλοὺς κανόνας ὁ Ζωναράς, ὁ Βαλσαμών καὶ ὁ Ἀριστηνὸς τονίζουσι καὶ αὐτοὶ τὸν σωτηριῶδη τοῦτον σκοπὸν τῆς οἰκονομίας, ὁ ὁποῖος ἐπιδιώκει «τὸ πλανώμενον πρόβατον ἐπαναγαγεῖν» εἰς τὴν Ἐκκλησίαν (Ράλλη καὶ Ποτλῆ μν. ε. Β', 552-554).

4. Ἡ οἰκονομία ἐν τῇ ὑπὸ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἀποδοχῆ τῶν αἰρετικῶν καὶ σχισματικῶν.

Κατὰ ταῦτα ὑπάρχουν δύο πεδία διακρινόμενα ἀλλήλων διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῆς οἰκονομίας. Τὸ πρῶτον συνίσταται εἰς τὴν μετὰ λογικῆς καὶ ἐπιεικείας ἐφαρμογῆν τῶν κοινῶν μέσων, τὰ ὅποια χρησιμοποιοεῖ ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία διὰ τὴν οἰκοδομὴν καὶ τὴν καθοδήγησιν τῶν πιστῶν αὐτῆς εἰς τὴν ὁδὸν τῆς σωτηρίας, τὸ δὲ δεύτερον εἰς τὴν κατὰ ἐκτάκτους περιπτώσεις χορήγησιν τῆς ἀγιαζούσης Θείας Χάριτος διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν ἰδίων πιστῶν, ὡς καὶ τῶν ἐκτὸς αὐτῆς χριστιανῶν, οἵτινες ἐπιθυμοῦσι νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τοὺς κόλπους αὐτῆς.

Κατὰ τὴν δευτέραν αὐτὴν ἔννοιαν ἡ οἰκονομία παρυσιάζει τὴν Ἐκκλησίαν ὡς κιβωτὸν καὶ οἰκονόμον τῆς θείας χάριτος, μεταδίδουσαν αὐτὴν εἰς ἐκτάκτους περιστάσεις πρὸς ἐκείνους, οἵτινες ἐδέχθησαν τὰ Μυστήρια εἴτε ἐντὸς εἴτε ἐκτὸς αὐτῆς, ἀλλ' ἄνευ τῆς ἐκπληρώσεως πάντων τῶν πρὸς σωτηρίαν ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας καθοριζομένων.

Ἡ οἰκονομία ὡς ἐκτακτὸν μέσον τῆς σωτηρίας ὑπερβαίνει τὸ κατ' ἀκρίβειαν ἔργον τῆς Ἐκκλησίας, τὸ ὁποῖον ἐπιτελεῖ αὐτὴ διὰ τῶν θείων Μυστηρίων. Ὡς ἐκ τούτου θὰ ἠδυνάμεθα νὰ εἰπώμεν, ὅτι ἡ οἰκονομία ἀποτελεῖ ἔργον τι ἐξαιρετικόν, τῆς αὐτῆς ὅμως φύσεως μὲ τὸ ἔργον τῆς μεταδόσεως τῶν θείων Μυστηρίων, ἐνισχῶν τὸ ἔργον τῶν καθ' ἕναστον Μυστηρίων διὰ τῆς συμπληρώσεως ἢ τῆς ἐπικυρώσεως αὐτῶν καθ' ὀρισμέναις περιστάσεις καὶ ὅταν ἐλλιπῶς ἔχωσι ταῦτα τελεσθῆ. Τοιούτοτρόπως ἡ οἰκονομία θὰ ἠδύνατο νὰ θεωρηθῆ ὡς ἀναπληροῦσα τὰ ἐλλείποντα καὶ ὀλοκληροῦσα διὰ τῆς θείας χάριτος τὰ μὴ κατ' ἀκρίβειαν γενόμενα.

Ἐν τοῖς κειμένοις τῆς ἐκκλησιαστικῆς νομοθεσίας παλαιᾶς τε καὶ νέας, ὡς καὶ ἐν τοῖς συγγράμμασι τῶν θεολόγων, ὁ ὅρος οἰκονομία χρησιμοποιοεῖται ὑπὸ τῆν εἰδικὴν αὐτοῦ ἔννοιαν, καθ' ἣν ἡ Ἐκκλησία μεταδίδει ἐκτάκτως τὴν ἀγιαζούσαν θείαν χάριν εἰς ὀρισμέναις περιστάσεις, ὅσον καὶ ὑπὸ διαφόρους ἄλλας ἐννοίας, πρὸς ἐκφρασιν τῶν ὁποίων μεταχειρίζεται τοὺς ὄρους: συγκατάβασις, προνόμιον, ἐπιείκεια, ἔλεος, ἐλεημοσύνη, φιλανθρωπία, ἀπόλυσις, συγγνώμη, λύσις, ἄφεσις κ.λπ.

Πάντες οἱ ὄροι οὗτοι κέκτηνται τὴν ἰδίαν αὐτῶν ἐννοίαν καὶ δὲν ἐκφράζουσι τὴν μετάδοσιν τῆς ἀγιαζούσης θείας χάριτος. Ἡ σφαῖρα αὐτῶν περιορίζεται εἰς ζητήματα πειθαρχικῆς ἢ διοικητικῆς φύσεως καὶ γενικῶς εἰς ζητήματα, τὰ ὁποῖα ἀφοροῦν εἰς τὰς κανονικὰς σχέσεις καὶ τὴν ἠθικὴν συμπεριφορὰν τῶν πιστῶν.

Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἐφήρμοσε τὴν ἀκριβειαν καὶ τὴν οἰκονομίαν τόσον εἰς τὰ ἴδια αὐτῆς μέλη, ὅσον καὶ εἰς τοὺς ἑτεροδόξους. Ὡς πρὸς τοὺς τελευταίους, αὕτη διέκρινε πάντοτε σαφῶς μεταξὺ τῶν διαφόρων κατηγοριῶν τῶν ἑτεροδόξων, τοὺς ὁποίους ἀπεδέχετο εἰς τοὺς κόλπους αὐτῆς: ἄλλους μὲν ἐπιστρέφοντας εἰς τὸν πατρικὸν οἶκον μεταμελουμένους, ὡς τὸν ἄσωτον υἱὸν (Λουκ. ιστ' 11-32), ἄλλους δέ, καὶ δὴ τοὺς προξενήσαντας εἰς αὐτὴν μεγάλην θλίψιν, συνεχῶρει ἐν ὀνόματι τοῦ Χριστοῦ (Β' Κορ. β' 5-11) διότι ἔθεώρει αὐτοὺς ὡς οὐχὶ διὰ παντὸς ἀποσχισθέντας καὶ ἀποχωρισθέντας ἀπ' αὐτῆς, εἰ μὴ μόνον προσκαίρω, (ἀίνα μὴ πλεονεκτηθῶμεν ὑπὸ τοῦ σατανᾶ) (Β' Κορ. 2,11).

Τῆς Ἐκκλησίας οὔσης μιᾶς, πάντες οἱ ἀποξενούμενοι ἀπ' αὐτῆς δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς διατελοῦντες ἐπὶ διαφόρων βαθμίδων μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς κλίμακος, ὁδηγούσης πρὸς αὐτήν, ὅταν οὗτοι ἐπιθυμῶσι τὴν ἐπάνοδον εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Δυνάμεθα νὰ εἰπωμεν ἀκριβέστερον, ὅτι τὸ "Ἅγιον Πνεῦμα ἐνεργεῖ ἐπὶ τῶν ἄλλων χριστιανῶν διὰ περισσοτέρων τρόπων, ἀναλόγως τοῦ βαθμοῦ τῆς πίστεως καὶ τῆς ἐλπίδος αὐτῶν.

Εἶναι συνεπῶς φανερόν, ὅτι οἱ ἐκτὸς τῆς Ἐκκλησίας χριστιανοί, καὶ ὅταν ἀκόμη δὲν φυλάττουν τὴν πίστιν ἀκεραίαν καὶ ἄσπιλον, διατηροῦσιν οὐχ ἧττον τὸν δεσμὸν μετὰ τοῦ Χριστοῦ, διὰ τῆς στερεᾶς πρὸς Αὐτὸν ἐλπίδος. Οἱ χριστιανοὶ οὗτοι χαίρουσι «τῇ χαρᾷ τῆς ἐλπίδος» (Ρωμ. ιβ', 12). Ὁμολογοῦν ὅτι διὰ τῆς ἐλπίδος ἔχουν τὸν Χριστὸν κοινὸν Κύριον μεθ' ὅλων τῶν χριστιανῶν, διότι ὅλους ἡμᾶς ἐνώνει ἡ ὁμολογία τοῦ Χριστοῦ, ὡς κοινῶν Κυρίου, καὶ ἡ ἐλπίς τῆς τελικῆς δι' Αὐτοῦ σωτηρίας.

Πρὸς σαφεστέραν κατανοήσιν τῆς σχέσεως μεταξὺ τῶν ἐντὸς καὶ τῶν ἐκτὸς τῆς Ἐκκλησίας πιστῶν, προσφεύγομεν εἰς τὸν τρόπον, καθ' ὃν ἡ Ἁγ. Γραφή περιγράφει τὴν χαρὰν τῶν εἰς τὸν οἶκον καὶ εἰς τὰς αὐλάς τοῦ Κυρίου εὐρισκομένων. Τὸ φῶς καὶ ἡ θερμότης τοῦ οἴκου τοῦ Κυρίου ὑπάρχουν πλουσίως καὶ ἰσχυρῶς ἐν αὐτῷ καὶ συνεπῶς εἶναι μεγάλη ἡ χαρὰ τῶν προσεγγιζόντων εἰς αὐτόν. Τὸ φῶς τοῦτο φέγγει μακρὰν καὶ εἰς τὸ ἔξωθεν σκότος: «φησὶν, ἀκούων λόγια ἰσχυροῦ, ὅστις ὄρασιν Θεοῦ εἶδεν ἐν ὕπνῳ, ἀποκεκαλυμμένοι οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ. Ὡς καλοὶ οἱ οἰκοὶ σου Ἰακώβ, αἱ σκηναὶ σου Ἰσραὴλ. Ὡσεὶ νάπαι σκιαζούσαι, καὶ ὡσεὶ παράδεισοι ἐπὶ ποταμῷ, καὶ ὡσεὶ σκηναὶ ἄς ἐπηξεν Κύριος, καὶ ὡσεὶ κέδροι παρ' ὕδατα» (Ἀριθ. κδ', 4-6). Ὁ Ψαλμῶδὸς διακρίνει μεταξὺ τοῦ οἴκου τοῦ Κυρίου καὶ τῶν αὐλῶν Αὐτοῦ, λέγων: «Ὡς ἀγαπητὰ τὰ σκηνώματά σου, Κύριε τῶν δυνάμεων. Ἐπιποθεῖ καὶ ἐκλείπει ἡ ψυχὴ μου εἰς τὰς αὐλάς τοῦ Κυρίου» (Ψαλμ. πγ' 1-2).

Τὸ φῶς καὶ ἡ χαρὰ τοῦ οἴκου τοῦ Κυρίου καὶ τῶν αὐλῶν Αὐτοῦ ἀπλοῦνται μακρὰν, καθ' ὅσον οὔτε τὸ φῶς αὐτῶν διακόπτεται ἀποτόμως, οὔτε τὸ ἔξω σκότος ἀρχίζει διὰ μιᾶς. Ἄλλαις λέξεσι τὸ σκότος τῆς ἐκλείψεως τῆς χάριτος συμπεριλαμβάνει προοδευτικῶς καὶ τοὺς εὐρισκομένους ἐκτὸς τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ χάρις δὲν ἐλλείπει παντελῶς ἀπ' αὐτῶν, διότι οὗτοι διατηροῦν ἀκόμη σχέσιν τινὰ μετὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ μετὰ τῆς Ἐκκλησίας Αὐτοῦ, ἧς τὸ φῶς τῆς θείας χάριτος ὅπωςδὴποτε φωτίζει αὐτούς.

Κατὰ ταῦτα, οἱ ἐκτὸς τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς κατοικοῦντες, μετὰ τὴν ἔξοδον αὐτῶν ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ Κυρίου καὶ τὰς αὐλάς Αὐτοῦ, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον μακρὰν (Φωτίου, Βιβλιοθήκη σκζ', PG 103,953-956).

Ἐπὶ τῇ βάσει τῶν λεχθέντων ἔχομεν τὴν πεποιθήσιν ὅτι πάντες οἱ διαπύρως ζητοῦντες τὴν ἀποκαλυφθεῖσαν ἀλήθειαν καὶ σωτηρίαν καὶ οἱ ὁποῖοι ἐνοῦνται μετὰ τῆς Ἐκκλησίας, τῆς φυλαττοῦσης τὴν ἀλήθειαν ταύτην, δύνανται νὰ σωθῶσι. Τὴν πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν ὁδὸν ἀνοίγει ἡ ἐκ πίστεως προιοῦσα ἀγάπη, διότι ὁ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ «ἐν τῷ φωτὶ μένει» (Α' Ἰωάν. β' 10) καὶ τὸ φῶς καθοδηγεῖ αὐτὸν πρὸς τὴν ἔνωσιν μετὰ τοῦ Χριστοῦ. Συνεπῶς, διὰ τὴν ἐκτίμησιν τῆς ἀξίας τῶν ἐκτὸς τῆς Ἐκκλησίας τελουμένων Μυστηρίων πλὴν τοῦ κριτηρίου τῆς πίστεως, εἶχεν αὕτη ὑπὲρ ὅσων τὴν ἐκδήλωσιν ἢ τὴν ἔλλειψιν ἀγάπης ἐκ μέρους τῶν ἐκτὸς αὐτῆς πιστῶν. Οὕτως ἐξηγεῖται τὸ γεγονός, ὅτι ἡ αὐτὴ τοπικὴ Ἐκκλησία, ἄλλοτε μὲν ἀνεγνώριζε, ἄλλοτε δὲ ἐκήρυττε ἄκυρα καὶ ἀτελεσφόρητα διὰ τὴν σωτηρίαν τὰ Μυστήρια τῶν αὐτῶν ἑτεροδόξων, προκειμένης τῆς ἐπάνοδου αὐτῶν εἰς τοὺς κόλπους αὐτῆς.

Ἡ Ἐκκλησία, ὡς κιβωτὸς τῆς ἀληθείας καὶ ταμιοῦχος τῆς θείας χάριτος, εἰς ὅσα δεῖ ἐπιμελῶς καὶ ἀκριβῶς προσέχειν ἐν τῇ ὑπὸ τῶν πιστῶν οἰκειώσει τῆς ἐν Χριστῷ πίστεως καὶ χάριτος μένει ἐπὶ τῆς βάσεως τῆς ἀκριβείας. Ἐν οἷς πάλιν ἐπιτρέπεται ἢ καὶ συνιστᾶται, ὅπως αὕτη ἐξ ἑαυτῆς κρίνη τι τὸ συμφερότερον εἰς αὐτὴν καὶ εἰς τὰς ἐμπειστευμένας αὐτῇ ψυχὰς, οἰκονομεῖ μετ' ἀγάπης πάντα τὰ κατ' αὐτὴν ἐπὶ τῷ μόνῳ ἀντικειμενικῷ σκοπῷ τῆς σωτηρίας μὲν τῶν ψυχῶν τῶν ἑαυτῆς τέκνων, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ διευκολύνσει τῆς ἐν τῷ εὐρυτέρῳ νοουμένῳ χριστιανικῷ κόσμῳ ἀναστροφῆς αὐτῆς.

Τούτου ὄντος τοῦ σκοποῦ τῆς χρήσεως τῆς οἰκονομίας ἐν τῇ Ὁρθόδοξῃ Ἐκκλησίᾳ, δύο ὑπῆρξαν οἱ πόλοι, περὶ τοὺς ὁποίους περιστράφη αὕτη ὡς πρᾶξις ἐκκλησιαστικῆ:

α) Ὡς πρῶτον ἀπαραίτητον στοιχεῖον πρὸς ἐφαρμογὴν τῆς οἰκονομίας πρὸς τοὺς ἐκτὸς τῆς Ὁρθοδοξίας ἱσταμένους χριστιανούς ἐλαμβάνετο ὑπ' ὄψιν ὁ βαθμὸς καὶ ἡ ἔκτασις τῆς ἐγγύτητος πρὸς τὴν πίστιν, τὴν διδασκαλίαν καὶ τὴν παρεχομένην μυστηριακὴν χάριν τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας ἐκείνων, πρὸς οὓς θὰ ἠσκαῖτο ἡ οἰκονομία.

β) 'Ως δεύτερον ἐξ ἴσου ἀπαραίτητον στοιχείον ἐθεωρεῖτο ἡ ἀξιολόγησις τῶν αἰσθημάτων, ὅφ' ὧν ἐνεπνέοντο οὗτοι πρὸς τὴν 'Ορθόδοξον 'Εκκλησίαν καὶ δὴ ἀφ' ἑνὸς μὲν δι' ὅσων ἔπραττον οὗτοι θετικὰ ἢ ἀπέφευγον νὰ πράξωσιν ἀρνητικὰ πρὸς τὴν 'Ορθοδοξίαν, ἀφ' ἑτέρου δὲ καὶ διὰ τοῦ ζήλου, ὃν ἐπεδείκνυον, ἐπισήμως ἢ ἐπὶ τὸ ἀτομικώτερον, ὅπως ἐνταχθῶσι καὶ ἐνωθῶσιν εἰς τὸ σῶμα τῆς μιᾶς, ἀγίας, καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς 'Ορθοδόξου ἡμῶν 'Εκκλησίας.

Τὰ κριτήρια τούτα ἰσχυρὰν ἐν τῇ 'Ορθόδοξῳ 'Εκκλησίᾳ αἰείποτε κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῆς ἀκριβείας ἢ τῆς οἰκονομίας πρὸς τοὺς ἔξω. Καὶ διὰ μὲν τὴν ἀρχαιότητα ἀναντιρρήτως ἰσχυρὰν ταῦτα πρὸς πάντας τοὺς πάλαι αἰρετικούς ἢ σχισματικούς ἢ πεπλανημένους ἢ καὶ πεπωκότας, ἀναλόγως δὲ τῆς δογματικῆς ἐγγύτητος ἢ ἀποστάσεως αὐτῶν ἐκ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως ἢ καὶ ἀναλόγως τῆς μεζόνος ἢ ἐλλάσσονος ζημίας, ἦν ἐπέφερον οὗτοι εἰς τὸ σῶμα τῆς 'Εκκλησίας, αὕτη, ἐν ὀνόματι τοῦ Χριστοῦ ἐνεργοῦσα καὶ οἰκονομοῦσα τὰ ἑαυτῆς, ἤσκησε καὶ ἐφήρμισεν ἄλλως ἄλλοτε ἐκασταχοῦ (λόγω τῶν ἐπικρατουσῶν διαφορῶν ἐκάστοτε συνθηκῶν), πλὴν αἰείποτε συνεπῶς πρὸς τὰ συμφέροντα αὐτῆς καὶ τῶν πιστῶν αὐτῆς τέκνων τὰς ἀρχὰς τῆς ἀκριβείας ἢ τῆς οἰκονομίας. Ἦσκησε δὲ ταύτας μετὰ περισκέψεως ὀλοκλήρως ἀποβλέψασα εἰς τὴν ὑπόστασιν καὶ τὴν θέσιν τῶν πρὸς οὓς ἤσκει τὴν ἀκριβείαν ἢ τὴν οἰκονομίαν καὶ δὴ συγκεκριμένως, εἴτε ἀναγνωρίζουσα τὰ ὑπ' αὐτῶν τελούμενα μυστήρια ἢ οὐ, εἴτε πάλιν ἀποδεχομένη αὐτοὺς εἰς τοὺς κόλπους αὐτῆς ἢ καὶ ἀποκλείουσα αὐτοὺς. Οὕτως ἐνεργοῦσα ἢ 'Ορθόδοξος 'Εκκλησία καὶ οὕτω ῥυθμίζουσα τὴν στάσιν αὐτῆς ἐναντι τῶν μεγάλων ἐκείνων ἱστορικῶν αἰρέσεων καὶ σχισμάτων τῶν τεσσάρων πρώτων αἰώνων, οὐδόλως ἀπεμακρύνετο τῶν κατ' ἀκριβείαν παρ' αὐτῇ ἰσχυουσῶν ἀρχῶν καὶ πεποιθήσεων ὡς πρὸς τὰ οὐσιώδη καὶ καιρία τῆς πίστεως καὶ τῆς διδασκαλίας αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ δὲν ἠγνόει ποσῶς τὸν πρὸς ὃν ἔτεινεν αὐτὴ σκοπὸν, ἵνα μὴ διὰ τῆς συνεχιζομένης αἰρέσεως ἢ τοῦ παρατεινομένου σχίσματος προσάπτηται μῶμος τῇ 'Εκκλησίᾳ καὶ παρὰ κωλύηται τὸ σωτηριῶδες ἔργον αὐτῆς.

'Ο ἰσόρροπος οὗτος καθορισμὸς τῆς στάσεως τῆς 'Εκκλησίας ἐναντι τῶν ἀπεσχισμένων ἐκ τοῦ σώματος αὐτῆς ἐπεβάλλετο διὰ λόγους καθαρῶς ἐκκλησιολογικῆς αὐτοσυνειδησίας, ἀλλὰ καὶ διότι, ὡς λέγει ὁ Μ. Βασίλειος, οὐδὲν σαφῶς προδιαγεγραμμένον ἢ τεθεσπισμένον ἠδύνατο νὰ ἰσχύσῃ ἐξ ἀντικειμένου, ἵνα ἐν ἐκάστη περιπτώσει ἐφαρμόζηται τὸ αὐστηρῶς κατ' ἀκριβείαν καὶ οὐχὶ τὸ ἐν ἀγάπῃ κατ' οἰκονομίαν. «Νομίζω τοίνυν, λέγει ὁ ἱερός Πατήρ, ὅτι ἐπειδὴ οὐδὲν ἐστὶ περὶ αὐτῶν φανερῶς διηγορευμένον, ἡμᾶς προσῆκεν ἀθετεῖν αὐτῶν τὸ βάπτισμα: κἄν τις ἢ παρ' αὐτῶν εἰληφῶς, προσιόντα τῇ 'Εκκλησίᾳ βαπτίζειν. Ἐὰν μέντοι μέλλῃ τῇ καθόλου οἰκονομίᾳ ἐμπόδιον ἔσεσθαι τοῦτο, πάλιν τῷ ἔθει χρηστέον, καὶ τοῖς οἰκονομήσασιν τὰ καθ' ἡμᾶς Πατράσιν ἀκολουθητέον. Ὑφορῶμαι γάρ, —λέγει ἐν συνεχείᾳ ὁ Μέγας Βασίλειος, — μήποτε, ὡς βουλόμεθα ὀκνηροὺς αὐτοὺς περὶ τὸ βάπτισμα

ποιῆσαι, ἐμποδίσωμεν τοῖς σωζομένοις διὰ τὸ τῆς προτάσεως αὐστηρόν: εἰ δὲ ἐκεῖνοι φυλάσσωσι τὸ ἡμέτερον βάπτισμα, τοῦτο ἡμᾶς μὴ δυσωπεῖται. Οὐ γὰρ ἀντιδιδόναι αὐτοῖς ὑπεύθυνοι χάριν ἐσμέν, ἀλλὰ δουλεύειν ἀκριβεῖα κανόνων. Παντὶ δὲ λόγῳ τυπωθῆτω, τοὺς ἀπὸ βαπτισμοῦ ἐκείνων προσερχομένους, χριεσθαι ὑπὸ τῶν πιστῶν δηλονότι, καὶ οὕτω προσιέναι τοῖς Μυστηρίοις» (Γ. Α. Ράλλη, Μ. Ποτλῆ, Σύνταγμα Θ. καὶ 'Ι. Κανόνων, Δ', 91-92). Τοῦτο σημαίνει ὅτι ἡ ἀρχαία 'Εκκλησία διέβλεπε συν τοῖς ἄλλοις ἐν βασικὸν γνώρισμα εἰς τοὺς ἐκτὸς αὐτῆς, τοῦτο δὲ ἦτο τὸ ὕπερ ἀπλητεῖτο, ὅπως φέρωσι βάπτισμα ἐπὶ τῷ ὀνόματι τῆς Ἁγίας Τριάδος.

«Ὅτι δὲ ἡ ἀρχαία ἀδιαίρετος 'Εκκλησία ἀπέβλεπε ταυτοχρόνως καὶ εἰς τὴν παντὶ σθένει διατήρησιν τῆς ἐνότητος καὶ τῆς εἰρήνης τῆς 'Εκκλησίας, εἰς πάσας τὰς σχέσεις αὐτῆς πρὸς τοὺς μεζόνους ἢ ἐλασσόνους ἀπομακρυνθέντας ἐξ αὐτῆς καὶ ὅτι πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἐποιεῖτο χρῆσιν, ἀφειδῶς πολλάκις, τῆς οἰκονομίας, τοῦτο καταφαίνεται ἐκ τῶν τῷ 68ῳ κανόνι τῆς ἐν Καρθαγένῃ Τοπικῆς Συνόδου λεγομένων καὶ διὰ τῆς ἀποφάσεως τῆς Πενθέκτης Οἰκουμενικῆς Συνόδου ἐπικυρωθέντων, καθ' ἃ εἰς τὴν περίπτωσιν τῶν ἐκ τῶν αἰρετικῶν τοῦ Ἀφρικανοῦ περιβάλλοντος Δονατιστῶν, ἢ εἰσοχῆ τούτων εἰς τὴν 'Ορθόδοξον 'Εκκλησίαν ἐγένετο εὐχερῶς: «...ἐπειδὴ γινώσκει τὴν Ἀφρικὴν μεγάλην ἔχειν ἀνάγκην, ὥστε διὰ τὴν τῆς 'Εκκλησίας εἰρήνην καὶ χρησιμότητα καὶ αὐτῶν τῶν δονατιστῶν οἰτινεσδήποτε κληρικοί, διορθουμένης τῆς βουλῆς πρὸς τὴν καθολικὴν ἐνότητα μετελθεῖν θελήσασιν, κατὰ τὴν ἐνὸς ἐκάστου καθολικοῦ ἐπισκόπου προαίρεσιν, καὶ βουλήν, τοῦ ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ κυβερνῶντος τὴν 'Εκκλησίαν, ἐὰν τοῦτο συμβάλλεσθαι τῇ τῶν χριστιανῶν εἰρήνῃ φανείη, ἐν ταῖς ἰδίαις τιμαῖς αὐτοὺς ἀναδειχθῆναι, καθὼς καὶ ἐν τοῖς προλαβοῦσι χρόνοις περὶ τῆς αὐτῆς διαστάσεως γενέσθαι φανερόν ἐστιν: ὕπερ πολλῶν καὶ σχεδὸν πασῶν τῶν ἐν τῇ Ἀφρικῇ ἐκκλησιῶν, ἐν αἷς ἢ τοιαύτῃ πλάνῃ ἀνεφύη, τὰ παραδείγματα μαρτύρονται. Οὐχ ἵνα ἡ σύνοδος ἢ ἐν τοῖς πειραματικοῖς μέρεσι περὶ τούτου τοῦ πράγματος γενομένη διαλυθῆ, ἀλλ' ἵνα ἐκεῖνο μείνῃ περὶ τοὺς οὕτω μετελθεῖν πρὸς τὴν καθολικὴν 'Εκκλησίαν βουλομένους, ὥστε μηδεμίαν ἐπὶ τούτων τῆς ἐνότητος συντομίαν περιεργάζεσθαι». (Γ. Α. Ράλλη καὶ Μ. Ποτλῆ, Σύνταγμα τῶν Θείων καὶ Ἱερῶν Κανόνων, Γ' 476).

Αἱ περιπτώσεις αὗται ἀποδεικνύουσιν, ὅτι ὑπῆρχεν ἀνεγνωρισμένον τῇ 'Εκκλησίᾳ τὸ καὶ ἱστορικῶς ἐπιμεμαρτυρημένον δικαίωμα τοῦ ἐλευθέρως οἰκονομεῖν τὰ πράγματα καὶ ἐφαρμόζειν τὸ μέτρον τῆς οἰκονομίας εἰς τὸ εὐρὺ θέμα τῶν μετὰ τῶν μὴ 'Ορθοδόξων σχέσεων καὶ τῆς μετ' αὐτῶν ἀναστροφῆς αὐτῆς.

(Συνεχίζεται)

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΡΜΠΗΣ

Καθηγητῆς Πανεπιστημίου

Η ΔΕΚΑΤΗ ΕΝΑΤΗ ΕΒΔΟΜΑΣ

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ

Ἀπὸ τῆς 3ης μέχρι καὶ τῆς 6ης Ἰουλίου 1972 ἐπραγματοποιήθη εἰς τὸ ἐν Παρισίοις Ἰνστιτούτον Ὁρθοδόξου Θεολογίας «Ἅγιος Σέργιος» ἡ δεκάτη ἐνάτη Ἑβδομάς Λειτουργικῶν Μελετῶν, καθ' ἣν ὑπὸ εἰδικῶν ὀρθοδόξων, ῥωμαιοκαθολικῶν καὶ προτεσταντῶν ἐζητάσθη ἀπὸ λειτουργικῆς πρὸ πάντων σκοπιᾶς τὸ θέμα «Communio sanctorum» (=Κοινωνία τῶν ἁγίων).

Αἱ συμφωνίαι πρὸς τὸ πρόγραμμα γενόμεναι εἰς γαλλικὴν ἢ γερμανικὴν γλῶσσαν εἰσηγήσεις ἦσαν αἱ ἑξῆς:

1. «Ἡ ἀγιότης, κατάστασις ἐκκλησιαστικῆ» (Constantin Andronikof, Institut Saint-Serge).
2. «Τὰ ἅγια τοῖς ἁγίοις» (Miguel Arranz S.T., Institutum Pontificium Orientale, Ρώμη).
3. «Ἡ σημασία τῆς Communio sanctorum παρὰ τοῖς Ἰταλο-Ἑλλήσι τοῦ Τάραντος κατὰ τὰ ἀνέκδοτα κείμενα τοῦ τέλους τοῦ Μεσαίωτος» (abbé Michel Berger, Ρώμη).
4. «Εὐχαριστιακὴ κοινωνία καὶ ἐκκλησιαστικὴ κοινωνία» (Bernard Botte, O.S.B., Abbaye du Mont-César).
5. «Κοινωνία ἐν τῇ Καινῇ Διαθήκῃ» (abbé E. Cothenet, Institut Catholique, Παρίσιοι).
6. «Communio sanctorum εἰς τὸν συριακὸν καὶ κοπτικὸν τύπον τῆς λατρείας» (Henri -Irenée Dalmis, O.P., Couvent de Sant-Jacques, Παρίσιοι).
7. «Communio sanctorum παρὰ τῷ Dietrich Bonhoeffer» (Pasteur André Dumas, Παρίσιοι).
8. «Ἡ ἐπίδρασις τῆς Χριστολογίας τῆς Νικαίας ἐπὶ τῆς ἀντιλήψεως τῆς μυστηριακῆς κοινωνίας» (Chanoine A. Houssiau, Université de Louvain).
9. «Ἐκκλησιολογικὴ διάστασις τῆς κοινωνίας τῶν ἁγίων εἰς τὰ ἔργα τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου» (πατὴρ Ἀθανάσιος Jevtic, Institut Saint-Serge).
10. «Παρουσία τῆς Θεοτόκου εἰς τὴν Βυζαντινὴν λατρείαν» (πατὴρ Alexis Kniazeff, Recteur de l'Institut Saint-Serge).
11. «Αἱ πρόσφατοι ἀναγνωρίσεις ἁγίων ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ» (Prof. Pierre Kovalevsky, Doyen de l'Institut Saint-Denys, Παρίσιοι).
12. «Ἡ Communio sanctorum καὶ τὸ πρόβλημα τῆς Intercommunio ἐξ ἐπόψεως προτεσταντικῆς» (γερμανιστὶ) (Prof. Dr. Peter Meinhold, Kiel).
13. «Communio sanctorum εἰς τὰς εὐχαριστιακὰς προσευχὰς» (Buckhard Neunheuser, O.S.B., Ἀββαεῖον Maria Laach καὶ Institut Saint-Anselme, Ρώμη).
14. «Ἡ ἐξέλιξις τῶν θεομητορικῶν ἑορτῶν» (Adrien Nocent, O.S.B., Institut Saint-Anselme, Ρώμη).
15. «Ὁ Μικρὸς Ἅγιασμός» (Πρωθιερεὺς Vsévolod Palachkovsky, Παρίσιοι).
16. «Τὸ πρόβλημα τῆς ἀναγνωρίσεως τῶν ἁγίων» (Ἐπίσκοπος Χερσῶνος Πέτρος).
17. «Οἱ πρῶτοι ἅγιοι καὶ ἡ τιμὴ αὐτῶν εἰς τὰ ἀρχαῖα ἀρμενικὰ βιβλία ἀναγνωσμάτων καὶ ὁμιλιῶν» (Athanase Renoux, O.S.B., Abbaye d' Encalcat).
18. «Εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς τιμῆς τῶν μαρτύρων» (Prof. Dr. W. Rordorf, Neuchâtel).
19. «Ἡ κοινωνία τῶν ἁγίων ἐν τῇ Λουθηρανικῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ θεολογίᾳ» (Prof. Théobald Suss, Παρίσιοι).
20. «Ἡ συμβολὴ τῆς ὀρθοδόξου λατρείας εἰς τὴν πραγματοποιήσιν τῆς Communio Sanctorum» (γερμανιστὶ) (Καθηγητῆς Εὐάγγελος Θεοδώρου, Ἀθήναι).
21. «Ἡ κοινωνία τῶν ἁγίων εἰς τὴν ἀναφορὰν τοῦ Χρυσοστόμου, ἰδιαιτέρως ὑπὸ τὸ πρῖσμα τῶν ἑλληνικῶν χειρογράφων ἀπὸ τοῦ 8ου μέχρι τοῦ 17ου αἰῶνος» (γερμανιστὶ) (Gabriele Winkler, Μόναχον).
22. «Ἡ Communio sanctorum κατὰ τὰς ἀναφοράς» (Ἐπίσκοπος Εὐδοκιάδος Γεώργιος Wagner, Institut Saint-Serge).
23. «Ἡ Communio sanctorum ἐκ τῆς ἐπόψεως τῶν καλβινιστῶν μεταρρυθμιστῶν» (Pasteur Jean de Watteville, Solidarité Tiers-Monde, Ἑλβετία).
24. «Ἡ Communio sanctorum εἰς τὴν ἀγγλικανικὴν λατρείαν» (Douglas Webb, Wilburton-Ely, Ἀγγλία).

Τὸ πλοῦσιον τοῦτο πρόγραμμα τῶν γενομένων εἰσηγήσεων καὶ ἀνακινώσεων, εἰς τὰς ὁποίας πάντοτε ἐπηκολούθει ἐνδιαφέρουσα συζήτησις, ἀπέδειξε διὰ μίαν ἀκόμη φορὰν τὴν ἀκτινοβολίαν, τὴν ὁποίαν ἀσκεῖ εἰς τὴν Χριστιανικὴν Οἰκουμένην τὸ Ἰνστιτούτον τῆς Ὁρθοδόξου Θεολογίας «Ἅγιος Σέργιος». Τὸ Ἰνστιτούτον τοῦτο, παρὰ τὰς ποικίλας δυσχερείας καὶ ἀντιζήτησας, τὰς ὁποίας ἀντιμετωπίζει, ἐξακολουθεῖ νὰ εἶναι ἐν τῇ Δύσει θαυμασιὰ φωτοβόλος ἐστία τοῦ ὀρθοδόξου πνεύματος καὶ θαλερὸν φυτώριον ὀρθοδόξων σπουδῶν, τοῦθ' ὅπερ συντελεῖ εἰς τὸ νὰ χαίρῃ ἐκτιμῆσεως ἐκ μέρους καὶ αὐτῶν τῶν ἑτεροδόξων, οἵτινες μετὰ σεβασμοῦ ἀνταποκρίνονται κατ' ἔτος εἰς τὴν πρόσκλησίν του πρὸς συμμετοχὴν εἰς τὰς ὑπ' αὐτοῦ διοργανούμενας ἑβδομάδας λειτουργικῶν σπουδῶν. Οὕτω τὸ

ΤΟ ΤΕΤΑΡΤΟΝ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΣΥΜΠΟΣΙΟΝ ΤΟΥ REGENSBURG (ΙΟΥΛΙΟΣ 1972)

Ἀπὸ τῆς 17ης μέχρι τῆς 23ης Ἰουλίου 1972 ἐν τῷ παρὰ τὴν Γερμανικὴν πόλιν Regensburg ὠραιότατῳ Spindlhof συνεκροτήθη τὸ «Τέταρτον Οἰκουμενικὸν Συμπόσιον τοῦ Regensburg» (4. Regensburger Ökumenisches Symposion), ὅπερ ἡσχολήθη περὶ τὸ θέμα «Κοινωνία—Τὸ πρόβλημα τῆς Intercommunio».

Τὸ Συμπόσιον τοῦτο συνεκλήθη κατόπιν προσκλήσεως, γενομένης πρωτίστως πρὸς Ὁρθοδόξους καὶ Ρωμαιοκαθολικούς θεολόγους καὶ δευτερευόντως πρὸς ἐκπροσώπους τινὰς τοῦ προτεσταντικοῦ κόσμου, διακρινομένους διὰ τὸ οἰκουμενικὸν αὐτῶν ἐνδιαφέρον. Ἡ πρόσκλησις αὕτη ἀπηρθύνθη ὑπὸ τοῦ εἰς τὰς Ἐκκλησίας τῆς Ἀνατολῆς ἀφορῶντος εἰδικοῦ Τμήματος τῆς Οἰκουμενικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Γερμανικῆς Συνόδου τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν Ἐπισκόπων «Ökumenische Kommission der Deutschen Bischofskonferenz — Sektion: Kirchen des Ostens». Ἡ Ἐπιτροπὴ αὕτη, ὡς γνωστόν, ἀπεφάσισε τὴν σύγκλησιν τῶν Οἰκουμενικῶν Συμποσίων τοῦ Regensburg ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τῆς ἐπὶ τῶν διαχριστιανικῶν ζητημάτων Ἐπιτροπῆς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως.

Ἡ ὀργάνωσις τοῦ Δ' Οἰκουμενικοῦ Συμποσίου, ὡς καὶ τῶν τριῶν προηγουμένων, ὀφείλεται εἰς τὸν ἐξαιρετὸν φιλορθόδοξον ῥωμαιοκαθολικὸν ἱερέα Dr. Albert Rauch, Γραμματέα τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Ἀνατολῆς Τμήματος τῆς μνημονευθείσης Οἰκουμενικῆς Ἐπιτροπῆς, τοῦ ὁποίου προΐσταται ὁ διακεκριμένος Σεβασμιώτατος Ἐπίσκοπος τοῦ Regensburg Dr. Ροῦντολφ Γκράμπερ (Rudolf Graber).

Αἱ ἐργασίαι τοῦ Δ' Οἰκουμενικοῦ Συμποσίου τοῦ Regensburg, ὡς καὶ τῶν τριῶν προηγουμένων, διεξήχθησαν ἐν ἀτμοσφαιρᾷ οὐχὶ ἀπλῶς συνεργασίας, ἀλλὰ τοῦτ' αὐτὸ ἀδελφικῆς συμβιώσεως καὶ ἀγάπης, ἐξα-

σφαλιζομένης ἐν τῷ ὠραίῳ καὶ φιλοξένῳ περιβάλλοντι τοῦ Spindlhof, ἐνθα διακονεῖ ὡς Διευθυντῆς ὁ διὰ τὴν ἐξαιρετὸν αὐτοῦ κοινωνικὴν καὶ ἱεραποστολικὴν δραστηριότητα προσφάτως ὑπὸ τῆς Γερμανικῆς Κυβερνήσεως λαμπρὸς ἱερεὺς Josef Grillmeier, ὅστις ἐνσαρκώνει πλήρως τὸ ἰδεώδες τῆς διακονούσης ἀγάπης, ἥτις ἐν πνεύματι αὐτοθυσίας καὶ ἐν ταπεινοφροσύνῃ ποιεῖ ἀθορύβως τὰ πάντα πρὸς χάριν τῶν συνανθρώπων καὶ τῶν ἰδεωδῶν τῆς Ἐκκλησίας.

Ἐκ τῶν Ὁρθοδόξων, οἵτινες μετέσχον τοῦ Συμποσίου, θὰ ἠδύναντο νὰ μνημονευθοῦν οἱ ἐκπροσωποῦντες τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον Σεβ. Μητροπολίται Μηλιτουπόλεως κ. Στυλιανὸς καὶ Καλαβρίας κ. Αἰμιλιανὸς, ὡς καὶ ὁ Καθηγητῆς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης κ. Κωνσταντῖνος Καλλίνικος, ὁ ἐκ τοῦ Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων πανοσ. ἀρχιμ. κ. Κορνήλιος Ροδουσσάκης, οἱ ἐκπροσωποῦντες τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ρωσίας Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Βιέννης καὶ Αὐστρίας κ. Γερμανός, οἱ ἐκπροσωποῦντες τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Σερβίας Σεβ. Ἐπίσκοπος Δυτικῆς Εὐρώπης καὶ Αὐστραλίας κ. Λαυρέντιος καὶ ὁ Καθηγητῆς τῆς ἐν Βελιγραδίῳ Θεολογικῆς Σχολῆς κ. Dimitrije Dimitrijevic, οἱ ἐκπροσωποῦντες τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ρουμανίας Θεοφ. Ἐπίσκοπος Κωνσταντίας καὶ βοηθὸς τῆς Ἐπισκοπῆς Κάτω Δουνάβεως κ. Γεράσιμος καὶ ὁ Καθηγητῆς τῆς ἐν Βουκουρεστίῳ Θεολογικῆς Σχολῆς Dr. Staniloae, ὁ ἐκπροσωπῶν τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος Καθηγητῆς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Εὐάγγελος Θεοδώρου, ὅστις μετέφερε πρὸς τοὺς μετέχοντας τοῦ Συμποσίου εὐχετήριον μήνυμα τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου, ὁ ὁμότιμος Καθηγητῆς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ. Βασίλειος Ἐξαρχος καὶ ὁ Καθηγητῆς τῆς αὐτῆς Σχολῆς κ. Γεώργιος Γαλίτης, ὁ ἐντεταλμένος διὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς Ὁρθοδόξου Θεολογίας εἰς τὸ ἐν Graz Πανεπιστήμιον κ. Gregor Larentzakis, οἱ θεολόγοι κ.κ. Μιχαὴλ Καναβάκης, Δημήτριος Ρήγας κ.ἄ.

Ἐκ τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν μετέσχον ἐνεργῶς τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συμποσίου ὁ Σεβ. Ἐπίσκοπος τοῦ Regensburg κ. Rudolf Graber, ὁ βοηθὸς αὐτοῦ Θεοφ. Ἐπίσκοπος κ. Vinzenz Guggenberger καὶ ὁ ἱερεὺς Dr. Albert Rauch, οἱ Καθηγηταὶ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Regensburg Dr. Johann Auer καὶ Dr. Franz Mussner, οἱ Καθηγηταὶ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ ἐν Würzburg Πανεπιστημίου Dr. Hermenegild Biedermann καὶ Dr. Bernward Willeke, ὁ Καθηγητῆς τῆς Θεολογικῆς Σχο-

Ἰνστιτούτου «Ἅγιος Σέργιος» εἶναι καὶ φυτώριον ὑγιοῦς οἰκουμενικοῦ πνεύματος. Ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου δέον ἰδιαιτέρως νὰ ἐξαρθῇ ὁ πρωτοπορειακὸς τοῦ ῥόλος. Ἰδίως εἰς τὸν τομέα τῆς συνάψεως οἰκουμενικοῦ διαλόγου τῆς Ὁρθοδοξίας μετ' ἐκπροσώπων πρὸ πάντων τῆς ἐγγύτερον πρὸς ἡμᾶς ἱσταμένης Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας αἱ μέχρι τοῦδε ὀργανωθεῖσαι ὑπὸ τοῦ Ἰνστιτούτου δέκα ἐννέα ἐβδομάδες λειτουργικῶν σπουδῶν ἀποτελοῦν ἐξαιρετὸν ὑπόδειγμα ἀδελφικῆς συνεργασίας Ὁρθοδόξων καὶ ἑτεροδόξων, πρὸ πάντων Ρωμαιοκαθολικῶν.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν.

Η ΜΟΡΦΗ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ

Κάθε ἑορτή τῆς Παναγίας, και ἰδίως τὸ Δεκαπενταύγουστον, μᾶς προσκαλεῖ νὰ στρέψωμεν τὴν προσοχήν μας πρὸς τὴν Θεοτόκον. Εἶναι τόσον πολὺ συνδεδεμένη ἡ ζωὴ μας μετὰ τὴν Μητέρα τοῦ Χριστοῦ, ὥστε ἐθνικῶς και θρησκευτικῶς νὰ εὐρίσκωμεν, ὅτι ἡ Θεοτόκος Μαρία συνοδεύει τὴν ἱστορικὴν μας πορείαν και μᾶς προστατεύει και ὡς ἄτομα και ὡς Λαόν.

Διὰ τοῦτο δὲν εἶναι ἀνάγκη, ἀπευθυνόμενος πρὸς Ἑλληνας Χριστιανούς, νὰ περιγράψω τὴν ἔκτασιν τοῦ συνδέσμου μας μετὰ τὸ ὑπέρτιμον αὐτὸ πρόσωπον, ποῦ ἔρχεται μόνον ὕστερα ἀπὸ τὸν Χριστὸν εἰς τὸ κέντρον τῆς ἀγάπης και τῆς εὐλαβείας τοῦ Γένους μας.

Ἄλλ' ἐπειδὴ αἱ πρῶται ἡμέραι τοῦ Αὐγούστου, μετὰ τὴν ὠραίαν ἀκολουθίαν τῆς Παρακλήσεως ποῦ κορυφούται εἰς τὴν ἑορτὴν τῆς Κοιμήσεως, θέτουν

εἰς τὸ προσκῆνιον τοῦ θρησκευτικοῦ μας βίου τὴν Παναγίαν, διὰ τοῦτο ἐπιχειρῶ νὰ διερμηνεύσω τῆς Ἐκκλησίας μας και τοῦ Λαοῦ μας τὴν ἱεροπρεπῆ ἐγκαύχησιν εἰς τὴν συχνὴν ἐπίκλησιν τοῦ ὀνόματος τῆς Παναγίας και διερυνήσω τὰ μυστικὰ μηνύματα ποῦ ἐκπέμπει ἡ μορφή τῶν ἱερῶν εἰκόνων τῆς Θεομήτορος, αἱ ὁποῖαι στολιζοῦν τοὺς Ναοὺς μας και τὰ σπίτια μας.

Οἱ Ὁρθόδοξοι Χριστιανοὶ γνωρίζομεν ἀπὸ τὴν Εὐαγγελικὴν και Ἐκκλησιαστικὴν διδασκαλίαν, ὅτι ἡ Μαρία, ἡ Θεοτόκος, εἶναι πρόσωπον ὡς και ἡμεῖς, πρόσωπον φυσικὸν και ἀνθρώπινον, ποῦ ἐπέρασεν ὅμως κάθε βαθμὸν και ἀνθρώπινον, ποῦ ἀρετῆς και ἠθικῆς ἀκεραιότητος και κατεστάθη εἰς τὴν θέσιν τοῦ τελείου και φυσικοῦ ἐκπροσώπου τῆς ὅλης ἀνθρωπότητος.

Δὲν εἶναι τυχαῖον τὸ ὄνομα «Παναγία», μετὰ τὸ

λῆς τοῦ ἐν Tübingen Πανεπιστημίου Dr. Hermann Vogt, ὁ ἐκ Nijmegen Καθηγητῆς Dr. Van der Ploeg, ὁ ἐντεταλμένος διὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς Ὁρθόδοξης Θεολογίας εἰς τὸ ἐν Trier Λειτουργικὸν Ἰνστιτούτον φιλορθόδοξος θεολόγος Paul Wiertz, ὁ διακεκριμένος ἡγούμενος τῆς ἐν Scheyern Μονῆς Dr. Johannes Hoeck, ὁ ἐξ Ἰρλανδίας ἱερεὺς Vincent Twomey, ὁ ἱερεὺς Dr. Stephan Horn, ὁ θεολόγος Dr. Paul-Gerd Müller κ.ἄ.

Ἡ ἐναρκτήριος συγκέντρωσις τοῦ Συμποσίου ἐν Spindlhof τὴν ἑσπέραν τῆς 17ης Ἰουλίου 1972 συνεδέθη μετὰ δεξιώσεως, γενομένης ὑπὸ τοῦ Ἐπισκόπου τοῦ Regensburg Dr. Rudolf Graber.

Τὴν 18ην Ἰουλίου ἐγένοντο διεξοδικαὶ συζητήσεις ἐπὶ τῶν πολυγραφημένων εἰσηγήσεων και τῶν πορισμάτων τῶν ἐπ' αὐτῶν συζητήσεων, αἵτινες ἐγένοντο εἰς ἐν ἀνώτερον Φροντιστήριον (Oberseminar), ὄργανον ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τοῦ Regensburg ὑπὸ τῶν Καθηγητῶν Dr. Ratzinger και Dr. Mussner και ἀσχοληθῆν περὶ τὸ γενικὸν θέμα τοῦ Συμποσίου. Ἐν τῷ Φροντιστηρίῳ τούτῳ ἐξετάσθησαν διεξοδικῶς τὰ ζητήματα τῆς «Κοινωνίας ἐν τῇ Καινῇ Διαθήκῃ», τῆς «Κοινωνίας ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῶν πρώτων αἰώνων», τῶν αἰτίων τοῦ σχίσματος και τῆς ἀπ' ἀλλήλων ἀποξενώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν, τῆς ὀρολογίας, ἣτις ἀναφέρεται εἰς τὸ ζήτημα τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς ἐνότητος μετὰ τῶν Ἐκκλησιῶν και τοῦ τρόπου τῆς πραγματοποιήσεως ταύτης.

Τὴν 19ην και 20ὴν Ἰουλίου 1972 ἡ συζήτης ἐστράφη κυρίως περὶ τὰς ἐκτενεῖς εἰσηγήσεις ἀφ' ἑνὸς τοῦ Καθηγητοῦ Εὐαγγ. Θεοδώρου, ὅστις ἀμίλησεν ἐπὶ τοῦ θέματος «Διαφοραὶ μετὰ τῆς Ὁρθόδοξου και τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας εἰς τὸν λειτουργικὸν τομέα», και ἀφ' ἑτέρου τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Μηλιτουπόλεως κ. Στυλιανοῦ, ὅστις

ἀνέπτυξε τὸ θέμα «Ἡ ἐνότης τῆς Ἐκκλησίας ὡς ἀποστολή και ὡς δυνατότης σήμερα». Ἐκ τῶν εἰσηγήσεων τούτων και ἐκ τῶν γενομένων ἐπ' αὐτῶν συζητήσεων ἐγένετο κατανοητὸν, ὅτι τὰ οὐσιωδῶς χωρίζοντα ἀπ' ἀλλήλων τὴν Ὁρθόδοξον και τὴν Ρωμαιοκαθολικὴν Ἐκκλησίαν δὲν εἶναι τόσον θεολογούμενά τινα ζητήματα ἢ αἱ ἐπὶ τοῦ λειτουργικοῦ πεδίου διαφοραὶ, ὅσων ἡ περὶ τοῦ πρωτείου και ἀλαθῆτου τοῦ Πάπα δυτικῆ ἀντίληψις και τὰ ψυχολογικὰ προβλήματα, ἅτινα δημιουργοῦνται ἐκ τοῦ θεσμοῦ τῆς Οὐνίας, και ἐκ τῆς ἐν τῇ ἱστορίᾳ ἀποξενώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν ἀπ' ἀλλήλων. Ὡσαύτως ἐκ τῆς συζητήσεως κατέστη φανερόν, ὅτι, συμφώνως πρὸς τὴν Ὁρθόδοξον κατέστη ψιν, ἡ «Intercommunio» ἐν τῇ ἐννοίᾳ τῆς πλήρους μυστηριακῆς κοινωνίας τῶν Ἐκκλησιῶν δὲν εἶναι ἡ ὁδὸς πρὸς τὴν πλήρη ἀποκατάστασιν τῆς ἐνότητος αὐτῶν, ἀλλὰ θὰ ἔλθῃ μόνον ὡς ἐπισφράγις τῆς ἐνότητος ταύτης, ἣτις θὰ εἶναι τὸ τέρμα, πρὸς τὸ ὁποῖον θὰ ὀδηγήσῃ ἡ ἀρξαμένη ἤδη ἄρσις τῆς ἀποξενώσεως τῶν ἐπὶ αἰῶνας ἐχθρικῶς διακειμένων πρὸς ἀλλήλας Ἐκκλησιῶν.

Τῆς 21ης Ἰουλίου οὕσης ἡμέρας ἐλευθέρως διὰ τούτων συνέδρου, ἡ 22α Ἰουλίου ἀφιερῶθη εἰς ἀνταλλαγὴν ἀπόψεων ἐπὶ τοῦ θέματος τοῦ Ἐ' Οἰκουμενικοῦ Συμποσίου τοῦ Regensburg. Τὴν μεσημβρίαν τῆς 23ης Ἰουλίου ἔληξε τὸ Συμπόσιον διὰ γεύματος, εἰς τὸ ὁποῖον περεκάθησε και ὁ Σεβ. Ἐπίσκοπος τοῦ Regensburg Dr. Rudolf Graber.

Περὶ τῶν κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ Συμποσίου γενομένων ἐπιμνημοσύνων ἐκδηλώσεων διὰ τὸν ἀείμνηστον Πατριάρχην Ἀθναγόραν ἐγένετο λόγος εἰς τὸ προηγούμενον φύλλον τῆς «Ἐκκλησίας».

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

ὁποῖον τὴν ἀποκαλεῖ ἡ Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία. Μὲ τὸ ὄνομα αὐτὸ δηλώνει ἡ θρησκευτικὴ μας διαί-
σθησις χαρακτηριστικὰ ἐκτάκτου βαθμοῦ καὶ ση-
μασίας. Εἶναι αὐτὰ ποῦ ἀπέκτησεν ἡ Μαρία διὰ
τῆς ταπεινώσεως καὶ τῆς προθύμου συνεργασίας
μετὰ τοῦ Θεοῦ εἰς τὸ μυστήριον τῶν μυστηρίων ποῦ
συνθέτει ἡ ἀσύλληπτος ταπεινώσις τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν
ἐνανθρώπησιν τοῦ αἰωνίου Λόγου Αὐτοῦ.

Ἐπὶ πλεόν, τὸ σεβάσιμον αὐτὸ ὄνομα ἀποκαλύ-
πτει καὶ τῆς πίστεως τὰ βάθη, δυνάμει τῆς ὁποίας
ἡ Μαρία καὶ ἐβίωσεν ὅλας τὰς φάσεις τῆς ἐπιγείου
ζωῆς τοῦ Χριστοῦ καὶ τὴν τραγωδίαν τῆς θυσίας
Του καὶ τὴν δόξαν τῆς νίκης Του καὶ τὴν ὄλην
ἀνακεφαλαίωσιν ποῦ ἐπενεργήθη δι' Αὐτοῦ εἰς τὰ
βάθη τοῦ κόσμου καὶ τοῦ ἀνθρώπου, διὰ τὰ ἐκπληρω-
θῆ τὸ σχέδιον ποῦ ὁ Θεὸς ἔθεσεν ὡς σκοπὸν τῆς
δημιουργίας Του.

Ἡ ἀνακεφαλαίωσις αὐτὴ συνετελέσθη ὡς ἀνα-
σύνταξις καὶ ἀποκατάστασις πρῶτον εἰς τὸ πρόσωπον
τῆς Παναγίας. Πρῶτη ἐξ ὄλων αὐτὴ ἐγνώρισε τὸ μυσ-
τήριον τῆς σωτηρίας ὡς εἴσοδον τοῦ Λόγου μέσα
της καὶ ὡς συνέπειαν τῆς σωτηρίας τοῦ κόσμου
γενικῶς καὶ τοῦ ἀνθρώπου προσωπικῶς.

Ὅταν εἰς τὸ ἄγγελμα καὶ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ
εἶπε «γεννηθήτω», τότε ἡ Μαρία ἔγινε Παναγία καὶ
πανάχραντος καὶ πανάμωμος. Τότε μαζί Της εἶπε
«ναί» εἰς τὸν Θεὸν καὶ ὁ ἄνθρωπος καὶ ὁ κόσμος.
Ἀπὸ τότε ἤρχισεν ὁ ἄνθρωπος νὰ ξαναγίνεται, νὰ
ἀναγεννᾶται καὶ νὰ θεοῦται. Αὐτὸς ἦτο ὁ σκοπὸς
τοῦ ἐρχομοῦ τοῦ Χριστοῦ εἰς τὸν κόσμον μας. Ἦλ-
θε νὰ σώσῃ τὸν ἄνθρωπον. Καὶ τοῦτο σημαίνει,
ὅτι μὲ τὴν ἔνωσιν τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ἀνθρώπου
εἰς τὸ πρόσωπόν Του, ἓνα καὶ ἀνεπανάληπτον, ἐτέ-
θη καὶ πάλιν ὁ ἄνθρωπος εἰς ἐπαφὴν μετὰ τοῦ Θεοῦ
καὶ ἤδρε τὸν δρόμον ποῦ ὀδηγεῖ εἰς τὴν θέωσιν,
δηλαδὴ τὴν γνώσιν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν συμμετοχὴν
εἰς τὴν ζωὴν τοῦ Θεοῦ κατὰ τὴν ἀναλογίαν τοῦ τε-
λείου πρὸς τὸ ἀτελές, τοῦ Κτίστου πρὸς τὸ κτίσμα
καὶ κατὰ τὸ μέτρον τῆς προσαρμογῆς τῆς ζωῆς
κάθε πιστοῦ πρὸς τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ.

Τὸ ἀποτέλεσμα καὶ τὸν σκοπὸν τοῦ ἐρχομοῦ
τοῦ Χριστοῦ εἰς τὸν κόσμον τῶν ἀνθρώπων ἐρευ-
νοῦν ἐπὶ αἰῶνας ὅλοι οἱ Χριστιανοὶ καὶ εἰς τὴν Ἀ-
νατολὴν καὶ εἰς τὴν Δύσιν. Ἡμεῖς οἱ Ὁρθόδοξοι
ἠῦραμεν, ὅτι σκοπὸς τῆς ὄλης δημιουργίας εἶναι
ὁ ἄνθρωπος καὶ τοῦ ὄλου ἀνθρώπου ὁ Θεός. Δηλαδὴ
ὁ ἄνθρωπος ἔγινε διὰ τὸν Θεὸν καὶ διὰ τὸ εἶναι πλη-
σίον Αὐτοῦ. Καὶ αὐτὴν τὴν κατάστασιν καὶ τὸ τέρ-
μα τοῦ προορισμοῦ μας ἀπὸ τὴν ἀρχὴν μέχρι σή-
μερον ὀνομάζουν οἱ διδάσκαλοι τῆς Ἐκκλησίας
μας θ έ ω σ ι ν. Τὴν ἔθεσαν ὡς σκοπὸν καὶ ἀποτέ-
λεσμα τοῦ ἐρχομοῦ τοῦ Χριστοῦ εἰς τὸν κόσμον.

Ἡ πραγματώσις τοῦ σκοποῦ τούτου εἶναι γνω-
στὴ καὶ ὡς σωτηρία καὶ ὡς δικαίωσις καὶ ὡς ἀπολύ-
τρωσις. Μὲ τοὺς ὅρους αὐτοὺς ἐξηγοῦμεν τὴν αἰτίαν
τῆς πρώτης παρουσίας τοῦ Χριστοῦ καὶ κηρύττομεν
τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ θανάτου καὶ τῆς Ἀναστάσεως

Αὐτοῦ. Ἐκεῖ τοποθετοῦμεν καὶ τὸ ἐπίτευγμα καὶ τὸ
τέρμα τῆς πορείας κάθε πιστοῦ Χριστιανοῦ.

Οἱ Δυτικοὶ Θεολόγοι πρὸς τὸ ἴδιον τέρμα καὶ τὸ
ἴδιον ἀποτέλεσμα ἀποβλέπουν. Ἀλλὰ τὸ ἐκφράζουν
μὲ διαφορετικοὺς ὅρους. Αὐτοὶ τοποθετοῦν τὸ ἐπι-
σφράγισμα τοῦ ἔργου τοῦ Χριστοῦ εἰς τὴν «Υἰοθε-
σίαν». Δηλαδὴ ἀποβλέπουν εἰς τὴν κατάστασιν, κατὰ
τὴν ὁποίαν ὅλοι θὰ γίνουν υἱοὶ τοῦ Θεοῦ κατὰ χάριν,
ὡς ἦτο ὁ Χριστὸς Υἱὸς τοῦ Θεοῦ κατὰ φύσιν. Δι'
αὐτὸ καὶ ἡ ὄλη θεολογικὴ τῶν θεώρησις κινεῖται μέσα
εἰς τὴν λεγομένην «Θεολογίαν τῆς χάριτος». Τὰ μέσα,
διὰ τῶν ὁποίων μεταδίδεται ἡ χάρις, εἶναι τὰ Μυστήρια.
Δι' αὐτῶν οἱ πιστοὶ γίνονται μέλη τῆς Ἐκκλησίας,
δηλαδὴ μέτοχοι τοῦ Σώματος τοῦ Χρι-
στοῦ καὶ δι' αὐτοῦ μέτοχοι τῆς ζωῆς τοῦ ἐν Τριάδι
Θεοῦ.

Οἱ Προτεστάνται Θεολόγοι πλησιάζουν τὸ ἀπο-
τέλεσμα τοῦ ἔργου τοῦ Χριστοῦ ἀπὸ ἄλλην πλευράν.
Αὐτοὶ βλέπουν τὸν ἄνθρωπον ὡς ξεπεσμένον καὶ ὡς
ἐνσαρκωμένην ἁμαρτίαν. Τὸν θεωροῦν ὡς ἀποξενω-
θέντα τῶν πρώτων χαρακτηριστικῶν γνωρισμάτων
καὶ προσόντων τῆς *Justitia originalis* καὶ ὡς
τελείως στερηθέντα τῆς παρουσίας τοῦ Θεοῦ.
Συνέπεια τούτου εἶναι ἡ ἀντίληψις, ὅτι πίστις καὶ
λόγος εἶναι ἀντίθετα, ὡς ἐὰν ἡ λογικὴ εἶναι ἀπλῶς
αὐτόματον ἀνθρώπινον προῖον καὶ ἀποτέλεσμα
αὐτοδυνάμου ὑπάρξεως καὶ ἀναπτύξεως τοῦ ἀνθρώ-
που. Νομίζουν ἐπὶ πλεόν, ὅτι καίτοι ὁ ἄνθρωπος
ἐνεδύθη τὸν Χριστὸν διὰ τοῦ Βαπτίσματος, ὅμως δὲν
σώζεται, ἀλλὰ παραμένει ἁμαρτωλός. Σώζονται μόνον
ἐκεῖνοι ποῦ «ἀπὸ καταβολῆς κόσμου» εἶναι προωρι-
σμένοι νὰ σωθοῦν.

Ὁ ἀπόλυτος αὐτὸς προορισμός, κηρυχθεὶς εἰς
τούς νεωτέρους χρόνους ὑπὸ τοῦ Καλβίνου, εἶναι
ἀπαράδεκτος καὶ διὰ τοὺς Ὁρθοδόξους καὶ διὰ τοὺς
Ρωμαιοκαθολικοὺς καὶ τοὺς Ἀγγλικανούς. Ἐπηρεάζει
ὅμως ἀκόμη ὄχι ὀλίγους Προτεστάντας.

Ἡ θεώρησις αὐτὴ τοῦ ἀποτελέσματος τοῦ ἔργου
τοῦ Χριστοῦ δείχνει, μεταξύ ἄλλων, ὅτι οἱ Δυτικοὶ
Θεολόγοι παραδέχονται, ὅτι ὑπάρχει μεγάλο χάσμα
μεταξὺ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπου, παρὰ τὸ γεγονὸς τῆς πα-
ρουσίας τοῦ Χριστοῦ εἰς τὴν ζωὴν τῶν Χριστιανῶν.
Ὁ Θεὸς διὰ πολλοὺς Θεολόγους τῆς Δύσεως ὡς ὁ
Karl Barth εἶναι πολὺ μακρὰν ἀπὸ ἡμᾶς. Ὁμοιάζει
μὲ τὸν Θεὸν τοῦ Ἀριστοτέλους ποῦ αὐτοαγαπᾶται
καὶ αὐτοθεωρεῖται, παραμένων εἰς μίαν ἀπόλυτον
ὑπερβατικότητα καὶ μόνωσιν. Ἐχει συγγένειαν καὶ
μὲ τὴν Ἰουδαϊκὴν περὶ Θεοῦ ἀντίληψιν τοῦ κρυμμέ-
νου καὶ ἐκδικητικοῦ Θεοῦ.

Διὰ τοὺς Ὁρθοδόξους ὁ Θεὸς καίτοι περιγρά-
φεται ἀφαιρετικῶς καὶ ὀνομάζεται «ἀκατάληπτος»,
δὲν εἶναι ἀπλῶς ἀνεφίκτως ὑπερβατικός, ἀλλὰ καὶ
ἐνδοκοσμικός καὶ προσιτός. Ὁ Θεὸς εἶναι πλησίον
μας. «Ἐντὸς ἡμῶν ἐστίν». Εἰς τὴν Θεῖαν Εὐχαριστίαν
γίνεται τροφή μας. Εἰς τὴν προσευχὴν τὴν κοινὴν
καὶ τὴν κατ' ἴδιαν γίνεται φίλος μας. Εἶναι ὁ Πατὴρ
καὶ ὁ σύντροφός μας καὶ ὡς «ἐνώπιος ἐνωπίω» μᾶς

ὀμιλεῖ διὰ τοῦ Εὐαγγελίου καὶ διὰ τῆς λατρείας καὶ διὰ τῶν μυστικῶν τύπων τῆς εὐλαβείας καὶ διὰ τῆς καθ' ὅλου ζωῆς καὶ μυστικῆς ἐμπειρίας τῶν Ἁγίων.

Τὸ σπουδαιότερον ὅμως μέσον, διὰ τοῦ ὁποίου ἀποκαλύπτεται ἡ ἐν τῷ κόσμῳ παρουσία τοῦ Θεοῦ, εἶναι τὰ πρόσωπα, αἱ εἰκόνες τοῦ Θεοῦ, οἱ ἄνθρωποι. Δὲν ὑπάρχει τελειότερον μέσον ἀπὸ τὰ πρόσωπα, διὰ νὰ γίνηται ὁ Θεὸς ἱστορικὸς καὶ ὁρατός. Εἰς αὐτὴν ἀκριβῶς τὴν δυνατότητα ἐγκεῖται τὸ μέτρον καὶ εὐρίσκεται τὸ μέσον τῆς ἀγιότητος τοῦ ἀνθρώπου.

Δὲν ὑπῆρξε ποτὲ πρόσωπον τόσης πνευματικῆς διαφανείας καὶ ὠραιότητος, ὅσον ἡ Θεοτόκος Μαρία. Ποία προσφορά ἀνθρώπου δύναται νὰ φθάσῃ τὴν προσφορὰν Τῆς; Διὰ τῆς προσφορᾶς αὐτῆς ἔλαβεν ὁ Θεὸς ἀνεπανάληπτον ἀνθρωπίνην ὁρατότητα. «Ὁ λόγος σὰρξ ἐγένετο καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν» διὰ τῆς φυσικῆς συνεργίας τῆς Παναγίας. Δι' αὐτὸ οὐδεὶς Ἅγιος πρὸ Χριστοῦ καὶ μετὰ Χριστὸν θὰ δυνηθῇ νὰ συγκριθῇ μετὰ τὴν ἀγιότητα τῆς Παναγίας. Κανεὶς ποτὲ δὲν θὰ τὴν φθάσῃ, οὔτε ἄγγελος οὔτε ἄνθρωπος. Δι' αὐτὸ θὰ παραμένῃ καὶ θὰ ὀνομάζεται «ὑπερτέρα πάσης κτίσεως» καὶ «πλατυτέρα τῶν οὐρανῶν» καὶ «σκηνὴ τοῦ Θεοῦ καὶ Λόγου» καὶ «Ἁγία Ἁγίων μεϊζων».

Αἱ εἰκόνες τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ποὺ διακονοῦν τὴν μορφήν τῆς Παναγίας, τὴν παρουσιάζουν καὶ χαρούμενη καὶ λυπημένη συγχρόνως. Εἰς αὐτὰς τὰς εἰκόνας ἡ Χριστιανικὴ Ἀνατολικὴ βαθύτης ἐναπετύπωσε τὸ λεγόμενον «χαροποιὸν πένθος». Ὁ περιεργὸς αὐτὸς συνδυασμὸς τῆς χαρᾶς καὶ τῆς λύπης εὐρίσκεται μέσα εἰς τὸ νόημα τοῦ παραδόξου, ποὺ πλατύνει τὸ Χριστιανικὸν μυστήριον ἀπὸ τὸ πρόσωπον τοῦ Χριστοῦ μέχρι κάθε Ἁγίου, παλαιοῦ ἢ νέου.

Ἡ Παναγία χαίρει καὶ λυπεῖται. Χαίρει, διότι ἐγνώρισε τὸν Θεὸν καὶ δι' αὐτῆς ὁ κόσμος, ὅσον οὐδέποτε οὔτε ὁ Μωϋσῆς ὁ Θεόπτης, οὔτε ὁ Ἡλίας ὁ διφρηλάτης, οὔτε ὁ Ἰωάννης ὁ Βαπτιστής, οὔτε οἱ Ἀπόστολοι οἱ δώδεκα καὶ οἱ ἑβδομήκοντα μποροῦν νὰ συγκριθοῦν μετὰ τὴν πνευματικὴν αὐτὴν ἐμπειρίαν τῆς Θεογνωσίας καὶ τῆς χαρᾶς τῆς «κεχαριτωμένης» Μαρίας. Καὶ ἡ χαρὰ τῆς δὲν εἶναι ἀπλῶς χαρὰ γνώσεως, ἀλλ' ἀνάβλυσμα τῆς δωρεᾶς ποὺ τῆς ἐδόθη. Εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς συνειδητῆς ἀνακεφαλαίωσης ποὺ τὴν μετεποίησεν εἰς ἄχραντον, εἰς κτίσιν καινὴν, εἰς φύσιν τελειωθεῖσαν, εἰς κόρην θεωθεῖσαν, τῆς θείας χάριτος κοινωνόν.

Ἡ Παναγία λυπεῖται. Κανένα πρόσωπον δὲν ἐλυπήθη τόσον, ὅσον ἡ Μητέρα τοῦ Χριστοῦ. Διότι καμμία μητέρα μέσα εἰς τὴν ἱστορίαν δὲν ἐξῆσε τὴν τραγωδίαν, εἰς τὴν ὁποίαν εὐρέθη ἡ Μαρία. Ὁ Γολγοθᾶς μετὰ τὸν Σταυρὸν δὲν ἦτο ἀπλοῦν δρᾶμα τρόμου καὶ φόνου. Ἦτο καὶ σκηνὴ τῆς πολώσεως τοῦ μίσους τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸν Θεὸν καὶ φόνος ὄχι ἀνθρώπου κοινοῦ, ἀλλὰ τοῦ μόνου τελείου καὶ

ἀνεπανάληπτου προσώπου τῆς ἱστορίας, τοῦ Θεανθρώπου. Ποτὲ τέτοιο ἐγκλημα δὲν διεπράχθη οὔτε τὸ ἐγνώρισε ἄλλη μητέρα. Μόνον ἡ Παναγία τὸ ἐξῆσε, διότι αὐτὴ μόνον ἐγινε καὶ δὲν πρόκειται ἄλλη νὰ γίνῃ Θεομήτωρ.

Ἐπὶ πλεόν, ἡ Παναγία λυπεῖται διὰ τοὺς ἀνθρώπους, δι' ὅλους ἡμᾶς. Διότι λησμονοῦμεν τὴν πίστιν. Διότι ἐξεπέσαμεν ἀπὸ τὰ ὕψη ποὺ μᾶς ἀνέβασεν ἡ θυσία καὶ ἡ νίκη τοῦ Υἱοῦ Τῆς. Διότι ἀδιαφοροῦμεν διὰ τὴν ἠθικὴν καὶ πνευματικὴν μας ἀνάπτυξιν. Διότι περιφρονοῦμεν μὲ σκέψεις καὶ πράξεις τοῦ Εὐαγγελίου τὰ νοήματα. Διότι τὰ ἔργα μας δείχνουν, ὅτι δὲν λαμβάνομεν τὸν Χριστὸν στὰ σοβαρὰ καὶ δὲν τοῦ ἀναγνωρίζομεν θέσιν καὶ σημασίαν εἰς τὴν προσωπικὴν μας ζωὴν καὶ σταδιοδρομίαν.

Δι' ὅλα ταῦτα λυπεῖται ἡ Παναγία. Καὶ ἡ λύπη Τῆς εἶναι διάχυτος μέσα εἰς τὰ πλαίσια τῆς ὑπερκοσμίου χαρᾶς, ἀπὸ τὰ ὁποῖα καὶ μεταδίδεται εἰς ἐκείνους ποὺ προσέχουν εὐλαβικὰ τὴν Εἰκόνα Τῆς. Δι' αὐτὸ ἡ εἰκόνα τῆς Παναγίας δὲν εἶναι ἀπλοῦν καλλιτεχνικὸν στόλισμα τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν κατοικιῶν μας. Εἶναι μᾶλλον μυστικὸν κήρυγμα ποὺ μᾶς προτρέπει νὰ ἐπιστρέψωμεν εἰς τὸν ἑαυτὸν μας, διὰ νὰ εὐρωμεν ἐκεῖ τὴν λύπην ποὺ μετὰ τρεπεταί εἰς χάραν. Τὸ πένθος ποὺ θὰ καθάρισῃ τὴν σύγχυσιν καὶ θὰ προκαλέσῃ τὴν χάραν τῆς εὐρέσεως τοῦ δρόμου ποὺ μᾶς φέρει εἰς τὸν προορισμὸν μας, εἰς τὸν Χριστὸν.

Δι' αὐτὸ ἡ προσεκτικὴ καὶ εὐλαβικὴ ἐνατένισις τῶν εἰκόνων τῆς Παναγίας συγκλονίζει καὶ ἀνανεώνει τοὺς Χριστιανούς. Ἡ μορφή τῆς Παναγίας φέρει καὶ πάλιν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς συνειδήσεως τὴν παλαιὰν μας θεοποιητικὴν φιλίαν, ποὺ ἀποτελεῖ τὴν ἑναρξιν τῆς πορείας μας πρὸς τὴν θέωσιν.

Οἱ λόγοι τῆς Παναγίας εἰς τὸν Γάμον τῆς Κανᾶ «κάμετε αὐτὸ ποὺ σᾶς λέγει» (Ἰωάν. 2,5), θὰ μείνουν διὰ κάθε Χριστιανὸν διαθήκη τῆς Θεοτόκου, ποὺ θὰ πλουτίσῃ καὶ θὰ ἀνανεώσῃ τὴν πίστιν. Θὰ εἶναι ὁδηγὸς ἀσφαλῆς τοῦ δρόμου ποὺ ὀδηγεῖ ἀπὸ τῶρα εἰς τὴν θέωσιν μας, τὴν κοινωνίαν μας δηλαδὴ μετὰ τὸν Θεόν.

Ἡ Παράκλησις, ποὺ περιγράφει τῆς ψυχῆς τὰ εὐλαβικὰ σκιρτήματα καὶ τὴν ἀγωνίαν καὶ ζητεῖ τῆς Παναγίας τὴν ἐπιστάσιαν διὰ τὴν προστασίαν τοῦ πνεύματος καὶ τὴν θεραπείαν τοῦ σώματός μας, παρέχει εἰς ὅλους ὠραιότατην εὐκαιρίαν ἀνανέωσης τῶν σχέσεών μας μετὰ τὴν Θεοτόκον.

Αἱ σχέσεις μας μαζί Τῆς εἶναι πάντοτε εὐεργετικά. Διότι μαζί Τῆς πλησιάζομεν εὐκολώτερα τὸν Χριστὸν. Διότι μαζί Τῆς ἐπιτυγχάνεται ταχύτερα ἡ ἀποκατάστασις τῆς ἡρεμίας καὶ τῆς εἰρήνης μέσα μας. Διότι μαζί Τῆς ἀποκτῶμεν τὴν ἀληθῆ ἀξιοπρέπειαν ποὺ ἀνήκει εἰς τὸν ἄνθρωπον, τὴν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ, τὸν συνεργάτην τοῦ Θεοῦ καὶ τὸν συμμετοχὸν τῆς χαρᾶς τοῦ Θεοῦ.

Καὶ ἡ Κοίμησις τῆς Θεοτόκου εἶναι χαρᾶς αἰτία. Διότι εἰς τὸν θάνατον τῆς Μαρίας οἱ Χριστιαν-

ΕΘΝΟΜΑΡΤΥΡΕΣ ΑΡΧΙΕΡΕΙΣ ΤΩΝ ΚΑΘ' ΗΜΑΣ ΧΡΟΝΩΝ*

Ζ'.

ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ ΚΑΛΑΦΑΤΗΣ

Μητροπολίτης Σμύρνης

(1910-1922)

Οὗτος ἐγεννήθη ἐν Τριγλία τῆς Προποντιδος κατὰ τὸ ἔτος 1867, ἐκ γονέων Νικολάου καὶ Καλλιόπης τὸ γένος Λεμωνίδου, ἐνθα καὶ ἐπεράτωσε τὰ πρῶτα αὐτοῦ γράμματα εἰς τὸ αὐτόθι ἐπτατάξιον σχολεῖον, διακριθεὶς διὰ τὴν ἐπίδοσιν αὐτοῦ εἰς τὰ μαθήματα μεταξὺ τῶν συμμαθητῶν του.

Ὁρεγόμενος παιδιόθεν περιβολὴν τοῦ κληρικοῦ ἐνδύματος καὶ ἐφιέμενος εὐρυτέρων σπουδῶν εἰς τὸν κύκλον τῆς θεολογικῆς ἐπιστήμης, 17έτης τὴν ἡλικίαν ἀπεστάλη ὑπὸ τοῦ πατρός του εἰς τὴν κατὰ Χάλκην Θεολογικὴν Σχολήν, ἐνθα, ὡς ὁ ἴδιος ἐτόνιζεν, «ἐποτίσθη τὸ ἄδολον γάλα τῆς θεοσεβείας καὶ τὸν γλυκὺν χυμὸν τῆς γνώσεως»· μεθ' ἑπταετείς ἐν αὐτῇ σπουδᾷ, ἔχων ὡς συμφοιτητὴν του τὸν μετὰ ταῦτα Μητροπολίτην Δεβρῶν, Βελισσοῦ, ἐκ Μακεδονίας δὲ προερχόμενον, Πολύκαρπον Θεολογίδην,

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 272 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 10 τεύχους.

νοὶ βλέπουν τὸ τέλος, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀρχὴν. Ἐννοοῦν τὸν θάνατον εὐκολώτερον ὡς μετάστασιν «ἐπὶ τὰ θυμηδέστερα» καὶ ἀτενίζουν τὴν ἀποκατάστασιν τῶν ἀνθρώπων ἐν τῷ προσώπῳ τῆς Μαρίας εἰς τὰ τελειότερα. Ἡ Μητέρα «τοῦ ἀενάου φωτός» φωτίζει τὴν σκιὰν τοῦ θανάτου, πρὸ τοῦ ὁποίου ὅλοι καὶ ἀποροῦμεν καὶ τρέμομεν. Διότι εἰς τὸν θάνατόν Της διαλευκαίνεται τὸ σκότος καὶ μικραίνει ἡ ἔκτασις του καὶ τελειώνει ὁ σκοπὸς του καὶ φαίνεται τὸ ἀποτέλεσμα τῆς σωτηριώδους ἐνεργείας τοῦ Υἱοῦ Της, πού ἐγένινεν ἄνθρωπος διὰ νὰ κάμῃ τοὺς ἀνθρώπους ἀθανάτους υἱοὺς τοῦ Θεοῦ.

Ἐπὶ πλέον, εἰς τὸν θάνατον τῆς Παρθένου εὐρίσκουμεν καὶ πάλιν σαφέστερον τὸν συνδυασμὸν τοῦ χαροποῦ πένθους, τὸν συνδυασμὸν τῆς λύπης καὶ τῆς χαρᾶς. Ἐλυπήθη ὁ ἄνθρωπος, διότι ἐξῆλθεν ἀπὸ τὰ γήινα σχήματα τῆς φυσικῆς ζωῆς ἡ Μαρία. Ἀλλὰ καὶ ἐχάρη καὶ χαίρεται, διότι ἀποκατεστάθη εἰς τὰ πλαίσια τῆς θεώσεως ὁ ἄνθρωπος μετ' ἐπικεφαλῆς τὴν Μαρίαν. Χαίρει ὁ ἄνθρωπος, διότι ἡ Κοίμησις τῆς Παναγίας ὡς μετάστασις ἤνοιξε τὸν δρόμον πού ὁδηγεῖ ὅλους τοὺς Χριστιανούς ἐκεῖ πού ἀνήκουν. Χαίρει, διότι εὐρίσκει, ὅτι ὁ ἐρχομὸς τοῦ Χριστοῦ εἰς τὸν φυσικὸν κόσμον δὲν ἐματαιώ-

ἐξῆλθε ταύτης ἀριστοῦχος, ἐπὶ τῇ ὑποβολῇ ἐναίσιμου διατριβῆς ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὅτι τῶν τριῶν Μ. Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν μόνῃ ἡ Ὁρθόδοξος Ἀνατολικὴ ἐστὶν ἡ ἀληθής», ἀνακηρυχθεὶς διδάσκαλος τῆς Ὁρθοδόξου θεολογικῆς Χριστιανικῆς θεολογίας.

Καὶ κατὰ τὴν, ἐν τῇ ὡς εἴρηται Σχολῇ, ὠραίαν παράδοσιν, κατὰ τὸ τελευταῖον ἔτος τῆς ἐν αὐτῇ φοιτήσεώς του, ἐχειροτονήθη διάκονος ὑπὸ τοῦ προστάτου αὐτοῦ Μητροπολίτου Μυτιλήνης Κωνσταντίνου Βαλλιᾶδου (1876-1893), προσληφθεὶς παρ' αὐτοῦ ὡς ἀρχιδιάκονός του, τὸν ὁποῖον ὑπὸ τὴν ιδιότητά του ταύτην ἠκολούθησεν ἀπὸ τοῦ 1893 καὶ εἰς τὴν Μητρόπολιν Ἐφέσου, εἰς ἣν οὗτος μετετέθη κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο.

Ἀληθές εἶναι, ὅτι ἡ παρὰ τοιοῦτω ἐξέχοντι καὶ διακεκριμένῳ ἐπὶ σοφίᾳ καὶ ἱεροπρεπείᾳ Ἱεράρχῃ ὑπηρεσίᾳ τοῦ Χρυσοστόμου ἐπέδρασεν εὐμενέστατα ἐπὶ τούτου, πολλὰ καὶ ὠφέλιμα διδαχθέντος, τὰ ὁποῖα ἀπέβησαν σπουδαιότατοι παράγοντες καὶ συμπαραστάται εἰς τὴν μετὰ ταῦτα ὑπεύθυνον διοίκησιν τῶν, δι' ἃς ἐξελέγη πνευματικὸς καὶ ἐθνικὸς ἡγέτης, Μητροπόλεων· καὶ παρὰ τὸ νεαρὸν τῆς ἡλικίας του ἐξεδηλώθησεν εἰς αὐτὸν τὰ ἐπίκτητα χαρίσματα, τὰ ὁποῖα ἐπλουτίσθησεν διὰ τῶν ἐπιστη-

θη, ἀλλ' ἐστεφανώθη μετ' ὁ ἀποτέλεσμα τῆς αἰωνίας τοποθετήσεως τοῦ φυσικοῦ ἀνθρώπου εἰς τὰ φωτεινὰ πλαίσια τῆς θεώσεως, τοῦ καρποῦ τούτου τοῦ θανάτου καὶ τῆς νίκης τοῦ Χριστοῦ.

Ἡ Παναγία εἶναι ἡ πρωτοπόρος εἰς τὴν θέωσιν. Οἱ Χριστιανοὶ ἀκολουθοῦμεν καὶ ἐτοιμαζόμεθα, διὰ νὰ ἀντικρῶμεν τὴν φωταγωγήσιν τῆς χαρᾶς. Δὲν θὰ φθάσωμεν τὸν βαθμὸν τῆς τελειώσεώς Της, οὔτε θὰ ἐνατενίσωμεν τὴν ἀγῆν τῆς θείας ἐλλάμψεως ὡς ἐκεῖνη. Διότι δὲν δυνάμεθα νὰ φθάσωμεν εἰς τὴν καθαρότητα, εἰς τὴν ὁποίαν ἐφθασεν ἡ Μαρία. Ὅλοι μας ὅμως ἐπλησιάσαμεν διὰ τοῦ Χριστοῦ τὸ μυστήριον τοῦ ἐν Τριάδι Θεοῦ, καὶ ὅλοι προορίζομεθα δι' ἀνάλογον βαθμὸν θεοπτείας. Ἐξαρτᾶται ἀπὸ ἡμᾶς, ἀπὸ τὴν πίστιν μας καὶ τὴν ἀρετὴν μας ἡ ἀναλογία τῆς θείας ἐνοράσεως καὶ ἡ ἐνατένισις τῆς θείας παρουσίας.

Ἄλλ' ὅπου φθάσωμεν, ἐκεῖ θὰ εὐρωμεν τὸν Θεὸν καὶ τὸν Υἱὸν Σωτῆρα καὶ τὸν Παράκλητον ἀντιλήπτορα καὶ τὴν Μαρίαν, Μητέρα καὶ ἄνθρωπον τέλειον, βοηθὸν κατὰ πάντα καὶ διὰ πάντα.

† Ὁ Θουατείρων καὶ Μ. Βρετανίας ΑΘΗΝΑΓΟΡΑΣ

μονικῶν γνώσεων, τοσούτῳ μᾶλλον καθ' ὅσον διεκρίνετο διὰ τὴν εὐγλωττίαν του, τὰς ὀργανωτικὰς ἱκανότητάς του, τὴν ἐκκλησιαστικὴν του δρᾶσιν, καὶ τοιοῦτοτρόπως ἀπέσπασε τὴν ἀγάπην καὶ ἐκτίμησιν τῶν συνεργατῶν του καὶ τῶν χριστιανῶν κατὰ τὴν ὑπ' ὄψιν περιόδον διέπρεψε καὶ εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν ἐπιχειρηματολογίαν ἐπὶ ἀνασκευῇ τῆς ὑπὸ τῶν Λαζαριστῶν μοναχῶν Σμύρνης προβολῆς ἀνακαλύψεως δῆθεν ἐν Ἐφέσῳ τοῦ τάφου τῆς Θεοτόκου.

Κατὰ τὸ ἔτος 1897 ὁ Ἐφέσου Κωνσταντῖνος ἀνέρχεται ἐπὶ τὸν Πατριαρχικὸν τῆς Κων/πόλεως Θρόνον, ὃν ἠκολούθησε καὶ ὁ Χρυσόστομος, ὅστις, ἀποφάσει τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῶν Πατριαρχείων, χειροτονεῖται πρῶτον ἐπὶ τῆς 18ῃ Μαΐου τοῦ ἰδίου ἔτους, ἵνα, ἐν συνεχείᾳ, χειροθετηθῇ εἰς Μ. Πρωτοσύγκελλον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, ἀπὸ τῆς σκοπιᾶς τοῦ ὁποίου ἀσχολεῖται μὲ τὰ σοβαρὰ τῆς κατ' Ἀνατολὰς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας προβλήματα, ἐκ τῶν ὁποίων καὶ ἀποκτᾷ πείραν, ἐπιλύων ταῦτα μὲ τὴν διακρίνουσαν ἀγάπην καὶ ἀφοσίωσίν του πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν, προσόντα τὰ ὁποῖα εἶχον βαθύτατα ἐκτιμηθῇ παρ' Αὐτῆς· τοῦτου ἕνεκεν, ὅτε κατ' Ἰουλίου τοῦ 1897 συνεκροτήθη ἐν Λάμπειθ σύνοδος τῶν Ἐπισκόπων τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας, ἐπὶ ἐξετάσει καὶ τοῦ θέματος τῆς ἐνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν, ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Κωνσταντῖνος εἰς τὸν Χρυσόστομον ἀνέθεσε τὴν προεδρίαν τῆς, ἐξ ἀποφάσεως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῶν Πατριαρχείων, συγκροτηθείσης, ἐκ κληρικῶν καὶ λαϊκῶν, ἐπιτροπῆς, πρὸς ἐξέτασιν τοῦ θέματος τῶν διαφορῶν μεταξὺ Ἀνατολικῆς καὶ Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς προπαρασκευῆς τοῦ ἐδάφους πρὸς τυχὸν μετ' αὐτῆς ἐν τῷ μέλλοντι ἐνώσεως.

Μὲ τὴν πάροδον τοῦ χρόνου καὶ τὴν ἀπόκτησιν πλειοτέρας πείρας, καὶ τὴν κηδεμονίαν τοῦ ὡς εἴρηται Πατριάρχου, ἀποβλέποντος πρὸς ἐκπαιδευτικὴν καὶ ἐκκλησιαστικὴν ἀναγέννησιν τοῦ ὑποδοῦλου Ἐλληνισμοῦ, ἢ συμβολῇ τοῦ Χρυσόστομου εἰς τὰ ἀπασχολοῦντα τὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον προβλήματα καθίσταται ἔτι ἐμφανεστέρα καὶ οὐσιαστικώτερα, ἰδίως δ' εἰς τὴν ἐξεύρεσιν πόρων πρὸς ἴδρυσιν σχολείων καὶ ἐτέρων κοινωφελῶν ἔργων, τὴν ἐσωτερικὴν τῆς Ἐκκλησίας ζωὴν καὶ τὴν ἐν γένει προβολὴν Αὐτῆς εἰς ὅλας τὰς ἐκφάνσεις τῆς πολυπλευροῦ ἀποστολῆς Τῆς.

Παραλλήλως ὁμοῦ πρὸς τὰ διοικητικὰ αὐτοῦ καθήκοντα ἐν τῇ Μ. Πρωτοσυγκελλίᾳ τῶν Πατριαρχείων εὗρισκε καιρὸν, ἵνα ἀσχολῆται καὶ μὲ τὸ κήρυγμα· μνημειώδεις δὲ θὰ παραμείνωσιν οἱ κατὰ τὰ ἔτη 1900 καὶ 1901 ἐκφωνηθέντες εἰς τὸν Πατριαρχικὸν ἱερὸν ναὸν λόγοι, κατὰ τὴν Μ. Παρασκευὴν, καταχωρηθέντες βραδύτερον καὶ εἰς τὸ Περιοδικὸν «Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια», ἰδίως δ' ὁ τοῦ 1902, ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ Πατριάρχου Ἰωακείμ τοῦ Γ' (1901-1912), ὅστις συγγαίρων αὐτῷ εἶπε: «Σοὶ εὐχαριστῶ καὶ σοὶ συγγαίρω. Ὁμίλησας ἐπαξίως τοῦ Μεγαλίου

τῆς ἡμέρας, τοῦ Σταυροῦ καὶ τοῦ πατριαρχικοῦ ἄμβωνος. Μίαν ἡμέραν θὰ καταλάβῃς ἐξέχουσαν θέσιν ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῆς Ἐκκλησίας»¹.

Ἐν τῷ μεταξὺ ὁμοῦ χρόνῳ, κατὰ τὸ ἔτος 1901, Πρωτοσυγκελλεύοντος τοῦ Χρυσόστομου, ἐπῆλθε Πατριαρχικὴ κρίσις διὰ τῆς ἀναγκαστικῆς παραιτήσεως τοῦ προστάτου καὶ Γέροντός του Πατριάρχου Κωνσταντῖνου καὶ τῆς ἐπ' αὐτὸν ἀνόδου, ἐξ ἀνακλήσεως ἐξ Ἁγίου Ὁρους, τοῦ Πατριάρχου Ἰωακείμ τοῦ Γ'. Καὶ παρὰ τὴν κρατοῦσαν σχεδὸν ἀνελλιπῶς ἐν τῷ Πατριαρχεῖῳ τακτικὴν, καθ' ἣν ἡ πῶσις τοῦ Πατριάρχου συνεπιφέρει καὶ τὴν τοῦ Μ. Πρωτοσυγκελλοῦ του ἀπομάκρυνσιν, διότι οὗτος ἐθεωρεῖτο ὡς τὸ κατ' ἐξοχὴν ἔμπιστον αὐτοῦ πρόσωπον, ἐν τοσούτῳ ὁμοῦ ὁ νέος Πατριάρχης ἐκτιμῶν τὸ ἐπιτελεσθὲν παρὰ τοῦ Χρυσόστομου πολὺπλευρον ἔργον, τὸν διέταξεν, ἵνα παραμείνῃ, ὡς καὶ ἐγένετο, εἰς τὴν θέσιν του, ἵνα ἐξακολουθητικῶς καὶ ὑπ' αὐτὸν προσφέρῃ τὰς πολυτίμους αὐτοῦ ὑπηρεσίας εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, διὰ τὰς ὁποίας κατ' ἐπανάληψιν ἔτυχε παρ' αὐτοῦ εὐφήμου μνείας καὶ εὐαρεσκείας, διὰ τῆς εἰς Ἀρχιερέα προαγωγῆς του ἐπισφραγισθείσας.

Τοῦ ἀπὸ Διδυμοτείχου δηλ. Μητροπολίτου Δράμας Φιλοθέου Κωνσταντινίδου (1896-1902) μετατεθέντος εἰς τὴν Ἱ. Μητρόπολιν Ἰμβρου καὶ Τενέδου, ἢ Ἱερὰ Σύνοδος τῶν Πατριαρχείων ἐκτιμῶσα τὴν προσφορὰν ὑπηρεσιῶν εἰς τὴν Μ. τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν ὑπὸ τοῦ Χρυσόστομου, ἤχθη εἰς τὴν ἀπόφασιν, ὅπως ἐκλέξῃ τοῦτον Μητροπολίτην Δράμας, τῆς εἰς Ἀρχιερέα χειροτονίας αὐτοῦ γενομένης ἐν τῷ Πατριαρχικῷ ἱερῷ ναῷ, προεξάρχοντος τοῦ Πατριάρχου Ἰωακείμ, σепτῆς Ἀρχιερέων χορείας, κατὰ τὴν 23ην Μαΐου 1902, καθ' ἣν ὁ Χρυσόστομος ἀπαντῶν εἰς τὴν προσφώνησιν τοῦ Πατριάρχου εἶπε σὺν τοῖς ἄλλοις: «Ἐν ὅλῃ τῇ καρδίᾳ καὶ ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ θὰ ὑπηρετήσω τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸ Γένος, καὶ ἡ μίτρα, τὴν ὁποίαν αἱ ἅγιοι χεῖρές σου ἐναπέθεσαν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μου, ἐὰν πέρωται νὰ ἀπολέσῃ ποτε τὴν λαμπηδόνα τῶν λίθων τῆς, θὰ μεταβληθῇ εἰς ἀκάνθινον στέφανον μάρτυρος ἱεράρχου»².

Τοιοῦτοτρόπως, ὁ Χρυσόστομος εἰς ἡλικίαν μόλις 35 ἐτῶν ἀναλαμβάνει τὴν διαποιμάνσιν τῆς πλέον ταραχώδους καὶ νευραλγικῆς, ἐξ ἐπόψεως ἐθνικῆς, τῆς Μακεδονίας Μητροπόλεως καὶ ἀναχωρήσας ἐκ Κων/λεως φθάνει εἰς Δράμαν ἐπὶ ἐνθρονίσει αὐτοῦ, λαβούση χώραν κατὰ τὴν 22αν Ἰουλίου, καθ' ἣν σύμπας ὁ πληθυσμὸς τῆς ἐπαρχίας ἐκείνης ὑπεδέχετο τὸν νέον αὐτοῦ ποιμενάρχην, ἢ εὐάρεστος περὶ τοῦ ὁποίου φήμη εἶχε προτρέξει τῆς ἀφίξεώς του εἰς αὐτὴν· ὁ ἐνθρονιστήριος αὐτοῦ λόγος, μεστὸς ὑψηλῶν χριστιανικῶν διδαγμάτων, διαγράφων τὴν ἦν θ' ἀκολουθήσῃ γραμμὴν εἰς τὸν Ἐκκλησιαστικὸν καὶ Ἐθνικὸν τομέα, ἐμποιεῖ ἐντύπωσιν καὶ δίδει

1. Ὁ Μητροπολίτης Σμύρνης Χρυσόστομος, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 5.

2. Ὁ Μητροπολίτης Σμύρνης Χρυσόστομος, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 5-6.

θάρρος εις τοὺς κατοίκους αὐτῆς, οἱ ὅποιοι καθημερινῶς ἀντιμετωπίζουν τὸν ἐν τῇ Μακεδονικῇ γῆ ἐντονον φυλετικὸν ἀγῶνα καὶ ἀνταγωνισμόν ἀντιθέτων ρευμάτων με λυπηρὰ ἀποτελέσματα.

Τούτου ἕνεκεν «Ὁ Μητροπολίτης Χρυσόστομος τίθεται ἐπικεφαλῆς τῆς ἀμύνης τοῦ ποιμνίου του. Κηρύσσει τὴν ὁμόνοιαν καὶ τὴν ἀγάπην καὶ ἐργάζεται με τὸ θεῖον πῦρ τοῦ λόγου καὶ τῶν ἔργων, κατορθῶνων νὰ ἐπαναφέρῃ εἰς τὴν Ὁρθοδοξίαν τὰ ἀποσκιρτήσαντα ὑπὸ τῆς βίας... χωρία τῆς Μητροπόλεώς του, νὰ ἀνακτήσῃ τὰς ἐκκλησίας καὶ τὰ σχολεῖα καὶ νὰ ἐμψυχώσῃ τὸ ποιμνιόν του. Ἡ παρηρησία του πρὸς τὰς Τουρκικὰς ἀρχάς, ἡ γενναίότης του πρὸ τῶν κινδύνων καὶ ἡ ἀποτελεσματικὴ δρᾶσις του ὑπὲρ τοῦ Ἔθνους καὶ τῆς Ἐκκλησίας προκαλοῦν τὸν γενικὸν ἐνθουσιασμόν καὶ τὰ θερμὰ συγχαρητήρια τοῦ Πατριαρχείου»³.

Παρεκτὸς τῶν ἐθνικῶν ἐνασχολήσεων, καὶ παρὰ τὸν καθημερινὸν σκληρὸν ἀγῶνα ἐναντίον τῶν πολεμίων τοῦ Ἔθνους καὶ τῆς Ἐκκλησίας, ἐπετέλει ἐπιτυχῶς καὶ τὰ ποιμαντορικὰ αὐτοῦ καθήκοντα με καταπλήσσοσαν εὐρυτάτην κοινωνικὴν ἀντίληψιν· οὕτως ἀνῆγειρεν ἐν Δράμα ὠραιότατον Μητροπολιτικὸν ναὸν καὶ οἶκον, καθὼς καὶ εἰς τὰ χωρία τῆς ἐπαρχίας του ἐκκλησίας, σχολεῖα, ὄρφανοτροφεῖα, γηροκομεῖα, λαϊκὰ ἀναγνωστήρια, νεκροταφεῖα, φιλανθρωπικοὺς καὶ μουσικοὺς συλλόγους, ἀδελφότητας, γεωργικὰς σχολὰς καὶ ἄλλα κοινωφελῆ ἰδρύματα, τὰ ὅποια τὸν ἀνέδειξαν εἰς ἐπιβλητικὴν ἐκκλησιαστικὴν καὶ ἐθνικὴν προσωπικότητα.

Ὅμως ὁ φυλετικὸς, ἐν Μακεδονίᾳ, ἀγὼν ἐξελλίσσεται· ὁ Χρυσόστομος παρὰ τοὺς ἀγρίους φόνους, ἐκ μέρους τῶν ἐκπροσώπων τῶν διαφόρων ἐν αὐτῇ φυλετικῶν ἀποχρώσεων, προκρίτων καὶ ἄλλων πολιτῶν, οὐ μόνον δὲν πτοεῖται οὐδὲ ἀποθαρρύνεται, ἀλλ' ἀπ' ἐναντίας εὐρίσκειται, οὕτως εἰπεῖν, εἰς τὸ ἀπώγειον τῆς δράσεως, τοῦ χαρακτήρος, τῶν ὀνείρων καὶ πόθων του· ἡ παρουσία του εἰς τοὺς πεφοβισμένους, ἐκ τῶν καθημερινῶν τραγικῶν γεγονότων, χριστιανοὺς του ἐμπνέει ἐμπιστοσύνην, δημιουργεῖ ἀναθάρρυνσιν καὶ ἐμψυχώνει αὐτούς.

Τοιαύτη, ὡς εἰκός, ἐθνικὴ καὶ γενναία δρᾶσις ἐξήγειρε τὰς Τουρκικὰς Ἀρχάς, αἵτινες οὐ μόνον ἐπιζητοῦν τὴν παρὰ τοῦ Πατριαρχείου ἀνάκλησίν του, ἀλλ' ἐπιζητοῦν καὶ τὴν δολοφονίαν του· καὶ προβλέπων ὁ Χρυσόστομος πιθανὴν ἐκ τῆς Μητροπόλεώς του μετάθεσιν εἰς ἑτέραν τοιαύτην, παρακαλεῖ τὸν ἐν Κων/λεῖ Γ. Πρόξενον τῆς Ἑλλάδος, ὅπως ἐνεργήσῃ παρὰ τῷ Πατριαρχεῖῳ καὶ μετατεθῇ εἰς τὴν Ἱερὴν Μητρόπολιν Ἀδριανουπόλεως, ὅχι λόγῳ τῆς ἀνωτέρας αὐτῆς, ἐν τῷ Συνταγματικῷ τῆς Ἐκκλησίας Κων/λεως, θέσεως (τάξεως), ἀλλ' ἵνα δυνηθῇ καὶ ἀγωνισθῇ «ἐκ νέου εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν τοῦ πυρός καὶ ἐν ἡ περιπτώσει» ἤθελε «πέσει»,

3. Ὁ Μητροπολίτης Σμύρνης Χρυσόστομος, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 6.

νὰ πέσῃ «ὡς ἀετὸς καὶ οὐχί» ν' ἀποθάνῃ «εἰς τινὰ ὀρνιθῶνα τῆς Ἀνατολῆς»⁴, καὶ ἐπιλέγει: «Ζητῶ Σταυρόν, μέγαλον Σταυρόν, ἐπὶ τοῦ ὁποίου θὰ δοκιμάσω τὴν εὐχαρίστησιν καθηλούμενος, καὶ μὴ ἔχων ἕτερον τι νὰ δώσω πρὸς σωτηρίαν τῆς ἡμετέρας λατρευτῆς Πατρίδος, νὰ δώσω τὸ αἷμά μου. Οὕτως ἐννοῶ τὸ ἐπ' ἐμοὶ τὴν ζωὴν καὶ τὴν ἀρχιερωσύνην»⁵.

Πάντως, πρὸ τῶν συνεχῶν καὶ ἐπιμόνων τῆς Ὑψηλῆς Πύλης πιέσεων, ἀναγκάζεται τὸ Πατριαρχεῖον ν' ἀνακαλέσῃ τὸν Χρυσόστομον, τοσοῦτ' ἄλλο κατ' ὅσον, μετὰ τὴν κατάσχεσιν τοῦ ἐμπιστευτικοῦ τοῦ Ἀρχείου, χρονολογουμένου ἀπὸ 1ης Ἰανουαρίου μέχρι 14ης Αὐγούστου 1907, αἱ Τουρκικαὶ Ἀρχαὶ ἀπαγγέλλουν κατ' αὐτοῦ κατηγορητήριον δριμύτατον διὰ τὴν ἐθνικὴν αὐτοῦ δρᾶσιν. Αἱ πιέσεις κατέληξαν εἰς τὴν ἀπόφασιν, ὅπως τὸν ἀπελάσουν· τούτου ἕνεκεν ὁ ἀστυνόμος Δράμας τὴν 25ην Αὐγούστου 1907, ἐκτελῶν διαταγὰς τῶν προϊσταμένων αὐτοῦ Ἀρχῶν, μεταβάς εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν οἶκον ἐπεχείρησε τὴν ἀπαγωγὴν του, ἄνευ ὁμως ἀποτελέσματος, διότι ὁ Χρυσόστομος εὐθαρσῶς εἶπεν αὐτῷ, ὅτι μόνον εἰς τὰς διαταγὰς τοῦ Πατριαρχείου πείθεται καὶ εἰς οὐδένα ἕτερον, ὅπερ τὴν ἐπομένῃν ἀπέστειλεν ἐντολὴν καλοῦν τοῦτον εἰς Κων/λιν.

Ἡ θλιβερά αὕτη πληροφορία μετεδόθη ἀστραπιαίως εἰς ὀλόκληρον τὴν πόλιν τῆς Δράμας, βυθισθεῖσαν εἰς ἀνησυχίαν, ἀπογοήτευσιν καὶ ἀποθάρρυνσιν· ἡ ἱστορία τοῦ ὑποδοῦλου Ἑλληνισμοῦ οὐδέποτε ἀνεγγραφεῖν εἰς τὰς δέλτους αὐτῆς δραματικώτερον ἀποχωρισμὸν ποιμενάρχου ἀπὸ τὸ ποιμνιον αὐτοῦ· ἀπαξίαντες οἱ κάτοικοι αὐτῆς συνοδεύουν τὸν ὑπὸ τοιαύτας τραγικὰς συνθήκας ἀνακαλούμενον ποιμενάρχην αὐτῶν· ὁμως οὗτος δίδει εἰς αὐτοὺς παρηγορίαν καὶ θάρρος· «ἡ ψυχὴ μου θὰ μείνῃ ἐντετειχισμένη εἰς τὸ ἱερὸν τοῦτο τέμενος, λέγει ἀπὸ τοῦ ἄμβωνος τοῦ Μητροπολιτικοῦ ναοῦ, ἀπὸ τὸ ὁποῖον, ὡς ἀπὸ αἵερον πηγῆν θὰ ἀντλήτε τὸ θάρρος, τὴν καρτερίαν καὶ τὴν πίστιν. Ἀγάλλομαι αἰσθανόμενος τὴν ὄραν αὐτὴν, ὅτι ποιμὴν καὶ ποιμνιον ἀποτελοῦμεν μίαν ἀκατάβλητον, ἀδιαίρετον καὶ ἀδιαχώριτον χριστιανικὴν ψυχὴν, δεομένην τῷ Ὑψίστῳ»⁶. Μετὰ τὸ πέρασ τῆς ὁμιλίας ὅλοι προσέρχονται, ἵνα ἀπασθοῦν τὰς χεῖρας καὶ τὰ ἐνδύματά του· καὶ ἀκούεται ἡ φωνή, ὡς ἐκπροσώπου, οὕτως εἰπεῖν, τῆς ὀλότητος τῶν κατοίκων, τοῦ δημογέροντος Νίκα· «Δέσποτα, μᾶς παρέλαβες λαγούς καὶ μᾶς ἔκανες λιοντάρια. Μένε ἡσυχος. Θὰ γίνῃ τὸ θέλημά σου»⁷.

Καὶ «οἱ πενταετείς ἀγῶνες τοῦ μητροπολίτου Χρυσοστόμου, αἱ μεγάλα ἐθνικὰ ὑπηρεσίαι του, ἡ μελίρρυτος εὐγλωττία του, τὰ κοινωφελῆ ἔργα, τὰ ὅποια ἠγειρεν εἰς πᾶσαν γωνίαν τῆς ἐπαρχίας του,

4. Ὁ Μητροπολίτης Σμύρνης Χρυσόστομος, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 7.

5. Αὐτόθι.

6. Ὁρθοσκευτικὴ καὶ Ἠθικὴ Ἑγκυκλοπαιδεία, τ. ΙΒ', σ. 414.

7. Ὁ Μητροπολίτης Σμύρνης Χρυσόστομος, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 7-8.

Ο ΜΟΝΑΧΙΣΜΟΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΟΡΘΟΔΟΞΟΝ ΡΟΥΜΑΝΙΑΝ*

3. Ἐπισκοπῆς Ριμνικοβίλτσα.

Ἡ ἐκτεταμένη αὕτη ἐπισκοπὴ μὲ τὰς 1000 ἐνορίας ἔχει πολλὰς μονὰς μὲ πολλὰς ἑκατοντάδας μοναχῶν. Ἦδυνήθημεν νὰ ἐπισκεφθῶμέν τινὰς ἐξ αὐτῶν, τὰς ὁποίας καὶ περιγράφομεν.

A) Ἀνδρῶν.

Ἴερὰ Μονὴ Κοζιά.

Παλαιὰ Μονὴ ἰδρυθεῖσα κατὰ τὸ 1386. Εἶναι ἐκτι-
σμένη παρὰ τὴν ὄχθην μεγάλου ποταμοῦ, ἐκ τῆς ὑπερ-
ψωθεΐσης, λόγῳ τῶν βροχῶν, στάθμης τοῦ ὁποίου
διέτρεξε σοβαρώτατον κίνδυνον πέρουσι. Εἶναι κοινόβιος
μὲ 16 μοναχοὺς καὶ 5 δοκίμους. Ὁ ἡγούμενος εἶναι Θεο-
λόγος νέος κατὰ τὴν ἡλικίαν, ἀλλὰ πολὺς κατὰ τὴν φρό-
νησιν. Ἡ Μονὴ αὕτη, καθὼς καὶ ἕλαι αἱ Μοναὶ ἐν Ρουμα-
νίᾳ, ἔχει πλήρη ἐσωτερικὴν αὐτονομίαν καὶ αὐτοτέλειαν.

Εἰς ἀπόστασιν 300 περίπου μέτρων ἐξ αὐτῆς εὐρί-
σκειται θαυμάσιον ἡσυχαστήριον, ἀνῆκον καὶ ἐξαρτώ-
μενον ἐκ τοῦ Πατριαρχείου, τὸ ὁποῖον χρησιμοποιοῦ-

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 314 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 11-12 τεύχους.

ἡ παροιμιώδης ἀφιλοχρηματία του, ὁ ἐνθεος ζήλος
του, ἡ ἐκπληκτικὴ παρρησία του πρὸς τὰς τουρκικὰς
Ἀρχάς, ἡ ἀφοβία του, ἀπειλουμένης διαρκῶς τῆς
ζωῆς του, ἡ ἀκούραστος δραστηριότης του, ἡ πίστις
του πρὸς τὸν θρίαμβον τοῦ Ἔθνους, ἡ εἰς πᾶσαν
στιγμὴν ὀλυμπία ἀντιμετώπισις καὶ ἐνατένισις
κακώσεων καὶ θανάτου, ἡ ἰδιοσυγκρασία τοῦ μάρ-
τυρος, ἡ ψυχολογία τοῦ ἥρωος, ὡς ἐξαρσις τοῦ θεο-
πνεύστου, συνετέλεσαν, ὥστε εἰς κύματα εὐρύτατα
δούλου καὶ ἐλευθέρου Ἑλληνισμοῦ νὰ φέρηται τὸ
ἡρωϊκὸν ὄνομα τοῦ μητροπολίτου Δράμας Χρυσο-
στόμου. Αἱ στήλαι τῶν ὀργάνων τῆς δημοσίας γνώ-
μης... ἐπληροῦντο ἀπὸ τὴν ἀφήγησιν τῶν πράξεων
καὶ τὴν ἐξαρσιν τῆς γενναιότητος τοῦ μητροπολί-
του»⁸ τούτου.

Ἐν πάσῃ περιπτώσει, ἀναχωρήσας ἐκ Δράμας
ἀφίκετο τὴν ἐπομένην (13 Αὐγούστου) εἰς Θεσσαλο-
νίκην, τυχῶν ἐνθουσιᾶδος ὑποδοχῆς οὐ μόνον ἐκ
μέρους τοῦ οἴκιου αὐτῆς Ἀρχιερέως Ἀλεξάνδρου
Ρηγοπούλου (1903-1910), τοῦ μετὰ ταῦτα Μητροπο-
λίτου Νικομηδείας, ἀλλὰ καὶ σύμπαντος τοῦ λαοῦ
αὐτῆς.

Τὸ Πατριαρχεῖον, παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι ἐπιλαμ-
βάνεται τοῦ ζητήματος τοῦ Χρυσοστόμου καὶ ἐν-
εργεῖ παρὰ τῆ Ὑψηλῆ Πύλῃ τὴν ἐπιστροφὴν του
εἰς Δράμαν, ἀνεπιτυχῶς ὅμως, παρακαλεῖ τοῦτον,
ὅπως ἀναχωρήσῃ ἐκ Θεσσαλονίκης καὶ μεταβῇ εἰς
τὴν ἰδιαιτέραν αὐτοῦ πατρίδα Τριγλίαν.

(Συνεχίζεται)

† Ὁ πρ. Λήμνου ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ

8. Αὐτόθι, σ. 7-8.

ται πρὸς ἀνάπαυσιν τῶν κληρικῶν καὶ μοναχῶν τῆς
Ἀρχιεπισκοπικῆς περιφέρειας Βουκουρεστίου. Διὰ
τὴν λειτουργίαν αὐτοῦ ἔχουν διατεθῆ δύο μοναχαί,
μονίμως ἐγκατεστημένοι εἰς αὐτό, αἵτινες καὶ ἔχουν
τὴν εὐθύνην του, μισθοδοτοῦμεναι ἐκ τοῦ Πατριαρχείου.

B) Γυναικεῖαι.

Ἴερὰ Μονὴ Χορέζου (Horezu).

Εἶναι κοινόβιος μὲ 45 μοναχάς. Διαθέτει ὀραϊό-
τατον κτίριον ἐντὸς μαγευτικοῦ περιβάλλοντος. Τὸ
μουσεῖον εἶναι πτωχὸν εἰς ἐκθέματα, μὲ πολλὴν ὅμως
καλαισθησίαν τακτοποιημένον.

Ἴερὰ Μονὴ Γκοβόρα (Gorova).

Καὶ αὕτη εἶναι κοινόβιος μὲ 30 μοναχάς. Κτιρια-
κῶς ὑστερεῖ τῶν ἄλλων.

4. Ἴ. Μητροπόλεως Σιμπίου.

Ἴερὰ Μονὴ Μπρινκοβεάνου (Brincoveanu).

Εἶναι ἀνδρῶν μονὴ, πλήρως καταστραφεῖσα,
ἐκτὸς τοῦ ναοῦ τῆς, καὶ ἀνοικοδομηθεῖσα πρὸ ἐτῶν
δαπάναις τοῦ φιλομονάχου Μητροπολίτου Σιμπίου Νι-
κολάου Μπαλάν, τοῦ ὁποίου μάλιστα ὁ τάφος εὐρί-
σκειται ἐντὸς τοῦ ναοῦ εὐθὺς μετὰ τὴν κυρίαν εἴσοδον,
δεξιὰ τῶ εἰσερχομένων.

Δὲν ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ ἡ Μονὴ αὕτη οὔτε μέγεθος
κτιρίων οὔτε πλῆθος μοναχῶν. Ἐχει ὅμως νὰ πα-
ρουσιάσῃ μίαν μικρὰν μὲν εἰς ἀριθμὸν, ἀλλὰ πνευμα-
τικῶς συγκεκριμένην καὶ σπανίαν ἀδελφότητα 12
μοναχῶν. Ὅλοι εἶναι πολὺ πνευματικοὶ ἄνθρωποι μὲ
μίαν ἀγάπην καὶ ἐνότητα οὐχὶ τυχοῦσαν. Ἐξ αὐτῶν οἱ
6 εἶναι θεολόγοι. Μεταξὺ δὲ αὐτῶν ὁ π. Σεραφεῖμ
ἔχει σπουδάσει θεολογίαν πρὸ τοῦ πολέμου εἰς Ἀ-
θήνας καὶ Γερμανίαν. Γνωρίζων ὡς ἐκ τούτου τὴν ἐλ-
ληνικὴν, ἀσχολεῖται μὲ τὴν μετάφρασιν πατερικῶν
βιβλίων, καθιστῶν οὕτω καὶ τοὺς ἄλλους ἀδελφοὺς με-
τόχους τῆς πατερικῆς σοφίας. Ἡ ζωὴ τῆς Ἀδελφότητος
κυλᾷ ἐντὸς μιᾶς ἐντόνου λειτουργικῆς ἀτμοσφαιρας.
Κατὰ τὰς ὑπολοίπους ὥρας οἱ πατέρες μελετοῦν, γρά-
φουν διάφορα φυλλάδια πνευματικῆς οἰκοδομῆς, ὡς καὶ
ἄρθρα θρησκευτικοῦ περιεχομένου εἰς διάφορα περιο-
δικὰ τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐργάζονται χειρονακτικῶς.

Ὁ ἡγούμενος π. Ἰωάννης, ὑπερογδοηκονταε-
τῆς, Θεολόγος καὶ αὐτός, εἶναι θαῦμα ζωτικότητος
καὶ ἀντοχῆς, παρὰ τὴν ἡλικίαν του. Μᾶς ὑπεδέχθη μὲ
δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς. Καὶ οἱ ἄλλοι πατέρες ὁ-
μοίως συνεκινήθησαν ἐκ τῆς παρουσίας μας. Ἡ Ἑλλάς
καὶ ἡ Ἐκκλησία τῆς ἀσχοῦν πάντοτε εἰς τοὺς ἀνθρώ-
πους τούτους μίαν γοητείαν. Μέσα εἰς τὴν Μονὴν ἐζή-
σαμεν ἐντόνως τὴν πατερικὴν ζωὴν τῶν μοναχῶν. Καὶ
ἀναχωρήσαντες ἐκεῖθεν διατηροῦμεν ζωηρὰν τὴν ἀνά-
μνησιν ἐκ τῆς μετ' αὐτῶν πνευματικῆς ἀναστροφῆς μας.

Ἐπεσκέφθημεν καὶ ἄλλας ἀνδρώας καὶ γυναικείας Μονάς, κειμέναις πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τῆς προδιαγεγραμμένης πορείας μας, μικροτέρας ὅμως σημασίας καὶ σπουδαιότητος.

Ἐντυπώσεις ἐκ τοῦ Ρουμανικοῦ Μοναχισμοῦ.

1. Τὸ βαθύτατα φιλομοναστικὸν πνεῦμα τοῦ Πατριάρχου.

Ἡ ἀπεριόριστος ἀγάπη, τὴν ὁποίαν τρέφει ὁ Πατριάρχης Ἰουστινιανὸς πρὸς τὸν μοναχισμὸν, εἶναι γεγονός ἀξιοσημείωτον. Ἄν καὶ προέρχεται οὗτος ἐκ τοῦ ἐγγάμου κλήρου, τρέφει μίαν ἀληθῆ λατρείαν πρὸς τὸν μοναχικὸν βίον καὶ τὰ μοναστικά ἰδεώδη. Διαθέτων δὲ σπανίαν διοικητικὰς ἱκανότητας, εὐρύτητα ἀντιλήψεως θαυμαστὴν, ἀγαθότητα καρδιάς οὐ τὴν τυχοῦσαν, ὀξυδερκίαν πνεύματος σπανίαν, ἀπόλυτον ἀνιδιοτέλειαν ἐλατηρίων καὶ εὐλικρινῆ ἀγάπην πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν του, ἀντελήφθη εὐθὺς ἀμέσως τὴν παμμεγίστην ἀξίαν τοῦ μοναχισμοῦ, ὡς τῆς πνευματικωτέρας μορφῆς τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ βίου. Διὰ τοῦτο ἦμα τῆ ἀνάδω του εἰς τὸν πατριαρχικὸν Θρόνον τῷ 1948, πρὸς τὴν ἀναδιοργάνωσιν τοῦ μοναχισμοῦ ἔστρεψεν ἰδιαιτέρως τὴν προσοχὴν του. Διακρινόμενος δὲ διὰ τὸν πρακτικὸν νοῦν του δὲν ἠρκέσθη εἰς θεωρίας καὶ προγράμματα, ἀλλ' ἐπροχώρησεν εἰς θετικὰς ὑπὲρ τοῦ μοναχισμοῦ ἐνεργείας, διεπομέναις ἀπὸ ρεαλισμὸν καὶ ἐκτίμησιν τῶν σημερινῶν δεδομένων τῆς ζωῆς καὶ τῆς σημερινῆς πραγματικότητος.

Ἀπῆλλαξε τὰς μονὰς πάσης ἐκκλησιαστικῆς φορολογίας. Ἐφρόντισε δὲ διὰ τὴν πλήρη ἀνακαινίσιν τῶν κτιρίων των. Τὰς ἐβόηθησε νὰ ἀποκτήσουν ἐργαστήρια πρὸς ἐξασφάλισιν αὐτάρκους οἰκονομίας. Ἐξήσφαλίσεν συντάξιν εἰς ὅλους τοὺς μοναχοὺς καὶ τὰς μοναχάς. Καθιέρωσε μισθοδοσίαν εἰς πολλοὺς ἐξ αὐτῶν. Ἀνύψωσε τὴν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ θέσιν των. Περιέβαλε μὲ τιμὴν τὸ μοναχικὸν ἀξίωμα καὶ ἐξήσφαλίσεν εἰς τοὺς μοναχοὺς τὸ αἶσθημα τῆς ἀσφαλείας. Ἐξήσφαλίσεν ὡσαύτως στοργικὴν περιποίησιν τῶν γηραιῶν μοναχῶν διὰ τῆς ἰδρύσεως εἰδικῶν μοναστικῶν γηροκομείων, στεγαζομένων ἐντὸς μοναστηρίων καὶ κατωχύρωσεν ἀπὸ πάσης πλευρᾶς τὰ γηρατειὰ των, ὥστε νὰ μὴ αἰσθάνωνται «ξεκρέμαστοι», ἀλλὰ νὰ νοιώθουν ἀσφάλειαν, ἀκολουθοῦντες μέχρι τέλους τὸν μονήρη βίον. Ὁ ἴδιος ὁ Πατριάρχης εἶναι κτίτωρ πολλῶν μονῶν, ἀνακαινίσας αὐτὰς ἐκ βάθρων. Δὲν εἶναι δὲ ὑπερβολή, ἐάν τις εἴπῃ ὅτι τὸ θαῦμα τοῦ σημερινοῦ ὀρθοδόξου Ρουμανικοῦ μοναχισμοῦ ὀφείλεται κατὰ κύριον λόγον εἰς τὴν θερμουργὸν πνοὴν τοῦ μεγαλοφυοῦς Πατριάρχου Ἰουστινιανοῦ. Διὰ τοῦτο καὶ οἱ μοναχοὶ τῆς Ρουμανίας ἐν τῷ συνόλω των δὲν ἀγαποῦν ἀπλῶς τὸν Πατριάρχην, ἀλλὰ τὸν λατρεύουν. Ὁ ἴδιος δὲ ὅταν ἀναφέρῃ τὰς λέξεις «Καλοῦγχερος» = καλόγῃρος καὶ «καλουγχερίτσα» = καλογραία, λάμπει ἀπὸ εὐχαρίστησιν καὶ ἐσωτερικὴν εὐφροσύνην.

2. Τὸ στοργικὸν ἐνδιαφέρον τῆς ὄλης Ἐκκλησίας διὰ τὸν Μοναχισμὸν.

Ὅχι μόνον ὁ εἰς καταπληκτικὸν βαθμὸν φιλομό-

ναχος Πατριάρχης Ἰουστινιανός, ἀλλὰ καὶ οἱ ἄλλοι Ἐπίσκοποι περιβάλλουν μὲ τὴν αὐτὴν ἀγάπην τὸν μοναχισμὸν. Τὰ δὲ μέτρα, ἅτινα ὁ Πατριάρχης ἔλαβεν ὑπὲρ τῶν μονῶν καὶ τῶν μοναχῶν, ἐγένοντο δεκτὰ ὑφ' ὅλων τῶν Ἐπισκόπων καὶ ἰσχύουν εἰς ὀλόκληρον τὴν Ἐκκλησίαν. Παντοῦ εἶναι ἐκδηλος αὐτὴ ἡ ἀγάπη πρὸς τὰς μονὰς καὶ τὰς μοναστικάς Ἀδελφότητες. Ὀλόκληρος ἡ διοικοῦσα Ἐκκλησία κάμνει πᾶν τὸ δυνατόν διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν μοναστικῶν ἀδελφοτήτων. Ὅλαι αἱ Μητροπόλεις καὶ αἱ Ἐπισκοπαὶ βοηθοῦν οἰκονομικῶς τὰς Μονὰς. Φροντίζουν διὰ τὴν κτιριακὴν των ἀνακαινίσιν. Συνταξιοδοτοῦν τοὺς γέροντας μοναχοὺς. Δίδουν μισθοὺς εἰς τοὺς ἄλλους. Πληρῶνουν ὑπαλλήλους διὰ τὰ κτήματα τῶν μονῶν καὶ γενικῶς διευκολύνουν τὴν ἀνάπτυξιν πρωτοβουλιῶν ἐκ μέρους τῶν μοναχῶν ἐν σχέσει πρὸς τὴν καλυτέραν ὀργάνωσιν τῆς ἐσωτερικῆς πνευματικῆς των ζωῆς καὶ τῆς οἰκονομικῆς των συγκροτήσεως.

Ὡς ἐκ τούτου, ἐντὸς τοῦ θερμοῦ τούτου κλίματος ἕκαστος μοναχὸς αἰσθάνεται ἑαυτὸν εὐτυχῆ ἐν τῇ ἀφιέρωσει του καὶ κύριον ἐν παντὶ τοῦ οἴκου του. Εἶναι καὶ τοῦτο βασικὸς παράγων διὰ μίαν ἐπιτυχεῖ ἀνάπτυξιν καὶ καλλιέργειαν τῆς μοναχικῆς ζωῆς. Δὲν γνωρίζω, ἐάν ὑπάρχῃ ἀλλαχού τόση ἀγάπη καὶ τόση στοργὴ πρὸς τὸν μοναχισμὸν. Τὸ δὲ περίεργον εἶναι ὅτι καὶ αὐτὸς οὗτος ὁ ἐγγαμος κληρὸς περιβάλλει μὲ τὰ αὐτὰ αἰσθήματα τοὺς μοναχοὺς, οἵτινες ὅμως ἀπέχουν πάσης ἀναμιξέως εἰς ἐφημερικὰ καθήκοντα.

Ἐκ τῶν μοναχῶν οἱ περισσότεροι εἶναι ἱερομόναχοι. Συναντᾷ κανεὶς δεκάδας ὀλοκληρῶν ἱερομόναχων εἰς ἐκάστην μονήν. Ἐν τῷ κόσμῳ ἐλάχιστοι ἱερομόναχοι ὑπηρετοῦν, ἀλλ' εἰς διοικητικὰς κυρίως θέσεις, ὡς θὰ ἐκθέσωμεν ἐν συνεχείᾳ. Οἱ περισσότεροι τῶν ἱερομόναχων παραμένουν ἰσοβίως καὶ εὐχαρίστως εἰς τὰς μονὰς των, ζῶντες τὸ μοναστικὸν ἰδεῶδες, χωρὶς νὰ ἐποφθαλμιοῦν θέσιν τινα ἐν τῷ κόσμῳ πρὸς ἀνάπτυξιν ἀνεξαρτήτου ζωῆς. Καὶ εἶναι πολλοὶ ἐξ αὐτῶν θεολόγοι. Ζοῦν ὅμως ἀξιοπρεπῶς ἐντὸς τῶν ἀδελφοτήτων των, ἀπολαμβάνοντες τῆς τιμῆς καὶ ἀγάπης τῆς Ἐκκλησίας, ἄνευ καταπιέσεως τιμῆς ἢ ἐνοχλήσεως.

3. Ἐσωτερικὴ αὐτοτέλεια τῶν Μονῶν.

Ὅλαι αἱ μοναὶ ἔχουν πλήρη ἐσωτερικὴν αὐτοτέλειαν. Ἐπεμβάσεις εἰς τὰ ἐσωτερικὰ τῶν μονῶν οὐδαμῶθεν ὑπάρχουν.

Οἱ μοναχοὶ ἐκλέγουν τὸν Ἠγούμενον καὶ τὸ Ἠγουμενοσυμβούλιον. Ὁ δὲ Ἠγούμενος εἶναι ἰσόβιος. Οὗτος μετὰ τοῦ Ἠγουμενοσυμβουλίου ἀσχεῖ τὴν διοίκησιν τῆς Μονῆς. Ἡ θέσις του εἶναι πολὺ ὑψηλὴ. Εἶναι ὁ ἀληθὴς πατὴρ τῆς Ἀδελφότητος. Οὐδαμῶς εὐρομεν Ἠγούμενον μὴ θεολόγον.

Ὁ τρόπος διοικήσεως τῶν μονῶν εὐρίσκεται πολὺ πλησίον πρὸς τὴν ὀρθόδοξον μοναστικὴν παράδοσιν, πράγμα ὅπερ ἔχει ἀπονήσει παρ' ἡμῖν.

(Συνεχίζεται)

Ἄρχιμ. ΚΑΛΛΙΝ. ΚΑΡΟΥΣΟΣ

Ο ΑΓΙΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ Ο ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

ΩΣ ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΟΣ *

Είναι πολλαχόθεν γνωστή ή ζωή και ή ποιμαντική δράσις του Ἀγίου Ἰωάννου του Χρυσοστόμου.

Ἐχουν τόσα πολλά γραφῆ δια τόν πύρινον αὐτόν ἄνδρα τῆς Ἐκκλησίας, ὥστε δέν θά ἐχρειάζετο ἔν ἀκόμη δημοσίευμα, ἐάν δέν ἀφεῶρα μίαν ὄχι και τόσον γνωστήν πτυχὴν τῆς ζωῆς του Ἀγίου, τὴν Ἱεραποστολικὴν του δράσιν.

Ἰπὸ τόν ὄρον Ἱεραποστολή ἐννοοῦμεν τὸν εὐαγγελισμόν τῶν μὴ πιστευόντων εἰς τὸν Χριστόν ἀνθρώπων. Ὄταν τὸ ἔργον τοῦ εὐαγγελισμοῦ ἀπευθύνεται πρὸς λαοὺς, οἱ ὁποῖοι δέν ἤκουσαν περὶ Χριστοῦ, ὁμιλοῦμεν περὶ ἐξωτερικῆς Ἱεραποστολῆς, ὅταν δὲ ἀπευθύνεται πρὸς λαοὺς ἀποχριστιανισθέντας και πρὸς μέλη τῆς Ἐκκλησίας ἀδιάφορα και μὴ

* Ἀπὸ ὁμιλίαν λεχθεῖσαν ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς ἑβδομίδος ἐξωτερικῆς Ἱεραποστολῆς τὴν 14ην Μαρτίου 1971 εἰς τὸ Δῶμα τοῦ Εὐαγγελισμοῦ.

συνειδητῶς μετέχοντα εἰς τὴν ζωὴν τῆς, ὁμιλοῦμεν περὶ ἐσωτερικῆς Ἱεραποστολῆς.

Ὁ ἱ. Χρυσόστομος ἤρχισε τὴν δράσιν του ὡς ἱεραπόστολος, ὅταν ὡς πιστὸς και ἐνάρετος Χριστιανὸς νέος και ἀργότερον μοναχὸς ἀπετέλει πόλον ἔλξεως και μμήσεως δια τοὺς συνομιλήκους του ἐθνικοὺς.

Ἀπὸ τῆς χειροτονίας του ὁμως εἰς διάκονον και πρεσβύτερον ὁ λύχνος ἐτέθη ἐπὶ τὴν λυχνίαν και ὁ Ἰωάννης ἀνέλαβε και ἐπισήμως τὸ καθήκον και τὸ δικαίωμα τοῦ ἀποστολικοῦ ἔργου. Ὡς παρατηρεῖ ὁ καθηγητῆς π. Γ. Φλορόφσκυ «κατὰ τὴν νεότητά του ἐπέρασεν ὀλίγα ἔτη εἰς τὴν ἔρημον. Ἀλλὰ δέν ἔμεινεν ἐκεῖ. Δια τὸν Χρυσόστομον ἡ μόνωσις αὐτῆ ἦτο μόνον μία περίοδος προετοιμασίας. Ἐπέστρεψεν εἰς τὸν κόσμον, δια νὰ κηρύξη τὴν δύναμιν τοῦ Εὐαγγελίου. Ἦτο ἱεραπόστολος ἐκ κλίσεως, εἶχεν ἀποστολικὸν και εὐαγγελικὸν ζῆλον. Ἦθελε νὰ κατα-

Ο ΜΕΣΗΜΒΡΙΑΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ

Τὰς πρωϊνάς ὥρας τῆς 5ης Αὐγούστου ἐ.έ. ἐξεδήμησε πρὸς Κύριον ἐν Ἀθήναις, ἐνθα ἐφησύχαζεν, ὁ Μητροπολίτης Μεσημβρίας Ἐμμανουὴλ Καρπάθιος εἰς ἡλικίαν 85 ἐτῶν. Ὁ εὐρύτατα γνωστὸς δια τὴν κηρυκτικὴν, συγγραφικὴν και ἐκκλησιαστικὴν ἐν γένει δράσιν αὐτοῦ Μητροπολίτης Ἐμμανουὴλ ἐγεννήθη ἐν Νισύρῳ κατὰ τὸ 1887 και μετὰ τὰς ἐγκυκλίους σπουδὰς του ἐφοίτησεν εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν τῆς Χάλκης. Χειροτονηθεὶς ἐν ἔτει 1915 εἰς διάκονον και κατὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος εἰς πρεσβύτερον ὑπηρέτησεν ἐν τῇ Ἱερᾷ Μητροπόλει Ῥόδου μέχρι τοῦ ἔτους 1941, ὅτε μετατεθεὶς εἰς Ἀθήνας διηκόνησε τὴν ἐνορίαν ἁγ. Γεωργίου Κυψέλης, καταλιπὼν φήμην σεμνοῦ κληρικοῦ, ζηλωτοῦ ποιμένος, εὐφραδοῦς ῥήτορος και δακίμου συγγραφέως. Ἐν ἔτει 1947 ἐξελέγη παρὰ τῆς Ἱερᾶς Πατριαρχικῆς Συνόδου Μητροπολίτης Κῶου, ἀναπτύξας πολυσχιδῆ δραστηριότητα ὡς Ποιμενάρχης τοῦ ἀλυτρώτου λαοῦ τῶν Δωδεκανήσων ἐν τῇ διεκδικήσει τῶν δικαίων αὐτοῦ. Ἐπεδόθη εἰς δόκιμον ἀρ-

θογραφίαν και λοιπὴν συγγραφικὴν παραγωγὴν, διακριθεὶς ὡς πολυγραφώτατος συγγραφεὺς ἀξιολόγων θεολογικῶν, ἐπιστημονικῶν και ποιμαντικῶν ἔργων, ἐν οἷς ἐξέχουσιν θέσιν κατέχουν ἡ 3τομος «Ἐξομολογητικὴ» του, τὸ 4τομον «Ἀρχεῖον Ἱερᾶς Μητροπόλεως Κῶν» και οἱ 3τομοὶ «Λόγοι ἀπ' ἄμβωνος». Ἐν ἔτει 1967 ἀπεχώρησεν ἐκ τῆς θέσεως τοῦ Μητροπολίτου Κῶου λόγω γῆρατος, ἐγκατασταθεὶς εἰς Ἀθήνας, τὸ δὲ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, εἰς ἀνταμοιβὴν και ἀναγνώρισιν τῶν πολλαπλῶν αὐτοῦ ὑπηρεσιῶν πρὸς τε τὴν Ἐκκλησίαν και τὸ Γένος, ἀπένειμεν αὐτῷ τὸν τίτλον τοῦ Μητροπολίτου Μεσημβρίας τῆς ἐπὶ Εὐξείνῳ, ὅν και δετήρησεν οὗτος μέχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ.

Ἡ νεκρώσιμος αὐτοῦ Ἀκολουθία ἐτετέλεθη τῇ 6ῃ Αὐγούστου ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ ἁγ. Θεράποντος Ζωγράφου, προεξάρχοντος τοῦ Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Εὐρίπου κ. Βασιλείου, ἐκπροσωποῦντος τὸν ἀπουσιάζοντα Μακαριώτατον. Τὸν ἐπικήδειον λόγον ἐξεφώνησεν ὁ αἰδεσ. π. Ἰωάννης Ράμφος, χρηματίσας ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν συνεφημέριος τοῦ κοιμηθέντος Ἱεράρχου.

στήση κοινωνοῦς τῶν ἐμπνευσεῶν του καὶ τοὺς ἄλλους ἀδελφοὺς. Ἦθελε νὰ ἐργασθῆ διὰ τὴν ἐγκαθίδρυσιν τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Ὅπως ἔλεγε, προσήχθε πάντοτε διὰ μίαν τοιαύτην ἀλλαγὴν τῆς καθημερινῆς ζωῆς, ὥστε νὰ μὴ ὑπάρχη ἀνάγκη ν' ἀποσυρθῆ κανεὶς εἰς τὴν ἔρημον εἰς ἀναζήτησιν τῆς τελειότητος, ἐπειδὴ θὰ παρῆχτο ἡ ἰδία εὐκαιρία καὶ εἰς τὰς πόλεις. Ἦθελε νὰ μεταρρυθμίση αὐτὴν ταύτην τὴν «πόλιν» καί, πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτόν, ἐξέλεξε τὴν ὁδὸν τῆς ἱερωσύνης καὶ τοῦ ἀποστολικοῦ ἔργου».

Οἱ χριστιανοὶ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ὁμοιάζον εἰς πολλὰ σημεῖα μὲ τοὺς συγχρόνους χριστιανούς. Πλήθη κατ' ὄνομα χριστιανῶν εἶχον εἰσρεῦσει εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, χωρὶς νὰ ἀποβάλουν τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον καὶ χωρὶς νὰ ἀρνηθοῦν τὰς εἰδωλολατρικάς των συνηθείας.

Ἐπεκράτει ἐν πρώτοις μεταξύ τῶν χριστιανῶν ὁ θρησκευτικὸς συγκρητισμὸς, δηλ. ἡ ἀνάμιξις καὶ συνύπαρξις μὲ τὰς ἄλλας θρησκείας, τὴν Ἰουδαϊκὴν καὶ τὴν εἰδωλολατρικὴν. Ἐκ τῶν ὁμιλιῶν τοῦ Ἀγίου Χρυσόστομου συνάγεται, ὅτι «τινὲς τῶν ἀντιοχείων Χριστιανῶν οὐ μόνον τὰς ἐορτὰς τῶν Ἰουδαίων καὶ τὸ Σάββατον ἐτήρουν, ἀλλὰ καὶ πολλὰς αὐτῶν συνηθείας καὶ νηστείας. Ἐπεσκέπτοντο τὰς συναγωγὰς τῶν Ἰουδαίων καὶ ἐκ δεισιδαιμονίας προσήρχοντο εἰς τὸ ἐν Δάφνῃ βῆραθρον τῆς «Ματρώνης», ὅπου καὶ διενυκτέρευον, ἐπειδὴ οἱ Ἰουδαῖοι ἐβεβαίουν, ὅτι τὸ βῆραθρον ἐκεῖνο εἶχεν ἰαματικὴν δύναμιν. Προσεκάλουν τοὺς Ἰουδαίους εἰς τοὺς οἴκους αὐτῶν ἢ προσήρχοντο πρὸς αὐτοὺς ἐν περιπτώσεσιν ἀσθενείας, ἐνόμιζον δέ, ὅτι ὁ ἐν τῇ συναγωγῇ διδόμενος ὄρκος εἶχεν ἰδιαιτέραν τινὰ ἐπίδρασιν καὶ σημασίαν. Τέλος, διὰ τῆς δεισιδαιμονίας «ὡς παιδία μικρὰ ἐφόβουν» οἱ Ἰουδαῖοι καὶ ἐμορμολύττοντο (ἐτρομοκράτουν) τοὺς ἀτελεστέτους τῶν χριστιανῶν»¹. Ἄλλ' ὁ ἐκ τῶν ἐθνικῶν κίνδυνος ἦτο μεγαλύτερος, διότι «ἀμεσώτερον ἠδύνατο νὰ ἐπιδρῶσιν οἱ ἐθνικοὶ Ἐλληνας ἐπὶ τῶν Ἐλλήνων χριστιανῶν»².

Ἐν Ἀντιοχείᾳ ἐξηκολούθουν ἀκόμη νὰ προσφέρωνται θυσίαι εἰς τοὺς θεοὺς, τὴν λατρείαν τῶν ὁποίων «ὕπέθαλπον οἱ μεγάλοι σοφισταὶ καὶ ῥήτορες καὶ ὁ ἐν τῇ χριστιανικῇ κοινωνίᾳ παραμένων ἑλληνικὸς πολιτισμὸς, τὰ ἑλληνικὰ γράμματα, ὅλαι αἱ παραδόσεις καὶ ἀναμνήσεις τοῦ ἐθνικοῦ παρελθόντος. Ἐτελοῦντο δὲ ἐν Ἀντιοχείᾳ τὰ Διονύσια καὶ ἄλλαι ἐθνικαὶ ἐορταὶ καὶ ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ θεάτρου διεδραματίζοντο παραστάσεις εἴτε ἀντιθρησκευτικαὶ διὰ τοὺς Χριστιανούς, εἴτε ἀνήθικοι ἐξ ἀρχαίων μύθων καὶ δραμάτων»³.

Οἱ ἐθνικοὶ τέλος μετέδιδον εἰς τοὺς χριστιανούς πολλὰς προλήψεις καὶ δεισιδαιμονίας ἀναρμόστους εἰς χριστιανούς.

Πόσον ὀξὺ ἦτο τὸ πρόβλημα, δύναται τις νὰ ἀντιληφθῆ, ἐὰν λάβῃ ὑπ' ὄψιν ὅτι καὶ σήμερον μετὰ διςχιλιετίαις προσπαθείας τῆς Ἐκκλησίας ὑπάρχουν τόσαι προλήψεις καὶ ἐθνικῆς προελεύσεως δεισιδαιμονίαι καὶ ἔθιμα.

Ὁ Χρυσόστομος ἐθεώρησε χρέος του νὰ ἀγωνισθῆ σθεναρῶς ἐναντίον τῶν ἐθνικῶν καὶ Ἰουδαϊκῶν ἐπιδράσεων, κηρύττων τακτικῶς καὶ διαφωτίζων τὸν λαόν. Ἐγραψε μάλιστα καὶ εἰδικὸν βιβλίον πρὸς Ἰουδαίους καὶ ἐθνικοὺς Ἐλληνας, μὲ πολλὴν ἀπλότητα καὶ σαφήνειαν, διὰ νὰ γίνῃ καταληπτὸς «πρὸς καὶ οἰκέτη καὶ θεραπαινίδι καὶ χήρα γυναικί, καὶ κατήλω καὶ ναύτη καὶ γηπόνω»⁴.

Ἄλλ' ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἔθλιβεν ἰδιαιτέρως τὸν Χρυσόστομον, ἦτο ἡ ἐπίδρασις τῶν ἐθνικῶν ἐπὶ τῶν χριστιανῶν εἰς τὰ ἦθη. Ἡ σκανδαλώδης ζωὴ χριστιανῶν τινῶν ἠμπόδιζε τὴν διάδοσιν τῆς πίστεως καὶ ἐσκανδάλιζε καὶ αὐτοὺς τοὺς ἐθνικοὺς: «Οὐδεὶς ἂν ἦν Ἕλληνας, εἰ ἡμεῖς ἦμεν χριστιανοί, ὡς δεῖ»⁵, διότι οἱ Ἕλληνες «ὄρωσι βίους ἐπιληθίμους, ψυχὰς γηίνας: τὰ χρήματα ὁμοίως αὐτοῖς θαυμάζομεν, πολλῶ δὲ καὶ πλέον· τὸν θάνατον ὁμοίως αὐτοῖς πεφρίκαμεν, πενίαν ὁμοίως φοβούμεθα, πρὸς νόσους ὁμοίως δυσχεραίνομεν, ὁμοίως δόξης ἐρώμεν καὶ δυναστείας, ὑπὲρ φιλαργυρίας κατακόπτοντες ἑαυτούς... Τὰ γὰρ ἄλλα ἀφήμι πολλοῦ πένθους ἄξια, οἷον οἰωνισμοὺς, καὶ κληδωνισμοὺς, παρατηρήσεις, γενέσεις, σύμβολα, περιάμματα, μαντείας, ἐπαφάς, μαγείας»⁶.

Πολλὰ πάθη καὶ κακαὶ συνήθειαι, τὰς ὁποίας εἶχον ἀποκτήσει οἱ χριστιανοὶ πρὸ τῆς εἰσόδου τῶν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, τοὺς συνώδευον καὶ μετὰ τὴν εἰσοδὸν τῶν εἰς αὐτήν. «Αἱ μύρια σχέσεις πρὸς τοὺς ἐθνικοὺς Ἐλληνας ἐκ τῆς οἰκογενείας, τῆς συγγενείας, τοῦ πολιτισμοῦ, τῆς γλώσσης, τῶν ἀνυπολογίστων λεπτομερειῶν τοῦ βίου, τῶν παραδόσεων καὶ ἠθῶν, παρεκάλουν τὴν πλήρη ἐπικράτησιν τοῦ πνεύματος τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ἐπὶ πλέον δὲ τὸ κλίμα τῆς Ἀντιοχείας ἢ πρὸς τὰ θεάτρα ἀγάπη, ἢ μαλθακότης καὶ ὁ πλοῦτος συνετέλουν εἰς «ὕγρον καὶ διαλελυμένον καὶ χαῦνον βίον»⁷. Ἀπὸ τὰς ὁμιλίας τοῦ Χρυσόστομου πληροφοροῦμεθα, ὅτι ὑπῆρχον Χριστιανοὶ καταφεύγοντες εἰς τὴν μαγείαν, καὶ μάλιστα τὴν μαύρην μαγείαν. Ἄλλοι πάλιν ἐπίστευον εἰς τὴν εἰμαρμένην. Ὁ γάμος εἶχε καταντήσει εὐκαιρία συναλλαγῆς. Τὰ τέκνα δὲν ἀνετρέφοντο χριστιανικῶς. Οἱ πλούσιοι ἦσαν ἀνελεήμονες καὶ ἄσπλαγχοι, φιλάργυροι καὶ σπάταλοι, μόνον διὰ νὰ ἐπιδείξουν κατὰ τρόπον προκλητικὸν τὸν πλοῦτόν των. «Τί μοι φέρεις σηρικὰ ἱμάτια καὶ ἵππους χρυσοχαλίνους καὶ

4. Ἰωάννου Χρυσόστομου, Πρὸς τε Ἰουδαίους καὶ Ἐλληνας..., PG 48,813.

5. Ἰωάννου Χρυσόστομου, Ὁμιλ. Γ' εἰς Α' Τιμ. γ', PG 62,551.

6. Ἐνθ' ἀνωτ., στ. 551-552.

7. Χρυσόστομου Παπαδοπούλου, ἔνθ' ἀνωτ., σελ. 57.

1. Χρυσόστομου Παπαδοπούλου, Ὁ Ἄγ. Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, ἐν Ἀθήναις 1970, σελ. 50.

2. Ἐνθ' ἀνωτ., σελ. 51.

3. Αὐτόθι.

ἡμίονους καλλωπιζόμενας; Ἡμίονος κάτω καλλωπίζεται, ὁ χρυσὸς ἐν στέγη κατέχεται· τὰ χρήματα ἡμίονοι ἄλογοι περιφέρουσι, χρυσοῦς ἔχουσαι χαλινοῦς· ἡμίονοι ἄλογοι καλλωπίζονται, ὁ δὲ πένης ἐν λιμῷ τηκόμενος τῇ θύρᾳ σου προσεδρεύει, καὶ ὁ Χριστὸς λιμῷ τήκεται. Ὡς τῆς ἐσχάτης ἀνοίας! Ποία ἀπολογία; ποία συγγνώμη, ὅταν ὁ Χριστὸς ἔστηκε πρὸ τῶν θυρῶν σου ἐν σχήματι πτωχοῦ, σὺ δὲ μηδὲ ὄλωσ εἰ ἐπικαμπτόμενος; τίς σε ἐξαιρήσεται τῆς ἐκεῖθεν τιμωρίας;»⁸

Οἱ ἐργάται καὶ οἱ πτωχοὶ γεωργοὶ ἦσαν θύματα τῆς ἀγρίας ἐκμεταλλεύσεως τῶν πλουσίων. Οἱ δοῦλοι ἐπίσης ὑπέφερον ἀπὸ τὴν ἀπάνθρωπον μεταχείρισιν τῶν κυριῶν τῶν.

Τὰ ἐν πολλοῖς αἰσχρὰ θεάματα, πρὸς τὰ ὁποῖα «μεγάλῃ μανίᾳ ἐτρεφεν ὁ λαός, μὴ διστάζων νὰ προστρέχη εἰς αὐτὰ καὶ κατ' αὐτὴν τὴν ἐβδομάδα τῶν Παθῶν τοῦ Κυρίου, ἀπετέλουν κατὰ τὸν Χρυσόστομον «λοιμὸν δυσκατάλυτον»⁹.

Αὐτὰ καὶ πολλὰ ἄλλα ἄτοπα ἀπετέλουν καρκινώματα εἰς τὸ σῶμα τῆς χριστιανικῆς κοινωνίας, τὰ ὁποῖα ὁ Χρυσόστομος δὲν ἠνείχετο, διότι ἐγνώριζε καλῶς ὅτι φέρουν τὸν πνευματικὸν θάνατον. Ὁ Χρυσόστομος ἤθελε τοὺς χριστιανοὺς ἀγίους, ζῶντας ὄχι μίαν ἀναιμικὴν καὶ συμβατικὴν χριστιανικὴν ζωὴν, ἀλλὰ ζωὴν ἀπολύτως σύμφωνον πρὸς τὴν πίστιν, διότι, ὡς ἔλεγεν, «οὐδὲν γὰρ ὄφελος ἡμῖν εἰς σωτηρίαν δογμάτων ὑγιῶν, διεφθαρμένης ἡμῖν τῆς ζωῆς»¹⁰.

Ἡ χειρουργικὴ μάχαιρα, μὲ τὴν ὁποῖαν ἀόκνως καὶ συνεχῶς ἐχειροῦργει τὰ καρκινώματα αὐτά, ἦτο τὸ θεῖον κήρυγμα. «Εἰ γὰρ μὴ σιδήριον ἔχω, ἀλλ' ἔχω λόγον σιδήρου τομώτερον· εἰ μὴ πῦρ βαστάζων, ἀλλ' ἔστι μοι διδασκαλία πυρὸς θερμότερα, εὐτονώτερον δυναμένη καίειν»¹¹. Τὰ ὄπλα τοῦ ἱερέως, κατὰ τὸν Χρυσόστομον, εἶναι ὁ λόγος, ἡ πειθὴ καὶ ἡ ἀγάπη. Οἱ βασιλεῖς ἀναγκάζουν. Οἱ ἱερεῖς πείθουν¹². Ἐπίστευεν ὁ Χρυσόστομος εἰς τὴν δύναμιν τῆς ἀληθείας καὶ δι' αὐτὸ δὲν ἐνέκρινε τὴν υἰοθέτησιν καταπιεστικῶν καὶ στερητικῶν τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἀνθρώπου μέτρων. «Οὐδὲ γὰρ θέμις χριστιανοῖς, ἀνάγκη καὶ βία καταστρέφειν τὴν πλάνην, ἀλλὰ καὶ πειθοῖ καὶ λόγῳ καὶ προσηνεῖα τὴν τῶν ἀνθρώπων ἐργάζεσθαι σωτηρίαν»¹³.

Δι' αὐτὸ καὶ ἡγάπα μὲ πάθος τὸ κήρυγμα, τὸ

8. Ἰωάννου Χρυσοστόμου, Εἰς ψαλμοὺς 40,17, PG 55,508.

9. Χρυσ. Παπαδοπούλου, ἐνθ' ἀνωτ., σελ. 67. Πρβλ. καὶ PG 56,268 καὶ PG 61,102-103.

10. Ἰωάννου Χρυσοστόμου, Ὁμιλ. Δ' εἰς τὸν Ἰωάννην, PG 59,50.

11. Ἰωάννου Χρυσοστόμου, Πρὸς τοὺς καταλείψαντας τὴν Ἐκκλησίαν κ.λπ., PG 56,269.

12. Γ. Φλορόφσκυ, Ὁ Ἁγ. Ἰωάννης ὁ Χρυσ.: ὁ προφήτης τῆς Ἀγάπης, ἐν «Ἀκτίνες», τ. ΙΗ' (1955) 5.

13. Ἰωάννου Χρυσοστόμου, Λόγος εἰς τὸν μακάριον Βαβύλαν, PG 50,537.

πειστικὸν κήρυγμα. Ὁμίλει -καὶ ἰδίᾳ ἐν Ἀντιοχείᾳ- καθ' ἑκάστην, «πολλάκις δὲ καὶ δις τῆς ἡμέρας»¹⁴. Ἐξέφραζε μάλιστα τὴν λύπην του ἐν Ἀντιοχείᾳ καὶ Κωνσταντινουπόλει, διότι δὲν ἠδύνατο καὶ κατὰ τὴν νύκτα νὰ διδάσκη τὸν λαόν, συναναστρεφόμενος μετ' αὐτοῦ παντοῦ καὶ πάντοτε ἀκόμη καὶ εἰς τὰς τραπέζας¹⁵. «Ἐβουλόμην καὶ ἐν νυκτὶ τοῦτο ποιεῖν, καὶ ἐν ταῖς τραπέζαις ταῖς ἡμετέραις, εἶγε ἐντὶν εἰς μυρία σχισθέντα παραγίνεσθαι ὑμῖν καὶ διαλέγεσθαι»¹⁶.

Τὸ κήρυγμα τοῦ Χρυσοστόμου δὲν ἦτο γενικὸν καὶ ἀόριστον. Ὁ Χρυσόστομος παρηκολούθει ἐκ τοῦ πλησίον τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὴν κοινωνίαν, τὰ προβλήματα καὶ τὰς πτώσεις τῶν. Τὸ κήρυγμά του εἶχε πάντοτε ἀναφορὰν εἰς τὴν συγκεκριμένην ἀνθρωπίνην κατάστασιν. Ἦτο κήρυγμα ποιμαντικόν, δηλ. ἀπέβλεπεν ὄχι εἰς μίαν γενικὴν διαφώτισιν τῶν ἀκροατῶν, ἀλλὰ εἰς τὴν θεραπείαν, καθοδήγησιν καὶ ἀνύψωσιν τοῦ συγκεκριμένου ποιμνίου. Ἦθελε μάλιστα νὰ μεταβάλλῃ καὶ τοὺς ἀκροατὰς του εἰς ἱεραποστόλους καὶ κήρυκας τοῦ εὐαγγελίου ἐντὸς τοῦ κύκλου τῶν. «Ἀναχωρήσας οἴκαδε ἕκαστος, καλεῖτω τὴν γυναῖκα καὶ τὰ παιδιά, καὶ λεγέτω ὅτι εἰσφορά ἐπεβλήθη πνευματικὴ τήμερον, εἰσφορά δι' ἧς ἔσται τις λύσις τῶν δεινῶν τούτων καὶ ἀπαλλαγὴ, εἰσφορά οὐχὶ πένητας τοὺς καταβάλλοντας, ἀλλὰ πλουσιωτέρους ποιοῦσα, ὥστε μηδένα ἐχθρὸν ἔχειν, μηδένα κακῶς λέγειν, μηδὲ ὀμνῦναι καλόθου. Σκοπήσωμεν, φροντίσωμεν, βουλευσώμεθα, ὅπως ἐκπληρώσωμεν τὰς ἐντολάς ταύτας· πᾶσαν εἰσενεγκώμεθα σπουδὴν, ἀλλήλους ὑπομνήσωμεν, ἀλλήλους διορθώσωμεθα, ἵνα μὴ ὀφείλοντες ἀπέλθωμεν ἐκεῖ, εἶτα δεόμενοι δανείσασθαι παρ' ἑτέρων, μὴ τῶν παρθένων πάθωμεν τῶν μωρῶν, καὶ τῆς ἀθανάτου σωτηρίας ἐκπέσωμεν»¹⁷.

Ὁ Χρυσόστομος εἶχε τὸ ποιμαντικὸν χάρισμα, δηλ. τὸ χάρισμα τῆς πατρικῆς ἀγάπης τοῦ ποιμανομένου καὶ μάλιστα τοῦ ἀσθενοῦς, ἀδυνάτου καὶ παραστρατημένου ποιμανομένου. Ἠγάπα τὸ ἀπολωλὸς πρόβατον, ὅπως ὁ καλὸς ποιμὴν, μὲ μίαν ἀγάπην ποὺ εἶναι πάντοτε ἀντανάκλασις καὶ φανέρωσις τῆς ἀγάπης τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ.

Μόνον ὁ ποιμὴν ποῦ ἀγαπᾷ κατ' εἰκόνα τοῦ Οὐρανοῦ Ποιμένος δύναται νὰ ἀγωνιᾷ καὶ νὰ πάσχη, νὰ προσεύχεται καὶ νὰ ἀναζητῇ τὸν ποιμανόμενον σταυρούμενος καὶ πολλάκις κατερχόμενος, ὅπως ὁ Χριστὸς καὶ εἰς αὐτὸν τὸν Ἄδην, ὅπου φέρει τὸν ἀνθρώπον ἢ ἀποξένωσις του ἀπὸ τὸν Θεόν: «Τοῦτο ἀρχή, τοῦτο ποιμαντικὴ ἐπιστήμη, τότε αὐτοῦ παρορᾶν καὶ μετὰ τῶν ἀρχομένων μεριμνᾶν...

14. Χρυσ. Παπαδοπούλου, ἐνθ' ἀνωτ., σελ. 52.

15. Ἐνθ' ἀνωτ., σελ. 53 καὶ 89.

16. Ἰωάννου Χρυσοστόμου, Ὁμιλ. 44η εἰς τὰς Πράξ., PG 60,312.

17. Ἰωάννου Χρυσοστόμου, Ὁμιλ. Γ' εἰς Ἀνδριάντας, ἐκδ. Bareille, τ. Γ', σελ. 81.

“ΕΠΙ ΤΟΥ ΑΥΤΟΜΑΤΟΥ ΔΙΑΖΥΓΙΟΥ,”

Παρακολουθῶ μὲ μεγίστην προσοχὴν τὴν βασι-
κῆς σημασίας συζήτησιν «περὶ τοῦ αὐτομάτου δια-
ζυγίου», ἥτις ἄλλως τε κινεῖ τὸ ἐνδιαφέρον ὄλων τῶν
Ἑλλήνων.

Ἐθεώρησα, ὅτι ἐπιβάλλεται ἡ παρέμβασίς μου
σήμερον, (μετὰ μάλιστα τὴν ἀπόφασιν τῆς ὑποεπι-
τροπῆς τῆς Συμβουλευτικῆς Ἐπιτροπῆς), διὰ νὰ ἐξε-
τάσω τὸ θέμα ἀπὸ μιᾶς ἄλλης, διαφόρου σκοπιᾶς, τῆς
σκοπιᾶς τῆς θέσεώς μου, ὑγειονομολογικῆς, ψυχολογικῆς
καὶ κοινωνικῆς, διότι νομίζω, ὅτι δὲν ἐδόθη ἐπὶ τούτων
ἡ ὅση θὰ ἔπρεπε σημασία.

Διὰ ταῦτα, ὑποβάλλω θερμὴν παράκλησιν,
ὅπως μοι συγχωρηθῇ ἡ κατάχρησις τῆς φιλοξενίας
τῶν στηλῶν σας, τὴν ὁποίαν θὰ κάμω.

Ἄρα ἡ οἰκογένεια ἀποτελεῖ τὸν ἀκρογωνιαίον
λίθον τοῦ κοινωνικοῦ μας συστήματος καὶ τὸ βασι-
κὸν κύτταρον πάσης ὀργανωμένης κοινωνίας, καὶ ὅτι

διατηρεῖ ἀκεραίαν τὴν ἀξίαν της, παρ' ὅλας τὰς συνε-
χεῖς μεταβολὰς καὶ ἐξελίξεις τὰς ὁποίας ὑπέστη καὶ
ὑφίσταται αὕτη, εἰς τὴν συνεχῶς ἐπίσης μεταβαλλο-
μένην σήμερον κοινωνίαν, δὲν ὑπάρχει, νομίζω, καμμία
σοβαρὰ ἀντίρρησης.

Ἄρα εἰς τὴν οἰκογένειαν διαδραματίζονται ὅλα
τὰ βιολογικά, ψυχικά, πνευματικά, ψυχολογικά καὶ
κοινωνικά φαινόμενα, εἶναι τοῖς πᾶσι γνωστόν.

Ἄρα ἡ παρουσία τῆς οἰκογενείας παρακωλύει
τὴν ἐμφάνισιν πλείστων ὑγειονομικῶν, ψυχολογικῶν,
κοινωνικῶν κ.λπ., προβλημάτων, καὶ ἡ ἀπουσία της
δημιουργεῖ πλείστα δυσεπίλυτα καὶ ἐπιβαρυντικά
τῆς Κοινωνίας καὶ τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας προβλή-
ματα εἶναι ἀπολύτως γνωστόν, εἰς ὅλους τοὺς ὑγει-
νολόγους, ψυχολόγους καὶ κοινωνιολόγους.

Ἄρα αὕτη ἀποτελεῖ ἰδεῶδες σχολεῖον συναισθη-
ματικῆς, πνευματικῆς, ψυχικῆς καὶ κοινωνικῆς ἐπα-

“Ὅπερ καὶ ὁ Χριστὸς ἐποίησε, ραπισθεῖς, σταυρω-
θεῖς, τὰ μυρία παθῶν»¹⁸.

Τὴν πρὸς τὸ ποίμνιον ποιμαντικὴν του ἀγά-
πην δὲν ἀπέκρυπτεν ὁ Χρυσόστομος ὡς φιλόστοργος
πατήρ: «ὡμεις ἔμοι πολῖται, ὑμεῖς ἔμοι πατέ-
ρες, ὑμεῖς ἔμοι ἀδελφοί, ὑμεῖς ἔμοι τέκνα, ὑμεῖς ἔμοι
μέλη, ὑμεῖς ἔμοι σῶμα, ὑμεῖς ἔμοι φῶς, μᾶλλον δὲ
καὶ τοῦ φωτός τούτου γλυκύτεροι»¹⁹.

Αὕτη ἡ πατρικὴ ἀγάπη ἀνέδειξε τὸν Χρυσό-
στομον τὸν κατ' ἐξοχὴν ἱεραπόστολον τῆς ἐκκο-
σμηκευμένης χριστιανικῆς κοινωνίας τῆς ἐποχῆς
του, ἡ ὁποία ἔπρεπε νὰ ἐπιστραφῇ εἰς τὸν Χριστὸν
ὀλοκληρωτικῶς καὶ εἰς βάθος.

Ἡ ἀνακαίνισις ἄλλως τε τῶν κατ' ὄνομα χρι-
στιανῶν θὰ εἶχεν ὡς ἔμμεσον ἀποτέλεσμα καὶ τὴν
προσέλευσιν τῶν ἀπίστων, οἱ ὅποιοι ἐκ τοῦ ἁγίου
παραδείγματος τῶν χριστιανῶν θὰ εἰλκύνοντο εἰς τὴν
πίστιν, ὡς συνέβη κατὰ τοὺς πρώτους χρόνους
τοῦ Χριστιανισμοῦ.

Ἄλλ' ἡ ἀγάπη τοῦ Χρυσοστόμου ὑπῆρξε
καθολικὴ, ἐναγκαλιζομένη ὅλην τὴν Ἐκκλησίαν
καὶ ὄλον τὸν κόσμον. Ὅπως κάθε ἀληθῆς χριστιαν-
νὸς καὶ μάλιστα κάθε ἀληθῆς Ἐπίσκοπος ἠσθάνετο
ὁπεύθυνος ὄχι μόνον διὰ τὸ ἰδικόν του ποίμνιον,

ἀλλὰ καὶ δι' ὅλην τὴν Ἐκκλησίαν καὶ δι' ὅλοκληρον
τὸν κόσμον.

Ἄρα τὴν ἀγάπην αὐτὴν κινούμενος ἐπεχείρησε
περιοδεῖν εἰς τὰς Ἐκκλησίας τῆς Μ. Ἀσίας διὰ
τὴν τακτοποίησιν σοβαρῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀνω-
μαλιῶν, τὴν κάθαρσιν τοῦ κλήρου καὶ τὴν κατα-
στροφὴν τῶν ἐσθίων τῶν αἰρετικῶν νοβατιανῶν, τες-
σαρασκαϊδεκατιτῶν, ἀρειανῶν καὶ αὐτῶν τῶν εἰδω-
λολατρῶν. Ἐπιστρέψας ἐκ τῆς περιοδείας του
αὐτῆς εἶπεν εἰς τοὺς χριστιανούς του: «Πολὺν ἐσί-
γησα χρόνον, καὶ διὰ μακροῦ πάλιν πρὸς τὴν ὑμε-
τέραν ἐπανήλθον ἀγάπην· ἀλλ' οὐ ραθυμία τινὶ καὶ
δκνῶ σώματος, ἀλλὰ τὰς ταραχὰς καταστέλλων, τὰ
κύματα κοιμίζων, τὸν χειμῶνα διορθούμενος, τοὺς
ναυαγοῦντας ἀνιμάμενος, τοὺς γινομένους ὑποβρυ-
χίους πρὸς τὰς γαλήνην χειραγωγῆσαι σπεύ-
δων. Κ ο ι ν ὸ ς γ ἄ ρ ε ἰ μ ι π ἄ ν τ ω ν π α τ ῆ ρ»²⁰.

Ὅπως ὁ θεὸς Παῦλος, οὕτως καὶ ὁ Χρυσόστομος
ἔχει τὴν «μέριμναν πασῶν τῶν Ἐκκλησιῶν» (Β' Κορ. ια' 28), ὡς ἀποδεικνύουν αἱ προσπάθειαι του
διὰ τὴν στερέωσιν τῆς Ὀρθοδοξίας μεταξὺ τῶν αἰρε-
τικῶν ἐν Συρίᾳ καὶ Κύπρῳ καὶ αἱ φροντίδες του διὰ
τὴν κατάπαυσιν τοῦ Ἀντιοχικοῦ σχίσματος²¹.

(Συνεχίζεται)

Ἱερ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΨΑΝΗΣ, δ. Θ.

18. Εἰς Ψαλμ. 113,2, PG 55,306.

19. Ἰωάννου Χρυσοστόμου, Ὁμιλία πρὸ τῆς ἐξορίας, PG 52,430. Χαρακτηριστικοὶ εἶναι καὶ οἱ ἀποχαιρετιστήριοι λό-
γοι του πρὸς τὸ ποίμνιόν του πρὸ τῆς ἐξορίας: «Ὅπου ἐγὼ
καὶ ὑμεῖς ἐκεῖ· ὅπου ὑμεῖς ἐκεῖ καὶ ἐγὼ· ἐν σῶμα ἔσμεν· οὐ
σῶμα κεφαλῆς, οὐ κεφαλὴ σώματος χωρίζεται. Διειργόμεθα
τῷ τόπῳ, ἀλλ' ἠνώμεθα τῇ ἀγάπῃ· οὐδὲ θάνατος διακόψει
δυνήσεται. Κἂν γὰρ ἀποθάνῃ μου τὸ σῶμα, ζῆ ἡ ψυχὴ, καὶ
μένηται τοῦ δήμου· ὑμεῖς ἔμοι πατέρες· πῶς ὡμῶν δύναμαι
ἐπιλαθέσθαι; ὑμεῖς ἔμοι ζωὴ, ὑμεῖς ἔμοι εὐδοκίμησις...
Ἐγὼ μυριάκις ὑπὲρ ὡμῶν σφαγῆναι ἔτοιμος...» (Αὐτόθι).
Πρβλ. PG 52,443-448.

20. Ἰωάννου Χρυσοστόμου, Ὅτε Σατουρνίνος καὶ Γαῖνῶς
ἐξορίσθησαν, PG 52,413-415. Πρβλ. καὶ τὰ ἐξῆς: «Εἰ γὰρ τὰς
εὐχὰς ποιῆσθαι δεῖ, φησὶν, ὑπὲρ τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας
τῆς ἀπὸ περάτων ἕως περάτων τῆς οἰκουμένης, πολλὰ
μᾶλλον καὶ τὴν πρόνοιαν ὑπὲρ ἀπάσης αὐτῆς ἐπίδεικνυσθαι
δεῖ καὶ ὁμοίως ἀπιστῶν κήδεσθαι, καὶ μεριμνᾶν πάσας»
(Εἰς τὸν Ἄγ. Πατέρα ἡμῶν Εὐστάθιον, 3, PG 50,602).

21. Χρυσ. Παπαδοπούλου, ἐνθ' ἄνωτ., σελ.
82. Διὰ τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ ἁγίου Πατρὸς πρὸς ἐπιστροφὴν
τῶν ἐν Κύπρῳ Μαρκωνιστῶν βλ. Ἐπιστ. ΣΚΑ' PG 52,732-3.

φής, και συμβάλλει εις τήν εξύψωσιν τοῦ πνευματικοῦ καὶ πολιτιστικοῦ ἐπιπέδου, οὐδεὶς ἀμφιβάλλει.

Διὰ ταῦτα, καὶ μετὰ τήν ἐπικράτησιν τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἀπηγορεύθη ἐπὶ ποινῇ ἢ πρότερον τελομένη ἀθθαίρετος διάλυσις τοῦ γάμου.

Διὰ ταῦτα ἡ Κοινωνικὴ Ὑγιεινὴ καὶ ἡ Κοινωνικὴ Ἱατρικὴ στρέφουν ἀμέριστον τὸ ἐνδιαφέρον των πρὸς τήν οἰκογένειαν, ὡς καὶ ἡμεῖς οἱ ταπεινοὶ θεράποντές των.

Ἄλλὰ ἡ οἰκογένεια δὲν ἀποτελεῖται μόνον ἀπὸ τὸ ζεῦγος, περὶ τὸ ὁποῖον περιστρέφεται κυρίως ἡ ὄλη συζήτησις, οὔτε ἀφορᾷ μόνον τοῦτο. Καὶ τὰ σοβαρὰ πλῆγματα, τὰ ὁποῖα θὰ ὑποστῇ ὁ θεσμὸς τοῦ γάμου διὰ τῆς νομοθετικῆς παρεμβάσεως τῆς Πολιτείας δὲν καλύπτουν τὸ ὅλον θέμα. Διότι ἀκάλυπτα παραμένουν τὰ ὑπάρχοντα νόμιμα τέκνα.

Ἡ ἀδυναμία ἐπανασυνδέσεως καὶ συμβιώσεως τῶν ἐν διαστάσει συζύγων, δὲν εἶναι ἀρκετὰ ἐπιχειρήματα ὑπὲρ τοῦ Νομοσχεδίου, ἐὰν δὲν ληθοῦν ὑπ' ὄψει σοβαρῶς καὶ αἱ ἐπιπτώσεις αὐτοῦ ἐπὶ τῶν τέκνων καὶ ἐπὶ τῆς συνόλης κοινωνίας. Αὐτὰ ἀκριβῶς καὶ τὰ σχετικὰ πρὸς αὐτὰ θὰ ἐξετάσωμεν, διὰ νὰ τονισθοῦν ὅσα δὲν ἐτονίσθησαν καὶ διὰ νὰ προληφθοῦν, εἰ δυνατόν, πλήρως αἱ ζημιογόνοι ἐπιπτώσεις τοῦ αὐτομάτου διαζυγίου.

A'. Ἐπιπτώσεις τῆς διαζεύξεως ἐπὶ τῶν τέκνων, τῆς Κοινωνίας καὶ τῆς Ἑλληνικῆς Φυλῆς. Πρὶν ἀναφέρωμεν ταύτας, θὰ ὑπομνήσωμεν τὴν γνωστὴν ἄλλως τε εἰς ἅπαντας τοὺς νομομαθεῖς, καὶ μάλιστα τοὺς ἀσχολουμένους μὲ τὰ Παιδικὰ Δικαστήρια, περίφημον ἐργασίαν τοῦ Καθηγητοῦ Sheldon Glueck τῆς Νομικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Harvard τῆς Βοστώνης, ἣτις διήρκεσεν ἐπὶ μίαν δεκαετίαν καὶ ἐγένετο μὲ τὴν συνεργασίαν εἰκοσάδος ἰατρῶν, Ὑγιεινολόγων καὶ Ψυχιάτρων, Κοινωνιολόγων καὶ Ἀνθρωπολόγων, Παιδαγωγῶν, Ψυχολόγων καὶ Στατιστικολόγων, ἐπὶ τυχαίου δείγματος πεντακοσίων παιδιῶν ἡλικίας 10-17 ἐτῶν, ἅτινα εἶχον διαπράξει ἕκαστον 1-10 ἐγκληματικὰς πράξεις, καὶ κατὰ μέσον ὄρον 3,66 ἕκαστον τοῦ συνόλου. Ἡ μελέτη ἐγένετο συγκριτικῶς πρὸς 500 παιδιά τῆς ἰδίας ἡλικίας οὐδέποτε κατηγορηθέντα ἢ διαπράξαντα ἐγκληματικὴν πρᾶξιν, ἐν ἕκαστον μάλιστα πρὸς ὅμοιον, τῆς ἰδίας ἡλικίας, τῆς ἰδίας νοημοσύνης, τῆς ἰδίας ἐθνικότητος, τῆς ἰδίας κοινωνικῆς τάξεως καὶ τοῦ αὐτοῦ τόπου διαμονῆς.

Αἱ διαφοραὶ μεταξὺ τῶν δύο ὁμάδων ἀφεώρων τὴν οἰκογενειακὴν ζωὴν καὶ τὴν ἐξ αὐτῆς ἀτομικὴν συμπεριφορὰν τῶν παιδιῶν (Juvenile Delinquency, New York, Commonwealth Found, 1950). "Ὅλαι αἱ ἐν συνεχείᾳ, ἐν ζηλευτῇ ἀφθονία ἐπιστημονικαὶ ἐργασίαι, εἰς διάφορους Χώρας (ἴδε π.χ. La Presse Médicale, 1 Μαΐου 1954 P. 697), ὡς καὶ αἱ παλαιότεραι τοιαῦται

(ὡς π.χ. τῆς Ὑπηρεσίας Σωφρονιστικῆς Ἀνθρωπολογίας τοῦ Βελγίου ἐπὶ 27.000 παρατηρήσεων κ.λπ., Vernaecq: La Presse Médicale, 30 Ἰουνίου 1934 No 52 P.P. 1061-1062 τοῦ XXIV Συνεδρίου τῆς Ἱατροδικαστικῆς Κοινωνικῆς Ἱατρικῆς, καὶ Ἱατρικῆς τῆς Ἐργασίας τῶν Γαλλοφώνων, Lausanne, 21-23 Μαΐου 1948· τοῦ J. Roubinovitch: La Presse Médicale No 68, 25-8-1934 P.P. 1338-1341 κ.λπ.), ἀπέδειξαν τὰ αὐτὰ γεγονότα, ὡς κάτωθι, ἀπολύτως παραδεκτὰ σήμερον ὑπὸ πάντων ἐν τῇ ξένη:

I. Τὰ κύρια αἷτια τῆς ἐγκληματικότητος εἶναι, σὺν τοῖς ἄλλοις, κατὰ βάσιν οἰκογενειακὰ καὶ ὀφείλονται εἰς διαλυμένας οἰκογενεῖας, (διάζευξιν, διάστασιν, ἀνωμάλους οἰκογενειακὰς σχέσεις).

II. Ἡ συχνότης τῆς ἐγκληματικότητος (ἐπιθέσεις, κλοπαί, βιασμοὶ κ.λπ.) τῶν παιδιῶν διαλυμένων οἰκογενειῶν εἶναι τριπλασία ἕως τετραπλασία τῆς τοιαύτης τῶν παιδιῶν, τῶν προερχομένων ἐξ οἰκογενειῶν, αἷτινες διαβιοῦν ἐν ὁμοίᾳ.

III. Ἡ πορνεία καὶ ἡ ἐν γένει ἀνηθικότης, ἡ ἀλητεία, καὶ εἰδικώτερον ἡ χρῆσις τῶν ναρκωτικῶν εἶναι πολλὴ συχνότερα (ὑπερδιπλασία) εἰς τὰ τέκνα διαλυθειῶν οἰκογενειῶν, (ὅπου ἐλλείπει πᾶσα παιδαγωγικὴ ἐπίβλεψις), τῆς ἰδίας κοινωνικῆς-οἰκονομικῆς τάξεως καὶ μορφωτικοῦ ἐπιπέδου, παρὰ εἰς τὰ τέκνα τῶν ὁμοίων ἐν ὁμοίᾳ διαβιοῦσῶν οἰκογενειῶν.

IV. Αἱ ψυχοπαθητικαὶ προσωπικότητες καὶ ψυχώσεις εἶναι πολλὴ συχνότεραι εἰς τὰ τέκνα τῶν ἐν διαζεύξει οἰκογενειῶν (λόγω τῶν ἐντόνων ψυχολογικῶν τραυματισμῶν, τοὺς ὁποίους ὑφίστανται ταῦτα κατὰ τὴν ἀνάπτυξίν των), παρὰ εἰς τὰ τέκνα τῶν ἐν διαστάσει τοιούτων.

V. Τὰ ψυχολογικὰ προβλήματα παιδίων τῶν ἐν διαζεύξει οἰκογενειῶν εἶναι πολλὴ συχνότερα τῶν τοιούτων τῶν ἐν διαστάσει, λόγω τῶν ψυχολογικῶν τραυματισμῶν αὐτῶν (προσωπικαὶ παρατηρήσεις ἐπ' αὐτοῦ), ὡς καὶ ἡ δημιουργία αἰσθήματος ἀνασφαλείας λίαν ἔντονος.

VI. Ὁ μεγαλύτερος ἀριθμὸς τῶν διαζευγνυμένων, ἀναφέρουν εἰς τὸ οἰκογενειακόν των ἱστορικόν ἑτέραν διάζευξιν (συνήθως τῶν γονέων, κ.λπ.).

Εἶναι ἐπομένως ἐμφανεῖς αἱ καταστρεπτικαὶ ἐπιπτώσεις τῆς διαζεύξεως ἐπὶ τῶν τέκνων.

Εἰδικῶς ἐν Ἑλλάδι, αἱ διαταραχαὶ τῶν τέκνων

των διαζευγνυμένων, σωματικά, ψυχικά, ψυχολογικά, πνευματικά και κοινωνικά, ως αναφερόμεν ἀλλαχοῦ, (ἀνακοίνωσις εἰς Ἑλληνικὴν Ἐταιρείαν Ψυχοβιολογίας 1965, δημοσίευσις βλ. Ἐφημερίς Ἑγχειονομικῆ Φωνή, σελ. Ἐπιστημονική, τὰ ἰατρικά, ψυχολογικά και κοινωνικά προβλήματα τῶν ὠρίμων ἡλικιῶν — ἐνῆλικων — ἐν Ἑλλάδι και ὁ τρόπος ἀντιμετώπισεως αὐτῶν, συνέχεια 14η, 5 Ἰουνίου 1970 — και 15η, 25 Ἰουνίου 1970 — πρόβλημα — Διαζύγιον), εἶναι αἱ ἐξῆς:

Ψυχολογικαὶ διαταραχαί: 1) Ψυχολογικὰ κενά, λόγω ἀτελοῦς ἀναπτύξεως τῆς προσωπικότητος και τοῦ χαρακτήρος, ὡς ἐκ τῆς ἐλλείψεως τῆς ἀπαραιτήτου διπλῆς γονεϊκῆς εἰκόνας. 2) Μόνοις. 3) Συναισθηματικαὶ διαταραχαί, ὧν ἕνεκα εἰς τὴν ὠρίμων ἡλικίαν παρουσιάζουν κοινωνικὴν δυσπροσαρμοσίαν ἢ ἀπροσαρμοστότητα και νευροψυχώσεις. 4) Γενετήσιοι διαταραχαί. 5) Ἡθικαὶ διαταραχαί.

Σωματικαὶ διαταραχαί: Συνήθεις εἶναι ὁ τραυλισμός, ἡ ἀνορεξία και ἡ νυκτερινὴ ἐνούρησις.

Πνευματικαὶ διαταραχαί: Συνήθης εἶναι ἡ ἀτελῆς διανοητικὴ ἀνάπτυξις (διανοητικὴ καθυστέρησις και σπανιότερον ἡ πλήρης ἀναστολὴ τῆς πνευματικῆς ἐξελιξέως).

Ψυχικαὶ διαταραχαί: Κυρίως φοβικὴ νευρώσις και ψυχονευρώσεις (ὡς ἀνωτέρω).

Κοινωνικαὶ διαταραχαί: Κυρίως τοιαῦτα εἶναι αἱ διαταραχαί τῆς συμπεριφορᾶς και ἡ ἀδυναμία ἢ ἀνικανότης προσαρμογῆς, (δυσπροσαρμοσία και ἀπροσαρμοστότης), λόγω τῶν ἀνωτέρω συναισθηματικῶν διαταραχῶν.

Αἱ ὡς ἄνω διαταραχαὶ ἐδημοσιεύθησαν ὑφ' ἡμῶν (κατόπιν μακρῶν μελετῶν), εἰς ἀνύποπτον χρόνον μετὰ τὸ συζητούμενον θέμα και εἶναι σύμφωνοι πρὸς τὰ γενικῶς ἐν τῇ ξένῃ παραδεδομένα σήμερον.

Αἱ ὡς ἄνω δυσμενεῖς ἐπιπτώσεις, αἵτινες ἔχουν παρατηρηθῆ παρ' ἡμῶν, εἶναι γνωσταὶ και εἰς τὸ Ἑγχειονομικὸν Δικαιοσύνης, τὸ ὁποῖον γνωρίζει ταῦτα, καλλίτερον παντὸς ἄλλου, ἐκ τῶν στοιχείων, ἅτινα θὰ ὑποβάλλουν εἰς αὐτό, 1) αἱ κατὰ Πρωτοδικεῖα λειτουργοῦσαι (Ἐταιρεία Προστασίας Ἀνηλίκων), 2) τὰ Ἀναμορφωτικὰ Σχολεῖα Ἀρρένων και Θηλέων (ἢ Ἀναμορφωτικὰ Καταστήματα, ὡς τὰ ὀνομάζει). Ἐπίσης τὰ ἴδια στοιχεῖα δεόν νὰ λαμβάνη ἐκ τῶν Παιδικῶν Δικαστηρίων και ἐκ τῆς ἐμπειρίας τῶν ἐν αὐτοῖς ὑπηρετούντων εἰδικῶν Παιδοδικαστῶν. Ἄλλως τε, δὲν μᾶς χωρίζουν παρὰ ὀλίγαι ἡμέραι, διὰ νὰ ἐπιβεβαιωθῶν ἀκριβῶς τὰ ἴδια, ἀπὸ τὸ συνερχόμενον ἐν Ἑλλάδι (Ἀθῆναι), διεθνὲς συνέδριον πρὸς συζήτησιν τῶν θεμάτων τῆς ἐγκληματικότητος (4-7 Σεπτεμβρίου 1972).

Καὶ ἐφ' ὅσον ἡ διάλυσις τῆς

οἰκογενείας ἔχει τοσαύτας σοβαρὰς συνεπειὰς ἐπὶ τοῦ μέλλοντος και τῶν ἐλπίδων τοῦ Ἑθνους, δηλαδὴ ἐπὶ τῆς παιδικῆς ἡλικίας, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἀμείριστον στρέφεται τὸ ἐνδιαφέρον τῆς Πολιτείας, και μάλιστα τῆς σημερινῆς Ἑθνικῆς μας Κυβερνήσεως, διερωτῶμαι, κατὰ τί θὰ ὠφελήσῃ τὸ αὐτόματον διαζύγιον, ἀφοῦ ἡ γενικὴ ζημία, τὴν ὁποῖαν θὰ προκαλέσῃ τοῦτο, θὰ εἶναι παρὰ πολὺ μεγαλύτερα τῆς ὠφελείας, ἣν ἐπιδιώκει νὰ παράσῃ εἰς μίαν μικρὰν ὁμάδα πληθυσμοῦ; Θὰ ἀντίπη τις ὅμως και πολὺ ὀρθῶς: Ἀφοῦ ἤδη τὸ ζεύγος εὐρίσκεται ἐν διαστάσει ἀπὸ Τετίας και πλέον, ἡ δυσμενῆς ἐπίδρασις ἐπὶ τῶν νομίμων τέκνων ἔχει πλέον ὀλοκληρωθῆ και συνεπῶς ἡ διατήρησις, τύποις, μιᾶς ἤδη διαλυθείσης οἰκογενείας δὲν ἔχει θέσιν και ὀρθῶς ἐπεμβαίνει ἡ Πολιτεία διὰ τὴν θεραπείαν τοῦ διατυμπανιζομένου κοινωνικοῦ προβλήματος.

Ἄλλὰ ἀπὸ ἐπιστημονικῆς ἀπόψεως, ἀπὸ ἀπόψεως Κοινωνικῆς Ἑγχεινῆς και Ψυχολογικῆς «μακρὰ διάστασις» και «διάζευξις» δὲν εἶναι τὸ ἴδιον διὰ τὸ παιδί. Τὸ νόμιμον παιδί αἰσθάνεται πλέον ἄνετα, πλέον εὐχάριστα, πλέον οἰκεία, ὅταν και οἱ δύο γονεῖς φέρουν τὸ ἴδιο μετὰ αὐτὸ ὄνομα, παρὰ ὅταν ἡ μήτηρ φέρει διάφορον τοιοῦτον. Αἱ ἀνωμαλῖαι και αἱ προστριβαὶ μεταξὺ τῶν συζύγων ἔχουν κατανήσει, ἀτυχῶς, κοινὴ και τετριμμένη ὑπόθεσις και ἐπιδρᾶ πολὺ δυσμενῶς ἐπὶ τῶν τέκνων. Ἄλλὰ ἡ ἀσκουμένη σχετικὴ πῶς παιδαγωγικὴ ἐπίβλεψις ἐπ' αὐτῶν ἔχει ὅπωςδήποτε ἀνασταλτικὸν τινα χαρακτήρα ἐπὶ τῶν οἰωνδήποτε ἀντικοινωνικῶν τῶν ἐνεργειῶν. Δὲν συμβαίνει ὅμως τὸ αὐτὸ ἐπὶ διαζεύξεως. Ἡ διάζευξις προσθέτει ἕνα δυσβάστακτον ψυχολογικὸν φόρτωμα ἐπὶ τῶν παιδιῶν, ἡ δὲ ἐπ' αὐτῶν παιδαγωγικὴ ἐπίβλεψις ἡ δὲ ἀσχεῖται ἡ και ὅταν ἐπιχειρῆται νὰ ἀσκηθῆ, ἐπιφέρει ἀντίθετον τοῦ ἐπιδιωκόμενου ἀποτελέσματος. Τὸ παιδί ἀντιδρᾶ ἔναντι τῶν ἐντόνων αὐτῶν ψυχολογικῶν καταπίεσεων και ἡ ἀντίδρασις του πρὸς ἀμβλυσιν τούτων ἐκδηλοῦται δι' ἀναρχικῶν πράξεων και ἄλλων ἀντικοινωνικῶν ἐνεργειῶν, γενικῶς δι' ἠυξήμενης παιδικῆς ἐγκληματικότητος, και μάλιστα ὁσάκις ἔχει ἐπιβεβαρυμένη κληρονομικὸτητα (ψυχικὴν ἢ πνευματικὴν, κληρονομικὴν διαταραχὴν) ἐπ' αὐτῶν οὐδεμία χωρεῖ ἀμφιβολία. Σχετικαὶ διερευνήσεις ἐπὶ τῶν παιδιῶν ἐκείνων, τὰ ὁποῖα εἶχον τὴν ἀτυχίαν εἰς τὴν ζωὴν, νὰ ἔχουν γονεῖς εὐρισκομένους ἐν διαστάσει ἢ ἐν διαζεύξει, ἀπέδειξαν ταῦτα, ὡς εἶναι γνωστὸν εἰς τοὺς ἐμπείρους και εἰδικούς ἐπὶ τοῦ θέματος ὑγιεινολόγους και κοινωνιολόγους. Ἄλλὰ και ἂν δεχθῶμεν πρὸς στιγμὴν τὴν ἀντίθετον ἄποψιν, ὅτι δηλαδὴ ἡ δυσμενῆς ἐπίδρασις τῆς διαζεύξεως ἔχει ὀλοκληρωθῆ ἐπὶ τῶν παιδιῶν, κατόπιν τῶν ἀνωτέρω ἐγείρεται τὸ ἐρώτημα: «Διὰ τί ἡ Πολιτεία δεόν νὰ θέσῃ σπινθῆρα εἰς τὴν ἀποθηκυσμένην πυρίτιδα, εἰς τὰ νόμιμα παιδιὰ τῶν ἐν διαστάσει». Ἡ Πολιτεία διὰ τῶν ἐν γένει νομοθετημάτων τῆς ἔχει σκοπὸν δημιουργικόν, ἢ τοῦλάχιστον προληπτικόν, ἢ ἂν εἶναι ἀδύνατον, ἐπανορθωτικόν και ἀπο-

καταστάσεως κατά τὸ δυνατόν, οὐδέποτε δὲ βλαπτικὸν τοιοῦτον.

Ἐν προκειμένῳ ἡ βλάβη ἀντανακλᾷ εἰς αὐτὴν ταύτην τὴν κοινωνίαν. Δηλαδή, ἂν διὰ τῶν ἐνεργειῶν της, ἢ αὐξήσῃ τὴν ἐγκληματικότητα, τὴν πορνείαν κ.λπ., ἢ ἀπλῶς ἐπιταχύνῃ τὴν ἐκδήλωσιν τούτων, ὅχι μόνον ἀποδιοργανοῦνται αἱ οἰκογένειαι, ὅχι μόνον ἐκπίπτει ἡ κοινωνικὴ στάθμη τῶν τάξεων, εἰς ἃς ἀνήκουν αὐταί, ἀλλὰ ὀδηγοῦν εὐθέως εἰς τὴν ἐκπτώσιν τῆς Ἑλληνικῆς Φυλῆς, ὑπὲρ τῆς ὁποίας ὀφείλει πᾶς Ἕλληνας νὰ ἀναλίσκῃ ὅλας τοὺς δυνάμεις, σωματικὰς, πνευματικὰς, ψυχολογικὰς, ψυχικὰς, ἠθικὰς καὶ κοινωνικὰς. Ἀλλὰ ποία κοινωνία θὰ ἐπεθῆμι νὰ συμβάλῃ ἔστω καὶ ἀρνητικῶς εἰς τοιαύτην κατάστασιν;

Β'. Ἐπάρχει κοινωνικὸν πρόβλημα ἐκτάσεως τοιαύτης, ἢ τις νὰ ἐπιβάλῃ τὴν ἐφαρμογὴν ἐνὸς θεσμοῦ, ὅστις παραλλήλως θὰ βλάψῃ καὶ τὴν Κοινωνίαν καὶ τὴν Φυλὴν;

Πολλοὶ ἰσχυρίζονται ὅτι ὑπάρχει, καὶ μάλιστα ἀναφέρουν καὶ πολλὰς δεκάδας χιλιάδων τελούτων ἐν διαστάσει. Καὶ δυνατόν νὰ ὑπάρχῃ. Ἡ ἀλήθεια ὅμως εἶναι ἡ ἑξῆς: Οὐδεὶς ἀπολύτως γνωρίζει ἀκριβῶς ἢ κατὰ προσέγγισιν: 1) Τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐν διαστάσει, 2) τὴν κατανομήν των καθ' ἡλικίαν, 3) τὴν ὑπαρξίν ἢ οὐ νομίμων τέκνων, 4) τὸ φῶλον, τὴν ἡλικίαν καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν καθ' ἑκάστον νομίμων τέκνων, 5) τὸν ἀριθμὸν τῶν παρανόμως συμβιούντων, 6) τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀποκτησάντων τέκνα ἐκ τῶν παρανόμως συμβιούντων, 7) τὸν ἀριθμὸν, τὸ φῶλον καὶ τὴν ἡλικίαν τῶν ἐκτὸς γάμου τέκνων, (ἢ ἐξωγάμων, ἢ νόθων ὡς παλαιότερον ἐκαλοῦντο).

Ὁ ὑπογραφόμενος γνωρίζει καὶ βεβαίως, ὅτι τοιαύτη ἐπίσημος στατιστικὴ ἐπὶ τῶν διαστάσεων δὲν ὑπάρχει ἐν Ἑλλάδι. Αἱ δὲ προσαγόμεναι ὡς στατιστικαὶ δὲν ἀποτελοῦν παρὰ προσωπικὰς τῶν διαφόρων γνώμας καὶ ὑπολογισμοὺς πιθανοῦς, χωρὶς ὅμως ἀντικειμενικὸν ἔρεισμα. Παρακαλοῦμεν δέ, πάντα ὅστις διαθέτει ἐπίσημον στατιστικὴν νὰ τὴν ἀναφέρῃ καὶ νὰ τὴν γνωρίσῃ εἰς τὸ κοινόν. Καὶ κατόπιν τούτων ἐγείρεται ἕτερον ἐρώτημα: Κατὰ τί δύναται νὰ βλάψῃ ἢ νὰ ὠφελήσῃ τὴν Πολιτείαν ἢ ἐπίσημος διερεύνησις τῶν στοιχείων τούτων πρὸ τῆς λήψεως πάσης νομοθετικῆς ἀποφάσεως; Οἱ ἀναμένοντες νὰ ὠφελῆθωσιν ἐκ τοῦ ὑπὸ συζήτησιν Νομοσχεδίου ἐπὶ 7 καὶ πλέον ἔτη, δὲν δύναται νὰ ἀναμείνουν ἀκόμη δύο ἕως τρεῖς μῆνας τὸ μέγιστον, αἵτινες θὰ ἀπαιτηθῶσιν διὰ τὴν τοιαύτην διερεύνησιν ἐν Ἑλλάδι; Καὶ δὲν θὰ ὠφελῆθῃ ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία, ἐὰν στηριξῇ τὴν οἰανδήποτε ἀπόφασίν της ἐπὶ ἀντικειμενικῶν κριτηρίων μετὰ τινὰς μῆνας, παρὰ ἐπὶ ὑποθέσεων σήμερον;

Ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἀκόμη δεχθῶμεν, ὅτι ὑπάρχουν περισσότεροι τῶν ὄσων ὑπολογίζονται ἐν διαστάσει,

τότε τὸσον μεγαλύτερα θὰ εἶναι ἡ ζημία τῆς Ἑλληνικῆς Κοινωνίας καὶ τῆς Ἑλληνικῆς Φυλῆς, μετὰ τὴν καθιέρωσιν τοῦ αὐτομάτου διαζυγίου, ἀφοῦ θὰ δημιουργήσῃ περισσοτέρους ἐγκληματίας, μεγαλύτεραν πορνείαν καὶ ἀνηθικότητα, περισσότερα προβληματικὰ κ.λπ. παιδιὰ ἀπὸ τοὺς μέλλοντας ἡγέτας τῆς Κοινωνίας, τοῦ Ἔθνους, τῆς Φυλῆς μας.

Γ'. Ἐπάρχει κοινωνικὸν πρόβλημα ἐκ τῶν ἐκτὸς γάμου τέκνων (τῶν παρανόμων συμβιώσεων); Τὸ πρόβλημα τοῦτο εἶναι μεγίστης σημασίας καὶ, ἐφ' ὅσον ὑπάρχει, ἔχει ἀνάγκην κοινωνικῆς ἐπιλύσεως. Οἱ ἐνδιαφερόμενοι λέγουσιν ναί, ὑπάρχει. Ἄς ἴδωμεν ὅμως τί δεικνύουν τὰ ἀντικειμενικὰ κριτήρια.

Συμφώνως μετὰ τὴν ἰσχύουσαν νομοθεσίαν σήμερον ἐν Ἑλλάδι, οὐδεμία γεννησις δύναται νὰ ἀποκρυβῇ. Διότι, καὶ ἂν κατὰ οἰονδήποτε τρόπον ἐλάχιστα τινες περιπτώσεις δὲν δηλωθῶσιν ἀρχικῶς, θὰ δηλωθῶσιν κατ' ἀνάγκην βραδύτερον, διότι εἶναι ἀδύνατος ἡ ἐκτέλεσις τῆς βαπτίσεως ἀνευ προσκομίσεως ἀντιγράφου ληξιαρχικῆς πράξεως γεννήσεως. Συνεπῶς ἀπασαί αἱ ἐξώγαμοι γεννήσεις δηλοῦνται. Ἀλλὰ ἡ ἐξώγαμος γεννητικότητα ἐν Ἑλλάδι ὅχι μόνον δὲν ἔχει αὐξήσῃ, ἀλλ' ἀντιθέτως ἔχει μειωθῆ τὴν τελευταίαν μάλιστα 15ετίαν. Οὕτως, ἀπὸ τὸ 1920 μέχρι τὸ 1938 ἡ μέση ἐτήσια ἐξώγαμος γεννητικότης ἐκυμαίνετο μεταξὺ 12,4 καὶ 13,2⁰/100. Δηλαδή ἐπὶ 1000 γεννήσεων ἀντεστοίχουν 12,4 ἕως 13,2 ἐξώγαμοι τοιαῦται. Τῷ 1956 ἕως 1960 αὕτη ἀνήρχετο εἰς 13,7⁰/100. Τῷ 1961-1965 εἰς 11,1⁰/100 καὶ τῷ 1966-1970 εἰς 10,9⁰/100. Ἐν ἄλλοις λόγοις σήμερον ἐπὶ 1000 γεννήσεων δὲν ἀντιστοιχοῦν οὔτε 11 ἐξώγαμοι τοιαῦται. Ἐπομένως ὁ μέσος ἐτήσιος ἀριθμὸς τῶν ἐξωγάμων τέκνων ἀπὸ 2481 τῷ 1936-1938 κατῆλθεν: Εἰς 2156 τῷ 1956-1960· εἰς 1715 τῷ 1961-1965· καὶ εἰς 1705 τῷ 1966-1970. Ἀλλὰ ὁ ὡς ἄνω ἀριθμὸς τῶν ἐξωγάμων δὲν προέρχεται ἐκ τῶν παρανόμως συμβιούντων ζευγῶν μόνον. Θὰ ἀπετέλει σφάλμα πρώτης σειρᾶς, ἐὰν ὑπετίθετο τοιοῦτόν τι. Οὗτος ὀφείλεται εἰς τὸ σύνολον τῶν αἰτίων τῆς ἐξωγάμου γεννητικότητος. Εἰς τὴν διάστασιν βάσει ἐμμέσων ὑπολογισμῶν ἐπὶ τῆς πρὸ τοῦ 1940 ἐξωγάμου γεννητικότητος δὲν ὀφείλεται οὔτε τὸ 1/30 δηλαδή 50-60 παιδιὰ τὸ μέγιστον.

Βεβαίως, ἡ ἐξώγαμος γεννητικότης ἐν Ἑλλάδι εἶναι μικρότερα τῆς ἐν Εὐρώπῃ τοιαύτης, ἀλλὰ ἡ Πολιτεία δεικνύει ἀμέριστον τὸ ἐνδιαφέρον της πρὸς τὰ ἀτυχῆ ταῦτα παιδιὰ.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω συνάγεται, ὅτι τὸ συζητούμενον νομοσχέδιον δὲν σκοπεῖ, ὡς βασικῶς θὰ ἔπρεπε, καὶ τὴν κάλυψιν τῶν τέκνων, ἀλλὰ κυρίως μόνον τῶν διῆσταμένων συζύγων. Οἱ ἐν διαστάσει ἀποκτήσαντες ἐκτὸς γάμου τέκνα, δύναται, ἐφ' ὅσον τὸ ἐπιθυμοῦν, συμφώνως μετὰ τὴν Ἑλληνικὴν νομοθεσίαν, νὰ ἀναγνωρισθῇ ἡ πατρότης των, ὁπότε ταῦτα ἀποκοτῶν ὄνομα καὶ κληρονομικὰ δικαίωματα, ἢ δὲ νομιμοποίησις των δι' ἐπιγενομένου γάμου θὰ δύναται νὰ γίνεταί

Α' ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ

ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ *

Ὁ ἐπίσκοπος Βρεσθένης Δημήτριος Τρακατέλης, Δ. Φ. διεξήλθε τὸ θέμα: «Ἡ Χριστολογικὴ Ἑρμηνεία τῶν Θεοφανειῶν τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης παρὰ τῷ μάρτυρι Ἰουστίνῳ». Εἰσαγωγικῶς ἀνέφερον ὅτι ὁ Ἰουστίνος ὁ φιλόσοφος καὶ μάρτυς ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος Χριστιανὸς ἐξηγητὴς, ἐπιχειρήσας ἐκτενῆ ἐρμηνείαν τῶν Θεοφανειῶν τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Ἐν συνεχείᾳ, προσδιώρισε τὰς πηγὰς, ἐξ ὧν ἠρύσθη ὁ Ἰουστίνος πρὸς συγγραφὴν τῶν ἔργων του. Ὡς τοιαύτας κατώνομασε α) Ραββινικὰς ἐξηγητικὰς παραδόσεις. Ἐν ταῦθα διὰ τῆς παραθέσεως χαρακτηριστικῶν παραδειγμάτων κατέδειξεν ὅτι εἰς τὴν ἐρμηνείαν τοῦ Ἰουστίνου ἔχομεν συνάντησιν τῆς ραββινικῆς ἐξηγήσεως μετὰ τῆς χριστιανικῆς ἐρμηνευτικῆς.

β) Ἑρμηνευτικὰ δεδομένα ἐκ τοῦ Φίλωνος τοῦ

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 382 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 13-14 τεύχους.

μόνον μετὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ διαζυγίου, βάσει τῆς μέχρι σήμερον ἰσχυροῦσης νομοθεσίας, χωρὶς αὐτομάτως νὰ διαλύεται ἡ οἰκογένεια.

Δ'. Πῶς θὰ ἐπιλυθῇ τὸ πρόβλημα τῶν τελούντων ἀπὸ μακροῦ ἐν διαστάσει καὶ ἄνευ τέκνων; Τοῦτο βεβαίως εἶναι ἐν διάφορον πρόβλημα εἰς τὴν οἰκογένειαν καὶ ἡ λύσις του, ἂν εἶναι ἐπιθυμητὴ αὕτη ὑπὸ τῆς Πολιτείας, ἀνήκει εἰς τοὺς Συνταγματολόγους καὶ τοὺς Νομομαθεῖς. Καὶ πάντως χωρὶς προκαταλήψεις διὰ τοὺς διατυμπανιζομένους, ὡς μεσολαβοῦντας, ἀπαραδέκτους συμβιβασμοὺς διὰ περιουσιακὰ ἀνταλλάγματα.

Πρέπει νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν, ὅτι οἱ ἄνδρες διὰ νὰ νυμφευθοῦν ζητοῦν προῖκα, ἐργασίαν, ὑπηρεσίαν, καὶ σκεῦος ἡδονῆς, καὶ εἶναι ἐπιτρεπτὰ τὸ πρῶτον καὶ τὸ τελευταῖον καὶ νόμιμα. Καὶ δὲν πρέπει νὰ λησμονηθῇ, ὅτι αἱ ἐγκαταλειπόμεναι γυναῖκες ὑφίστανται σοβαροτάτας ψυχολογικὰς διαταραχὰς (διαταραχὰς συμπεριφορᾶς καὶ χαρακτῆρος, σεξουαλικὰς διαστροφᾶς, ἄγχος, μόνωσιν, κ.λπ.), καὶ κοινωνικὸν πλῆγμα καὶ αἰσθάνονται καταισχύνην διὰ τὴν ἐγκατάλειψιν καὶ προσβδλήν τῆς προσωπικότητός των. Καὶ δὲν εἶναι ἀμελητέα ταῦτα.

Ὡστε ἐν συνόψει, ἀπὸ ἀπόψεως Δημοσίας καὶ Κοινωνικῆς ὑγιεινῆς, ἡ νομοθετικὴ κατοχύρωσις τοῦ αὐτομάτου διαζυγίου:

1. Θὰ αὐξήσῃ τὴν παιδικὴν ἐγκληματικότητα, τὴν πορνείαν καὶ ἀνηθικότητα, τὰς νευρώσεις, ψυχώσεις καὶ ψυχονευρώσεις, τὰ ψυχολογικὰ τραύματα,

Ἰουδαίου. Διαπιστοῦνται κοινὰ σημεῖα μεταξὺ Φίλωνος καὶ Ἰουστίνου εἰς τὴν ἐρμηνείαν τῶν Θεοφανειῶν. Παρατηρεῖται ἐνσωμάτωσις τῆς φιλωνείου ἐρμηνευτικῆς παραδόσεως εἰς τὴν χριστολογικὴν ἐπεξεργασίαν τῶν Θεοφανειῶν παρ' Ἰουστίνῳ. γ) Στοιχεῖα ἐκ τοῦ «Testimonia». Ἡ ἐν «Testimonia» προσφερομένη χριστολογικὴ βᾶσις ἀπατέλεσεν ἐξηγητικὴν ἀρχὴν εἰς τὴν ἐρμηνείαν τῶν Θεοφανειῶν. δ) Ἀρχαϊκὰς χριστολογικὰς Ὁμολογίας πίστεως. Τὰ κείμενα τῆς μορφῆς αὐτῆς, ὡς πλαίσια χριστολογικῆς ἐπεξεργασίας τῶν Θεοφανειῶν, ἀπατέλεσαν τὴν βᾶσιν πρὸς ἐννοιολογικὴν προσέγγισιν τῆς φανερώσεως τοῦ Θεοῦ καὶ ἐνανθρωπήσεως παρ' Ἰουστίνῳ. Ἐν συμπεράσματι ὁ εἰσηγητὴς κατέληξεν· α) Ἡ ἐρμηνεία τοῦ Ἰουστίνου εἶναι σύνθεσις διαφοροποιημένων παραδόσεων. β) Αἱ θεολογικαὶ προϋποθέσεις διὰ τὴν κατανόησιν τῆς ἱστορίας τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης εἶναι ἀπόρροια τῆς χριστολογικῆς ἐρμηνείας τῶν Θεοφα-

τὰς σωματικὰς καὶ γενετησίους διαταραχὰς καὶ τὴν κοινωνικὴν δυσπροσαρμοσίαν καὶ ἀπροσαρμοστότητα τῶν παιδιῶν τῶν διαζευγνυμένων.

2. Θὰ ἐπιβαρύνῃ τὴν Ἐθνικὴν Οἰκονομίαν διὰ τὴν δημιουργίαν τῶν ἀναγκαιούτων Ἰδρυμάτων καὶ εἰδικῶς ἐκπεπαιδευμένου προσωπικοῦ διὰ τὴν περίθαλψιν καὶ κοινωνικὴν ἐν γένει ἀναμόρφωσιν τῶν ἀνωτέρω.

3. Θὰ προπαρασκευάσῃ ἄτομα διὰ νὰ διαζευθοῦν εἰς τὸ μέλλον, ἐάν ποτε συζευθοῦν.

4. Θὰ συμβάλῃ εἰς τὴν ἔκπτωσιν τῆς Ἑλληνικῆς Κοινωνίας καὶ τῆς Ἑλληνικῆς Φυλῆς.

5. Γίνεται ἄνευ ἐπισήμων στατιστικῶν στοιχείων, ἐνῶ παραλλήλως ἡ ἐξώγαμος γεννητικότητα εἶναι μικροτέρας σήμερον ἐκτάσεως ἢ πρὸ 35ετίας, ἢ δὲ ἐκ διαστάσεως τοιαύτη δὲν ἀποτελεῖ οὔτε τὸ 1/30 ἐπὶ τοῦ συνόλου.

6. Δὲν δικαιολογεῖται διὰ τοὺς διατυμπανισθέντας κοινῇ συναινέσει συμβιβασμοὺς. (Ἐκβιασμοὺς ἐν προκειμένῳ οὔτε ὑπάρχει οὔτε ἀποδεικνύεται).

Συνεπῶς, ἀπὸ ὑγειονολογικῆς, κοινωνικῆς οἰκονομικῆς καὶ φυλετικῆς ἀπόψεως εἶναι ἀπαράδεκτος, ὡς ζημιόγόνος, ὁ θεσμὸς τοῦ αὐτομάτου διαζυγίου.

Εὐχαριστῶν θερμῶς διὰ τὴν φιλοξενίαν.

Μετὰ πάσης τιμῆς

ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ Ε. ΖΑΒΙΤΣΑΝΟΣ

Καθηγητῆς Ὑγειονομικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν

νειῶν. γ) Διὰ τῆς χριστιανικῆς ἐρμηνείας ὁ Ἰουστίνος τοποθετεῖ τὸν Θεὸν ἐν τῷ κέντρῳ τῆς ἱστορίας τοῦ κόσμου καὶ συσχετίζει τὴν ἐρμηνείαν πρὸς τὰ σύγχρονα αὐτῷ προβλήματα, καὶ δ) Τὸ πολυστρωματικὸν καὶ πολυσύνθετον τῆς ἐρμηνείας τοῦ Ἰουστίνου χρῆζει ἐρεῦνης.

Ὁ καθηγητὴς τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης τοῦ ἐν New York, USA Θεολογικοῦ Σεμιναρίου τοῦ Ἁγίου Βλαδимиρίου G. Barroia ἐξήγησε τὸ θέμα: «Critical Exegesis and Traditional Hermeneutics. A methodological inquiry on the basis of the Book of Isaiach» (=κριτικὴ ἐξήγησις καὶ παραδοσιακὴ ἐρμηνευτικὴ. Μεθοδολογικὴ ἔρευνα ἐπὶ τῆς βάσει τοῦ βιβλίου τοῦ Ἡσαίου). Ὁ κ. Barroia ἐτόνισε κατ' ἀρχὰς ὅτι ἡ Βίβλος εἶναι ὄργανον τῆς θείας οἰκονομίας ἀπὸ τῆς δημιουργίας τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς προπαρασκευῆς τῆς ἀνθρωπότητος διὰ τὴν ὑποδοχὴν τῆς λυτρώσεως (Παλαιὰ Διαθήκη) μέχρι τῆς ἐνσαρκώσεως τοῦ Λόγου, τοῦ Σταυροῦ, τῆς Ἀναστάσεως καὶ τῆς ἐπιφοιτήσεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος κατὰ τὴν Πεντηκοστὴν, ὅτε καὶ ἐγεννήθη ἡ Ἐκκλησία (Καينὴ Διαθήκη). Ἐν συνεχείᾳ, διὰ τῆς φιλολογικῆς καὶ ἱστορικῆς ἐξετάσεως κατ' ἐπιλογὴν τεμαχίων ἐκ τοῦ βιβλίου τοῦ Ἡσαίου (Τὸ βιβλίον τοῦ Ἐμμανουήλ, Ἡσ. κεφ. 6-12. Τὰ ἄσματα τοῦ δούλου τοῦ Γιαχβέ, Ἡσ. 49-55. Ἀποσπάσματα ἀνάμεικτα ἐκ τοῦ τρίτου μέρους τοῦ βιβλίου Ἡσαίου, (κεφ. 55-66) κατέδειξε τὴν ἀναγκαιότητα συνδυασμοῦ δύο διαφόρων μεθόδων ἐρμηνείας τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, δηλαδὴ τῆς παραδοσιακῆς, τῆς ὁποίας βασικὴ προϋπόθεσις εἶναι ἡ συνέσις τῆς θείας οἰκονομίας πρὸς σωτηρίαν τοῦ ἀνθρώπου, καὶ τῆς συγχρόνου, βασιζομένης κυρίως εἰς ἀνεξάρτητον ἀνάλυσιν—κατὰ γράμμα, φιλολογικὴν καὶ ἱστορικὴν—τῶν πηγῶν καὶ ἐπεχούσης ἐπιβοθητικῆν θέσιν εἰς τὴν παραδοσιακὴν μέθοδον καὶ προκαταρκτικὴν εἰς τὴν καθόλου ἐρμηνευτικὴν διαδικασίαν. Τέλος, διετύπωσε τὰ ἐξῆς συμπεράσματα ἀναφορικῶς πρὸς τὰς μεθοδολογικὰς ἀρχὰς: α) Ἀξιολόγησις τῆς δυναμικῆς ἐξηγήσεως, χρησιμοποιοῦσης τὰ πορίσματα τῆς φιλολογικῆς καὶ ἱστορικῆς μεθόδου, ὡς καὶ τῆς κατωτέρας καὶ ἀνωτέρας κριτικῆς. β) Ἡ κριτικὴ ἀνάλυσις θὰ προηγηθῆ ὡς πρώτη βαθμὶς τῆς ἐρμηνευτικῆς διαδικασίας, πρὸς ἀναζήτησιν τῶν βαθυτέρων ρευμάτων καὶ τῆς ἐνότητος τοῦ κειμένου καὶ θὰ ἀκολουθήσῃ ἡ ὑπὸ τοῦ ἐρμηνευτοῦ διάσωσις τῆς πληρότητος τῆς ἐννοίας τοῦ μηνύματος. γ) Διὰ τῆς τυπολογικῆς ἐρμηνείας καθίσταται σαφὴς ἡ σχέσις μεταξὺ τύπου καὶ πραγματικότητος, ἀπεικονιζομένης ἐν τῷ τύπῳ. δ) Πολλάκις ἐν τῇ Παλαιᾷ Διαθήκῃ καὶ δὴ εἰς τὰ ἀποκαλυπτικά αὐτῆς τεμάχια παρέχεται ἀπερίοριστος χρονικὴ προοπτικὴ τῶν γεγονότων, ὅποτε τὸ ἐν τυποποιεῖ τὸ ἕτερον, ἀντὶ τὰ θεῶνται. ε) Δέον ὅπως γίνεται διάκρισις μεταξὺ ἀλληγορικῆς καὶ τυπολογικῆς ἐρμηνείας, τῆς πρώτης μὴ ἀποδιδούσης πάντοτε τὴν ἀρχικὴν σκέψιν τοῦ συγγραφέως. στ) Κατὰ τὴν ἐρμηνείαν δέον νὰ λαμβάνηται ὑπ' ὄψιν ἡ θεολογικὴ περὶ ἱστορίας ἀντίληψις, καθ' ἣν τὰ πάντα ἐν τῷ κόσμῳ κατευθύνονται ὑπὸ τῆς θείας Προνοίας. ζ) Ἡ μεσσιακὴ ἐλπίς, ἐκφραζομένη κατὰ

ποικίλους τρόπους, ἀποτελεῖ τὸ ἐπίκεντρον τῆς Βίβλου, ἀνεξαρτήτως τῶν διαφόρων παραγόντων, τῶν μεσολαβούντων κατὰ τὴν μεταβίβασιν τῆς παραδόσεως. η) Εἰς τὸ κείμενον τῆς Βίβλου ὑπάρχει θεολογικὴ προοπτικὴ, τὴν ὁποίαν δέον νὰ ἀναζητῆ καὶ νὰ ἀνακαλύπτῃ εἰς τὴν πληρότητά της ὁ ἐρμηνευτὴς. Οἱ Εὐαγγελισταὶ ἀναφέρουν γεγονότα τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ὡς ἐκ τούτου δὲν δυνάμεθα νὰ ἀγνοήσωμεν τὴν ἱστορίαν.

Ὁ αἰδεσιμολογιώτατος καθηγητὴς τῆς Καينῆς Διαθήκης τῆς ἐν Βοστώνῃ (USA) Θεολογικῆς Σχολῆς κ. Theodore Stylianopoulos παρουσίασε τὸ θέμα: «St. Justin Martyr's Contribution to the exegetical Tradition of the Church» (=Συμβολὴ τοῦ ἁγίου Ἰουστίνου εἰς τὴν ἐξηγητικὴν παράδοσιν τῆς Ἐκκλησίας). Ὁ αἰδεσιμώτατος κατ' ἀρχὰς ἀνεφέρθη εἰς τὴν κρίσιν, τὴν ὁποίαν διῆλθεν ἡ Παλαιὰ Διαθήκη κατὰ τὸ 50 μ.Χ., τεθέντος τοῦ ζητήματος ἐν τῇ χριστιανικῇ κοινότητι τῆς ὑποχρεωτικῆς ἢ μὴ τηρήσεως τοῦ Μωσαϊκοῦ νόμου ἐκ μέρους τῶν ἐξ ἔθνῶν χριστιανῶν καὶ κατὰ τὸ 150 μ.Χ. διὰ τοῦ ἀντιουδαϊκοῦ πνεύματος τοῦ Γνωστικισμοῦ. Περαιτέρω ἐξῆρε τὴν σημαντικὴν συμβολὴν τοῦ φιλοσόφου καὶ μάρτυρος Ἰουστίνου εἰς τὴν χριστιανικὴν ἐξηγητικὴν παράδοσιν, ὡς τοῦτο διαφαίνεται εἰς τὸ ἔργον του «Διάλογος πρὸς Τρύφωναν», ἐνθα δέχεται, ὅτι ὁ τελετουργικὸς νόμος, δοθεὶς διὰ τὴν σκληροκαρδίαν τῶν Ἰουδαίων, εἶχε πρόσκαιρον ἰσχύν. Λόγω τῆς μεγάλης προσφορᾶς τοῦ Ἰουστίνου εἰς τὴν ἐρμηνευτικὴν ὁ εἰσηγητὴς περιωρίσθη εἰς τὴν τριμερῆ διαίρεσιν τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης καὶ τὸν Μωσαϊκὸν νόμον κατὰ τὸν Ἰουστίνον, καίτοι οὗτος δὲν ποιεῖται σαφῆ διάκρισιν τούτων. Ἐνῶ ἡ Χριστιανικὴ παράδοσις μέχρι τοῦ Ἰουστίνου παραδέχεται τὴν Παλαιὰν Διαθήκην ὡς ἐνιαῖον τι προφητικὸν ὅλον περὶ Χριστοῦ, οὗτος διέγνωσε τὸ πολυσύνθετον καὶ πολυστρωματικὸν αὐτῆς, διακρίνων ταύτην εἰς προφητείαν, ἠθικὴν καὶ τελετουργικὸν νόμον, ἐξ ὧν τὸ τρίτον τυγχάνει τὸ σπουδαιότερον, ὡς περιέχον τὴν ἱστορικὴν κατανόησιν τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ὡς Ἀποκαλύψεως, ἀφορώσης εἰς τὸν Ἰσραήλ. Ἡ ἠθικὴ διδασκαλία τοῦ Ἰουστίνου περιορίζεται εἰς γενικοὺς ἀφορισμοὺς, ἧτοι εἰς τὸν ὀρθὸν ἠθικὸν τρόπον ζωῆς τῶν ἀνθρώπων, ὡς κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν δημιουργημάτων τοῦ Θεοῦ. Τέλος, ἐσημείωσεν, ὅτι ὁ ἱερός πατὴρ ἀποτελεῖ παράδειγμα ἐρμηνευτικῆς εἰς τὸν τρόπον ἀντιμετωπίσεως τῶν ἐκάστοτε νέων προβλημάτων ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἱστορικοῦ σκοποῦ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, χωρὶς τοῦτο νὰ σημαίνῃ, ὅτι δύνανται τις νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ εἰς τὴν εἰδικὴν ἐρμηνείαν τῶν Γραφῶν.

Ὁ διδάτωρ τῆς Θεολογίας κ. Παναγιώτης Ἀνδριόπουλος διεξῆλθε τὸ θέμα: «Ἡ θέσις τοῦ σαρκωθέντος Λόγου εἰς τὴν ἐρμηνευτικὴν τοῦ Ὠριγένης». Κατ' ἀρχὰς ἐτόνισεν, ὅτι τὸ κύριον τῶν θεολογικῶν προβλημάτων εἶναι τὸ ἐρμηνευτικόν, ἀποτελέσαν ἀπὸ δεκαετιῶν τὴν βᾶσιν τοῦ διαλόγου Ρωμαιοκαθολικῶν καὶ Προτεσταντῶν καὶ ὁπωσδήποτε μελλοντικῶς καὶ ἡμῶν τῶν Ὀρθοδόξων. Ἐπεσήμανε περαιτέρω, πρὸς

ἀποφυγὴν τῆς συγχύσεως καὶ τοῦ χάους, τὴν ἀνάγκην καθορισμοῦ, τῆ βοήθεια τῆς πατερικῆς ἐρμηνευτικῆς παραδόσεως, τῶν θεμελιωδῶν ἀρχῶν τῆς ὀρθοδόξου ἐρμηνευτικῆς. Ὡς τοιαύτην παρὰ τῷ Ὡριγένει ἐθεώρησε τὸν Ἀϊδίον καὶ ἐν χρόνῳ σαρκωθέντα Λόγον, ὅστις ἀποκαλύπτει τὸν Θεὸν ἐν τῇ κτίσει, ὠμίλησε πολυμερῶς καὶ πολυτρόπως διὰ τῶν ἀνδρῶν τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ἐνηνθρώπησεν ἐν χρόνῳ ἐπὶ σωτηρίᾳ τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἀποτελεῖ τὸ πλήρωμα καὶ τὸ τέλος τῶν Γραφῶν. Ἐν συνεχείᾳ, ἐξέθεσε τὰ περὶ ἐρμηνευτικῆς μεθόδου ὑπὸ τὴν διττὴν αὐτῆς μορφήν, τῆς κατὰ λέξιν καὶ τυπολογικῆς ἢ ἀλληγορικῆς ἐν τε τῇ Παλαιᾷ καὶ τῇ Καινῇ Διαθήκῃ, καὶ περὶ τῆς νομιμότητος τῆς ἐρμηνευτικῆς ἀρχῆς καὶ μεθόδου, ἐρειδομένης ἐπὶ τῆς Γραφῆς. Τέλος, ἀνεφέρθη εἰς τὰς δυνατότητας τοῦ ἐποικοδομητικοῦ διαλόγου μετὰ τῆς συγχρόνου ἐρμηνευτικῆς, τῆς ὁποίας κύρια γνωρίσματα τυγχάνουν ἀφ' ἑνὸς μὲν ὁ χριστολογικὸς καὶ ὁ «existential» (ἐξέτασις τῶν κειμένων ἐξ ἐπόψεως τῆς αὐτοσυνειδησίας τῆς ἀνθρωπίνης ὑποστάσεως) χαρακτήρ, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ μεγίστη σημασία, τὴν ὁποίαν ἀποδίδει εἰς τὴν γλῶσσαν. Ἐπὶ πλεόν ὑπεγράμμισεν, ὅτι ἐν ἀντιθέσει πρὸς αὐτὴν ἡ ὀρθόδοξος ἐρμηνευτικὴ, ἔχουσα «existentiell» χαρακτήρα, καλεῖται νὰ ἀναγνωρίζῃ τὴν δύναμιν χριστολογικῶς τινος κατανοουμένης γλώσσης, τῆς ὁποίας ὑπόστασις δὲν εἶναι ἀπλῶς ὁ ἄνθρωπος Ἰησοῦς, ἀλλ' ὁ Χριστός, δηλαδὴ ὁ ἐνανθρωπήσας Λόγος τοῦ Θεοῦ, συναντώμενος κατ' ἐξοχὴν ἐν τῇ εὐχαριστιακῇ πράξει.

Ὁ Πανοσιολογιώτατος καθηγητῆς Γεράσιμος Ζαφείρης, εἰδικὸς περὶ τὰς βιβλικὰς παραθέσεις εἰς τὰ ἔργα τῶν Ἑλλήνων πατέρων καὶ ἐκκλησιαστικῶν συγγραφέων καὶ δὴ ἐξ ἐπόψεως κριτικῆς τοῦ κειμένου, εἰσηγήθη τὸ θέμα: «Ἡ ἀξία τῶν παραθέσεων τοῦ κειμένου τῆς Καινῆς Διαθήκης παρὰ τῆς Ἑλληνιστι Πατράσι». Ὁ εἰσηγητὴς ἐπεσήμανε τὸ γεγονός, ὅτι τὸ μέγρις ἡμῶν διασωθὲν ἀρχαιότερον χειρόγραφον τῆς Καινῆς Διαθήκης ἀνάγεται εἰς τὰ μέσα τοῦ 2ου μ.Χ. αἰῶνος, πληροφορίας δὲ περὶ τῆς μορφῆς τοῦ κειμένου μεταξὺ τῶν χρόνων τῆς συγγραφῆς τῶν Εὐαγγελίων καὶ τοῦ Chester Beatty (2ος-5ου αἰῶν μ.Χ.) παρέχουν εἰς ἡμᾶς οἱ πατέρες, ὡς ἰστάμενοι ἐγγύτερον πρὸς τὴν Ἀποστολικὴν παράδοσιν, ἢ μᾶλλον πρὸς τὸ Ἀποστολικὸν κήρυγμα, καὶ ὡς μάρτυρες τῆς προσηγηθείσης ἀρχαιότερας μορφῆς κειμένου τῶν κατὰ τοὺς 2ον καὶ 3ον αἰῶνας γενομένων μεγάλων ἀναθεωρήσεων. Τέλος, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν μαρτυριῶν τῶν πατέρων διετύπωσε τὴν γνώμην περὶ προσυνοπτικοῦ κειμένου, ἀποτελέσαντος τὴν βάσιν τῶν συνοπτικῶν εὐαγγελικῶν συγγραφῶν καὶ ἐξακολουθήσαντος νὰ χρησιμοποιηθῆται ὑπὸ τῆς πρώτης χριστιανικῆς κοινότητος καὶ μετὰ τὴν ὑπ' αὐτῆς ἀποδοχὴν τούτου.

Ὁ διδάκτωρ τῆς Θεολογίας κ. Ἰωάννης Παναγόπουλος παρουσίασε τὸ λίαν διαφέρον καὶ ἐπίκαιρον θέμα: «Τὸ θεολογικὸν πρόβλημα τῆς ὀρθοδόξου ἐρμηνευτικῆς». Κατ' ἀρχὰς ἐχαρακτήρισε τὴν ἐρμηνείαν ὡς τὴν κατ' ἐξοχὴν λειτουργίαν τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, ἀφορῶσαν εἰς τὸ σωτηριολογικὸν ἔργον τῆς Ἀγίας Τριάδος. Ἐν συνεχείᾳ, παρετήρησεν, ὅτι ἐκ τῶν

ἐρμηνευτικῶν ὁμολογιῶν τῆς Ἐκκλησίας διεμορφώθη ἡ δογματικὴ αὐτῆς πίστις καὶ καθώρισε τὰ κριτήρια τῆς ἐρμηνείας, τὰ ὁποῖα εἶναι ἡ κοινωνία, ἡ καθολικότης καὶ ἡ ἀγιότης. Αὗται πραγματοποιοῦνται διὰ τῆς λειτουργικῆς μετοχῆς, νοουμένης ὡς ἐμπειρίας τῆς χριστιανικῆς ἀληθείας, ὁμολογίας καὶ δοξολογίας τῆς θείας ἀγάπης, πέραν δὲ ταύτης εὐρισκόμενης μόνον τῆς αἱρέσεως. Κατέληξε μεταξὺ ἄλλων εἰς τὰ ἐξῆς: α) Τὸ θέμα τῆς ἐρμηνευτικῆς δὲν εἶναι κατ' ἀρχὴν θέμα μεθόδου, ἀλλὰ ζωῆς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ. β) Ἡ χρονικὴ ἀπόστασις κειμένου καὶ ἐρμηνευτοῦ αἴρεται διὰ τοῦ λειτουργικοῦ βιώματος. γ) Ἡ χριστιανικὴ ἐρμηνεία δὲν ἐρμηνεύει τὸν κόσμον ἢ τὸν ἄνθρωπον δι' ἀπομειθυμένης παρουσιάσεως τοῦ Χριστοῦ, ἀλλ' ἀντιθέτως ἀποκαλύπτει Αὐτὸν ὡς κρίσιν καὶ σκάνδαλον. δ) Συνεπῶς, τὸ πρόβλημα τῆς «ἀπομειθυσεως» εἶναι ψευδὲς πρόβλημα. ε) Τὸ θέμα τῆς διακρίσεως δύο πηγῶν τῆς θείας Ἀποκαλύψεως, Γραφῆς καὶ παραδόσεως, πρέπει νὰ ἐξετασθῇ ἐκ νέου. στ) Ἡ λειτουργικὴ ἐρμηνευτικὴ προϋποθέτει τὴν ἱστορικὴν-κριτικὴν ἔρευναν, ταυτοχρόνως ὅμως ὑπερβαίνει αὐτήν.

Πλέον τῶν ἀνωτέρω εἰσηγήσεων καὶ τῶν μετ' αὐτὰς γενομένων συζητήσεων τὰ μέλη τοῦ συνεδρίου παρηκολούθουν τὰς ἱεράς ἀκολουθίας ἐν τῷ καθολικῷ τῆς Μονῆς. Κατὰ τὰς δύο τελεσθείσας πανηγυρικὰς λειτουργίας (Ἀναλήψεως — Ἀγίων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης) ὠμίλησαν ἀντιστοίχως οἱ κ. κ. Εὐάγγελος Θεοδώρου, καθηγητῆς τῆς Ὀμιλητικῆς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Ἀθηνῶν, καὶ ὁ Michael Mudiugin, μητροπολίτης Ἀστραχάν. Ἐπίσης ἐπραγματοποιήθη ἐκδρομὴ εἰς Ἀρχαίαν Κόρινθον, Μυκήνας, Ἄργος, Ναύπλιον—Ἐπίδαυρον.

Αἱ ἐργασίαι τοῦ συνεδρίου ἐκλείσαν δι' ἐπισήμου ἀποχαιρετιστηρίου γεύματος, εἰς ὃ ἀπεχαιρέτισαν τοὺς συνέδρους ὁ πρόεδρος τῆς ὀργανωτικῆς ἐπιτροπῆς καθηγητῆς κ. Μᾶρκος Σιώτης καὶ ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερόνυμος, ὁ δὲ μητροπολίτης Ἀστραχάν νῦν χαριστήρησε τὸν Μακαριώτατον καὶ τὴν ὀργανωτικὴν ἐπιτροπὴν διὰ τὴν παρασχεθεῖσαν ὠραίαν εὐκαιρίαν πρὸς ἀμοιβαίαν γνωριμίαν τῶν συνέδρων, τὴν ἐπιδειχθεῖσαν ἀγάπην καὶ ἀπλότητα πρὸς τὰ μέλη τοῦ συνεδρίου, ὡς καὶ τὴν φροντίδα διὰ τὴν ἄνετον παραμονὴν καὶ ἀπρόσκοπτον διεξαγωγὴν τῶν ἐργασιῶν τοῦ συνεδρίου.

Τέλος, τὸ συνέδριον ἐπὶ τῇ βάσει τῶν γενομένων εἰσηγήσεων καὶ τῶν μετ' αὐτὰς συζητήσεων προέβη εἰς τὴν ἀκόλουθον ἀνακοίνωσιν:

1. Ἡ Ὀρθόδοξος ἐρμηνευτικὴ Θεολογία καλεῖται σήμερον, ὅτε τὸ θέμα τῆς ἐρμηνευτικῆς τῶν Ἀγίων Γραφῶν κατέστη τὸ ἐπίκεντρον τῶν θεολογικῶν διαμαχῶν, ὅπως δώσῃ τὴν ὀρθόδοξον αὐτῆς μαρτυρίαν, ἥτις ἐκφράζει τὴν μακαρίαινα ἀποστολικὴν καὶ ἐκκλησιαστικὴν αὐτῆς παράδοσιν, ἐν ταύτῳ δὲ ἀναπαύεται εἰς τὰ ζωτικὰ προβλήματα, τὰ ὁποῖα θέτει ἡ σύγχρονος βιβλικὴ ἔρευνα.

2. Οἱ Σύεδροι ἀνεγνώρισαν τὴν ὑψίστην ἀξίαν καὶ σπουδαιότητα τῆς πατερικῆς ἐρμηνευτικῆς παρα-

Η ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΙΣ ΔΙΑ Δ. ΓΕΡΜΑΝΙΑΝ*

6. Συνάντησις με τὴν βιομηχανικὴν κοινωνίαν.

Ὑπὸ τὸν γενικὸν αὐτὸν τίτλον τὸ πρόγραμμα προέβλεπε περισσοτέρους ὁμιλητὰς καὶ συμμετοχὴν ὀρθοδόξων ἐργατῶν. Τελικῶς ἐπραγματοποιήθησαν δύο εἰσηγήσεις ὀρθοδόξων ἱερέων, τοῦ σημειοῦντος τὰς γραμμὰς αὐτὰς καὶ τοῦ π. O zren Tucakov.

Ὁ πρῶτος ὁμιλητὴς ἀνεφέρθη εἰς τὸν Ἕλληνα ὀρθόδοξον ἐργάτην καὶ βάσει στοιχείων ἐκ τοῦ προσωπικοῦ αὐτοῦ ἀρήνητησεν εἰς τὰς ἀκολούθους ἐρωτήσεις:

Ὁ Ἕλλην ἐργάτης τῆς Γερμανίας: α) ποῖος εἶναι; β) τί ζητεῖ εἰς τὴν Γερμανίαν; γ) τί ἀναμένει ἐκ τῶν Γερμανῶν; δ) ποία ἡ ὑποδοχὴ του ἐκ μέρους ἐκείνων; ε) τί σημαίνει δι' αὐτὸν ἡ Ἐκκλησία του; Ἡ ὄλη εἰσηγήσις εἶχεν ὡς κεντρικὸν σκοπὸν νὰ ἀναλύσῃ τὰ συναισθήματα καὶ τὸν ψυχικὸν κόσμον τοῦ Ἕλληνος ἐργάτου βάσει τῶν ὡς ἄνω ἐρωτημάτων καὶ μετ' ὀδηγὸν κυρίως τὰς ἐπιστολάς ἐνὸς πλήθους ἑλλήνων ἐργατῶν πρὸς τὸν πνευματικὸν αὐτῶν ποιμένα. Τὰ λεχθέντα δυνάμεθα νὰ συνοψίσωμεν ὡς ἀκολούθως:

α) Εἶναι γεγονός, ὅτι ὁ Ἕλλην ἔρχεται εἰς τὴν

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 320 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 11-12 τεύχους.

Γερμανίαν κυρίως ὡς ἀνείδικετος ἐργάτης. Ἐὰν ὅμως θελήσωμεν νὰ προσδιορίσωμεν τὴν ταυτότητα αὐτοῦ βάσει τοῦ γεγονότος αὐτοῦ, κινδυνεύομεν νὰ μὴ εἴπωμεν τίποτε τὸ οὐσιῶδες δι' αὐτόν.

Ὁ ἴδιος κίνδυνος ὑφίσταται, ἐὰν θελήσωμεν νὰ πράξωμεν τοῦτο βάσει τῆς σχολικῆς αὐτοῦ παιδείσεως καὶ μορφώσεως, συγκρίνοντες αὐτὸν πρὸς τοὺς γερμανοὺς ἐκείνους, οἱ ὅποιοι διαθέτουν ἀνάλογον σχολικὴν μόρφωσιν καὶ οἱ ὅποιοι συνήθως ἀποκαλοῦνται «ἀντικοινωνικὰ στοιχεῖα» (Asoziale Elemente).

Ὁ Ἕλλην ἐργάτης εἶναι εἰς ἀξιοσέβαστος καὶ κατὰ πάντα ἰσότημος πολίτης τοῦ χωρίου του ἢ τῆς κωμοπόλεως, ἐκ τῆς ὁποίας προέρχεται. Θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ εἶναι ὁ ἴδιος ὁ πρόεδρος τῆς κοινότητός του ἢ εἰς κοινοτικὸς σύμβουλος, τὸ πρόσωπον ἐκεῖνο, εἰς τὸ ὅποιον προσήρχοντο οἱ συμπατριῶται του, προκειμένου νὰ ζητήσουν συμβουλὴν ἢ κάποιαν μεσολάβησιν πρὸς ἐπίλυσιν τῶν διαφορῶν των.

β) Ὁ Ἕλλην ἐργάτης δὲν ἀναζητεῖ εἰς τὴν Γερμανίαν τὴν περιπέτειαν. Ἀγαπᾷ τὴν πατρίδα του καὶ τὴν οἰκογένειάν του. Ἡ παρουσία του εἰς τὴν Γερμανίαν ὀφείλεται εἰς μίαν ἀνάγκην καὶ ἀποτελεῖ δι' αὐτὸν μίαν θυσίαν.

γ) Ἀπὸ μέρους τῶν γερμανῶν ἀναμένει μίαν

δόσεως, τῆς ἐξόχου ταύτης πνευματικῆς κληρονομίας καὶ παρακαταθήκης, διὰ τὴν σύγχρονον βιβλικὴν ἔρευναν. Ἡ πατερικὴ ἐρμηνευτικὴ παράδοσις συνιστᾷ τὸν ἀπαραίτητον σύμβουλον καὶ τὸν πολυτίμον ὀδηγὸν πρὸς ὀρθὴν ἐρμηνείαν τῶν Ἁγίων Γραφῶν.

3. Ἡ πατερικὴ ἐρμηνευτικὴ παράδοσις ἐνθαρρύνει τὸν δημιουργικὸν στοχασμὸν καὶ ἀποτελεῖ γνώμονα εἰς κριτικὴν χρῆσιν τῶν ἐπιστημονικῶν μεθόδων ἐν τῇ συγχρόνῳ ἐρευνῇ τῶν Γραφῶν.

4. Βασικὴ ἀποστολὴ τῆς ὀρθοδόξου ἐρμηνευτικῆς Θεολογίας εἶναι ἡ ἐνδελεχὴς μελέτη καὶ ἐκτίμησις τῆς πατερικῆς ἐξηγητικῆς παραδόσεως ἐπὶ τῇ βάσει συστηματικῆς ἀναλύσεως καὶ ταξινομήσεως τῶν βιβλικῶν ἐρμηνειῶν, τῶν μεθόδων καὶ τῶν ἐρμηνευτικῶν ἀρχῶν τῶν Πατέρων.

5. Τὰ συγγράμματα τῶν Πατέρων περιέχουν πολυτίμους μαρτυρίας τῆς διὰ τῶν χειρογράφων παραδόσεως τῆς Γραφῆς, αἱ ὁποῖαι πρέπει νὰ ληφθοῦν σοβαρῶς ὑπ' ὄψιν ὑπὸ τῆς κριτικῆς τοῦ κειμένου. Ὁ ὀρθόδοξος ἐρμηνευτὴς ὀφείλει ὅλως ἰδιαίτερος νὰ συμβάλῃ εἰς τὸ θέμα τοῦτο βάσει τῆς μελέτης τοῦ παρὰ τοῖς Πατράσι βιβλικοῦ κειμένου.

6. Ἀποστολὴ καὶ τελικὸς σκοπὸς τῆς ὀρθοδόξου

ἐρμηνευτικῆς Θεολογίας εἶναι ἡ οἰκοδομὴ τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ. Ὁ σκοπὸς οὗτος καθορίζει καὶ τὸν Χριστολογικόν, σωτηριολογικόν καὶ ἐκκλησιολογικὸν χαρακτήρα τῆς ὀρθοδόξου ἐρμηνευτικῆς Θεολογίας. Ἡ ἀληθὴς ἐρμηνεία τῶν Ἁγίων Γραφῶν εἶναι πρωτίστως καρπὸς τῆς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐλλάμψεως, ὅπερ λαμβάνει ὁ ἐρμηνευτὴς ὡς μέλος τῆς Ἐκκλησίας.

7. Ἡ δογματικὴ παράδοσις τῆς Ἐκκλησίας ἀποτελεῖ τὸ τελικὸν καὶ ἀσφαλὲς κριτήριον τῆς ἐρμηνείας τῶν Ἁγίων Γραφῶν.

8. Ἀπαιτεῖται στενὴ συνεργασία καὶ ἐπικοινωνία μεταξὺ τῶν ἐρμηνευτῶν ἀπασῶν τῶν ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, οὕτως ὥστε οὗτοι νὰ τηροῦν «τὴν ἐνότητα τοῦ Πνεύματος ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης» (Ἐφεσ. 4,3).

9. Πιστεύομεν, ὅτι τὸ συνέδριον ἀπέβη λίαν χρήσιμον πρὸς τὴν κατεύθυνσιν αὐτὴν καὶ ὅτι, τοῦ Θεοῦ συνεργοῦντος, παρόμοιαι συναντήσεις ἐν τῷ προσεχῆ μέλλοντι θὰ προωθήσουν τὴν ὀρθόδοξον ἐρμηνευτικὴν Θεολογίαν καὶ θὰ ἐνδυναμώσουν τὴν ἐν Χριστῷ ἐνότητα τῶν Ὀρθοδόξων.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Μ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

ἀνάλογον πρὸς τὰ ἀνωτέρω ἀναγνώρισιν. Ἔχει τὴν ἀξίωσιν νὰ ἐκληφθῇ ὡς ἰσότιμος κατὰ πάντα συνάνθρωπος καὶ τοῦτο εἰς ὅλους τοὺς τομεῖς τῆς ζωῆς του εἰς τὴν Χώραν αὐτήν.

Ταυτοχρόνως ὅμως ἐπιθυμεῖ νὰ διατηρήσῃ καὶ τὴν ταυτότητά του, τὰ ἰδιαίτερα χαρακτηριστικά του καὶ νὰ μείνῃ πιστὸς εἰς τὴν Ἐκκλησίαν του, εἰς τὴν πατρίδα του, εἰς τὴν οἰκογένειάν του καὶ εἰς τὰ πάτρια ἥθη καὶ ἔθιμα.

Ἄνάλογος λοιπὸν εἶναι καὶ ἡ βοήθεια, τὴν ὁποίαν ἀναμένει ἐκ τῶν γερμανῶν.

δ) Πλὴν ὅμως διαπιστώνει, ὅτι οἱ ἐργοδοτοὶ του, οἱ γερμανοὶ συνάδελφοί του καὶ ἡ κοινωνία τῆς Χώρας αὐτῆς δὲν ἀνταποκρίνονται πάντοτε εἰς τὰς προσδοκίας του αὐτάς. Λαμβάνει τὴν πικρὰν ἐμπειρίαν, ὅτι προσβλέπει κανεὶς εἰς αὐτὸν ὡς πρὸς ἓν ἀπαραίτητον ἐξάρτημα τῆς ἐπιχειρήσεως, εἰς τὴν ὁποίαν ἀπασχολεῖται, ὡς ἀναγκαῖον τι κακὸν καὶ ἡ καρδιά του πληροῦται θλίψεως. Βεβαίως, δὲν ἐλλείπουν καὶ αἱ περιπτώσεις ἐκείναι, κατὰ τὰς ὁποίας δημιουργεῖται μία φιλικὴ ἀτμόσφαιρα καὶ εἰς φιλικὸς δεσμὸς μεταξὺ τοῦ ἑλληνοῦ ἐργάτου καὶ τῶν γερμανῶν προϊσταμένων του ἢ καὶ τῶν γερμανῶν συναδέλφων. Τοῦτο παρατηρεῖται κυρίως εἰς τὰς ἀγροτικὰς ἐργασίας ἢ καὶ εἰς μικρότερας ἐπιχειρήσεις καὶ ἀποτελεῖ τὴν ὠραίαν ἐξαίρεσιν.

ε) Ὁ καλὸς ὀρθόδοξος ποιμὴν καλεῖται ἐνταῦθα νὰ ἐκλάβῃ ὡς βασικὴν ἀποστολὴν τῆς διακονίας του τὴν ἀναζήτησιν τοῦ διεσκορπισμένου ποιμνίου του, τὴν συμπαράστασιν του εἰς τὰ ποικίλα προβλήματα ἑνὸς ἐκάστου καὶ τὴν συνάθροισίν τῶν διεσκορπισμένων «εἰς ἓν» ἐντὸς τοῦ λειτουργικοῦ χώρου.

Ἡ παρουσία τοῦ ἱερέως αὐτοῦ μεταξὺ τῶν ἐργατῶν δὲν σημαίνει ἀπλῶς βοήθειαν καὶ μεσολάβησιν πρὸς λύσιν τῶν ποικίλων προβλημάτων των, ἀλλὰ καὶ ἐνίσχυσιν καὶ ἐλπίδα. Ἰδιαιτέρως ἡ τέλεσις τῆς θ. λειτουργίας, ἡ λειτουργικὴ σύναξις, ὅταν μάλιστα αὕτη καλλιεργῆ συνειδητῶς τὸ στοιχεῖον τῆς κοινωνίας, συνιστᾷ διὰ τοὺς ὀρθοδόξους Ἕλληνας ἀποδήμους ἐργάτας τὴν πνευματικὴν ἐκείνην πατρίδα, ἡ ὁποία δὲν ἀπαλύνει ἀπλῶς τὸν πόνον τῆς ξενειτιᾶς, ἀλλὰ προσέτι ἐνίσχυει αὐτοὺς καὶ πληροῖ τὴν καρδίαν των μὲ πνευματικὴν χαρὰν.

Πρὸς κατοχύρωσιν τῶν ἀνωτέρω θέσεων ἀνέφερον ὁ ὁμιλητὴς διάφορα κείμενα καὶ κυρίως ἀποστάσματα ἐπιστολῶν ἑλλήνων καὶ ἑλληνίδων ἐργατῶν καὶ ἐργατριῶν, εἰς τὰς ὁποίας οὗτοι ἐκφράζουσι ἀβιάστως τὰ συναισθήματα καὶ τὸν ἐσωτερικὸν αὐτῶν κόσμον πρὸς τὸν πνευματικὸν αὐτῶν πατέρα. («Ἐνταῦθα»), κατέληξεν ὁ σημειῶν τὰς γραμμὰς αὐτάς, «μετὰ τὸ πέρας τῆς θείας λειτουργίας, συνεζητοῦντο, ὡς ἀπαραίτητος τρόπος τινὰ ἐπέκτασις τοῦ δείπνου τῆς ἀγάπης (Liebesmahl, Θεία Εὐχαριστία), τὰ προβλήματα τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν καὶ ἐλύοντο πλεῖστα ἐξ αὐτῶν ἐπὶ τόπου διὰ τῆς μεσολαβήσεως τοῦ ἱερέως καὶ ἄλλων προσωπικοτήτων. Οὕτω ὑπῆρξαν αἱ θεαῖαι λειτουργίαι τῆς κοινότητος τοῦ Θεοῦ οὐχί

μακρὰν τῆς ζωῆς, ἀλλὰ ζῶσαι (Lebendig und Lebensnah).

Συμφώνως πρὸς τὸ λειτουργικὸν πνεῦμα τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, αἱ φροντίδες καὶ τὰ προβλήματα ἐκάστου προσελαμβάνοντο μετὰ τὸ κοινὸν Ποτήριον ἀπὸ τὴν κοινότητα καὶ ἐτίγγανον ἀνάλογον μεταχειρίσεως. Οὕτω δὲν δύναται κανεὶς νὰ ὀμιλήσῃ ἐνταῦθα περὶ («ἐξυπηρετήσεως») (Betreuung), ἥτις δημιουργεῖ ἐσωτερικὴν διάσπασιν εἰς τὸ Σῶμα τοῦ Χριστοῦ. Ἐδῶ πρόκειται πολὺ περισσότερο περὶ τῆς πραγματικότητος μιᾶς ὑγιοῦς καὶ ζωῆς συνάξεως, ἥτις προσλαμβάνει τὰ τυχόν ὑπάρχοντα προβλήματα καὶ ἐπιφέρει τὴν ὑγείαν εἰς τὰ μέλη τοῦ σώματος τῆς Ἐκκλησίας.

Ἐὰν θελήσωμεν νὰ ἀντικαταστήσωμεν τὴν διαδικασίαν αὐτὴν διὰ τῆς ἐργασίας μιᾶς οἰασθήποτε κοινωνικῆς ὁργανώσεως, τοῦτο θὰ ἐσήμαινε, ὅτι διανοίγομεν συνειδητῶς μίαν ὁδόν, τὴν ὁποίαν, ὅταν ἀκολουθήσωμεν, θὰ ἐπιδράσωμεν ἀρνητικῶς ἐπὶ τῆς ζωῆς τῆς κοινότητος. Εἰς περίπτωσιν κατὰ τὴν ὁποίαν μία τοιαύτη ἐξυπηρετήσις (Betreuung), τελείως κεχωρισμένη ἐκ τῆς λοιπῆς ζωῆς τῆς κοινότητος, ἐπιβληθῇ καὶ ἀπαιτήσῃ τὴν ἰδιοποίησιν ὄλων τῶν ὑφισταμένων δυνατοτήτων καὶ ὄλων τῶν μέσων, τὰ ὁποῖα παρέχονται διὰ τὴν ἐξυπηρετήσιν τῶν ἑλλήνων ἐργατῶν, τοῦτο οὐδέποτε δύναται νὰ γίνῃ εἰς τὸ ὄνομα μιᾶς ζωῆς ὀρθοδοξίας. Εἰς περίπτωσιν κατὰ τὴν ὁποίαν αἱ ἄλλαι Ἐκκλησίαι ἀκολουθήσουσι τὴν ὁδὸν αὐτήν, τότε τὸ ἔργον των θὰ ἔχῃ ἴσως σημασίαν ἐξ ἐπόψεως ἀνθρωπιστικῆς καὶ κοινωνικῆς, οὐδεμίαν ὅμως σχέσιν θὰ ἔχῃ πρὸς ἐκκλησιαστικὴν διακονίαν ἢ πρὸς τὴν οἰκουμενικὴν ἐπικοινωνίαν καὶ συνεργασίαν τῶν Ἐκκλησιῶν.

Διὰ τῶν ἀνωτέρω πιστεύω, ὅτι προσέφερα μίαν μικρὰν συμβολὴν διὰ μίαν θετικὴν καὶ καρποφόρον οἰκουμενικὴν συνάντησιν τῶν Ἐκκλησιῶν ἐπὶ τῆς βάσεως τῆς διακονίας, καὶ μὲ αὐτάς τὰς σκέψεις ἐπιθυμῶ νὰ περατώσω τὴν εἰσήγησιν αὐτήν».

Ὁ π. T u c a k o ν ἀνέφερον εἰς τὴν εἰσήγησίν του, ἡ ὁποία ἠκολούθησεν, ὅτι ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον παρακινεῖ τοὺς συμπατριώτας του νὰ ἀναζητήσουσι ἐργασίαν εἰς τὴν Γερμανίαν εἶναι ἡ ἀνάγκη. Πρόκειται δηλαδὴ δι' ἓν εἶδος ἀτυχίας καὶ εἶναι φανερόν, προσέθεσεν, ὅτι πρέπει νὰ εἴμεθα πολὺ προσεκτικοὶ μὲ τὴν ἀτυχίαν τοῦ ἄλλου.

Ἄναφερόμενος ἐν συνεχείᾳ εἰς τὸν νέον νόμον περὶ ξένων (1965) εἶπεν, ὅτι ὁ νόμος αὐτὸς εἶναι ἀυστηρότερος ἀπὸ τὸν παλαιότερον (1938) καὶ ἀποβλέπει κυρίως εἰς τὸ πῶς θὰ καταστῇ δυνατὴ ἡ ἀπαλλαγὴ ἐκ τῶν ξένων ἐργατῶν εἰς περίπτωσιν κρίσεως.

Ἐνταῦθα ἐπιθυμοῦμεν νὰ σημειώσωμεν, ὅτι τὰς ἀπόψεις αὐτάς ὑποστηρίζουν πολλοὶ γερμανοὶ, στηριζόμενοι κυρίως εἰς τὴν παράγραφον 10 τοῦ τελευταίου νόμου (1965), ἥτις ἀναφέρει τὰς περιπτώσεις, κατὰ τὰς ὁποίας δύναται νὰ ἀπελαθῇ εἰς ἄλλοδαπός. Ἐκτὸς τῶν συγκεκριμένων περιπτώσεων, αἱ ὁποῖαι ἀναφέρονται εἰς τὸ κείμενον τοῦ νόμου, τὸ ἐν λόγῳ ἄρθρον ἀναφέρει ὅλως γενικῶς, ὅτι δύναται νὰ ἀπελαθῇ

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Σαφής διακήρυξις.

Μετ' ἄκρας ικανοποιήσεως και μετὰ πολλῶν ἐλπίδων τὸ Χριστεπώνυμον πλήρωμα τῶν ἐπιμέρους Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν και ἡ καθ' ὅλον Χριστιανικὴ Οἰκουμένη ἐπληροφόρηθησαν, ὅτι ἡ Α.Θ.Π., ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. κ. Δημήτριος ὁ Α', παρουσιάζων τὰς προγραμματικὰς αὐτοῦ δηλώσεις ἐνώπιον τῆς ἁγίας και ἱερᾶς ἐκδημούσης Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως, διεκήρυξε σαφῶς τὴν ἀπόφασιν αὐτοῦ, ὅπως συνεχίση τὸ εἰς τὴν Πανορθόδοξον και παγκριστιανικὴν ἐνότητα ἀφορῶν ἔργον τοῦ ἀειμνήστου προκατόχου του κυροῦ Ἀθηναγόρου τοῦ Α'. Χαρακτηριστικῶς ὁ Παναγιώτατος Πατριάρχης ἐτόνισε τὰ ἑξῆς:

«Ἡ ἐνότης τῆς Ὀρθοδοξίας, ὁ συντονισμὸς τῶν δυνάμεων αὐτῆς διὰ τῆς κανονικῆς και ἐκκλησιαστικῶς τεταγμένης ὑπηρεσίας τοῦ ἱεροῦ τούτου Κέντρου, ἔσεται μέλημα ἡμῶν ἱερώτατον και σπουδαιότατον. Ἐν τούτῳ θὰ πράξωμεν πᾶν τὸ ἐφ' ἡμῖν, ἵνα προωθήσωμεν τὴν λειτουργίαν τοῦ μηχανισμοῦ διὰ τὴν ὅσον ἔνεστι τάχιον σύγκλησιν τῆς Ἁγίας και Μεγάλης Συνόδου τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ἐν πανορθοδόξῳ ἐνότητι και ἐν ἀξιοποιήσει τοῦ πρωτοβούλου ὁλόου τοῦ Οἰκουμενικοῦ τούτου θρόνου, θὰ καλλιεργήσωμεν συστηματικῶς τὴν καθόλου Χριστιανικὴν ἐνότητα. Τὸ ἐπὶ τοῦ πεδίου τούτου παγκοινῶς ἀναγνωρίζόμενον

ἔργον τοῦ ἀοιδίμου και μακαριστοῦ μεγάλου προκατόχου ἡμῶν Πατριάρχου Ἀθηναγόρου δὲν πρόκειται νὰ ἀναχαιτισθῆ. Θὰ συνεχισθῆ και ὅφ' ἡμῶν μετὰ πάσης προσοχῆς, ἐπιμελείας, θάρρους και συνέσεως. Ἡ μαρτυρία τῆς Ὀρθοδοξίας ἐν τῷ Παγκοσμίῳ Συμβολίῳ Ἐκκλησιῶν και ἡ σύμπραξις αὐτῆς και ἰδιαιτέρως τοῦ Οἰκουμενικοῦ τούτου θρόνου θὰ παραμείνη και ἐφεξῆς σταθερὰ και ὑπεύθυνος».

Ὡς ἐτόνισεν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Γέρον Χαλκηδόνας κ. Μελίτων, ἀπαντῶν εἰς τὰς προγραμματικὰς δηλώσεις τοῦ Παναγιωτάτου Πατριάρχου, «οὐδεὶς στοιχειώδη Ἐκκλησιαστικὴν συνείδησιν ἔχων και στοιχειώδη ἐπαρῆν πρὸς τὴν περὶ ἡμᾶς ἐν γένει πραγματικότητα εἶναι δυνατόν νὰ μὴ συμφωνήσῃ, νὰ μὴ ἀσπασθῆ και νὰ μὴ υἱοθετήσῃ τὰς ἱερὰς και σοφὰς ταύτας σκέψεις. Ὅθεν, ἂς εὐχρηθῶμεν πάντες ἀπὸ μέσης καρδίας, ὅπως ὁ Κύριος ἐπισχύρῃ τὸν Προκαθήμενον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως, «ἵνα ἀγάγῃ εἰς αἰσίαν ἐφαρμογὴν τὸ πρόγραμμα τῆς ἀγαθότητος ἐπ' ἀγαθῷ τῆς Ἐκκλησίας».

Ἄδικοι ἰσχυρισμοί.

Ἐν συνεχείᾳ, δεόν νὰ σημειωθῆ, ὅτι ὁ Παναγιώτατος Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης, κατὰ τὸν ἐνθρονιστήριον αὐτοῦ λόγον, προβάς εἰς παρομοίας δηλώσεις, ὑπέμνησε και τὴν περὶ τοῦ παπικοῦ πρωτείου ὀρθό-

εἰς ξένος «Ἐὰν ἡ παρουσία του παρεμποδίζῃ βασικὰ συμφέροντα τῆς Ὀμοσπύνδου Δημοκρατίας ἐξ ἄλλων λόγων», χωρὶς ὅμως νὰ καθορίζωνται σαφῶς οἱ λόγοι οὗτοι¹¹.

Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν ὁ νόμος οὗτος ἔχει χαρακτηρισθῆ ὡς εἰς ἐχθρικὸς πρὸς τοὺς ξένους νόμος¹². Ὁ π. Tucakov ἀνέφερεν ἐν συνεχείᾳ, ὅτι ὁ ξένος ἐργάτης εἶναι ἄνθρωπος, ὅπως και οἱ λοιποὶ ἄνθρωποι. Ἐκεῖνον ὅμως πὸν δημιουργεῖ τὰ προβλήματα δι' αὐτὸν εἶναι αἱ προκαταλήψεις. Ἐνταῦθα ἀνεφέρθη ὁ ὁμιλητῆς εἰς τὸν κίνδυνον τῆς μεταφορᾶς τῶν ξένων ἐργατῶν εἰς τὴν νηπιώδη κατάστασιν (Vorsprachliche Zeit), βάσει τῆς ἀδυναμίας των νὰ ἐκφρασοῦν εἰς τὴν γερμανικὴν γλῶσσαν και εἰς τὰς συνεπείας μιᾶς τοιαύτης συμπεριφορᾶς ἐκ μέρους τῶν γερμανῶν. Ἐνταῦθα θίγεται ἀναμφιβόλως ἐν σοβαρώτατον πρόβλημα, τὸ ὅποῖον δημιουργεῖ σειρὰν ψυχολογικῶν και κοινωνικῶν προβλημάτων και καθιστᾷ ἀδύνατον τὴν φυσικὴν ἐνταξίν τῶν ξένων ἐργατῶν εἰς τὴν ζωὴν τῆς Χώρας ἐργασίας των. Θὰ ἠδυνάμεθα δὲ νὰ ἐρευνήσωμεν τὰς ἐπεκτάσεις τοῦ προβλήματος αὐτοῦ και τὰς

ὀλεθρίας ὄντως συνεπείας, τὰς ὁποίας ἔχει μιὰ τοιαύτη μεταχειρίσις τῶν τέκνων τῶν ξένων ἐργατῶν, ὅταν ταῦτα τοποθετοῦνται εἰς δυσαναλόγους πρὸς τὴν ἡλικίαν των τάξεις, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς γνώσεως τῆς γερμανικῆς γλώσσης. Εἶναι ὅμως φανερόν, ὅτι τὸ θέμα τοῦτο μόνον παρενεθικῶς δύναται ἐνταῦθα νὰ τεθῆ¹³.

Αἱ Ἐκκλησίαι, κατέληξεν ὁ π. Tucakov, καλοῦνται νὰ βοηθήσουν εἰς ἐκάστην περίπτωσιν, ἐκεῖ ὅπου ἡ βοήθεια εἶναι ἀπαραίτητος. Ἐνδοεκκλησιαστικῶς ὅμως, εἶπεν, ὀφείλει ἡ βοήθεια αὐτὴ νὰ ἐντάσσεται ἐσωτερικῶς εἰς τὴν μαρτυρίαν τῆς Ἐκκλησίας (Verkündigung-κήρυγμα), και νὰ ἀποτελῆ οὐσιώδες τμήμα τῆς μαρτυρίας αὐτῆς.

Αἱ Ἐκκλησίαι, προσέθεσεν, ὀφείλουν ἀκόμη νὰ δροῦν συνεχῶς πρὸς ἀντιμετώπισιν τῶν προκαταλήψεων και πρὸς ἀλλαγὴν τῆς δομῆς τῆς νομοθεσίας. Πρέπει νὰ καταστή δυνατὸν νὰ παραμείνουν οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ ὅχι ὅσον καιρὸν κρίνονται οὗτοι ἀπαραίτητοι ἐνταῦθα, ἀλλὰ τόσον, ὅσον εἶναι ἀναγκαῖον διὰ τὴν ἐπίλυσιν τῶν προβλημάτων των. Ἡ Ἐκκλησία, κατέληξεν, πρέπει νὰ γνωρίζῃ τὰς δυνάμεις τοῦ κόσμου τούτου και νὰ ἀγωνίζεται διὰ τὴν προστασίαν τῶν ἀδυνάτων εἰς τὴν ζωὴν αὐτὴν (Ζαχαρίας 7,8-12).

(Συνεχίζεται) Πρεσβ. ANT. ΑΛΕΒΙΖΟΠΟΥΛΟΣ

11. Ἰδὲ κείμενον ἐν: Mitarbeiter-Mitbürger, ἐκδ. Burekhardttaus-Verlag, Gelnhausen 1971, σελ. 306-324.

12. K. Bingemer, ἐν: Leben als Gastarbeiter, ἐκδ. Westdeutscher Verlag 1970, σελ. 84. Ἰδὲ και: Fritz Franz, Rückfall in den Polizeistaat ἐν: Gastarbeiter-Mitbürger ἐκδ. Burekhardttaus-Verlag, Gelnhausen 1971, σελ. 50-68.

13. Περὶ τοῦ ὅλου προβλήματος ἰδὲ και M. Bartelt, Distanz Integration Partnerschaft, ἐν: Gastarbeiter-Mitbürger, σελ. 152.

δοξον ἀντίληψιν διὰ τῶν ἐξῆς ἐπιγραμματικῶν ἐκφράσεων: «Ἀπὸ τῆς θέσεως ταύτης τοῦ πρώτου ἐν ἴσοις τῆς Ἁγίας Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας χαιρετίζομεν τὸν Ἁγιώτατον καὶ Μακαριώτατον Πάπαν Ρώμης Παῦλον τὸν ΣΤ' καὶ πρῶτον ἐν ἴσοις ἐν τῇ καθόλου Ἐκκλησίᾳ τοῦ Χριστοῦ, ἀδελφὸν σεβάσιμον καὶ πρεσβύτερον, τὸν τῆς Πρεσβυτέρας ἐπίσκοπον καὶ Πατριάρχην τῆς Δύσεως».

Οἱ λόγοι οὗτο τοῦ Πατριάρχου, ὄντες σύμφωνοι πρὸς παρομοίας κατὰ τὸ παρελθὸν ἐκφράσεις τοῦ προκατόχου του Ἀθηναγόρου, ἀποδεικνύουν πόσον ἀδικοὶ καὶ ἐπιτόλαιοι εἶναι οἱ ἰσχυρισμοὶ ἐκείνων, οἵτινες ἀδίκως κατηγοροῦν τὸν Μέγαν Ἀθηναγόραν ἢ ἤρξαντο κατηγοροῦντες τὸν νέον Πατριάρχην, ὡς ὀδηγοῦντα τὴν Ὁρθοδοξίαν... εἰς ὑποταγὴν εἰς τὸν Πάπαν!

Γεννᾶται τὸ ἐρώτημα.

Τὸ διὰ τὴν 20ὴν Ὀλυμπιάδα τοῦ Μονάχου προκληθὲν παγκόσμιον ἐνδιαφέρον ἐπιβάλλει, ὅπως καὶ ἐν τῇ στήλῃ ταύτῃ σημειωθῶν ἐξ ἐπόψεως χριστιανικῆς καὶ ἐκκλησιαστικῆς τὰ ἐξῆς:

Πρῶτον: Ὁ Χριστιανισμὸς, ὡς καὶ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔχομεν τονίσει, εὐλογεῖ τὸ ὑγιὲς ἀθλητικὸν πνεῦμα, ὅπερ δὲν ὀδηγεῖ εἰς ἐγωϊστικούς ἀνταγωνισμούς καὶ βαρβάρους ἐκδηλώσεις πρὸς κατάκτησιν διὰ παντὸς θεμιτοῦ καὶ ἀθεμίτου μέσου ἐνὸς κινεῖται ἢ ἰσχυροποίηση τοῦ χαρακτήρος, εἰς τὴν καλλιέργειαν τῶν κοινωτικῶν ἀρετῶν, εἰς τὴν μόρφωσιν ἠθικοῦ χαρακτήρος, εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ πνεύματος τῆς εὐγενοῦς ἀτομικῆς καὶ ὁμαδικῆς ἀμίλλης, εἰς τὴν εἰρηνικὴν συνύπαρξιν καὶ συναδέλφωσιν τῶν λαῶν.

Δεύτερον: Πάντα τὰ ἀγαθὰ ταῦτα δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐπιτευχθῶν πλήρως ἄνευ τῆς ζωῆς κοινωρίας τῶν ἀνθρώπων μετὰ τοῦ Θεοῦ. Αὐτὸ εἶχε κατανοηθῆ πλήρως ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, οἵτινες εἶχον συνδέσει τοὺς ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνας μὲ ἔντονον ἐκδήλωσιν εὐλαβείας, πρὸς τοὺς τότε πιστευομένους ὑπ' αὐτῶν θεοὺς. Ὅθεν αἱ γινόμεναι μετὰ τινοσ ὑπερβολῆς ἀναπαραστάσεις ἀρχαίων θρησκευτικῶν τελετῶν καὶ προσευχῶν, συνδεομένων μετὰ τοῦ ὀλυμπιακοῦ φωτός, θὰ ἦτο δυνατόν νὰ γίνων ἀνεκταὶ ὑπὸ τῆς Χριστιανικῆς συνειδήσεως μόνον ὡς θεατρικοῦ χαρακτήρος συμβολικὴ ὑπόμνησις τῆς ἀληθείας, ὅτι τὸ ὑγιὲς ὀλυμπιακὸν πνεῦμα δέον νὰ συνδέηται μετὰ τῆς Θρησκείας. Φαίνεται, ὅτι ἡ ὀργανωτικὴ ἐπιτροπὴ τῆς 20ῆς Ὀλυμπιάδος εἶχε συνείδησιν τῆς ἀληθείας ταύτης, ὅταν ἀπεφάσισε νὰ ἐγκαθιδροθῆ εἰς τὸ ἐν Μονάχῳ ὀλυμπιακὸν χωρίον καὶ ἐκκλησιαστικὸν κέντρον μὲ ναοὺς καὶ χώρους ἐκκλησιαστικῶν συναρτήσεων, συνομιλιῶν κ.τ.τ. Ἀλλὰ γεννᾶται τὸ ἐξῆς ἐρώτημα, ὅπερ ἤδη ἐτέθη ὑπὸ συναροῦ τοῦ τῆς Γερμανικῆς ἐφημερίδος «Regensburger Bistumsblatt»: «Ὁὐδεὶς Ἑλληὴν, ὅταν μετέβαιεν εἰς Ὀλυμπίαν, παρέλειπε νὰ ἐκφράσῃ τὴν εὐλαβειάν του εἰς τὸν Δία. Ἀλλ'

ἄρα γε πόσοι ἐκ τῶν χιλιάδων ἐπισκεπτῶν τοῦ ὀλυμπιακοῦ χωρίου (τοῦ Μονάχου) θὰ ἐκδηλώσων εὐλάβειαν καὶ τιμὴν εἰς τὸν Θεὸν τῶν Χριστιανῶν;». Ἄρα γε πόσοι ἐκ τοῦ ὀλυμπιακοῦ φωτός ἀνήγαγον τὴν σκέψιν των εἰς τὸ φῶς τοῦ Χριστοῦ, ὅστις εἶναι ὁ μόνος ἀληθῶς Εἰρηνοποιός;

Πρέπει νὰ ἐπεκταθῶν.

Ἡ μαρτυρία τῆς στατιστικῆς, ὅτι ἐσημειώθη αἰξήσις κατὰ 50% τῶν συνεπαγομένων ποινικῶν κινήσεων ἀδικημάτων καὶ παρανόμων πράξεων, ὀδήγησεν ὀρθῶς δημοσιογράφους εἰς τὸ νὰ ἐπισημάνων ὡς ἐν τῶν αἰτίων τοῦ γεγονότος τούτου καὶ τὰ προγράμματα τῶν τηλεοπτικῶν μας ἐκπομπῶν. Ὡς ἐσημειώθη ὑπὸ ἀπογευματινῆς ἐφημερίδος, «τὰ τρία τέταρτα τῶν ταινιῶν, ποὺ προβάλλονται, εἶναι ἐγκληματικῆς ὑποθέσεως. Ὅποιο «κανάλι» τηλεψίας καὶ ἂν ἀνοίξετε, θὰ ἀπολαύσετε κονμπούρια καὶ αὐτόματα, θὰ ἰδῆτε πτώματα ἐπὶ πτωμάτων καὶ σοφὴν διδασκαλίαν τοῦ ἐγκλήματος κάθε εἶδους καὶ κάθε ... τεχντροπίας».

Τούτων οὕτως ἐχόντων, αἱ προσπάθειαι πρὸς ἀναμόρφωσιν καὶ ἀναγέννησιν τῆς παιδείας δὲν πρέπει μόνον νὰ περιορισθῶν εἰς τοὺς παράγοντας τῆς νοσησιαρχικῆς κυρίως ἀγωγῆς, ὡς εἶναι τὸ σχολεῖον, ἀλλὰ πρέπει νὰ ἐπεκταθῶν καὶ εἰς τοὺς τομεῖς τῆς παροχῆς βιοματικῶν ἐμπειριῶν εἰς τοὺς νέους, οἵτι εἶναι ὁ κνηματογράφος, τὸ ραδιόφωνον, ἡ τηλεόρασις, αἱ ἐξωσχολικαὶ ψυχαγωγίαι, ἡ οἰκογένεια κ.τ.τ.

«Οἱ θεσμοὶ ἢ ὑπάρχουν ἢ δὲν ὑπάρχουν».

Συνεχιζομένης ἀπὸ τῶν στηλῶν τῶν ἐφημερίδων τῆς συζητήσεως περὶ τὸ αὐτόματον διαζύγιον, ὁ διακεκομμένος ὁμότιμος Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Ἀλέξανδρος Τσιριωντάνης, ἀπαντῶν εἰς τοὺς ἰσχυριζομένους, ὅτι διὰ τοῦ αὐτομάτου διαζυγίου ἐκλείπει ἡ παλλακεία, ὀρθῶς τονίζει τὰ ἐξῆς: «Ὡς πρὸς τὸ ὅτι μὲ τὸ αὐτόματον διαζύγιον νομιμοποιεῖται καὶ ἄρα καταργεῖται ἡ παλλακεία καὶ τακτοποιεῖται ἡ μοιχεία, μὲ τὴν ἰδίαν λογικὴν θὰ εἴπωμεν, ὅτι ἐπειδὴ γίνονται πολλαὶ κλοπαί, πρέπει νὰ καθιερωσῶμεν τὴν κλοπὴν ὡς λόγον κτήσεως κυριότητος καὶ νὰ τροποποιήσωμεν τὸ Ἐμπράγματον Δίκαιον, διὰ νὰ τακτοποιηθῶν καὶ οἱ οἰκοπεδοφάγοι. Οἱ θεσμοὶ ἢ ὑπάρχουν ἢ δὲν ὑπάρχουν. Ἐὰν προσβληθῶν, ἢ προσβολὴ δὲν αἴρεται μὲ τὸ νὰ ὑποκύψῃ ὁ νομοθέτης εἰς αὐτὴν καὶ ἡ μοιχεία δὲν θὰ παύσῃ νὰ εἶναι μοιχεία οὔτε μὲ τὸ αὐτόματον διαζύγιον».

Ὅθεν, ἡ τυχὸν καθιέρωσις τοῦ διαζυγίου τούτου θὰ ἐσήμαιεν, ὅτι «καταργοῦμεν τὸν θεσμόν τοῦ γάμου καὶ θεωροῦμεν τὸν γάμον καὶ ἀντιστοίχως καὶ τὴν μοιχείαν ὡς ξεπερασμένα πράγματα, ποὺ δὲν ἔχον θέσιν εἰς τὴν ἐποχὴν μας. Αὐτὸ λέγομεν, ὅταν ζητῶμεν τὸ αὐτόματον διαζύγιον».

Τὸ ὀρθὸν συμπέρασμα τοῦ κ. καθηγητοῦ εἶναι, ὅτι «ἐὰν ἡ Ἐκκλησία ἀνεχθῆ τέτοια πράγματα, προδίδει τὴν ἀποστολήν της, ἀπαρνεῖται τὸν ἑαυτὸν της. Καὶ αὐτὸ, βέβαια, δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ τῆς τὸ ἀξιώσῃ».

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἱερά Ἀρχιεπισκοπή Ἀθηνῶν

Ἡ ἐπίσκεψις τῆς Α. Μ. τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου εἰς τὰς νήσους Πάρον καὶ Κεφαλληνίαν.

Ἐγκάρδιον καὶ ἀδελφικὴν πρόσκλησιν τῶν Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτῶν Παροναξίας κ. Ἐπιφανίου καὶ Κεφαλληνίας κ. Προκοπίου ἀποδεχθεὶς εὐχαρίστας ὁ Μακαριώτατος, ἐπεσκέφθη τὰς Μητροπόλεις αὐτῶν, ὡς κατωτέρω περιγράφεται.

1. Εἰς τὴν Πάρον.

Τὴν 14ην Αὐγούστου ὁ Μακαριώτατος διὰ τοῦ ἀτμοπλοίου «Ἑλλη» ἀφίχθη εἰς Πάρον. Τὸν Μακαριώτατον ὑπεδέχθη σύσσωμος ὁ ἱερός κλήρος καὶ ὁ εὐσεβὴς λαὸς τῆς Νήσου μὲ ἐκπεφαλῆς τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Παροναξίας κ. Ἐπιφάνιον. Εἰς τὴν ὑποδοχὴν τοῦ Μακαριώτατου παρήσαν καὶ ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Θήρας καὶ Ἀμοργοῦ κ. Γαβριὴλ καὶ ἅπαναι αἱ πολιτικαὶ καὶ στρατιωτικαὶ Ἀρχαί, μὲ ἐπικεφαλῆς τὸν Νομάρχην Κυκλάδων κ. Κωστόπουλον. Τὰς κεκανονισμένας τιμὰς ἀπέδωκεν ἡ Φιλαρμονικὴ τῆς Σχολῆς Δοκίμων Ὑπαξιωματικῶν, ἔγγραμμα ναυτῶν, ἐκ δύο λόγων, τῶν ναυλοχούτων ἐν τῷ λιμένι τῆς Νήσου δύο ὀγκυματαγωγῶν, μετεχόντων διὰ τοῦ καθιερωμένου χαριετισμοῦ.

Μετὰ τὴν ἀνταλλαγὴν τῶν εἰθισμένων συστάσεων, ὁ Μακαριώτατος κ. Ἱερώνυμος, ἀκολουθούμενος ἀπὸ τοὺς παραστάτας εἰς τὴν ὑποδοχὴν, κατηνύθη εἰς τὸν περίπυτον ναὸν τῆς Παναγίας ἑκατονταπυλιανῆς καὶ προσεκίνησε τὴν θαυματουργὸν αὐτῆς εἰκόνα. Ἀφοῦ δὲ ἠλόγησε τὸν λαόν, ἐν συνεχείᾳ ἐξαναγῆθη εἰς τὰς ἐκεῖ ἀξιοθαυμάστους βυζαντινὰς ἀρχαιοτήτας ὑπὸ τοῦ Σεβ. Παροναξίας.

Ἡ ἀφίξις τοῦ Μακαριώτατου ἐν τῇ Πάρῳ ὑπῆρξε γεγονός ἐξόχως σημαντικὸν διὰ τὸν ἱερὸν κλῆρον καὶ εὐσεβῆ λαὸν ὁλοκλήρου τῆς Νήσου, καθ' ὅσον διὰ πρώτην φορὰν Προκαθημένος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐπισκέπτετο τὴν Νήσον.

Περὶ ὥραν 7.30' μ.μ. εἰς τὸν ὑπὸ χιλιῶν λαοῦ πεπληρωμένον πανάρχαιον καὶ εὐμεγῆθῃ Ναὸν καὶ τὸν περίξ αὐτοῦ χώρον ἐχοροστάτησεν ὁ Μακαριώτατος εἰς τὸν τελεσθέντα Μέγαν πανηγυρικὸν Ἐσπερινόν, συμπαραστατούμενος ὑπὸ τῶν Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτῶν Θήρας καὶ Ἀμοργοῦ κ. Γαβριὴλ καὶ Παροναξίας κ. Ἐπιφανίου, πλαισιούμενος δὲ ὑπὸ τοῦ ἱεροῦ κλήρου τῆς Νήσου. Μετὰ τὴν τέλεσιν τῆς καθιερωμένης ἀρχιεπισκοπικῆς προσεφώνησε τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Παροναξίας κ. Ἐπιφάνιος, ἐξάρας τὴν ἐκκλησιαστικὴν φυσιογνωμίαν τοῦ Μακαριώτατου Ἀρχιεπισκόπου, τονίσας ἰδιαζόντως τὸ ὑπ' αὐτοῦ ἐπιτελεσθῆν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ μέγα ἀνακαινιστικὸν ἔργον.

Εἰς ταῦτα καταλλήλως ἀπήντησεν ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος.

Τὴν 15ην Αὐγούστου ἐτέλεσε τὴν πανηγυρικὴν Θεῖαν Λειτουργίαν, συμπαραστατούμενος ὑπὸ τῶν ἀνωτέρω ἀναφερομένων Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτῶν. Τὴν Θεῖαν Λειτουργίαν παρεκολούθησε κατανυκτικῶς πλῆθος πιστῶν, ἐχόντων κατακλύσει τὸν Ναὸν καὶ τοὺς περίξ αὐτοῦ καὶ τῆς Μονῆς χώρους. Μετὰ δὲ τὸ πέρας τῆς Θεῖας Λειτουργίας, ὁ Μακαριώτατος ἠκολούθησε τὴν λιτάνευσιν τῆς ἱερᾶς εἰκόνης. Μετὰ ταῦτα, παρεκλήθησεν εἰς ἀνεπίσημον γεῦμα, παρατεθὲν ὑπὸ τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου. Κατ' αὐτὸ ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος ἠύχαριστησε τοὺς ἀδελφούς Ἀρχιερεῖς καὶ ἐξέφρασε τὴν βαθυτάτην ἱκανοποίησιν του ἀπὸ τὴν ἐπίσκεψιν του εἰς τὴν Νήσον Πάρον.

2. Εἰς τὴν Κεφαλληνίαν.

Τὴν αὐτὴν ἡμέραν καὶ περὶ ὥραν 13.30' μ.μ. ὁ Μακαριώτατος ἐπιβιβάσθεις ἐλικοπτέρου καὶ εἰς τὸν ἀερολιμένα τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀεροσκάφους τῆς «Ὀλυμπιακῆς» ἐφθασεν εἰς τὰς 16.30' εἰς Κεφαλληνίαν. Εἰς τὸν ἀερολιμένα ὑπεδέχθησαν τὸν Μακαριώτατον ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Κεφαλληνίας κ. Προκόπιος, πολλοὶ κληρικοὶ, οἱ Δήμαρχοι Ἀργοστολίου καὶ Ἀγίουτόπου καὶ ἅπαναι αἱ Πολιτικαὶ καὶ Στρατιωτικαὶ Ἀρχαὶ τοῦ τόπου, μὲ ἐπικεφαλῆς τὸν Νομάρχην τῆς Νήσου κ. Παναγιώτην Γαλιανόπουλον. Συγκινητικὴ ἦτο ἡ σύντομος προσφώνησις τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Κεφαλληνίας κ. Προκοπίου, ὁ ὁποῖος ἐνεχείρισεν εἰς τὸν Μακαριώτατον ποιμαντορικὴν βίβλον, κατασκευασθεῖσαν ἐκ κλάδου πλατάνου, τὸν ὁποῖον κατὰ τὴν παράδοσιν ἐφύτευσεν ὁ Ἅγιος Γεράσιμος. Ἐν συνεχείᾳ, ὁ Σεβασμιώτατος τιμῆς ἔνεκεν παρεχώρησε πᾶσαν τὴν διουικτικὴν καὶ πνευματικὴν ἐξουσίαν του εἰς τὸν Μακαριώτατον, ἀκολουθήσας αὐτὸν ὡς ἀπλοῦς ἐπίσκοπος. Κατὰ τὴν ἀφίξιν τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου εἰς τὸν ἀερολιμένα Κεφαλληνίας, τιμὰς ἀπέδωκεν ἡ Φιλαρμονικὴ τῆς πόλεως Ἀργοστολίου. Μετὰ ταῦτα, ἅπαντες οἱ ἐπίσημοι ἐν πομπῇ μετεφέρθησαν εἰς Ἀργοστόλιον. Εἰς τὸ Δημαρχεῖον τῆς Πόλεως ὑπεδέχθη τὸν Μακαριώτατον ὁ Δήμαρχος αὐτῆς, προσφωνήσας αὐτὸν καταλλήλως. Εἰς τὴν προσφώνησιν τοῦ Δημάρχου ἀπήντησε δι' ὀλίγων ὁ Μακαριώτατος, εὐχαριστήσας διὰ τὴν ὑποδοχὴν καὶ ὑπομνήσας τοὺς δεσμούς, οἱ ὁποῖοι συνδέουν τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν μετὰ τῆς περιδούξου Νήσου Κεφαλληνίας. Τὸ ἑσπέρας καὶ περὶ ὥραν 22.00' μ.μ. ἐτέλεσε τὸν Μέγαν Ἐσπερινὸν εἰς τὴν Ἱερὰν Μονὴν τοῦ Ἁγίου Γερασίμου, εἰς τὴν ὁποῖαν εἶχον συρρεῦσαι πλήθη πιστῶν ἐξ ὅλων τῶν διαμερισμάτων τῆς Χώρας, ὑπολογιζόμενοι εἰς ἄνω τῶν δέκα χιλιάδων άτομα, τὰ τρία τέταρτα τῶν ὁποίων ἦσαν νέοι, ὡς καὶ πολλοὶ ἄσθενεῖς.

Τὴν ἐπομένῃ 16ην Αὐγούστου, ἐορτὴν τοῦ ὁσίου Γερασίμου τοῦ νέου Ἀσκητοῦ, ἐτέλεσε τὴν Θεῖαν Λειτουργίαν, συμπαραστατούμενος ὑπὸ τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Κεφαλληνίας, ὅστις μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου, προσφωνῶν τὴν αὐτοῦ Μακαριότητα εἶπε τὰ ἑξῆς:

Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος, κύριε Ἱερώνυμε.

Ἐδοθήθησαν αἱ καρδίαι τῶν χριστιανῶν τῆς κατὰ Κεφαλληνίαν Ἀγιοπάτης Ἐκκλησίας ἐπὶ τῷ χαρμοσύνῳ ἀγγέλματι τῆς ἀφίξεως τῆς ὑμετέρας Θεοφιλοῦς Μακαριότητος εἰς τὴν ἀριστοτόκον Κεφαλληνίαν.

Σκιροῦν καὶ ἀγάλλονται νῦν ἀκούοντες καὶ ἀτενίζοντες Ὑμᾶς πρόσωπον πρὸς πρόσωπον, τὸν δεξιὸν οἰακοστροφὸν τῆς Ἑλλαδικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Καὶ δικαίως, διότι αἱ καρδίαι τοῦ πλῆθους τῶν πιστῶν χριστιανῶν εἶχον ἀνακηρύξει Ὑμᾶς Ἀρχιεπίσκοπον πολὺ πρὶν ἀναδειχθῆτε ἐπισήμως, καὶ προσέβλεπον εἰς τὸ πρόσωπον Ὑμῶν μετὰ βεβαιότητος τὸν γενναῖον ἀρχηγόν, τὸν πρῶτον ποιμένα, τὸν πεφωτισμένον κήρυκα τοῦ Θεῖου Λόγου, τὸν σοφὸν Καθηγητὴν τοῦ Πανεπιστημίου, τὸν λιτὸν Ἀρχιερέα, ἐν ἐνὶ λόγῳ τὸν ἄρτιον κατὰ Χριστὸν ἀνθρωπον καὶ μιμητὴν τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ.

Καὶ δὲν ἠστόχησεν ἡ ζωσα καρδία τῶν λειυτρωμένων. Ἦδη ἀπολαμβάνομεν ἅπαντες ἡμεῖς ἐκ περισσοῦ ὅσα ἐστήριξεν εἰς Ὑμᾶς ἡ εὐλάβεια τοῦ πιστοῦ λαοῦ. Τὸ σκάφος τῆς Ἐκκλησίας ὀδηγεῖται πρὸς τὴν ἀρχαίαν εὐλιαν. Ὁ Ἱερός Κλῆρος εὖρεν ἐν τῷ προσώπῳ Ὑμῶν τὸν γνήσιον ἀδελφόν, τὸν στοργικὸν πατέρα καὶ προασπιστὴν τῶν δικαίων του. Οἱ ἄρχοντες ἡμῶν τὸν ἀληθῆ καὶ εἰλικρινῆ σύμβουλον. Ὁ φιλόχριστος λαὸς τὸν καλὸν ποιμένα. Ἄπαντες, κλῆρος καὶ λαός, τὸν Πνευματοφόρον ὀδηγόν.

Ἡ εὐφροσύνη καὶ ἡ αὐθόρμητος χαρὰ τῶν ἀγαπητῶν μου Κεφαλλήνων ἀξάνει ἐτι περισσότερον, ἀτενίζοντων τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος, διότι ἀναμνησκονται ὅτι τὸν Ἀποστολικὸν Θρόνον τῶν Ἀθηνῶν, ὃν ἐπαξίως κατέ-

χετε, εκλείσει και η Ποιμαντορία του από Κεφαλληνίας μεγαλειπρόβου 'Αρχιεπισκόπου Γερμανού Καλλιγιά, του οποίου την προτομή έχετε πρό οφθαλμών εμπροσθεν του Μεγάλου τής 'Αρχιεπισκοπής, οίοντι εμπνέοντος 'Υμᾶς, και διότι 'Αρχιεπίσκοπος είχε να επισκεφθῆ την Νήσον μας από 35 ἐτών, ὅτε ὁ ἀειμνήτος 'Αρχιεπίσκοπος Χρυσόστομος Παπαδόπουλος ἤλθεν εὐλαβῆς προσκυνητῆς τοῦ 'Αγίου.

"Απαντα ταῦτα προσδίδουν βαρύτητα ἰδιαίτεραν εἰς τὴν ἀφιξίν 'Υμῶν, ἥτις εἶναι και θά μείνη ἱστορικὴ διὰ τὴν Κεφαλληνίαν.

Καὶ ἡσθάνθητε ἰδία καρδίᾳ, Μακαριώτατε, τὴν ἀπροσποίητον ἐκδήλωσιν τιμῆς και σεβασμοῦ ὑπὸ τῶν ἀρχόντων και τῶν ἀρχομένων, τιμώντων ἐν τῷ προσώπῳ 'Υμῶν οὐ μόνον ἀξιοχρέως τὸν 'Αρχιεπίσκοπον 'Αθηνῶν και πάσης 'Ελλάδος, ἀλλὰ και τὸν γνήσιον χριστιανὸν ἄνθρωπον, τὸν ἐμφορούμενον ὑπὸ τῶν χαρισμάτων τοῦ 'Αγίου Πνεύματος.

'Υποδεχόμενοι ἀγαλλομένη καρδίᾳ ἐπισήμως τὴν ὥραν ταύτην ἐνώπιον τοῦ 'Οσίου Πατρὸς ἡμῶν Γερασίμου τὴν 'Υμετέραν περιημένην Μακαριότητα, παρακαλοῦμεν Αὐτήν, ἵνα δεχθῆ τὴν λιτὴν ταύτην προσλαλίαν και τὰς διαπύρους εὐχὰς ἐξ ὀνόματος τοῦ πομπίου μου ἄρα εὐλαβείᾳ, ὅπως Κύριος τῶν Δυνάμεων κρατῆρῃ εἰς ἔτη μήνηστα Αὐτήν, διακονοῦσαν τὴν Νύμφην Χριστοῦ, ἵνα παραστήσῃ Αὐτὴν ἀσπίλον και ἄμωμον και ἔνδοξον τὴν 'Εκκλησίαν.

Δεχθῆτε ἐπίσης ὡς δῶρον τιμῆς και ἀγάπης τὴν σεπτὴν ταύτην Εἰκόνα τοῦ Θαυματουργοῦ 'Οσίου Πατρὸς ἡμῶν Γερασίμου, ὁ Ὅποιος εὐχόμεθα να Σᾶς ἐμπνέῃ εἰς τὸν ἀγῶνα ὑπὲρ τῆς 'Αγιοπάτης 'Ορθοδόξου 'Εκκλησίας και να εἶναι ἀδιάλειπτος πρέσβυς πρὸς τὸν ἐν Τριάδι Θεὸν ἡμῶν ὑπὲρ 'Υμῶν.

"Απαντες δὲ ἐτοίμως ἔχομεν, Μακαριώτατε, ἵνα ἀκούσωμεν λόγους παραλήσεως ἐκ τοῦ στόματος 'Υμῶν, τὸν ἄξιον 'Αρχιεπίσκοπον 'Αθηνῶν και πάσης 'Ελλάδος, τὸν τῆς 'Ιερότητος ἐπόνυμον.

Εἰς τὸ τέλος τῆς προσφωνήσεως ὁ Σεβασμιώτατος ἐπέδωκεν εἰς τὸν Μακαριώτατον φρασιότατα ἐξωγραφισμένην ἱερὰν εἰκόνα τοῦ 'Αγίου Γερασίμου, μετὰ καταλλήλου ἀφιερώσεως.

'Ο Μακαριώτατος ἐν συνεχείᾳ ἀντεφώνησεν ὡς ἀκολούθως:

Σεβασμιώτατε, ἀγαπητοὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφοί,

'Η ὥρα δὲν εἶναι ἡ πρέπουσα δι' ἀντιφωνήσεις, εἰς ὅσα ἡ ἐκφράζουσα τὴν ἀγάπην τοῦ Κεφαλληνιακοῦ λαοῦ ἀγάπη σας, ὑπερβάλλουσα τὸσον τὸ παρελθὸν και τὸ παρὸν, ὅσον και τὸ μέλλον, εἶπε περὶ ἐμοῦ. 'Αλλὰ δὲν εἶναι καιρὸς οὔτε διὰ κηρύγματα ὑπὸ τὴν συνήθη τῆς λέξεως ἔννοιαν, ὅταν ἔχομεν ἐνώπιον ἡμῶν ὄχι ἀπλῶς καλοῦν, ἀλλὰ δι' ἔργου κραυγάζον, τὸ σεπτὸν σκῆνωμα τοῦ προστάτου 'Αγίου τῆς νήσου και τῶν εὐσεβῶν κατοικίων αὐτῆς.

'Εκείνο, τὸ ὅποιον παρακαλῶ να μοῦ ἐπιτρέψῃ ἡ ἀγάπη σας να σᾶς ὑπενθυμίσω πατρικῶς, εἶναι ἡ εὐθύνη, τὴν ὅποιαν ἔχετε διὰ τὴν παραφυλακὴν τοῦ θησαυροῦ, τὸν ὅποιον ἡ Χάρις τοῦ Θεοῦ σᾶς ἔδωκε τὸ προνόμιον να κρατῆτε. Εἶναι δὲ ἡ εὐθύνη τὸσον μεγαλύτερα, ὅσον μεγαλύτερα εἶναι ἡ ἀξία τοῦ θησαυροῦ, τὸν ὅποιον ὁ Θεὸς σᾶς ἐνεπιστεύθη, ἵνα φυλάττητε. Διότι δὲν πρόκειται περὶ ὑλικοῦ τινοῦ θησαυροῦ, τοῦ ὅποιου ἡ ἀξία ὁσονδήποτε μεγάλη και ἀν ὑποτεθῆ ὅτι εἶναι, εἶναι πάντως πεπερασμένη. Πρόκειται ἐνταῦθα περὶ πνευματικοῦ θησαυροῦ, τοῦ ὅποιου ἡ ἀξία εἶναι ἀπροσμέτρητος και τοῦ ὅποιου τὴν σπουδαιότητα δυνάμεθα κάπως να ἀντιληφθῶμεν ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων, τὰ ὅποια ἐπιφέρει ἡ παρουσία του.

'Αλλ' ἡ εὐθύνη σας πολλαπλασιάζεται και δι' ἕνα ἄλλον λόγον. Διότι δὲν εἴσθε ὀλίγοι οἱ θεματοφύλακες τοῦ θησαυροῦ. 'Εὰν ὑποτεθῆ, ὅτι ἦσθε τρεῖς, πέντε, δέκα οἱ ὑπεύθυνοι, τότε, ἐν περιπτώσει ἐλλιποῦς μερίμνης περὶ τὴν φύλαξιν τοῦ θησαυροῦ σας, θά ἤδύνατο να ὑπάρξῃ μία αἰτιολογία, ὅτι ὡς ἄνθρωποι ἐσφάλατε και παρημελήσατε να φυλάξετε τὸν ἐμπειπιστευμένον εἰς ὑμᾶς θησαυρόν. "Όταν ὅμως δὲν εἴσθε οὔτε ἕνα δέκα, οὔτε μόνον ἕκατόν, ἀλλὰ χιλιάδες, ἡ μᾶλλον δεκάδες χιλιάδων θεματοφύλακων τοῦ ἱεροῦ τούτου σκηνώματος, πῶς θά εἶναι δυνατόν να

λεχθῆ, ὅτι ἅπαντες ἀνεξαιρέτως ἐσφάλατε, μὴ μεριμνήσαντες διὰ τὴν φύλαξιν τοῦ θησαυροῦ σας; Πῶς θά εἶναι δυνατόν να γίνῃ παραδεκτόν, ὅτι οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν ἀντελήφθη τὸν κίνδυνον και οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν ἐσάλπισε πρὸς ἐγγήγορσιν και τῶν λοιπῶν φυλάκων; 'Εντεῦθεν, τὸ γεγονός, ὅτι εἴσθε πολλοὶ οἱ θεματοφύλακες τοῦ ἀνεκτιμήτου αὐτοῦ θησαυροῦ, δηλαδή, ἅπαντες οἱ ἄπανταχοῦ Κεφαλλῆνες, και οἱ ἐδῶ κατοικοῦντες και οἱ μακρὰν τῆς Νήσου εὐρισκόμενοι, δὲν ἐπιμερίζει τὴν εὐθύνην, ἀλλὰ τὴν αὐξάνει ἔτι μᾶλλον. "Βλαστός ἐξ ὑμῶν τὴν ἔχει δι' ὅλους τοὺς ἄλλους εἰς τὸ ἀκέραιον. Διὰ να μὴ εἶμαι δὲ και ἐγὼ συνυπεύθυνος μεθ' ὑμῶν, σᾶς ἐζήτησα τὴν ἄδειαν, να σᾶς ἀπευθύνω τὴν πατρικὴν αὐτὴν συμβουλήν και ὑπόμνησιν.

"Όταν ὅμως λέγωμεν διαφύλαξιν τοῦ ἀνεκτιμήτου πνευματικοῦ σας θησαυροῦ, δὲν ἐννοοῦμεν κυρίως τὴν φύλαξιν τούτου ἀπὸ τῆς διαπραχῆς. Πρὸς τούτο εἶναι ἀκριετὴ ἡ εὐλάβεια τῶν ἄπανταχοῦ 'Ορθοδόξων, και ἰδία τῶν 'Ελλήνων, ἡ ὅποια περιβάλλει τὸ ἱερὸν σκῆνωμα και ἡ ὅποια καθιστᾷ μᾶλλον ἀπίθανον μίαν τοιαύτην ἱεροσυλίαν. "Όταν ὀμιλοῦμεν περὶ εὐθύνης πρὸς διαφύλαξιν τοῦ θησαυροῦ σας, ἐννοοῦμεν τὴν εὐθύνην διὰ τὴν διαφύλαξιν τῆς ἱερότητος τοῦ τόπου τούτου, διὰ τὸ δέος, μετὰ τὸ ὅποιον πρέπει να πλησιάζῃ ὁ προσκυνητῆς πρὸς τὴν περιοχὴν ταύτην, διὰ τὴν ἀμύσφαιραν, ἐντὸς τῆς ὅποιας και ὁ ἴδιος προσδοκᾷ, ἀλλὰ και ἡμεῖς ἅπαντες πρέπει να τὸν βοηθήσωμεν διὰ να ζῆσῃ. Εἶναι ἕνα βαρὺ χρέος πάντων τῶν προσερχομένων εἰς τὴν Νήσον σας προσκυνητῶν, ἀλλὰ πολὺ περισσότερο μᾶς βαρυντάτης εὐθύνης, ἰδιαίτερος ὑμῶν τῶν Κεφαλλήνων, και ὅπως ἰδιαίτερος τῆς μοναστικῆς 'Αδελφότητος τῆς ἱερᾶς Μονῆς ταύτης, ὄχι μόνον διὰ τὴν διαφύλαξιν, ἀλλὰ και διὰ τὴν περαιτέρω ἐπαύξησιν τοῦ αἰσθηματος τοῦ ἱεροῦ δέους, τὸ ὅποιον πρέπει να καταλαμβάνῃ οἰοδήποτε πρόσωπον προσέρχεται εἰς αὐτήν. Τὸ δὲ ἀσφαλέστερον μέσον, ἵνα ἀποκτήσωμεν μονίμως τὴν συναίσθησιν τῆς εὐθύνης ταύτης, εἶναι να προσπαθῶμεν ἡ μᾶλλον να προσπαθῶμεν να ἀκολουθήσωμεν τὸν "Άγιον εἰς τὰ βήματά του. Δι' αὐτῶν δὲν ἐννοοῦμεν να προσπαθῶμεν να φθάσωμεν εἰς ἀγιότητα τὸν ἑσαρκον αὐτὸν ἄγγελον και τὸν ἄσαρκον ἐκείνον "Άγιον. 'Εννοοῦμεν να πορευώμεθα πρὸς τὴν ἰδίαν κατεύθυνσιν, τὴν ὅποιαν και ἐκεῖνος κατὰ τὴν ἐνταῦθα ζωὴν του ἐτήρησε και ἡ ὅποια ἐγγυάται τὴν ἐπιτυχίαν και εὐτυχίαν εἰς τὴν ζωὴν μας. Εἶναι ἡ γνωστὴ πρὸς τὰ ἄνω πορεία, τὴν ὅποιαν πρῶτος ὁ Κύριος και Θεὸς ἡμῶν ἐβάδισε, τὴν ὅποιαν ἠκολούθησεν ὁ Θεοφάνης προστάτης τῆς Νήσου σας και ἡ ὅποια τοῦ ἐξησφάλισεν ἤδη ἀπὸ τῆς ἐνταῦθα ζωῆς τὴν αἰώνιον δόξαν, τὴν ὅποιαν εὐχομαι, ὅπως ὁ Κύριος χάρισῃ και εἰς πάντας ὑμᾶς. 'Αμήν.

Κατὰ τὴν ὥραν τοῦ Κοινωνικοῦ, ὁ Γενικὸς 'Αρχιερατικὸς 'Επίτροπος κ. Κωνστ. Γκέλης, ἀνέγνωσε τὸ ἀκόλουθον πρὸς τοὺς ἄπανταχοῦ Κεφαλλῆνας Μήνυμα τοῦ Μακαριωτάτου, μεταδοθέν και ραδιοφωνικῶς και ἔχον ὡς ἐξῆς:

Πρὶν ἀπὸ ὀλίγας ὥρας ἐπάτησα τὸ χῶμα τῆς ὥραιας και φημισμένης ἰδιαίτερας πατρίδος σας, τὸ ὅποιον ἔχει καθαρῶς εἰς ἡμᾶς και ἐνδοξὸς ἱστορία τῆς, ὅπως δὲ ἰδιαίτερος τὸ ἱερὸν Σκῆνωμα τοῦ Μεγάλου 'Αγίου τῆς. Εἶμαι πολὺ εὐτυχῆς, εὐρισκόμενος εἰς τὸν τόπον σας και θεωρῶ ὡς μεγάλην εὐλογίαν τὸ ὅτι με ἤξιώσεν ὁ Θεὸς να ἔλθω ὡς προσκυνητῆς τοῦ σεπτῶν Σκηνώματος τοῦ 'Αγίου. 'Απὸ τὴν φημισμένην Κεφαλλονίαν σᾶς στέλλω τὸν ἐκ βάθους καρδίας χαίρετισμόν μου και εὐχομαι εἰς ὅλους, ὅπουδήποτε και ἀν εὐρίσκασθε εἴτε εἰς τὸ νησί, εἴτε εἰς τὴν θάλασσαν, εἴτε εἰς ἄλλας φιλοξένους Χώρας, να σᾶς σκεπάζῃ ἡ προστασία τοῦ 'Αγίου Γερασίμου και αἱ μεσιτεῖαι του πρὸς τὸν Θεὸν να σᾶς ἀναδεικνύουν ἀξίους Κεφαλλῆνας, ἀνταξίους τῆς ἱστορίας σας και τῆς μεγάλης δωρεᾶς, τὴν ὅποιαν σᾶς ἐχάρισεν ἡ Θεῖα Χάρις να εἴσθε οἱ φύλακες τοῦ ἱεροῦ θαυματουργοῦ Σκηνώματος, ἐνὸς τοιοῦτου λαμπροῦ ἀστέρος τοῦ στερεώματος τῆς 'Εκκλησίας μας.

Μετὰ τὸ πέρας τῆς Θεῖας Λειτουργίας ὁ Μακαριώτατος προσέστη τῆς λιτανείας τοῦ ἱεροῦ Σκηνώματος τοῦ ὁσίου Γερασίμου. Τὴν μεσημβρίαν παρετέθη ὑπὸ τῆς 'Ιερᾶς Μονῆς γεῦμα, εἰς τὸ ὅποιον παρεκλήθησαν ἅπαναι αἱ 'Αρχαὶ τῆς Νήσου. Τὸ ἐσπέρας, πρὸς τιμὴν τοῦ Μακαριωτάτου, παρετέθη ἐπίσημον δεῖπνον ὑπὸ τοῦ Δημάρχου 'Αργυστοῦ εἰς τὸ ξενοδοχεῖον «Λοῦση». Εἰς τοῦτο προσεφώνησεν ὁ Δημάρχος ἐξάρας τὸ

εις όλους τους τομείς δημιουργικών έργων του Μακαριωτάτου, άντεφώνησε δὲ ὁ Μακαριώτατος.

Τὴν ἐπομένην, 17ην Αὐγούστου, ὁ Μακαριώτατος μετέβη εἰς Αἰξούριον, ἔνθα τὸν ὑπεδέχθησαν ὁ ἱερός κληρὸς τῆς πόλεως, ὁ Δήμαρχος μετὰ τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου καὶ πλῆθος λαοῦ. Διὰ θερμῶν λόγων προσεφώνησε τὸν Μακαριώτατον ὁ Δήμαρχος τῆς πόλεως, άντεφώνησε δὲ οὗτος καταλλήλως.

Ἐν συνεχείᾳ, ὁ Μακαριώτατος ἐπισκέφθη τὸ Δημαρχιακὸν Μέγαρον, κατόπιν τὴν ἱστορικὴν οἰκίαν τῶν Τυπάλδων Ἰακωβάτων, ἔνθα στεγάζεται ἡ Κρατικὴ Βιβλιοθήκη ἔχουσα γιλιάδας βιβλίων τῆς Βιβλιοθήκης τῆς ἀρχοντικῆς οἰκογενείας τῶν Ἰακωβάτων, χειρόγραφα, ἱερὰ ἄμφια καὶ λοιπὰ ἱστορικῆς ἀξίας ἀντικείμενα. Μετὰ ταῦτα, ἐπισκέφθη τὸν περικαλῆ ναὸν τοῦ Ἁγ. Βασιλείου τῶν Μηνιατῶν, ἐπιστρέψας δὲ εἰς Ἄργοςτόλιον, προήδρευσε τῆς Ἱερᾶς Συνάξεως τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Ναῷ τῆς πόλεως. Κατ' αὐτὴν ὁ Γεν. Ἀρχιερατικὸς Ἐπίτροπος αἰδεσιμολογιώτατος Κων/νος Γκέλης παρουσίασεν ἐν ὀλίγοις εἰς τὸν Μακαριώτατον τὸ συντελούμενον πνευματικὸν ἔργον τῆς ἱερᾶς Μητροπόλεως, ὁ δὲ ἱεροκήρυξ αὐτῆς Πανοσιολογιώτατος Ἀρχμ. κ. Τίτος ἀνεφέρθη εἰς εἰδικὸν τομέα τοῦ ἔργου τῆς. Ἐν συνεχείᾳ, ὁ Μακαριώτατος ἐξέφρασε τὴν χαρὰν τὸν διὰ τὸ συντελούμενον ἔργον ἐν τῇ Ἱερᾷ Μητροπόλει Κεφαλληνίας καὶ ἀνέπτυξε διὰ μακρῶν τὴν εὐθύνην, τὴν ὁποίαν ἡμεῖς οἱ κληρικοὶ ὑπέχμεν ἐναντι τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν ψυχῶν τοῦ ποιμνίου μας. Κατέληξε δὲ ἀναλύσας τὴν φωνεὴν προσωπικότητα τοῦ ἱερέως, ὅτι πρέπει νὰ εἶναι τὸ φῶς τοῦ Κόσμου καὶ τὸ ἄλας τῆς γῆς. Τέλος, ὁ Μακαριώτατος ἀπαντῶν εἰς ἐρωτήσεις, περιέγραψε τὴν ὅλην διαδικασίαν τῆς ἰδρύσεως τοῦ Νοσηλευτικοῦ Ἰδρύματος Κληρικῶν Ἑλλάδος καὶ τῆς θέσεως αὐτοῦ ἐν λειτουργίᾳ.

Μετὰ τὸ πέρας τῆς Συνάξεως, παρετέθη ὑπὸ τοῦ ἱεροῦ Κλήρου Κεφαλληνίας γεῦμα πρὸς τιμὴν τοῦ Μακαριωτάτου.

Τὴν αὐτὴν ἡμέραν καὶ περὶ ὥραν 16.30 ὁ Μακαριώτατος ἐπιβίβασθεις ἀεροσκάφους ἐπέστρεψεν εἰς Ἀθήνας.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

Ῥορθόδοξος Ἐκκλησία καὶ «Οἰκουμἐνικὴ Σύνοδος».

(Ἐκ τοῦ Περ. «Ἐπίσκεψις»).

Ῥο Μητροπολίτης Τρανουπόλεως Δαμασκηνός, Προϊστάμενος τῆς Γραμματείας Προπαρασκευῆς τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου τῆς Ῥορθόδοξου Ἐκκλησίας, παρεχώρησε μακρὰν συνέντευξιν εἰς τὸ Ἱταλικὸν περιοδικὸν Oriente Cristiano (1/1972), ἐκ τῆς ὁποίας μεταφέρομεν μικρὸν ἀπόσπασμα:

Ἐρωτήσεις: Ῥο τίτλος «Ἁγία καὶ Μεγάλῃ Σύνοδος», δοθεὶς εἰς τὴν Σύνοδον τῆς Ῥορθόδοξου Ἐκκλησίας, ἡ τοποθετηθῆ αὐτὴ εἰς τὴν τάξιν τῶν Οἰκουμἐνικῶν ἢ πρόκειται περὶ μίας ἐκτάκτου Συνόδου ἐσωτερικοῦ πανορθόδοξου χαρακτῆρος;

Ἀπάντησις: Ῥο τίτλος «Ἁγία καὶ Μεγάλῃ Σύνοδος», δοθεὶς εἰς τὴν Σύνοδον τῆς Ῥορθόδοξου Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία πρόκειται νὰ συγκληθῆ, σημαίνει ὅτι αὐτὴ τοποθετεῖται εἰς τὸ ἐπίπεδον τῶν Οἰκουμἐνικῶν Συνόδων. Ἐὰν δὲν φέρῃ τὸν τίτλον «Οἰκουμἐνικὴ Σύνοδος», τοῦτο συμβαίνει ἀπλούστατα, διότι οὕτως ἐχαρακτήριζον ἑαυτὰς αἱ πλεῖστα τῶν προγενεστέρων συνόδων καὶ ἤρχετο ἡ συνειδησις τῆς Ἐκκλησίας νὰ τὰς χαρακτηρίσῃ Οἰκουμἐνικὰς (βλ. Ἐπίσκεψις, ἀρ. 2, σελ. 3).

Ἐν τῇ πεποιθῆσει ὅτι ἐνσαρκώνει καὶ συνεχίζει τὴν ἀδίαρετον Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ, ἡ Ῥορθόδοξος Ἐκκλησία πιστεύει, ὅτι δύνανται νὰ συγκαλέσῃ μίαν ὄντως Οἰκουμἐνικὴν Σύνοδον, ἀνεξαρτήτως τοῦ σχίσματος καὶ ἀσχέτως πρὸς τὸν τίτλον, τὸν ὁποῖον ἐκ τῶν προτέρων δίδει εἰς τὴν μέλλουσαν Σύνοδον. Εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν τὸ οὐσιῶδες δὲν εἶναι ὁ τίτλος, ἀλλ' ἡ συνειδησις τῶν Ἐπισκόπων, οἱ ὁποῖοι θὰ συγκροτήσουν τὴν Σύνοδον καὶ γενικῶς τῆς Ἐκκλησίας, ὅτι ἀποτελοῦν μίαν Οἰκουμἐνικὴν Σύνοδον — μίαν Σύνοδον ἢ ὁποία συνεχίζει τὴν παράδοσιν τῶν ἀρχαίων Οἰκουμἐνικῶν Συνό-

δων καὶ ἡ ὁποία ἀποτελεῖ, ἐν τῇ ἐννοίᾳ αὐτῇ, τὴν ὑπερτάτην αὐθεντίαν ἐν τῇ ὀρθόδοξῃ Ἐκκλησίᾳ.

Ἐρωτήσεις: Ποῦ θὰ συνέλθῃ ἡ Σύνοδος; Πότε νομίζετε ὅτι θὰ ἀρχίσῃ; Ποῖα πρόβλεψις ὑπάρχει περὶ τοῦ χρόνου διαρκείας αὐτῆς; Ποῖοι θὰ μετᾶσχουν δικαιοματικῶς;

Ἀπάντησις: Ἐπὶ τοῦ παρόντος δὲν δυνάμεθα νὰ προβλέψωμεν ποῦ καὶ πότε θὰ συνέλθῃ ἡ Σύνοδος καὶ πόσον χρόνον θὰ διαρκῆσῃ. Εἴμεθα ἀκόμη εἰς τὸ προπαρασκευαστικὸν στάδιον, ἡ δὲ Διορθόδοξος Προπαρασκευαστικὴ Ἐπιτροπὴ δὲν συνῆλθεν εἰ μὴ ἅπασις. Ἡ ἀναθεώρησις τοῦ καταρτισθέντος ἐν Ῥόδῳ τὸ 1961 καταλόγου θεμάτων, ἥτις θὰ πραγματοποιηθῆ ὑπὸ τῆς πρώτης Προσυνοδικῆς Πανορθόδοξου Διασκέψεως, θὰ δείξῃ, ἐὰν ἡ σύγκλησις τῆς Συνόδου εἶναι ἐγγύς, ἂν καὶ πᾶσα ἀντίληψις περὶ χρόνου δὲν δύναται εἰ μὴ νὰ εἶναι σχετικῆ.

Δικαιοματικῶς θὰ μετᾶσχουν πάντες οἱ Ῥορθόδοξοι Ἐπίσκοποι. Δὲν ἀποκλείεται πάντως πρὸ τῆς συγκλήσεως τῆς Συνόδου νὰ ὑπάρξῃ πανορθόδοξος ἀπόφασις, ὅπως μετᾶσχουν πολυμελεῖς ἀντιπροσωπεῖα ἐξ ἐκάστης αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας καὶ ὄχι ὅλοι οἱ Ἐπίσκοποι, ὅπερ δὲν θὰ ἦτο ἀσυμβίβαστον μὲ τὴν πράξιν τῶν ἀρχαίων Οἰκουμἐνικῶν Συνόδων. Πάντως, δεδομένου ὅτι δὲν ἔχει ἀκόμη ληφθῆ πανορθόδοξος ἀπόφασις ἐπ' αὐτοῦ, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ δοθῆ ἔγκυρος ἀπάντησις εἰς τὸ ἐρώτημα τοῦτο.

«Δικαιοσύνη καὶ ἡ χρῆσις τῆς βίας».

«Δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ὑπάρξῃ διαρκῆς εἰρήνη εἰς μίαν κοινωσίαν, ἡ ὁποία δὲν ἐπιτρέπει εἰς ὅλα τὰ μέλη τῆς νὰ ζοῦν μίαν ζωὴν ἀξίαν τοῦ ἀνθρωπίνου ὄντος. Διὰ τοῦτο ὑπάρχουν ὄρια εἰς τὴν ὑπακοήν, τὴν ὁποίαν ὀφείλει ὁ Χριστιανισμὸς ἐναντι τῶν ἐξουσιῶν».

Εἰς τὸ συμπέρασμα τοῦτο, μετὰξὺ ἄλλων, κατέληξε τὸ Β' Θεολογικὸν Συμπόσιον μετὰξὺ ἀντιπροσώπων τῆς Ῥορθόδοξου Ῥωσικῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Λουθηρανικῆς Ἐκκλησίας τῆς Φιλανδίας, τὸ ὁποῖον συνῆλθεν εἰς τὴν Μοσχὴν τοῦ Ζαγκόρσκ τὸν παρελθόντα Δεκέμβριον, τὰ δὲ συμπεράσματά του ἐγνώσθησαν προσφάτως (The Journal of the Moscow Patriarchate, 1972/2).

Τὸ Συμπόσιον ἡσχολήθη μὲ τὰ θέματα: α) Ἡ Θεία Εὐχαριστία καὶ β) «Δικαιοσύνη καὶ ἡ χρῆσις τῆς βίας». Εἰς τὸ πρῶτον θέμα ὑπῆρξαν σημεῖα — ἀρθρα πίστεως —, ἐπὶ τῶν ὁποίων αἱ δύο ἀντιπροσωπεῖα εὐρέθησαν σύμφωνοι, καὶ ἔτερα ἐπὶ τῶν ὁποίων διεφώνησαν, παραθέτουν δὲ τὰς ἐκατέρωθεν ἀπόψεις. Πρόκειται περὶ τῶν γνωστῶν ἐκ τῆς Συμβολικῆς θεολογίας θέσεων.

Ἡ διαφωνία τῶν δύο ἀντιπροσωπεῖων ἐπὶ τοῦ θέματος τῆς Θείας Εὐχαριστίας δὲν φαίνεται νὰ ἐπηρέασε τὰ συμπέρασμα ἐπὶ τοῦ δευτέρου θέματος, διότι ταῦτα ἐγένοντο ἁμοφῶνως δεκτὰ. Πλήν τοῦ ἐν ἀρχῇ σημειωθέντος, καταχωροῦμεν καὶ τὰ ἀκόλουθα:

«Αἱ Ἐκκλησίαι εἶναι πεπεισμένοι, ὅτι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐπιτευχθῆ διαρκῆς εἰρήνη διὰ τῆς βίας ἢ διὰ τῆς ἀπειλῆς χρήσεως τῆς βίας. Ἡ εἰρήνη ἐπὶ τῆς γῆς πρέπει νὰ ἐπιδιωχθῆ διὰ τῆς δικαιοσύνης, ἀλλ' ὡς χριστιανοὶ εἴμεθα πεπεισμένοι, ὅτι ἡ εἰρήνη ἐπὶ τῆς γῆς δὲν εἶναι πλήρης, ἐὰν πάντα τὰ ἔθνη καὶ πάντες οἱ λαοὶ δὲν ἐνωθοῦν ἐν ἀδελφοσύνῃ».

«Εἰς τὸ κήρυγμα τῶν αἱ Ἐκκλησίαι πρέπει νὰ τονίζωσιν τὴν σημασίαν τῆς εἰρήνης καὶ τῆς δικαιοσύνης. Οὐδέποτε πρέπει νὰ λησμονοῦν, ὅτι οἱ ἄνθρωποι φέρουν εὐθύνην διὰ τὴν διαφύλαξιν τῆς ἀνθρωπότητος καὶ τὴν καλὴν χρῆσιν τῶν πηγῶν φυσικοῦ πλοῦτου, τὰς ὁποίας ὁ Θεὸς ἐδώρησεν εἰς αὐτοῦς. Ἡ δομὴ τῆς κοινωσίας θὰ ἔπρεπε νὰ εἶναι τοιαύτη, ὥστε νὰ διευκολύνῃ τὴν συνεργασίαν μετὰ πάντων τῶν ἀνθρώπων. Δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ὑπάρξῃ δικαίωσις τῶν διακρίσεων ἐνεκα φυλῆς, θρησκείας, ἐθνικότητος ἢ φύλου. Πάντες οἱ λαοὶ θὰ ἔπρεπε νὰ ἔχουν τὴν δυνατότητα νὰ ἐκλέξωσιν τὴν ἰδίαν μορφήν ὑπάρξεως καὶ νὰ ζοῦν ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τῶν ἄλλων ἔθνων».

«Ἡ χριστιανική ἀγάπη ἀπαιτεῖ, ὅπως οἱ Χριστιανοὶ μετέχουν ἐνεργῶς εἰς τὴν ἐγκατάστασιν τῆς δικαιοσύνης εἰς τὴν κοινωνίαν των, τὸ ἔθνος καὶ κράτος, καθὼς καὶ εἰς τὰς διεθνεῖς σχέσεις. Τοῦτο συνεπάγεται ἀναποφεύκτως, ὅτι οἱ Χριστιανοὶ ὀφείλουν νὰ μετέχουν ἐνεργῶς εἰς τὴν ἀντίστασιν ἐναντίον μορφῶν ἀδικίας ὅπως: ἐπιθετικοὶ πόλεμοι, ἀποικιοκρατία, φυλετισμός, οἰκονομικὴ ἐκμετάλλευσις, στέρησις κοινωνικῶν καὶ πολιτικῶν δικαιωμάτων».

Ἀμφότερα αἱ ἀντιπροσωπεῖαι ἐξέφρασαν τὴν ἐπιθυμίαν, ὅπως συνεχίσουν τὰς συναντήσεις των εἰς τὸ μέλλον, ὀρίσασαι ὡς θέματα τῆς προσεχοῦς συναντήσεώς των: α) «Ἡ περὶ λυτρώσεως χριστιανικῆς διδασκαλίας» καὶ β) «Ἡ ἱερωσύνη». Δὲν ὀρίσθη ὁ χρόνος τῆς προσεχοῦς, τρίτης, συναντήσεώς των. Ἡ πρώτη εἶχε πραγματοποιηθῆ εἰς τὸ Τουρκὸ τῆς Φιλανδίας τὸν Μάρτιον τοῦ 1970.

Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία.

Ἀπεσταλμένος Ἀγίας Ἐδρας.

Τελευταίως, ὀρίσθη ὑπὸ τοῦ Βατικανοῦ ὡς «μόνιμος ἀπεσταλμένος τῆς Ἀγίας Ἐδρας ἐν Ἑλλάδι» ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Πίος Λάγκι (Laghi), ὁ ὁποῖος εἶναι ταυτοχρόνως Ἀποστολικὸς δελεγάτος Ἱεροσολύμων, Παλαιστίνης καὶ Κύπρου. Ἐγράφη, ὅτι ὁ Σεβ. Λάγκι πέραν τῆς ἐντὸς τῶν κόλπων τῆς ἐν Ἑλλάδι ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας ἀποστολῆς του, εἶναι ἐπιφορτισμένος μὲ τὰς σχέσεις μετὰ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Ὑπουργείου Ἐξωτερικῶν. Ὡς γνωστόν, ἡ Ἑλλάς δὲν ἔχει διπλωματικὰς σχέσεις μετὰ τοῦ Βατικανοῦ.

Συνέδρια Ὁρθοδόξων Νέων εἰς Μασσαλίαν, Παρισίους καὶ ἅγιον Φραγκίσκον.

Δύο ἐτήσια Συνέδρια Ὁρθοδόξων Νέων ἐπραγματοποιήθησαν προσφάτως εἰς τὴν Γαλίαν καὶ ἐν εἰς τὸν ἅγιον Φραγκίσκον Ἠνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς ἀπὸ 22 ἕως 25 Ἰουνίου.

Ὁ ρόλος τοῦ κλήρου καὶ τῶν λαϊκῶν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἦτο τὸ θέμα τοῦ Συνεδρίου τῆς Ὁρθοδόξου Νεολαίας Νοτίου Γαλλίας, τὸ ὁποῖον συνήλθεν εἰς Μασσαλίαν ἀπὸ 20 ἕως 22 Μαΐου.

Ὁ π. Κύριλλος Ἀργέντης εἰς τὴν εἰσήγησίν του, μετὰ ἄλλων, ἐτόνισε καὶ τὰ ἀκόλουθα: «Ἐκ τοῦ θέματος τῆς συμμετοχῆς τῶν λαϊκῶν εἰς τὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας ἐξαρτᾶται ἐξ ὀλοκλήρου ὁ ρόλος τῆς Ἐκκλησίας μέσα εἰς τὸν σύγχρονον κόσμον. Μία ἐξισορροπημένη Ὁρθόδοξος Θεολογία τῆς ἱερωσύνης διασφύρα ταυτοχρόνως τὸ μυστήριον τῆς ἱερωσύνης καὶ τὴν ὄντως ἀποτελεσματικὴν παρέμβασιν τῶν λαϊκῶν εἰς πάσας τὰς ἐκδηλώσεις τῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἀπαραίτητος διὰ νὰ ἐξασφαλίση τὸσον τὸν καθαγιασμόν τῆς Ἐκκλησίας ὅσον καὶ τὴν παρουσίαν της εἰς τὸν κόσμον. Πρέπει δὲ νὰ ἔχωμεν τὸ θάρρος νὰ διαπιστώσωμεν, ὅτι ἡ παρούσα πρᾶξις τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας δὲν ἀνταποκρίνεται εἰς τὴν θεολογίαν της... Ἡ μέλλουσα Σύνοδος ὀφείλει ὄχι μόνον νὰ διατυπώσῃ καὶ διακηρύξῃ μίαν αὐθεντικῶς Ὁρθόδοξον θεολογίαν τῆς ἱερωσύνης, ἀλλὰ καὶ νὰ λάβῃ τὰς συγκεκριμένας ἀποφάσεις, αἱ ὁποῖαι θὰ πραγματοποιήσουν τὴν βίωσιν τῆς θεολογίας ταύτης».

Τὸ συνέδριον τῆς Χριστιανικῆς Δράσεως τῶν Ρώσων Σπουδαστῶν (Action chrétienne des Etudiants Russes—ACER), τὸ ὁποῖον ἐπραγματοποιήθη εἰς τὸ πρόσκειον τῶν Παρισίων Βιέννης ἀπὸ 20 ἕως 22 Μαΐου εἶχεν ὡς θέμα «Τὸ σκάνδαλον τοῦ Σταυροῦ». Τέσσαρες βαςικαὶ εἰσηγήσεις: τοῦ καθηγητοῦ Olivier Clément, Ὁ Σταυρὸς καὶ ὁ σύγχρονος κόσμος, τοῦ π. Συμεῶν—τῆς ἐν Μ. Βρετανίᾳ Σταυροπηγιακῆς Μονῆς τοῦ Τ. Προδρόμου, — Ὁ

Σταυρὸς ἐν τῇ προσωπικῇ μας ζωῇ, τοῦ καθηγητοῦ π. Ἀλεξάνδρου Schmemmann, Ὁ Σταυρὸς ἐν τῇ λειτουργικῇ ζωῇ καὶ τοῦ π. Ἀθανασίου Γιέβιτις, Ὁ Σταυρὸς ἐν τῇ ζωῇ τῶν Ἀγίων.

Τὸ «Συνέδριον '72», πέμπτον ἔθνικόν συνέδριον τῶν Ὁρθοδόξων Φοιτητῶν τῆς Βορείου Ἀμερικῆς, εἰς τὸ κολλέγιον Lone Mountain εἰς τὸ ἅγιον Φραγκίσκον ἀπὸ 22 ἕως 25 Ἰουνίου, συνέρχεται ἐπισημῶς μερίμνη τῆς Πανεπιστημιακῆς Ἐπιτροπῆς (Campus Commission) τῆς SCOBA, Μονίμου Ἐπιτροπῆς τῶν Κανονικῶν Ὁρθοδόξων Ἐπισκόπων Ἀμερικῆς.

Τὸ θέμα τοῦ Συνεδρίου, «Μορφὰ ἰ ζωῆς (Life Styles), ἀντικατοπτρίζει τὴν ἀνάγκην ἀνταποκρίσεως εἰς τὴν σύγχρονον πραγματικότητα τῆς ζωῆς. Εἰσηγηταί: ὁ Ἐπίσκοπος Βρεσθένης Δημήτριος Τρακατέλλης, βοηθὸς τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν, μὲ τὸ ἐξῆς θέμα: «Μορφὰ ἰ ζωῆς ἀπὸ ἱστορικῆς καὶ παραδοσιακῆς Ὁρθοδόξου ἀπόψεως» καὶ ὁ π. Σέργιος Glagolev, ἱερεὺς εἰς τὸ Episcopal τῆς Καλιφορνίας, μὲ θέμα: «Σύγχρονον μορφὰ ἰ ζωῆς καὶ ἡ Ὁρθοδοξία». Μεταξὺ τῶν θεμάτων τῶν καθ' ὁμάδας συζητήσεων: ἡ ἀγωγή, ἡ τέχνη ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, παρελθὸν καὶ παρόν, ἡ λειτουργικὴ μουσικὴ καὶ λατρεία, αἱ σύγχρονον μορφὰ ἰ ζωῆς καὶ ἡ κοινοτικὴ ζωῆ, ἡ σύγχρονον μυστικὴ ἐμπειρία ὑπὸ τὰς διαφόρους μορφὰς της, ἡ συζυγικὴ καὶ σεξουαλικὴ ἠθικὴ.

Νέος Μητροπολίτης Λόβετζ Βουλγαρίας.

Δι' ὁμοφώνου ἀποφάσεως τῆς ἱ. Συνόδου τῆς Βουλγαρικῆς Ἐκκλησίας, τῆς 13.2.1972, ὁ τιτουλάριος Ἐπίσκοπος Κρουπνίτσας Γρηγόριος, ἡλικίας 66 ἐτῶν, ἐξελέγη Μητροπολίτης Λοφτσου, διαδεχόμενος εἰς τὴν Ἐπαρχίαν ταύτην τὸν νῦν Πατριάρχην Μάξιμον. Ὁ Μητροπολίτης Γρηγόριος ἀπὸ τοῦ 1958 ἦτο ἀντιπρόσωπος τῆς Βουλγαρικῆς Ἐκκλησίας παρὰ τῷ Πατριαρχεῖῳ Μόσχας.

ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ

Ἱερά Μητρόπολις Καλῆς Ἐλπίδος

Τὴν 25ην Μαρτίου, ὁ Σεβ. κ. Παῦλος ἐχοροστάτησεν ἐν τῷ ἱ. Ναφ τοῦ Ἀγ. Γεωργίου, τὴν δὲ 26ην ἐλειτούργησε καὶ προέστη τῆς Δοξολογίας ἐπὶ τῇ Ἐθνικῇ ἡμῶν παλιγγενεσίᾳ. Τὸν πανηγυρικὸν τῆς ἡμέρας ἐξεφώνησεν ὁ Ἐντιμὸς Γενικὸς Πρόξενος τῆς Ἑλλάδος εἰς Καίτη Τάουν κ. Στέφανος Κάλλος.

Ὁ Σεβασμιώτατος καθ' ὅλας τὰς Κυριακὰς τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς, ὁσάκις δὲν ἐτέλει τὴν Θ. Λειτουργίαν, ἐχοροστάτει ἐν τῷ Καθεδρικῷ Ναφ καὶ ἐκήρυττε τὸν Θεῖον λόγον πρὸς τὸ εὐσεβὲς ἐκκλησίασμα, ὅπερ—πρὸς ἐπαινὸν του—ὄλοεν καὶ πυκνοῦται.

Ὁσαύτως, καθ' ὅλας τὰς Ἀκολουθίας τῶν Ἐθρῶν τῆς Μεγάλης Ἐβδομάδος ἐχοροστάτησε καὶ ἔψαλεν ἐν τῷ αὐτῷ ἱερῷ Ναφ.

Τῇ Μεγάλῃ Κυριακῇ τοῦ Πάσχα ἐλειτούργησε βοηθούμενος, ὡς πάντοτε, ὑπὸ τοῦ Αἰδεσιμωτάτου Ἐφημερίου, ὅστις καὶ ἀνέγνωσε Πασχαλινὸν μήνυμα τοῦ Σεβασμιωτάτου.

Τὴν Μεσημβρίαν τῆς Μεγάλης Κυριακῆς τοῦ Πάσχα, ὁ Σεβασμιώτατος παρέθεσε Πασχαλινὸν γεῦμα εἰς τὴν Μητροπολίν Του, ἐν ᾧ παρεκάθησαν πλείστοι Ὁμογενεῖς, ὡς καὶ ὁ ἐν Καίτη Τάουν παρεπηδημῶν Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Θεσσαλονίκης κ. Βασίλειος Λογοθέτης μετὰ τῆς συζύγου του.

Τὴν 21ην Μαΐου, ἐχοροστάτησεν ἐν τῷ ἱ. Ναφ Ἀγ. Γεωργίου, ἐκήρυξε τὸν Θεῖον λόγον καὶ προέστη Δοξολογίας,

ἐπὶ τῇ ὀνομαστικῇ ἑορτῇ τοῦ Βασιλέως τῶν Ἑλλήνων, παρουσία τοῦ Ἐξοχ. Πρέσβευος τῆς Ἑλλάδος, τοῦ Ἐντίμου Γενικοῦ Προξένου τῆς Ἑλλάδος εἰς Καίηπ Τάουν καὶ πλήθους κόσμου.

Ἐκκυκλοφόρησε, τὸν μῆνα Ἀπρίλιον, τὸ Θρησκευτικὸν Περιοδικὸν (Δελτίον Θρησκευτικῆς διαφωτίσεως) «ΕΛΠΙΣ», τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Καλῆς Ἑλπίδος, τῶν μηνῶν Ἰανουαρίου—Φεβρουαρίου, Μαρτίου—Ἀπριλίου.

Ἡ ἐμφάνισις αὐτοῦ εἶναι ἀνάλογος πρὸς τὰ μέσα, τὰ πενιχρά, ἅτινα ἡ Ἱ. Μητρόπολις διαθέτει. Διὸ καὶ δὲν ἔχει ἀπαιτήσεις· σκοπὸς τοῦ κύριος καὶ μοναδικὸς εἶναι νὰ διδάξῃ καὶ νὰ διαφωτίσῃ τοὺς Χριστιανοὺς, προσέτι καὶ νὰ τοὺς στηρίξῃ εἰς τὴν Ὁρθόδοξον πίστιν τῆς Ἀγιοτάτης ἡμῶν Ἐκκλησίας, καὶ ἀκόμη νὰ ὑπενθυμίξῃ εἰς αὐτοὺς τὰς Ἑλληνικὰς οἰκογενειακὰς Ἀρχὰς καὶ τὰς ἀκαταλύτους παραδόσεις τῆς Ἑλληνικῆς Πατριδος.

Ἡ Ἱερὰ Μητρόπολις Καλῆς Ἑλπίδος, ἐν τῇ προσπάθειᾳ αὐτῆς ὅπως διδάξῃ καὶ ἐξυπηρετήσῃ παντοιοτρόπως θρησκευτικῶς καὶ Ἐκκλησιαστικῶς τὸ Χριστεπώνυμον αὐτῆς πλήρωμα, προέβη εἰς τὴν ἀνατύπωσιν τῆς Θείας Λειτουργίας, Ἑλληνιστὶ καὶ Ἀγγλιστὶ, ἵνα—καθὼς λέγει ὁ Σεβασμιώτατος—ταύτην ἀναγινώσκωσι καὶ κατανοῶσι καὶ τὰ παιδιά μας, τὰ ἀγνοοῦντα τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν γραμματικῶς, καὶ παρακολουθοῦν, ὁσάκις ἐκκλησιάζονται, ἐν προσοχῇ καὶ κατανύξῃ τὴν Θεῖαν Λειτουργίαν (ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ), ἀντιλαμβανόμενα τί κατ' αὐτὴν λέγεται καὶ ἐπιτελεῖται παρὰ τοῦ ἱερέως λειτουργοῦ.

Ἀντίτυπα αὐτῆς εὐρίσκονται εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ρ.Ο. Βοχ. 4740 καὶ εἰς τὴν διάθεσιν παντὸς εὐσεβοῦς Χριστιανοῦ.

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Καλῆς Ἑλπίδος καταβάλλει προσπάθειάς καὶ ἐνεργεῖ παρὰ ταῖς ἀρμοδίαις Ἀρχαῖς, ὅπως ἐπιτραπῇ εἰς Αὐτόν, ἵνα καθ' ἐκάστην Κυριακὴν, ἐπὶ 10λεπτον, ἀπευθύνῃ διὰ τοῦ Ραδιοφωνικοῦ Σταθμοῦ τοῦ Καίηπ Τάουν Θρησκευτικὸν κήρυγμα Ἑλληνιστὶ, χάριν τῶν ἐν Ν. Ἀφρικῇ Ἑλληνορθόδοξων πολιτῶν, καὶ ἰδίᾳ τῶν τῆδε κάκεισε διεσκορησμένων, οἵτινες διὰ πλείστους λόγους καὶ τὸ ὑπέρμακρον τῶν ἀποστάσεων στεροῦνται τῶν πάντων, ἱερέως, λειτουργίας καὶ πάσης Ὁρθοδόξου ἠθικοθρησκευτικῆς καθοδηγήσεως.

ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ ΣΕΡΒΙΑΣ

Ἡ Pravoslavije, ἑφημερίς τοῦ Σερβικοῦ Πατριαρχείου, εἰς τὸ φύλλον τῆς 1ης Ἰουνίου 1972 δημοσιεύει τὸ κάτωθι Ἀνακοινωθὲν τῆς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Σερβίας:

«Ἡ Ἱεραρχία συνήλθεν ἐφέτος ἀπὸ 9-17ης Μαΐου εἰς τὸ ἐν Βελιγραδίῳ Πατριαρχεῖον. Αἱ συνεδριάσεις ἐγένοντο καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν καὶ κατ' αὐτὰς ἐμελετήθησαν αἱ συνθηκαὶ καὶ τὰ πολλὰ προβλήματα τῆς Ὁρθοδόξου Σερβικῆς Ἐκκλησίας, διεπιστώθησαν νέα γεγονότα περὶ τῆς καταστάσεως καὶ τῶν δυσχερειῶν ἐκ τῆς ζωῆς τῆς ἐντὸς τῆς Χώρας καὶ ἐκτὸς τῶν ὁρίων τῆς καὶ ἐλήφθησαν αἱ δεῦσαι ἀποφάσεις.

Μεταξὺ τῶν ἀποφάσεων αὐτῶν αἱ σημαντικώτεραι εἶναι:

Περὶ τῶν τελικῶν διατάξεων σχετικῶς μὲ τὴν λειτουργίαν τοῦ Παραρτήματος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Ὁρθοδόξου Σερβικῆς Ἐκκλησίας εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς καὶ τὸν Καναδᾶν, διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς θρησκευτικῆς ἐκπαίδευσως τῶν κληρικῶν καὶ τῶν μοναχῶν μας εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς καὶ τὸν Καναδᾶν.

Περὶ τῶν προετοιμασιῶν διὰ τὴν ἴδρυσιν νέας Ἐπαρχίας εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Αὐστραλίας καὶ τῆς Νέας Ζηλανδίας.

Περὶ ἐκδόσεως Ἐγκυκλοπαιδείας τῆς Ὁρθοδόξου Σερβικῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τῇ 1.100-ετηρίδι τοῦ ἐκχριστιανισμοῦ τῶν Σέρβων.

Περὶ τῶν προσφῶρων μέτρων διὰ τὴν διεξαγωγὴν τῆς θρησκευτικῆς ἐκπαίδευσως, περὶ ἐκδόσεως νέων βιβλίων διὰ

τὴν θρησκευτικὴν ἐκπαίδευσιν καὶ τὴν κατήχησιν τῶν ἐνηλίκων κατηχομένων, πρὶν ἢ δεχθῶν οὗτοι τὸ ἱερὸν Μυστήριον τοῦ Βαπτίσματος.

Περὶ τῶν νέων προβλημάτων τῆς κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως τῶν κληρικῶν, καθὼς καὶ περὶ τοῦ ζητήματος τῆς ὑλικῆς μερίμνης διὰ τοὺς κληρικούς.

Περὶ τῆς ἐπιστροφῆς τῶν ληξιαρχικῶν βιβλίων εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Σερβικὴν Ἐκκλησίαν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς Ὁμοσπονδίας Σοσιαλιστικῆς Δημοκρατίας τῆς Γιουγκοσλαβίας, ἐκεῖ ὅπου μέχρι σήμερον δὲν ἐπεστράφησαν, καὶ περὶ τῶν νέων ἐκδόσεων τῶν λειτουργικῶν βιβλίων.

Κατὰ τὰς ἐν λόγῳ συνεδριάσεις ἡ Ἱεραρχία ἐξήτασεν ἐπίσης πολυάριθμα ζητήματα ἐκ τῆς ὀργανώσεως τῆς Ὁρθοδόξου Σερβικῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐκ τῆς διαφυλάξεως τῆς ἐσωτερικῆς καὶ τῆς ἐξωτερικῆς ἐνότητος τῆς, καὶ ἔδωκε νέας ὁδηγίας εἰς τοὺς Ἀρχιερεῖς διὰ τὴν πραγμάτωσιν τῶν ὡς ἄνω.

Ληξιάσης τῆς θητείας τῶν μέχρι τοῦδε μελῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἐξελέγησαν ὡς νέα μέλη αὐτῆς οἱ Πανιερώτατοι ἐπίσκοποι: Σρέμ κ. Μακάριος, Μπραντισέβου κ. Χρυσόστομος, Ζβορνικίου—Τούζλα κ. Λογγίνος καὶ Δαλματίας κ. Στέφανος.

Τέλος, ὁ Πανιερώτατος ἐπίσκοπος Ζίτσης κ. Βασίλειος ἐγνώρισεν εἰς τὴν Ἱεραρχίαν, ὅτι ὁ πταισματοδίκης τοῦ Γκόρνι Μιλάνοβατς τοῦ ἐπέβαλε ποινὴν φυλακίσεως 30-ἡμερον, διὰ τὸν λόγον τὸν ὁποῖον ἐξεφώνησεν εἰς τὸ χωρίον Μπρέζνα τὴν 3ην Ὀκτωβρίου 1971.

Ἡ Ἱεραρχία, ἀφοῦ ἤκουσε τὸ κείμενον τῆς καταδικῆς, τὴν ὑποβλήθεισάν ἐφεσιν, καθὼς καὶ τὴν μαγνητοφωνημένην ταινίαν τοῦ λόγου τοῦ ἐπισκόπου Βασιλείου, κατόπιν διεξοδικῆς συζητήσεως, διαπιστώνει ὅτι:

Ὁ Πανιερώτατος ἐπίσκοπος Ζίτσης κ. Βασίλειος ἐπεσκέφθη τὴν Κυριακὴν, 3ην Ὀκτωβρίου 1971, τὸ χωρίον Μπρέζνα, πλησίον τοῦ Γκόρνι Μιλάνοβατς καὶ ἔκαμε τὰ ἐγκαινία τοῦ ἀνακαινισθέντος ναοῦ τοῦ χωρίου.

Ἦδη κατὰ τὴν ἀφίξιν του εἰς τὴν Μπρέζναν, ὁμᾶς πιστῶν τοῦ χωρίου παρεπονέθη εἰς αὐτὸν μετ' ἀγανακτήσεως, ὅτι αἱ σχολικαὶ ἀρχαὶ ἀπηγόρευσαν εἰς τὰ παιδιά των, τὰ ὁποῖα φοιτοῦν εἰς τὸ σχολεῖον, νὰ παραστοῦν εἰς τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος τελετῆν.

Τοῦτο προεκάλεσε δικαιολογημένη ἀγανάκτησιν καὶ τοῦ Πανιερώτατου, ὁ ὁποῖος εἰς τὴν πρόποσίν του κατὰ τὸ γεῦμα εἰς τὴν αὐλὴν τῆς ἐκκλησίας κατέκρινε τὴν ἀντισυνταγματικὴν καὶ παράνομον αὐτὴν ἐνεργεσίαν τῶν σχολικῶν ἀρχῶν.

Χωρὶς νὰ ἀναφέρῃ, ὅτι οἱ διδάσκαλοι παρανόμως ἀπηγόρευσαν εἰς τοὺς μαθητὰς νὰ παραστοῦν εἰς τὴν τελετῆν, ὁ ἡμερησίος Τύπος καὶ ὁ Ραδιοφωνικὸς Σταθμὸς ἐμεγαλοποίησαν καὶ ἀνακριβῶς παρέστησαν τὸ γεγονός τοῦτο, παραλείψαντες νὰ ἀναφέρουν τὴν ἀφορμὴν δι' ὅλα αὐτὰ τὰ συμβάντα καὶ προσθέτοντες λέξεις, τὰς ὁποίας ὁ ἐπίσκοπος δὲν εἶπεν.

Κατὰ τοῦ ἐπισκόπου Βασιλείου ἡσκήθη ποινικὴ δίωξις ὑπὸ τῆς ἀρμοδίας κρατικῆς εἰσαγγελίας καὶ ὁ πταισματοδίκης τῆς κοινότητος διὰ τῆς ὑπ' ἀρ. 2760/71, ἀπὸ 27ης Ἀπριλίου 1972 ἀποφάσεως, ἐπέβαλεν εἰς τὸν ἐπίσκοπον ποινὴν φυλακίσεως 30ῆμερον.

Εἶναι χαρακτηριστικόν, ὅτι εἰς τὸν μηνυθέντα ἡ ἀπόφασις περὶ τῆς ἐπιβληθείσης ποινῆς ἐνεχειρίσθη μόλις τὴν 6ην Μαΐου, ὁ δὲ ἡμερησίος Τύπος τὴν ἐδημοσίευσεν ἤδη τὴν 29ην Ἀπριλίου, ἀπ' ὅπου ἔλαβε μεγάλην ἀπήχησιν καὶ εἰς τὸν ξένον Τύπον.

Ἡ Ἱεραρχία ἐκφράζει τὴν λύπην τῆς διὰ τὴν τοιαύτην στάσιν ἐναντι ἐνὸς Ἀρχιερέως τῆς Ὁρθοδόξου Σερβικῆς Ἐκκλησίας.

Ἐπὶ τούτοις, ἐκφράζει τὴν λύπην τῆς καὶ διὰ τὸν μὴ σεβασμὸν τῶν συνταγματικῶν καὶ τῶν νομίμων δικαιωμάτων τῆς Ὁρθοδόξου Σερβικῆς Ἐκκλησίας, τὰ ὁποῖα, συμφώνως πρὸς τὰς ἐτησίαις ἐκθέσεις τῶν Ἀρχιερέων, τῶν διοικούντων ἐπαρχίας, τελευταίως ἀπειλοῦνται πολὺ εἰς τὰς ἐπαρχίας τῶν.

Τὴν Ἱεραρχίαν πάντα ταῦτα τὴν ἀνησυχοῦν πολὺ καὶ δὲν ἀναμένει ἀπὸ τὰ ὅργανα τῶν κρατικῶν ἀρχῶν τίποτε

άλλο, παρά έναντι της Έκκλησίας να έχουνται τών ιδικών των — κρατικών νόμων και διατάξεων, και ίδια ως προς την θρησκευτικήν ελευθερίαν, ή όποια υπό του Συντάγματος από κανένα — και έπομένως ούτε και από τὰ παιδιά του σχολείου — δέν αφαιρείται κατόπιν εις τὸ πεδίου τῆς θρησκευτικῆς διδασκαλίας, ή όποια επίσης έχει έγκριθῆ διά Νόμου· έπειτα ως προς τήν παροχήν οίκοπέδων και άδειών οίκοδομήσεως δι' άνέγερσιν ναών και έκκλησιαστικῶν καταστημάτων, πού συχνά δέν παρέχονται και, τέλος, να παραχωρηθοῦν εις τήν Έκκλησίαν δι' ελευθερίαν χρήσιν και διάθεσιν εκείνα τὰ έκκλησιαστικά καταστήματα, τὰ μοναστηριακά κτίσματα και αἱ οίκια τῶν έφημερίων, πού μετά τήν έθνικοποίησιν άφέθησαν εις τήν Έκκλησίαν ως ιδιοκτησίαι.

Ἡ Ἱεραρχία ώσαύτως αναμένει, ότι ή άπόφασις περι τῆς έπιβολῆς ποινῆς φυλακίσεως εις τόν έπίσκοπον Βασίλειον θά άκυρωθῆ άνευ άναβολῆς».

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΙΕΡΑ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ ΑΘΗΝΩΝ

ΚΑΝΤΗΡΙΟΝ ΘΕΣΠΙΣΜΑ [1]

Πρός τόν Ιερέα
Νικόλαον Νικολαΐδην
(άγνωστου διαμονῆς)

Καλοῦμέν σε, όπως έφανισθῆς ενώπιον έμοῦ, διενεργούντος ως άνακριτοῦ δυνάμει τῆς ύπ' αριθμ. 1426/1482/11-5-72 άποφάσεως τῆς Ἱεράς Συνόδου, τήν 30ήν μηνός Σεπτεμβρίου έ.ξ. ήμέραν Σάββατον και ώραν 11ην π.μ. έν τοῖς γραφείοις τοῦ Ιεροῦ Ναοῦ άγίου Βασιλείου οδοῦ Μετσόβου και Μπουμπουλίνης (Άθηνών) και άπολογηθῆς επί τῶν άποδιδομένων σοι κατηγοριῶν.

Έν Ἀθήναις τῆ 24η Αύγουστου 1972

Ο ένεργῶν τήν άνάκρισιν
Ιερεὺς ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΔΗΜΑΚΟΠΟΥΛΟΣ
έφημέριος τοῦ Ιεροῦ Ναοῦ άγίου Βασιλείου
(όδοῦ Μετσόβου) Ἀθηνῶν

Πρός τόν [1]

Ἱερέα Δημήτριον Θεοδώρου, τέως έφημέριον
Ἱ. Ν. Ἀγίου Κωνσταντίνου, Ν. Ἰωνίας
(άγνωστου διαμονῆς)

Καλοῦμέν σε, όπως έφανισθῆς ενώπιον έμοῦ, ένεργούντος ως άνακριτοῦ, δυνάμει τοῦ ύπ' αριθμ. Φ200/6774/1-11-1971 έγγραφου τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς, τήν 5ην Ὀκτωβρίου έ.ξ. ήμέραν Πέμπτην και ώραν 6 μ.μ. έν τῷ Γραφείῳ τοῦ Ἱ. Ν. Ἀγίου Γεωργίου, Ἀκαδ. Πλάτωνος και άπολογηθῆς επί άποδιδομένης σοι κατηγορίας.

Έν Ἀθήναις τῆ 5η Σεπτεμβρίου 1972

Ο ένεργῶν τήν άνάκρισιν
Οίκον. Γεράσιμος Μπερερῆς, έφημέριος
Ἱ. Ν. Ἀγ. Γεωργίου, Ἀκαδ. Πλάτωνος

Πρός [1]

τόν Ἱερομόναχον κ. Παΐσιον (κατά κόσμον Παναγιώτην)
Υψηλάντην (Άγνωστου διαμονῆς).

Ένεργούντες τακτικήν ένορκον άνάκρισιν εις έκτέλεσιν τῆς ύπ' αριθμ. 6639/3885/24.11.71 σεπτῆς Έντολῆς τῆς Ἱεράς Συνόδου και τῆς ύπ' αριθμ. Φ. 200/7717/8.12.1971

τοιούτης τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κ. Ἱερωνύμου, καλοῦμέν σε, όπως έφανισθῆς ενώπιον ήμῶν τήν 14ην τοῦ μηνός Ὀκτωβρίου 1972, ήμέραν Σάββατον και ώραν 4 μ.μ. έν τῷ Γραφείῳ τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Κοιμήσεως Θεοτόκου Χρυσουκαστριώτισσης (Θρασυβούλου 9, Ἀέρηδες, Ἀρχάς Αἰόλου), ἵνα άπολογηθῆς επί τῆς άποδιδομένης σοι κατηγορίας.

Έν Ἀθήναις τῆ 8η Σεπτεμβρίου 1972

Ο Ένεργῶν τήν άνάκρισιν
Πρεσβ. ΣΤΕΦΑΝΟΣ Ι. ΠΟΥΛΗΣ, Ἐφημέριος
Ἱ. Ν. Παναγίας Χρυσουκαστριώτισσης

Ἱερά Μητρόπολις Αἰτωλίας και Ἀκαρνανίας

Έχοντας ύπ' όψει τὸ ύπ' αριθ. 1331/29-2-1972 έγγραφον τῆς Ἀγίας και Ἱεράς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, καθ' ὃ έν τῇ καθ' ήμῶς Ἱερᾷ Μητροπόλει Αἰτωλίας/νίας συνεστήθη τρίτη θέσις Ἱεροκήρυκος, προσκαλοῦμεν τοὺς βουλομένους να καταλάβουσι τήν θέσιν και έχοντας τὰ υπό του Νόμου προβλεπόμενα προσόντα, όπως έντός είκοσι (20) ήμερῶν από τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσῆς ύποβάλλωσιν ήμῖν αίτησιν μετά τῶν σχετικῶν δικαιολογητικῶν.

Έν Μεσολογγίῳ τῆ 10η Αύγουστου 1972

† Ο Αἰτωλίας και Ἀκαρνανίας ΘΕΟΚΛΗΤΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Ἀρτης

Έχοντας ύπ' όψει τὸ άρθρον 33, παράρρ. 2 τοῦ ύπ' αριθ. 2 Κανονισμοῦ τῆς Ἱ. Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «Περὶ Ἱ. Ναῶν, Ἐνοριῶν και Ἐφημερίων», καλοῦμεν τοὺς βουλομένους και έχοντας τὰ νόμιμα και κανονικά προσόντα, όπως έντός μηνός από τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσῆς προκηρῶσεως εις τὸ δελτίον «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ύποβάλλωσιν εις τήν Ἱ. Μητρόπολιν Ἀρτης τὰ υπό του νόμου όριζόμενα πιστοποιητικά προς κατάληψιν τῆς χηρευούσης θέσεως Ἐφημερίου έν τῇ ένορίᾳ Διασέλου Ἀρτης.

Έν Ἀρτῇ τῆ 23η Αύγουστου 1972.

† Ο Ἀρτης ΙΓΝΑΤΙΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Δρυϊνουπόλεως, Πωγωνιανῆς και Κονίτσης

Προκειμένου να προβῶμεν εις τήν πλήρωσιν τῆς δευτέρας κενῆς θέσεως τοῦ Ἱεροκήρυκος τῆς Ἱεράς ήμῶν Μητροπόλεως, παρακαλοῦμεν τοὺς βουλομένους να καταλάβωσιν τήν θέσιν καύτην και έχοντας τὰ νόμιμα προσόντα, όπως έντός είκοσήμερου από τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσῆς εις τὸ περιοδικόν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ύποβάλλωσιν εις τὰ Γραφεία τῆς Ἱ. ήμῶν Μητροπόλεως αίτησιν μεθ' άπάντων τῶν δικαιολογητικῶν.

Έν Δελβινακίῳ τῆ 29η Αύγουστου 1972.

† Ο Δρυϊνουπόλεως ΣΕΒΑΣΤΙΑΝΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Κορινθίας

Έχοντας ύπ' όψει τὰς διατάξεις τῶν άρθρων 33 και 34 τοῦ ύπ' αριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεράς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν και Ἐφημερίων», καλοῦμεν τοὺς βουλομένους και έχοντας τὰ τε κανονικά και νόμιμα προσόντα, ἵνα καταλάβουσι τὰς κενὰς θέσεις τακτικῶν Ἐφημερίων έν τοῖς Ἱεροῖς Ναοῖς: α. Ἀγίου Γεωργίου και Μακαρίου Κορίνθου, β. Ἀγίου Κωνσταντίνου και Ἑλένης Ταρσινῶν, γ. Ἀγίου Γεωργίου Λυκοπαρίας, δ. Κοιμήσεως Θεοτόκου Σουλτηναρίου, ε. Ἀγίου Χαράλαμπος Ἄνω Λοντροῦ, στ. Ἀγίου Νικολάου Σοφικοῦ, ζ. Ἀγίου Γεωργίου Μπολατίου, η. Ἀγίου Δημητρίου Ἐξαμιλιῶν, θ. Ἀγίας Παρασκευῆς Πισίων, ι. Εἰσοδίων Θεοτόκου

Κρητών, ια. Μεταμορφώσεως του Σωτήρος Μέσης Συνοικίας Τρικάλων, ιβ. 'Αγίου Παντελεήμονος Κατακαλλίου και ιγ. 'Αγίων Θεοδώρων 'Ελληνικού, όπως εντός μηνός υποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ὑπὸ τοῦ ὄς ἄνω Κανονισμοῦ ὀριζόμενα δικαιολογητικά διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Κορίνθῳ τῇ 10ῃ Αὐγούστου 1972

† 'Ο Κορινθίας ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ

Ἱερά Μητρόπολις Μαρωνας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 33 παράγρ. 2 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημεριῶν» καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικά καὶ νόμιμα προσόντα, ἵνα καταλάβωσι τὴν Γ' κενὴν ὀργανικὴν θέσιν τακτικοῦ ἐφημερίου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Γεωργίου Κομοτηνῆς, ὅπως ἐντός μηνός ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» υποβάλλωσιν ἡμῖν σχετικὴν αἴτησιν μετὰ τῶν ὑπὸ τοῦ νόμου προβλεπομένων δικαιολογητικῶν, πρὸς κατάληψιν τῆς ὡς ἄνω Ἐφημεριακῆς θέσεως.

Ἐν Κομοτηνῇ τῇ 26ῃ Αὐγούστου 1972

† 'Ο Μαρωνας ΤΙΜΟΘΕΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεράς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημεριῶν» προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν πλήρωσιν τῶν κενῶν Ἐφημεριακῶν θέσεων τῶν Ἱερῶν Ναῶν 1) Λιρῶν, 2) Βελανιδίων καὶ 3) Κλαδᾶ καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικά καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντός μηνός ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας προκηρύξεως ἐν τῷ Δελτίῳ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» υποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ νομισμένα δικαιολογητικά.

Ἐν Σπάρτῃ τῇ 5ῃ Αὐγούστου 1972

† 'Ο Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης ΙΕΡΟΘΕΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Πειραιῶς

Προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὰς ἐν τῷ ἡμετέρῳ Μητροπολιτικῷ Γραφείῳ ὑπαρχούσας δύο κενὰς θέσεις Γραμματέων, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι ταύτας, Πρεσβύτερους ἢ Διακόνους, ὅπως υποβάλλωσιν ἡμῖν, ἐντός μηνός, τὰ ὑπὸ τοῦ νόμου ὀριζόμενα (ἀρθ. 3 παρ. 4 καὶ 28 παρ. 1 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 9/1970 Κανονισμοῦ τῆς Ἱ. Συνόδου «περὶ καταστάσεως τοῦ προσωπικοῦ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος») πιστοποιητικά καὶ δὴ τὸ τῆς Θεολογίας πτυχίον, ἵνα ἐν καιρῷ προβῶμεν εἰς τὴν ἐπιλογὴν καὶ ἐν συνεχείᾳ τὴν ἐνέργειαν τῶν δεόντων, διὰ τὸν διορισμὸν αὐτῶν.

Ἐν Πειραιεὶ τῇ 8ῃ Αὐγούστου 1972

† 'Ο Πειραιῶς ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Χαλκίδος

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὸ ἀρθρον 33 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/69 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεράς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημεριῶν» καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Κανόνων καὶ Ἐκκλησι. Νόμων τοῦ Κράτους προβλεπόμενα προσόντα, ἵνα καταλάβωσι τὴν Β. κενὴν θέσιν τοῦ ἐφημερίου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Νικολάου τῆς ἐνορίας Ἀλωνήσου, ὅπως ἐντός μηνός ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας προκηρύξεως ἐν τῷ Περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» υποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα πιστοποιητικά διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Χαλκίδι τῇ 18ῃ Ἰουλίου 1972

† 'Ο Χαλκίδος ΝΙΚΟΛΑΟΣ

« ΕΚΚΛΗΣΙΑ »

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Ἐκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† 'Ο Ἰωαννίνων ΣΕΡΑΦΕΙΜ

† 'Ο Σερβίων καὶ Κοζάνης ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΚΩΝ. Γ. ΜΠΟΝΗΣ

Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

A) Ἐσωτερικοῦ : Δραχμαὶ 200 ἑτησίως.

B) Ἐξωτερικοῦ : Δολλάρια 9 ἑτησίως.

Τιμὴ ἑκάστου τεύχους μετὰ τοῦ «ΕΦΗΜΕΡΙΟΥ»
δρχ. 9.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Γράμμα εἰρηνικὸν πρὸς τὸν Οἶκ. Πατριάρχην
κ. Δημήτριον.

Κωνστ. Γ. Μπόνη, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Διορθόδοξα, διεκκλησιαστικά καὶ παγκόσμια προβλήματα. Τὸ Οἶκ. Πατριαρχεῖον.

Ἐκλογὴ καὶ ἐνθρόνισις τοῦ Οἶκ. Πατριάρχου
κ. Δημητρίου.

Προγραμματικαὶ δηλώσεις τοῦ Οἶκ. Πατριάρχου
κ. Δημητρίου ἐνώπιον τῆς Ἱ. Συνόδου.

Μητροπ. Φιλίππων Ἀλεξάνδρου, Ἡ προσωπικότης τοῦ νέου Οἶκ. Πατριάρχου κ. Δημητρίου.

Ἀρχ. Μετ. Καλαμαρά, Ἡ ἐπίσκεψις τοῦ Μακ. Ἀρχιεπ. κ. Ἱερωνύμου εἰς τὸ Πατριαρχεῖον τῆς Σερβίας.

Ἀρχιμ. Χριστ. Παρασκευαΐδου, Ὁ θεσμὸς καὶ τὸ ἔργον τῆς Δ.Ι.Σ. ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ἑλλάδος.

Λεων. Ι. Φιλιππίδου, Στατιστικὴ τῶν θρησκευτῶν.

Ἰωάννου Καμίρη, Ἀ' Διάσκεψις τῆς Προπαρασκευαστικῆς τῆς Ἀγ. καὶ Μ. Συνόδου τῆς κατ' ἀνατολὰς Ὀρθόδοξης Ἐκκλησίας Διορθόδοξου Ἐπιτροπῆς.

Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Ἡ δεκάτη ἐνάτη ἐβδομάς λειτουργικῶν μελετῶν ἐν Παρισίοις.

Τοῦ αὐτοῦ, Τὸ Δ' οἰκουμενικὸν Συμπόσιον τοῦ Regensburg.

Ἀρχιεπ. Θυατείρων Ἀθηναγόρου, Ἡ μορφή τῆς Παναγίας.

Μητροπ. πρ. Λήνου Βασιλείου, Ἐθνομάρτυρες ἀρχιερεῖς τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων.

Ἀρχ. Καλλινίκου Καρούσου, Ὁ μοναχισμὸς εἰς τὴν Ὀρθόδοξον Ρουμανίαν.

Ὁ Μεσημβρίας Ἐμμανουήλ.

Ἱερ. Γεωργίου Καψάνη, Ὁ Ἀγ. Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος ὡς Ἱεραπόστολος.

Θεοδ. Σ. Ζαβιτσάνου, Ἐπὶ τοῦ αὐτομάτου διαζυγίου.
Νικολάου Μ. Παπαδοπούλου, Ἀ' Συνέδριον ἐρμηνευτικῆς Θεολογίας.

Πρεσβ. Ἀντ. Ἀλεβιζοπούλου, Ἡ μετανάστευσις διὰ Δ. Γερμανίαν.

Παρατηρήσεων στὴν Ἐκκλησιαστικὰ Χρονικά. Παράρτημα.